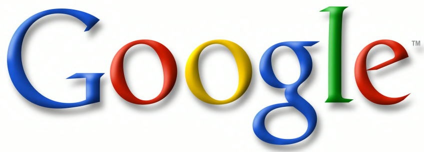
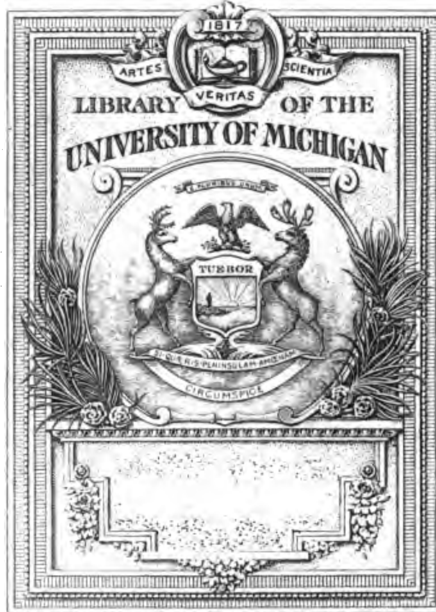
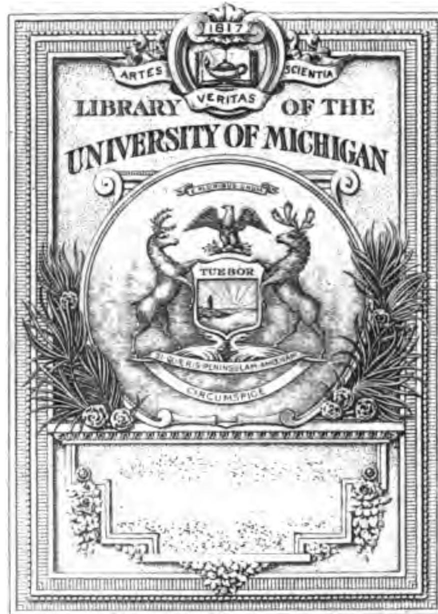

Google

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

INVENTARIS

VAN HET

AMSTERDAMSCHE ARCHIEF,

BESCHREVEN DOOR

Dr. P. SCHELTEMA,

ARCHIVARIS DER STAD AMSTERDAM EN DER PROVINCIE NOORD-HOLLAND.

EERSTE DEEL.

Charters of Perkamenten Brieven.

AMSTERDAM,
ter STADS-DRUKKERIJ.
1866.

VOORBERIGT.

Niet ongepast zou het geweest zijn, om dezen inventaris van het Amsterdamsche Archief te doen voorafgaan door eene beknopte geschiedenis van dit Archief, ware niet reeds een geschiedkundig overzigt daarvan door mij geleverd bij mijne beschrijving van het Archief der stad Amsterdam, welke, in het jaar 1862 alhier ter stads-drukkerij in het licht verschenen, eene korte opgave der voornaamste bestanddeelen van het Archief der hoofdstad bevat, met eene aanwijzing der verdeeling, die bij de rangschikking gevolgd is. Reeds verscheidene jaren geleden, te weten in 1848, gaf ik in druk eene beschrijving van de IJzeren Kapel der Oude of Sint Nikolaas-kerk te Amsterdam, zijnde sedert onheugelijke tijden de bewaarplaats van de charters of perkamenten brieven dezer stad. Het zijn brieven, gewoonlijk op perkament geschreven en voorzien met uithangende zegels. Welke meerendeels bevatten handvesten en privilegiën, accoorden en contracten, uitspraken en verklaringen. Deze beschrijving der Kapel werd twee jaren later gevolgd door eene beschrijving der stukken, aldaar berustende, toen de Tweede Klasse van het Koninklijk-Nederlandsche Instituut van wetenschappen, letteren en schoone kunsten aan mij, onder goedkeuring van het stedelijk bestuur, opgedragen hebbende, om een

analytisch register van het Archief der IJzeren Kapel te bewerken, dit register na de voltooijing opnam in het eerste deel der Nieuwe Reeks van hare Verhandelingen.

Men weet derhalve reeds, welke charters in de IJzeren Kapel der Oude Kerk zich bevinden, maar niet bekend is het, welke perkamenten brieven buitendien in het tegenwoordige Archief of de voormalige Charterkamer op het stadhuis nog aanwezig zijn. Zeldzaam werd in vorige tijden de IJzeren Kapel ontsloten. Om welke reden zeker vele charters derwaarts niet overgebragt en bestendig op de Charterkamer gebleven zijn. Zijn die van de Kapel, dank der zorgvuldige sluiting met zeven sloten en der zamenstelling van de kluis uit steen en ijzer, ongeschonden en onverminderd tot ons gekomen, niet hetzelfde is het geval met die van het Archief. Door verschillende oorzaken is de staat der laatstgenoemde stukken steeds ongunstiger en het getal kleiner geworden. Waarbij in de eerste plaats aan de herhaalde branden van het stadhuis moet gedacht worden. Driemaal toch werd dit oudtijds, zoo niet geheel althans grootendeels, eene prooi der vlammen. Eerst bij eenen hevigen brand, hier uitgebarsten op zondag den 23sten April 1421, die wel een derde gedeelte der stad verslond. Het stadhuis, eerlang weder herbouwd, verbrandde daarna andermaal in den nacht van den 24sten Mei 1452, toen Amsterdam zelfs voor drie vierde gedeelten werd in de asch gelegd. Op zondag den 7den Julij 1652, wanneer men reeds bezig was met een nieuw stadhuis achter het oude op te trekken, sloeg de brand alweder in het oude gebouw, hetwelk in korten tijd bijna geheel door het vuur verteerd werd. Bij welke gelegenheid, volgens de overlevering, vele oude registers en stukken zijn beschadigd of vernietigd. Zoo leest men onder een afschrift van een' brief, gegeven den 4den Maart 1527, nog voorhanden in het Archief: „Alsoo door de brandt van

't stadthuys alhier, voorgevallen op den 7den Julij 1652, d'originele deser gecronckelt, gescheurt ende eenigermate verbrandt is geworden, is deselve, soo veele doenlijck ende bijeen te brengen was, door ordre van de heeren tresorieren gecopiëert ende dese copie met 'tgeene leeslijck was, door mij ondergescrevene (GERARD HULFT), secretaris der stadt *Amstelredamme*, bevonden te accorderen." Gelukkig komt de brief in zijn geheel nog voor in het Privilegieboek der stad en kunnen alzoo de woorden, welke aan de kopij ontbreken, daaruit aangevuld worden. Ook in het nieuwe stadhuis, thans herschapen in een koninklijk paleis, is herhaaldelijk brand ontstaan, te weten, in den nacht van den 12den op den 13den October 1762 en in den vroegen morgen van den 14den Februarij 1806, maar deze heeft, beide keeren spoedig gebluscht zijnde, slechts tot een klein gedeelte van het gebouw zich bepaald. De oude stukken en papieren, door de vlam alstoen vernield, schijnen dan ook slechts eene geringe waarde bezeten te hebben.

De charters der IJzeren Kapel en die van het Archief maken te zamen één geheel uit. Waarom ik in het eerste deel van dezen inventaris beide verzamelingen met elkander heb vereenigd. Gelijk ik reeds boven te kennen gaf, bestond hier eertijds de prijzenswaardige gewoonte, om bij de ontvangst van gewigtige stukken, alvorens deze op te bergen, een afschrift daarvan te laten maken in het Stadsprivilegieboek. Hierdoor heeft men kopijen van verscheidene brieven behouden, waarvan het origineel thans niet meer bestaat. Ook worden zoodanige kopijen nog gevonden in het Groot Memoriaal, de Keurboeken en Gildeboeken. Waarvan, tot aanvulling van het ontbrekende, door mij is gebruik gemaakt. Evenwel heb ik geene stukken opgenomen, dan die, hetzij in origineel hetzij in kopij, in het Amsterdamsche Archief nog aanwezig zijn. Ware het mijn plan geweest,

om eenen inventaris te geven, bevattende eene zoo veel mogelijk volledige verzameling van charters betreffende *Amsterdam*, de geschreven grafelijkheids-registers, waarvan een keurig afschrift, voor zoo verre *Noord-Holland* betreft, in ons Provinciaal Archief te *Haarlem* geplaatst is, en de gedrukte charterboeken, door VAN MIERIS en anderen bijeengebragt, zouden mij nog menige belangrijke bijdrage hiertoe hebben kunnen leveren. Ik heb mij echter daarvan niet bediend, omdat de bedoelde stukken, ofschoon wel betrekking hebbende op de stad *Amsterdam*, niet geacht kunnen worden tot het Amsterdamsche Archief te behooren.

Wat verder het plan der bewerking van dezen inventaris betreft, reken ik mij verpligt, om eenige rekenschap te geven van de eischen, welke ik mij daarbij gesteld, en de grenzen, die ik mij getrokken heb. Toen ik in het jaar 1850 mijne beschrijving van het Archief der IJzeren Kapel uitgaf, was dit register het eerste stuk van dien aard, dat op onzen bodem in het licht verscheen. Ik heb derhalve, alvorens mij aan den arbeid te zetten, noodig gevonden, om zorgvuldig na te gaan, op welke wijze, zulk een register, zou het beantwoorden aan de eischen der wetenschap en de behoeften des tijds, behoorde te worden ingerigt, door andere dergelijke werken, in het buitenland bestaande, te raadplegen en met eenige deskundigen in ons vaderland dienaangaande te rade te gaan. De inrigting der beschrijving, daarna door mij ontworpen en vastgesteld, was de volgende. De charters zijn chronologisch gerangschikt en boven elke analyse is de dag en het jaar van het stuk volgens de tegenwoordige tijdrekening gesteld. Hierna is het begin en het einde van den brief met de oorspronkelijke spelling geplaatst. Waaruit men doorgaans den naam van den gever en den tijd van het, door hem gegeven, stuk volgens zijne eigene opgave leert kennen. Eene beknopte doch naauw-

keurige beschrijving van den inhoud is vervolgens gegeven, waarbij de namen van personen en plaatsen letterlijk zijn overgenomen uit het beschreven charter. Daarenboven is vermeld, of de brief volgens den regel op perkament dan wel bij uitzondering en in kopij op papier geschreven is, welke zegels en in welke kleur van was die bezit, en waar men dien geborgen heeft. Eindelijk is nog aangeteekend, in welke werken, en op welke plaatsen aldaar, de brieven, die in druk bestaan, te vinden zijn.

Ik geloof in het maken van dit plan der zamenstelling van het register niet ongelukkig geslaagd te zijn. Althans verklaarde een allezins bevoegd beoordeelaar, de Heer Mr. Is. An. Nijhoff in de aankondigingen en berigten, bl. 83, bij het zevende deel zijner Bijdragen voor vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde, dat de beschrijving van het Archief der IJzeren Kapel aan alles voldoet, wat de wetenschap in onzen tijd van een goed bewerkt diplomatisch charter-register vorderen mag. Waarom hij het dan ook, als wenschelijk, beschouwde, dat van de onderscheidene, in ons land bestaande, charter-verzamelingen registers vervaardigd werden, daarmede, zoo veel de aard der bijzondere Archieven dit toeliet, in vorm en inrigting overeenstemmende. Spoedig werd de uitgave van het gezegde werk gevolgd door die van de korte beschrijving der stukken uit de grafelijke tijden, behoorende tot het Archief der stad *Haarlem*, door Mr. J. L. de Bruyn Kops. Sedert dien tijd zijn er nog verscheidene lijsten van oorkonden in ons vaderland uitgegeven. De Heer Nijhoff deed daarvan eene beredeneerde opgave in zijn overzigt van de tot heden in het licht verschenen registers en inventarissen van oude Archieven in Nederland, ten jare 1864 opgenomen bij de boekbeschouwing, bl. 71, in het eerste deel der Nieuwe Reeks van de reeds genoemde Bijdragen. Waarin hij de waarde heeft op-

gegeven, welke aan elk van die registers naar zijne schatting moet worden toegekend. Er bestaat bij deze een groot verschil van bewerking, grooter dan men bij eene oppervlakkige beschouwing der zaak zou verwachten of zelfs mogelijk achten. Ongepast komt het mij voor, thans in een nader onderzoek dienaangaande te treden, maar ik mag het niet onopgemerkt laten, dat de kundige Archivaris van *Gelderland* na van zoo vele verschillende wijzen van bewerking kennis genomen te hebben, getoond heeft, van zijne gunstige meening aangaande het sijsteem van beschrijving, vroeger door mij aangenomen, nog niet teruggekomen te zijn, daar hij dit op nieuw (bl. 89), als een model ter navolging heeft aangeprezen. Ik heb dan ook geene reden gevonden, om bij de zamenstelling van dezen inventaris daarvan merkelijk af te wijken. Alleen heb ik mij daarin eenige bekorting veroorloofd, ten einde aan den inventaris meer den vorm van een register dan van eene beschrijving te geven. Zoo is het begin van het charter achterwege gelaten, dewijl de naam van den uitvaardiger, daarin vermeld, ook bij de opgave van den inhoud voorkomt. Wanneer de graven na de algemeene tijdsbepaling ook de bijzondere van hunne regering aan het slot van hunne brieven hebben opgegeven, is de laatste kortheidshalve door mij niet overgenomen. Daarenboven heb ik de beschrijving van elk stuk zoo veel mogelijk bekort, vooral door het weglaten van de aanhalingen. Hierdoor bevat deze inventaris op weinige bladzijden meer ruim eens zoo vele charters, als de beschrijving der IJzeren Kapel, waarin er bijna driehonderd voorkomen.

Nog dient vermeld te worden, dat ik van de brieven, door onze stads-regering aan de gilden verleend, alleen die heb opgegeven, welke in het Archief zijn bewaard gebleven of in de nog aanwezige gildeboeken gevonden worden. Had ik al de gildebrieven met hunne menigvuldige ampliatiën

en alteratiën, zoo als deze in de Keurboeken zijn geplaatst, willen beschrijven, mijn inventaris zou daardoor meer in omvang zijn toegenomen dan in belangrijkheid hebben gewonnen. Allengskens toch zijn de oude gildebrieven vernietigd en door nieuwe ordonnantiën vervangen. Waarom ook de verzamelaars van de handvesten der stad deze brieven, als alle kracht en waarde verloren hebbende, niet in hnnne verzamelingen hebben opgenomen. Van de kloosterstukken, waaraan men het Amsterdamsche Archief, wanneer de verzameling afschriften van stukken betreffende de voormalige kloosters van *Amsterdam*, bijeengebragt door PIETER VLAMING en GERARD SCHOEMAKER, wordt uitgezonderd, niet bijzonder rijk kan noemen, zijn alleen die vermeld, welke voor de geschiedenis der stad eenig belang bezitten. Rekeningen of administrative stukken, die niet geacht kunnen worden tot de charters te behooren, zijn in dit deel niet beschreven. De vidimus-brieven zijn gesteld op het jaar van het origineel, wanneer dit hier niet aanwezig is. Bestaat het echter nog, dan komen zij onder hunne eigene dag- en jaarteekening voor. Aan het einde van den inventaris der charters is, tot gemak van het gebruik, een alphabetisch register geplaatst, niet bestaande in eene bloote opgave der namen van personen en plaatsen, maar alzoo ingerigt, dat men met geringe moeite alle zaken, welke het werk bevat, daarin terug kan vinden.

Ik mag dit voorberigt niet besluiten zonder alvorens iets gezegd te hebben over den tijd, wanneer de, door mij bewerkte, inventaris der Amsterdamsche charters eindigt. Welk tijdstip ik gemeend heb te moeten stellen bij het begin van het jaar 1582, wanneer de grafelijke regering hier een einde nam en *Amsterdam* beschouwd kan worden eindelijk geheel de zijde van *Spanje* verlaten te hebben. Gewoonlijk wordt dit door de geschiedschrijvers voorgedragen, als reeds geschied in

het jaar 1578. Waarom het mij noodig voorkomt, de gronden, op welke ik deze verandering of overgang vier jaren later heb gesteld, beknoptelijk op te geven, vooral omdat het hier geldt een punt van het hoogste belang in de geschiedenis van *Amsterdam*.

Wel was een eerste stap, om zich van *Spanje* te verwijderen, door de Amsterdamsche regering gedaan bij het sluiten van het verdrag van Satisfactie met de Staten van *Holland* op den 8sten Februarij 1578, maar nog werd daarbij bepaald, dat de bevelhebbers en krijgsknechten, door den Prins en de Staten tot verzekering der stad alhier aan te nemen, den eed van getrouwheid zouden doen aan den Koning van *Spanje*, als Graaf van *Holland*, aan den Prins van Oranje, als Stadhouder, en aan de Staten van *Holland*, terwijl de regering en poorterij hulde zou zweren aan den Koning, den Prins en de stad. Spoedig werd deze eerste stap door eenen tweeden meer gewigtigen tot scheiding van *Spanje* gevolgd, wanneer op den 26sten Mei de oude stads-regering afgezet en twee dagen later door een ander bestuur, der nieuwe orde van zaken toegedaan, vervangen werd. Echter waren hiermede de banden, welke deze stad aan *Spanje* verbonden, nog niet geheel los gemaakt.

Toen in het jaar 1579 ter vergadering der Staten van *Holland* over het verlaten van Koning FILIPS gehandeld werd, was *Amsterdam* hiertoe niet ongenegen en zelfs gezind, om de hooge regering des lands aan den Prins van Oranje op te dragen. Evenwel vergist WAGENAAR zich, wanneer hij in zijne Beschrijving van Amsterdam, deel I, bl. 387 zegt, dat bij de Amsterdamsche vroedschap reeds in Februarij 1581 goedgevonden werd, om alle ingezetenen van den eed aan den Koning te ontslaan. Op het voorstel, daartoe door de Staten-Generaal gedaan, besloot de regering der stad, dat deze zaak hier niet tot effect zou gebragt worden, voordat zij

aan de bevelhebbers der schutterijen en wijken zou zijn medegedeeld. Voorts begreep men, wegens het gewigt der zaak, haar geheim te moeten houden, tot dat een bepaald besluit dienaangaande door de Staten zou genomen zijn. Nog in de vorige maand, te weten, op den 3den Januarij 1581 werd door FILIPS, of althans op zijn' naam, een privilegie betreffende de verkiezing van schepenen aan *Amsterdam* gegeven. Hetwelk, terstond in werking gebragt, sedert dien tijd hier steeds heeft stand gehouden.

Op den 26sten Julij 1581 verklaarden de Algemeene Staten den Koning van *Spanje* vervallen van zijne heerschappij over de *Nederlanden*. Evenwel vond de stads-regering niet raadzaam het plakkaat daarvan hier te laten afkondigen, dan onder de uitdrukkelijke verklaring, dat men aan den inhoud niet gehouden was. De reden hiervan was niettemin hoofdzakelijk gelegen in het verschil van gevoelen tusschen de stad en de Staten over de uitlegging van eenige punten in het verdrag van Satisfactie. Weshalve men van beide zijden verlangde, om met elkander in onderhandeling te treden over eenen afstand van dit verdrag. De overeenkomst, daartoe strekkende, kwam eerst tot stand op den 20sten December 1581. Daarna werd eene commissie van de stads-regering aan den Prins van Oranje gezonden met eenen viervoudigen last. Zij zou ten eerste den Prins verzoeken om zijne goedkeuring van het accoord over den afstand van de Satisfactie, ten tweede afstand doen van den eed, waarmede de stad aan den Koning van *Spanje* verbonden was, ten derde den eed ontvangen van den Prins, als opperhoofd en hoogste overheid van *Holland*, en ten vierde den eed van onderdanigheid aan hem afleggen. Op den 29sten Januarij 1582 bragt deze commissie, teruggekeerd zijnde van *Middelburg*, waar de Prins destijds zich ophield, in de vergadering der vroedschap rapport van hare verrigtingen uit, verklarende aan den, haar

opgedragen, last geheel voldaan te hebben. Hetgeen door de vroedschap met eenparige stemmen werd goedgekeurd. Hiermede had *Amsterdam* zich feitelijk van *Spanje* gescheiden en vestigde zich hier de orde van zaken, reeds vroeger in de andere steden van *Holland* ingevoerd.

Met de verklaring der afzwering van Koning FILIPS en van den eed van getrouwheid, aan den Prins van Oranje afgelegd, welke gegeven is op den 18den Januarij 1582, eindigt alzoo dit eerste deel van den inventaris. Daarna begint een nieuw tijdperk der geschiedenis van *Amsterdam*. De stukken, hierop betrekking hebbende, behooren tot het volgende deel.

---

27 October 1275.

Datum apud Leyden dominica ante diem Symonis et Jude apostolorum anno Domini MCCLXX^{mo} *quinto.*

Graaf FLORENS verleent aan hen, die te *Amestelledamme* wonen, de vrijheid, om zonder betaling van tol hunne goederen door zijne landen te voeren, ter vergoeding van de schade, welke hij en de zijnen hun hebben toegebragt.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in wit was.

IJzeren Kápel, lade 18.

Handvesten van Amsterdam, bl. 125, met eene Nederduitsche vertaling. PONTANUS, *Rerum et urbis Amstelodamensium historia*, fol. 10. VAN DOMSELAER, *Beschrijvinge van Amsterdam*, boek III, bl. 195. COMMELIN, *Beschrijving van Amsterdam*, bl. 173, met eene vertaling. WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 83, met eene vertaling. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel I, bl. 379. *Verslag omtrent de IJzeren Kapel*, in het tweede deel van de werken der Tweede Klasse van het Koninklijk-Nederlandsche Instituut, bl. 117, met aanmerkingen en een fac-simile. Welk verslag buitendien ook is uitgegeven, vereenigd met de *Verhandeling over de keur van Gui van Henegouwen aan de stad Amsterdam*, van H. VAN WIJN, en *Eenige bedenkingen over de poorterijen en de vergunning dier regten aan Amsterdam*, door J. D. MEIJER, onder den titel van: *De merkwaardigste stukken uit de oudste archieven van Amsterdam aangaande de vroegere privilegiën van deszelfs poorters en inwoners.*

29 Maart 1277.

Datum anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo septimo in crastino paschae.

De aartsbisschop van *Riga* JOANNES verleent vrijdom van tollen en andere voorregten aan de kooplieden, die in de *Oostsee* en in *Lijflandt* (*mare orientale et Lyvonia*) komen, om aldaar handel te drijven.

Vidimus, ten verzoeke van CONRADUS SYMONIS, gemagtigde der stad *Amstelredamme*, gegeven door MICHAËL, aartsbisschop van *Riga*, op den 15den September 1495.

Brief op perkament met het zegel van den aartsbisschop MICHAËL in rood was.

IJzeren Kapel, lade 41.

Handvesten van Amsterdam, bl. 62, met eene Nederduitsche vertaling.

21 Maart 1288.

Ghegheven ende ghescreven in den Haghe in sente Benedictus daghe int jaer ons Heren dusent tue hundert achte ende tachtich.

Graaf FLORENS vergeeft aan die van *Trechterlant* hunne wederspannigheid en maakt onder zekere voorwaarden eenen eeuwigen zoen met hen, waarbij hun eenige voorregten door hem geschonken worden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf en dat van FLORENS, abt van EGGHEMUNDE, DYEDERICK VAN BREDEROEDE, FLORENS VAN BREDEROEDE en WILLEM VAN EGGHEMUNDE, als getuigen.

Archief, lade D 10, N. 5.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel I, bl. 478.

8 Februarij 1291.

Datum apud Leyden feria quinta post Aghate virginis anno Domini MCC° *nonagesimo primo.*

Graaf FLORENS vernieuwt bij dezen brief woordelijk den tolbrief, door hem in het jaar 1275 gegeven aan hen, die te *Amestelledamme* wonen.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in wit was.
IJzeren Kapel, lade 18.

Handvesten van Amsterdam, bl. 125. DAPPER, *Historische Beschrijving der Stadt Amsterdam,* bl. 56, waar voorkomt eene Nederduitsche vertaling, bij welke wel het juiste jaar wordt opgegeven, maar verkeerdelijk de dagteekening (Zondag voor den dag van *Sint Symon en Judas*) van den vorigen tolbrief is gesteld. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam,* boek III, bl. 173. *Verslag van het Instituut,* bl. 121, met aanmerkingen en een fac-simile.

22 Maart 1338.

Datum anno Domini MCCC *trigesimo octavo in crastino beati Benedicti episcopi et confessoris.*

De regering van *Amersfoerde* sluit een verdrag met die van *Deventer* aangaande den *Coter-tolne*, waarbij bepaald wordt, hoe veel de burgers der eerste stad aan de tweede, voor tol van verschillende goederen, zullen betalen.

Brief op perkament met het zegel der stad *Amersfoerde* in groen was.
IJzeren Kapel, lade 26.

1 December 1339.

Ghegeven in den Haech 's woensdaechs nae Sinte Andries dach int jaer ons Heeren duysent driehondert ende negen ende dertich.

Graaf WILLEM doet uitspraak in een' twist tusschen de

poorters van *Amstelredamme* en die van *Slooten* en verklaart, dat de eerstgenoemden van alle landen, welke zij binnen *Slooten* reeds hebben of nog krijgen, zoo veel dijk-, dam-, weg-, watering- en sluisgeld zullen betalen, als de andere landen, daar liggende. Voorts zullen zij met die van *Slooten* gelijkelijk deelen in 's graven jaarschot, botting en heervaart.

Afschrift op papier, waarvan het origineel was voorzien met het zegel van den graaf.

Archief, lade S 4, N. 18.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel II, bl. 625. LAMS, *Handvesten van Kennemerland*, bl. 750. *Handvesten van Amsterdam*, bl. 330.

9 December 1342.

Ghegheven in die Haghe op den neghenden dach van December int jaer ons Heren dusent drie hondert twe ende viertich.

Graaf WILLAEM geeft aan zijne poorters van *Aemstelredamme*, binnen de hier omschreven palen wonende, behalve tolvrijheid in zijn gebied, verscheidene regten en vrijheden ten aanzien van doodslag, leemte, vredebreuk, gevecht, verwonding en andere misdrijven, zoo ook betreffende het afleggen van den eed, het vragen van vonnissen, het maken van willekeuren, het aannemen van poorters, de verpligtingen van deze, den schout en de schepenen, de school, het schrijfambacht en de kosterij.

Hierbij zijn gevoegd drie afschriften op perkament.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 4.

Handvesten van Amsterdam, bl. 10. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 72. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Ameterdam*, boek VI, bl. 120. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 886. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel II, bl. 668. WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 108. *Verslag van het Instituut*, bl. 131, met aanmerkingen en een fac-simile.

9 December 1342.

Ghegheven in die Haghe des manendaghes na sinte Niclais dach in den winter int jaer ons Heren MCCC *twe ende viertich.*

Graaf WILLAEM beveelt de rentmeesters en tollenaars van zijne landen, om aan de lieden van *Aemstelredamme* met hunne goederen, zoo te water als te lande, tolvrijheid te verleenen.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 18.

Handvesten van Amsterdam, bl. 126. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 74. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam,* bl. 887. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel II, bl. 670. *Verslag van het Instituut,* bl. 125, met aanmerkingen en een fac-simile.

9 December 1342.

Ghegheven in die Haghe des manendaghes na sinte Niclais dach in den winter int jaer ons Heren MCCC *twee ende viertich.*

Graaf WILLAEM gelast de baljuwen in *Rijnlant*, in den lande van *Woerden*, in *Delflant*, in *Kenemaerlant*, in *Vrieslant*, in *Aemstelrelant* en in *Waterlant*, zoo ook al zijne schouten benoorden *der Maese*, dat zij de lieden van *Aemstelredamme* met hunne goederen vrij en onbekommerd zullen laten varen.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 28.

Handvesten van Amsterdam, bl. 24. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 73. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam,* bl. 887. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel II, bl. 669.

18 October 1344.

Gescreven tot Bruessel op sinte Lucasdach int jaer ons Heeren duysent driehondert vier ende veertich.

Graaf WILLEM gelast zijne tollenaren van *Nyemantsvrient*, om van alle lieden te nemen tollen voor de goederen, die zij koopen op den stroom beneden *Colen*.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet gezegeld was.
Privilegieboek I, bl. 198 keerz.

27 Mei 1346.

Gegheven in die Hage des saterdaghes na den heylighen ascensi dach int jair ons Heeren MCCC *zes ende viertich.*

Keizerin MARGRIETE belooft aan die van *Aemstelredamme*, dat zij en hare nakomelingen deze stad nimmer zullen vervreemden of scheiden van de grafelijkheid van *Hollant*.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van de keizerin.
Privilegieboek I, bl. 4.

Handvesten van Amsterdam, bl. 1. DAPPER, *Hist. Beschr, van Amsterdam*, bl. 79. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek VI, bl. 127. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 891. LE LONG, *Beschrijvinge van de Reformatie der stadt Amsterdam*, bl. 213. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel II, bl. 712.

29 Mei 1346.

Ghegeven in die Hage des manendaghes na den heylighen ascensi dach int jair ons Heeren MCCC *zes ende viertich.*

Keizerin MARGRIETE vergunt aan die van *Aemstelredamme*, dat, wanneer een poorter, eenen doodslag binnen deze stad

gedaan hebbende, zich verzoend heeft met de magen van den doode, hij niet meer aan de grafelijkheid zal schuldig wezen dan tien ponden van boete en tien ponden ter landwinning.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van de keizerin.

Privilegieboek I, bl. 4 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 135. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 79. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel II, bl. 715.

29 Mei 1346.

Ghegeven in die Hage des manendaghes na den heylighen ascensi dach int jair ons Heeren MCCC *zes ende viertich.*

Keizerin MARGRIETE bevestigt al de regten en handvesten, welke die van *Aemstelredamme* hebben verkregen van de vorige graven van *Hollant.*

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van de keizerin.

Privilegieboek I, bl. 4 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 70. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 80. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel II, bl. 715.

23 Julij 1346.

Gegeven in die Haghe des sondages na sente Marien Magdalenen dach int jaer ons Heren dusent driehondert sesse ende viertich.

Keizerin MARGRIETE verkoopt de helft van al de goederen, erven en hofsteden op *Merckerhovede*, welke de buurlieden aldaar eertijds van den abt en het konvent van *Sente Marienghaerde* in *Oestvrieslant* in pacht hadden, aan HEYNE VAN ZUDEN, ADAEM DEN ZALE, HEYNRIC COPPENSOEN, HOESSCHE MOELNAERSZONE, JAN EGGHAERT en MEESTER

Symon den Barbier, poorters van *Aemstelredamme*, met belofte hen in het bezit daarvan te zullen handhaven tegen een' ieder, en bepaaldelijk tegen den heer van *Waterland.*

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van de keizerin.

Keurboek A, bl. 57.

Van Mieris, *Groot Charterboek,* deel II, bl. 720.

23 Julij 1346.

Gegeven in den Hage des sonnendages na sente Marien Magdalenen dach int jaer ons Heren dusent driehondert sesse ende viertich.

Keizerin Margriete verkoopt, onder dezelfde belofte, de andere helft van al de goederen, erven en hofsteden op *Markerhovede* aan eenige bewoners van dit eiland.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van de keizerin.

Keurboek A, bl. 58.

Van Mieris, *Groot Charterboek,* deel II, bl. 719.

27 Maart 1347.

Ghegheven des dynxdach nae onser Vrouwen dach annonsiatio int jare ons Heren MCCC *seven ende veertich.*

De regering van *Beverwike* belooft, de stad *Amsterdam* benevens de andere vrijë steden van *Hollant* te zullen bijstaan in de geschillen, welke zij hebben met *Deventer.*

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel der stede *Beverwike* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 26.

Wagenaar, *Amsterdam,* deel I, bl. 117.

16 October 1347.

Ghegheven int jaer ons Heren dusent dryehundert seven ende viertuch des dinsdaghes na sinte Victoers daghe.

De regering van *Deventer* maakt bekend, welke tollen de poorters van *Amestelredamme* gehouden zijn aan hunne stad te betalen.

Brief op perkament met het zegel der stad *Deventer* in groen was.
IJzeren Kapel, lade 26.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel II, bl. 743, deelt den *reversbrief* mede, door de regering van *Amestelredamme* gegeven. Afzonderlijk is over dezen brief gehandeld door WISELIUS in zijne *Beschouwing van den Deventerschen tolbrief van den jare* 1347, geplaatst in het vierde deel van de werken der Tweede Klasse van het Instituut. Waarbij men tevens een fac-simile van den brief vindt.

14 November 1347.

Ghegheven int jaer ons Heren dusent driehundert seven ende viertuch des woensdaghes na sinte Martinus daghe in den winter.

De regering van *Deventer* verklaart, dat zij van de lieden der stad *Amestelredamme* in gereed geld heeft terug ontvangen de vijftien ponden, welke deze van hare poorters geleend hebben.

Brief op perkament met het zegel der stad *Deventer* in groen was.
IJzeren Kapel, lade 26.

2 Februarij 1348.

Ghegheven int jaer ons Heren dusent driehundert achte ende viertuch op onser Vrouwen dach purificatie.

De regering van *Deventer* bekent, dat zij van de lieden der stad *Amestelredamme* in gereed geld ontvangen heeft de

vierhonderd ponden, welke deze haar schuldig zijn ten gevolge van den zoen, tusschen de beide steden gemaakt.

Brief op perkament met het zegel der stad *Deventer* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 26.

5 Januarij 1350.

Ghegheven in den jare ons Heren MCCC *ende vijftich op den dertienden avont.*

JAN, heer van *Egmonde*, en GHERID, heer van *Hemeskerke*, ridders, doen uitspraak in een geschil tusschen hunnen neef JAN PERSIJN, heer van *Waterland*, aan de eene, en *de ghemeenre poerte van Aemstelredamme* aan de andere zijde, en verklaren, dat de lieden van deze stad vrij en onbekommerd met hunne goederen door *Waterland* mogen gaan.

Brief op perkament met de zegels der twee eerstgenoemde edelen in groen was.

IJzeren Kapel, lade 27.

***Handvesten van Amsterdam*, bl. 24. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel II, bl. 765.**

19 Junij 1353.

Ghegheven ende ghescreven int jaer ons Heren MCCC *drie ende vichtich des woensdaghs na sente Vijts daghe.*

De regering van *Stavoren* maakt bekend aan graaf WILLEM, dat zij, den tol van den bisschop in hare stad aan zich genomen hebbende, de poorters der vrije steden in *Holland* van dezen ontheft, zoo lang die van *Stavoren* de tolvrijheid in *Holland* behouden, welke zij daar tot dus verre bezeten hebben.

Brief op perkament met het zegel der stad *Stavoren* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 18.

***Handvesten van Amsterdam*, bl. 130. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel II, bl. 817.**

13 Mei 1355.

Ghegeven in den Hage opten dertiensten dach van Meye int jaer ons Heren MCCC *vive ende vijftich.*

Graaf WILLEM belooft aan die van *Aemstelredamme*, dat hij hen zal ontheffen van alle borgtogten, die zij voor hem beloofd, en kwijten van zulke gelden, als zij voor hem betaald hebben.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.
Privilegieboek I, bl. 6 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 71. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 81. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel II, bl. 843.

13 Mei 1355.

Ghegheven in den Haghe op den dertiensten dach van Meye int jaer ons Heren dusent drie hondert vive ende vijftich.

Graaf WILLEM bevestigt de voorregten, welke die van *Aemstelredamme* verkregen hebben van zijn' oom graaf WILLEM, die sneuvelde bij zijn' togt tegen de *Vriezen*, zoo ook van de voorgaande graven van *Holland*. Zelfs wordt hun door hem vergund, om de handvesten, die verouderd, verdonkerd of verloren geraakt zijn, te vernieuwen. Buitendien bepaalt de graaf, dat een poorter der stad, die zijn leven met regt verbeurt, niet meer zal verliezen, dan de helft van zijn goed, en vergeeft hij aan de stedelingen al de schade, door hen in den oorlog tusschen hem en zijne moeder aangerigt. Daarbij wordt de belofte gevoegd, dat de stad nooit van de grafelijkheid van *Holland* zal gescheiden worden.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was,
IJzeren Kapel, lade 20.

Handvesten van Amsterdam, bl. 135. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 81. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel II, bl. 842.

11 Maart 1358.

Opten elften dach der maent van Maerte int jaer ons Heren dusent driehondert zeven ende vijftich.

Hertog AELBRECHT berigt, dat hij ruwaard dezer landen is geworden uithoofde van de ziekte zijns broeders, graaf WILLEM VAN BEYEREN, en op verzoek van zijne zuster, gravin MACHTELD VAN LANCASTRE. Hij belooft met goede trouw te zullen regeren, zoo in andere steden, als inzonderheid te *Aemstelredamme*, en neemt op zich de schulden van zijnen broeder naar vermogen te betalen.

Aan het einde van dit charter staat: *Dit was ghedaen binnen der stede van Aemstelredamme, enz.* Hierbij is gevoegd een afschrift op perkament.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in rood was.

IJzeren Kapel, lade 23.

Handvesten van Amsterdam, bl. 71. DAPPER, *Hist. Beschr, van Amsterdam,* bl. 82.

18 October 1358.

Ghegeven tot sinte gheerden berghe des donresdaghes op sinte Lucasdach int jaer ons Heren MCCC *acht ende vijftich.*

Hertog AELBRECHT verklaart, bij handen van zijnen klerk DIRC VOPPENZOEN, van *Aemstelredamme* ontvangen te hebben zeshonderd *bruxer schilden* voor de breuk, welke de poorters dezer stad misdaan hebben aan de buren van *Cudelstaerte*, en geeft hun kwijtschelding daarvan.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den hertog.

Privilegieboek I, bl. 7.

DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl, 83. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 65.

22 April 1360.

Ghegheven in den jare ons Heren dusent driehondert ende tsestich op den twie ende twintichsten dach in Aprelle.

De regering van *Aemstelredam* maakt bekend, dat zij door tusschenkomst van den heer van *Brederoden* en heer GHERED van *Heemsteden* met den burggraaf van *Leyden* is overeengekomen, om hem jaarlijks te betalen twee en dertig ponden, waarvoor hare poorters zullen genieten vrijdom van tol in de landen van den burggraaf, uitgenomen bij de jaarmarkten te *Vlaerdinghe*, *Voirscote* en *Valckenburgh*. Op welke markten die van *Aemstelredam*, even als alle andere lieden, tol van hunne goederen zullen geven.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.

IJzeren Kapel, lade 19.

Handvesten van Amsterdam, bl. 127. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 119.

22 April 1360.

Ghegheven in den jare ons Heren dusent driehondert ende tsestich op den twie ende twintichsten dach in Aprille.

De burggraaf van *Leyden* DIRC VAN WASNAER verklaart de voorgaande overeenkomst met de stad *Aemstelredam* gesloten te hebben en belooft voor zich en zijne nakomelingen haar getrouwelijk te zullen nakomen.

Brief op perkament met het zegel van den burggraaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 19.

Handvesten van Amsterdam, bl. 127. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 83. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 120.

30 April 1360.

Ghegheven tot Scoenhoven des donresdaechs opte Meye avond int jare ons Heren MCCC *ende tsestich.*

Hertog AELBRECHT bevestigt het voorgaande verdrag, tusschen den burggraaf van *Leyden* en die van *Aemstelredam* gemaakt tot beslechting van den twist, onder hen gerezen over de tollen, welke door den burggraaf van de *Aemstelredammers* geëischt werden.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in groen was.

IJzeren Kapel, lade 19.

Handvesten van Amsterdam, bl. 127. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 83. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 121.

17 Februarij 1366.

Ghegheven in den Haghe des dinghesdaghes na sinte Valentijns dach int jare ons Heren MCCC *sesse ende tsestich.*

Hertog AELBRECHT scheldt aan de poorters van *Aemstelredam*, met uitzondering van negentien personen, alle breuken kwijt, in welke zij vervallen zijn. Waarvoor aan hem tien duizend schilden ten zoen zullen gegeven worden. De hertog bewijst hun deze gunst, wegens de menigvuldige diensten, welke zij en hunne voorvaderen, zoo aan zijnen broeder WILLEM als aan hem zelven, hebben gedaan of nog mogen doen.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in groen was.

IJzeren Kapel, lade 20.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 184. WAGENAAR, *Amsterdam,* deel I, bl. 134.

9 Maart 1366.

Ghegeven tot sinte gheerden berghe up den neghenden dach van Mairte int jair ons Heren dusent driehondert zesse ende tzestich.

Hertog Aelbrecht bekent, dat die van *Aemstelredam* hem voldaan hebben, bij handen van den heer van *Egmonde* en *Yselsteyne*, aan wien hij deze som schuldig was voor de lossing van *Wiringeland*, tien honderd ponden tot betering van allerhande breuken en geeft hun kwijtschelding daarvan.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den hertog.

Privilegieboek I, bl. 8 keerz.

Wagenaar, *Amsterdam*, deel I, bl. 135.

20 Julij 1367.

Ghegheven tot Scoenhoven op sinte Margrieten dach int jaer ons Heren dusent driehondert zeven ende tsestich.

De heer van *Scoenhoven* Jan van Bloys verklaart met die van *Aemstelredamme* te zijn overeengekomen, dat deze tolvrij zullen varen voorbij al zijne tollen in *Holland*, uitgezonderd die, welke in zijne steden van *der Goude* en *Scoenhoven* geheven worden. Voor deze vergunning zijn zij gehouden, hem ieder jaar te betalen vier Keulsche mark zilver.

Brief op perkament met het zegel van den heer van *Scoenhoven* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 16.

Handvesten van Amsterdam, bl. 128. Dapper, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 96, die bij dezen brief verkeerdelijk het jaar 1377 opgeeft. Van Mieris, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 209.

25 Julij 1368.

Ghegheven to Valsterbode na Godes bort drutheyn hundert jar in dem achte und sosteghestem jare in sunte Jacobes daghe des hilghen apostels.

ALBERT, koning van *Sweden*, geeft, na gehouden overleg met den bisschop en zijne raadslieden, aan de inwoners der stad *to Amestelredamme* vergunning, om handel te drijven op *Schonen*, met alle regten en vrijheden, welke de burgers van *Campen* aldaar bezitten.

Brief op perkament met het zegel van den koning in wit was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 51. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 89.

25 Julij 1368.

Ghegheven to Valsterbode na Godes bort drutheyn hundert jar in dem achte und sosteghestem jare in sonte Jacobs daghe.

ALBERT, koning van *Sweden*, schenkt, met advijs van den bisschop en raad, aan die van *Amestelredamme*, *Inkhusen* en *Wyeringhe*, en voorts aan allen, die hem in den oorlog bijstand hebben verleend, vergunning, om vrij te mogen varen op *Denemarken* en het land *to Schone*. Ook geeft hij hun verscheidene voorregten en vrijheden betreffende de geborgen goederen van verongelukte schepen, het gebruik van zoogenaamde *victen*, het dragen van wapenen en het vervoeren van koopwaren. Hierbij wordt gevoegd eene lijst van tolregten, voor goederen en personen in het Noordsche rijk te betalen.

Brief op perkament met de zegels van den koning en zijne acht rijks-raden in wit was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 51. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 90. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 227.

31 December 1371.

Ghegheven des woensdaghes na den heylighen kersdach int jaer ons Heren MCCC *een ende tseventich.*

JAN DIER, VRANCKE DIRCSSOEN, TIJMAN ABBE PIETERSSOEN, HEYNRIC MOELNAER, WILLAM NOERT, PIETER HOLLANT en ALSTEEN JACOPSSOEN, schepenen in *Aemstelredamme*, verklaren, dat voor hen gekomen zijn de provisoren en bewaarders van de *Heylighe Stede* en dat deze aan het gasthuis dezer stad verkocht hebben den *Heylighen Wech*, loopende van den *Aemstel* regt toe naar *Sloten*, met bepaling, dat de overlieden van het gasthuis verder voor het onderhoud van dien weg zullen zorgen.

Brief op perkament met de zegels van de zeven schepenen in groen was.
IJzeren Kapel, lade 10.

Handvesten van Amsterdam, bl. 421. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 469.

7 Januarij 1386.

Ghegheven in den Haghe int jaer ons Heren dusent driehondert ses ende tachtich des anderen daghes na dertienen dach.

Hertog AELBRECHT voegt bij de stedelijke vrijheid van *Amstelredam* nog honderd gaarden, met vergunning, om deze ruimte ten meesten oorbaar te mogen betimmeren en bewonen. Hij bewijst deze gunst aan de stad ter vergoeding van menigen trouwen dienst, welken de goede lieden aldaar hem reeds hebben gedaan of nog mogen doen, en ook om haar aanzien te vermeerderen, opdat de inwoners hem des te beter kunnen dienen.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in groen was.
IJzeren Kapel, lade 39.

Handvesten van Amsterdam, bl. 11. DAPPER, *Hist. Beschr. van*

Amsterdam, bl. 84. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek VI, bl. 129. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 893. Welke drie genoemde schrijvers bij dezen brief verkeerdelijk het jaar 1380 opgeven. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 430.

26 October 1387.

Gegeven int jaer ons Heren dusent driehondert zoven ende tachtentich des zatersdaeghs na dier elvendusent meghede dach.

HERMAN, heer van *Cuenre*, maakt voor zich, zijne kinderen, erfgenamen en onderzaten met de regering van *Amestelredamme* en al hare poorters een' zoen van de twisten, welke hij tot hiertoe met deze stad gehad heeft.

Brief op perkament met het zegel der stad *Zwolle* in groen was, terwijl de zegels van den heer van *Cuenre* en der stad *Campen*, welke mede daaraan gehangen hebben, ontbreken.

Archief, lade K 9, N. 18.

27 October 1387.

Ghegheven in den Haghe op sinte Symon ende Judas avont int jaer ons Heren dusent driehondert seven ende tachtich.

Hertog AELBRECHT doet uitspraak in een geschil tusschen hen, die hij noemt *onse goede luden in Aemsterlant uyt Asichdoem*, met de lieden, die, gelijk deze, uitwateren door de sluizen, liggende in den *Middeldam* binnen *Amestelredamme*, aan de eene, en de personen, die aldaar op den gezegden dam wonen, ter andere zijde. Hij doet zulks, om alle aanleiding tot twist weg te nemen, welke later uit het verleggen van de sluizen in den *Middeldam* zou kunnen ontstaan.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in groen was.

IJzeren Kapel, lade 22.

Handvesten van Amsterdam, bl. 709. PONTANUS, *Amst. Hist.*

fol. 18, geeft eene Latijnsche vertaling van dezen brief, waaraan het einde ontbreekt. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 84. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek VI, bl. 130. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 894. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 473.

(1387.)

So sel wie den Here dienen, tot sinen wille, na onser machte.

De poorters van *Amestelredamme* geven aan hertog AELBRECHT te kennen en wel, naar het schijnt, in het hier boven gestelde jaar, volgens welke oude en nieuwe punten van regten zij wenschen bestuurd te worden. Wat de eerste betreft, zijn deze ontleend aan het groote handvest, door graaf WILLEM den negenden December 1342 aan deze stad gegeven.

Afschrift op perkament, waaraan de jaar- en dagteekening ontbreekt.
IJzeren Kapel, lade 25.

15 Maart 1388.

Ghegheven in den Haghe tsonnendachs na sinte Gregorius dach int jaer ons Heren dusent driehondert seven ende tachtich, naer den loop van onsen hove van Hollant.

Hertog AELBRECHT bevestigt alle handvesten, welke *Aemstelrelant* en *Goeylant*, zoo voor hunne steden als dorpen, van hem en zijne voorouders ontvangen hebben. Hierbij maakt de hertog eenige bepalingen omtrent de verkiezing van schepenen en geeft hij verscheidene voorschriften, waaraan zij verpligt zijn bij de regtsbedeeling zich te houden.

Getuigen zijn WILLEM VAN BEY(ER)EN, *van Heneg(ouwen) ende van Hol(lant), grave van Oest(er)va(n)t*, JAN VAN ARKEL, *heer tot Haghenst(eyn)*, REYNOUT, *heer van Brederoed(e) ende van Ghen(n)ip*, AERNT, *heer van Egmo(n)de ende van Yselst(eyn)*, JAN, *heer van Gom(m)eng(ijs)*, WILL(EM), *proest van B(er)-*

ghen in Heneg(ouwen), PHILIPS VAN WASSEN(AER) *ende* WOUT(ER) VAN MIJN(D)EN, *ridders.*

Brief op perkament met de zegels van den hertog en de genoemde getuigen. Alle zegels zijn van groen was, behalve dat van JAN VAN GOM(M)ENG(IJS), hetwelk rood is. Alleen dat van den hertog heeft een tegenzegel.

IJzeren Kapel, lade 25.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 71. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 84. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam,* bl. 135. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 484.**

18 Julij 1388.

In den jaer ons Heren dusent drie hondert acht ende tachtentich des saterdaghes na divisio apostolorum.

De regering van *Deventer* verklaart, eene minnelijke schikking gemaakt te hebben tot vereffening van het geschil tusschen hare stad en die van *Aemstelredamme* over de betaling van den *Coter-tolne.* Welke overeenkomst is tot stand gebragt door bemiddeling van *broeder* HEYNRIC *van Herderwijc, custode der custodyen van Deventer, ende broeder* BOUDEWIJN *van Aemstelredamme, pryor ten Sartroeysen bi sinte Gheerden Berge.*

Brief op perkament met het zegel van *Deventer* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 16.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 67.**

18 Julij 1388.

In den jare ons Heren MCCC *acht ende tachtich des saterdaghes na divisio apostolorum.*

De regering van *Aemstelredamme* bekent, de voorgaande overeenkomst aangaande den *Coter-tolne* met die van *Deventer* te hebben aangegaan.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

IJzeren Kapel, lade 28.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 67.**

15 December 1389.

Ghegheven in den Haghe des woensdaghes nae sinte Lucyen dach int jaer ons Heren MCCC *neghen ende tachtich.*

Graaf AELBRECHT verpacht aan *Aemsterdam* het *Gouden Water*, zoo binnen als buiten de stad gelegen, en tevens zijne maat alhier, op dezelfde wijze, als zijn rentmeester die voortijds van zijnentwege verhuurd had.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 22.

Handvesten van Amsterdam, bl. 2. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 88. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 542.

6 Mei 1390.

Ghegheven ses daghe in Meye int jaer ons Heren dusent driehondert ende tnegentich.

TRICUS BULMAN, priester en rentmeester des graven van *Bloys*, bekent van *Aemstelredamme* ontvangen te hebben de vier mark zilver, welke deze stad jaarlijks aan zijnen meester schuldig is voor vrijdom van tol te *Spaernedamme.*

Brief op papier met het zegel van den rentmeester in groen was.

IJzeren Kapel, lade 10.

SCHELTEMA, *Oud en nieuw, uit de vaderlandsche geschiedenis en letterkunde verzameld,* deel II, bl. 17, met eene korte verklaring.

9 Mei 1390.

Gegeven int jaer ons Heeren duysent driehondert ende tnegentich des negenden dages in der Meymaent.

De regering van *Campen* maakt bekend, dat zij van FLORENS VAN WEVELICHOVEN, bisschop van *Utrecht*, in pacht ontvangen heeft de gruit en den tol te *Campen* met al hun

toebehooren, te zamen voor vierhonderd ponden jaarlijks, voor zoo lang als hij in leven en bisschop van *Utrecht* zal zijn. Daarbij wordt bepaald, dat de bisschop van zijne wijnen en de goederen, hem toebehoorende, geen' tol te *Campen* zal geven.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad *Campen*.

Archief, lade K 1, N. 4.

6 December 1390.

Ghegheven in den Haghe op sinte Nyclaes dach int jaer ons Heren dusent driehondert ende tnegentich.

Graaf AELBRECHT bevestigt alle privilegiën en handvesten, geschonken aan *Aemstelredam*, zoo door hem zelven, als door zijne voorvaderen, graven van *Holland* geweest zijnde. Bovendien wordt door hem aan de schepenen en raden dezer stad de magt gegeven, om met eenen poorter alhier vrede te maken. Hetgeen vroeger door den schout met twee schepenen geschiedde.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 23.

Handvesten van Amsterdam, bl. 74. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 89. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 573.

6 April 1392.

Gegeven in den Haghe opten sesten dach in Aprille int jaer ons Heren dusent driehondert een ende tnegentich, na den lope van onsen hove.

Graaf AELBRECHT geeft aan die van *Aemstelredamme* vergunning, om jaarlijks eenen voogd te zetten op den lande te *Schonen* voor hunne *victen* en het grondgebied, hetwelk zij daar reeds bezitten of namaals van den koning van *De-*

nemarken nog zullen verkrijgen, opdat deze voogd te dier plaatse van wege deze stad regt doe en hare belangen naar den eisch bevordere.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 61. PONTANUS, *Amst. Hist.* fol. 18, geeft eene Latijnsche vertaling van dezen brief, waaraan het einde ontbreekt. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 89. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 587.

24 Mei 1393.

Int jaer ons Heeren duysent driehondert tnegentich ende drie, vier ende twintich dagen in May.

De regering van *Antwerpen* geeft aan de poorters en kooplieden van *Aemstelredamme* verlof, om in hare stad vrijelijk handel te drijven, voor den tijd van zes jaren, ten zij deze vergunning door den hertog van *Borgondien* vroeger mogt worden ingetrokken.

Afschrift op papier, waarvan het origineel was voorzien met het zegel van *Antwerpen*.

Archief, lade A 10, N. 24.

Handvesten van Amsterdam, bl. 25. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl, 595.

7 Augustus 1393.

Gegeven in den Haghe upten zevenden dach in Augusto int jaer ons Heren MCCC *drie ende tnegentich.*

Graaf AELBRECHT geeft vergunning aan hen, die in de *Voelwijc* bij *Aemstelredamme* geërfd en geland zijn, om de *Voelwijc* te bedijken en vijf heemraden te kiezen, die jaar-

lijks den dijk schouwen en van de boeten, aldaar verbeurd, rekening aan den baljuw van *Waterlant* doen zullen.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 18.

Handvesten van Amsterdam, bl. 337. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 98, stelt dezen brief verkeerdelijk op het jaar 1399.

7 Augustus 1393.

Gegeven in den Hage opten VIIen *dach in Augusto int jaer ons Heeren duysent* IIIC XC III.

Graaf AELBRECHT geeft aan het Karthuizer-klooster bij *Amstelredamme* tegen duizend Dordrechtsche guldens, welke hij aan dit klooster nog schuldig is, acht en veertig ponden 's jaars, door *Amstelredamme* aan hem verschuldigd voor de pacht van den *Gouden Watere* en die van de maat.

Vidimus, gegeven door schepenen en raden dezer stad, zonder jaarteekening maar waarschijnlijk van 1501, omdat het onder stukken van dit jaar voorkomt.

Brief op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Groot Memoriaal I, bl. 239.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 135.

2 Januarij 1394.

Gegeven in den Haghe upten vrijdach nae jaers dach int jaer ons Heren MCCC *drie ende tnegentich, nae den lope van onsen hove.*

Graaf AELBRECHT beslist een geschil aangaande het stapelregt van *Dordrecht* tusschen *Hairlem*, *Delft*, *Leyden*, *Alcmaer*, *Aemstelredamme*, *Rotterdamme*, *Sciedamme*, *Sinte Gheerdenberghe*, *Oudewater*, *Vlaerdingen*, *Tsgravenzande*, *Naerden*, *Medenblijc*, *Enchuysen* en *Briele*, met OTTE VAN ARKEL, zijne stad

Gorinchem en eenige dorpen, aan de eene, en de stad *Dordrecht* aan de andere zijde, in het voordeel van de eerstgenoemde partij, verklarende deze voor altijd vrij van de stapeling te *Dordrecht.* Welke vrijheid ook de stad *Monikedamme* volgens hare oude handvesten genieten zal.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in groen was.
IJzeren Kapel, lade 4.

Handvesten van Amsterdam, bl. 26. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 603.

5 September 1394.

Gegeven upten vijften dach in Septembri int jaer ons Heren MCCC *vier ende tnegentich.*

Heeren van den geregte te *Aemstelredamme* bekennen, jaarlijks schuldig te wezen aan de schutters dezer stad elf gouden Hollandsche schilden voor hunne *palloren,* te betalen daags na Meidag, wanneer zij naar den papegaai schieten. Tevens geven zij hun de visscherij in de stads grachten en den vrijen wijntap drie malen 's jaars, tweemaal gedurende tien en eenmaal negen dagen. Verder bepalen zij, dat, wanneer de schutters ter heervaart of op eene andere wijze in dienst der stad met hunne bogen uittrekken, hun zoo vele knechten op kosten der stad zullen worden mede gegeven, om de toortsen te dragen, als die van den geregte en de overlieden van het schuttersgild goedvinden. Gebeurde het, dat een der schutters in dienst der stad zijn' boog stuk schoot, dan zou hem deze schade vergoed worden. Daarentegen beloven de overlieden van het schuttersgild, dat ieder schutter een' goeden boog en harnasch zal hebben en niemand zal gaan uit het gild of daarin komen, dan met goedkeuring van den geregte en der overlieden. Het getal der schutters zal steeds vijf en zeventig zijn. Hetwelk bij overlijden zal worden aangevuld

door die van den geregte met overleg der overlieden. Zij zullen hunnen doelen niet verkoopen of verpanden, dan met goedkeuring van den geregte. Hierbij worden kwijtgescholden alle oude voorwaarden en brieven, die tusschen deze stad en het schuttersgild mogten bestaan.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Privilegieboek I, bl. 77.

Handvesten van Amsterdam, bl. 140. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 522. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek V, bl. 75. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 807.

13 October 1394.

In den Haghe des dinxdach na sinte Victors dach int jaer ons Heren MCCC *ende vier ende tnegentich.*

WILLAEM, graaf van *Oistervant*, de zoon van graaf AELBRECHT VAN BEYEREN, bevestigt de uitspraak, waarbij zijn vader aan *Aemstelredamme* en andere steden van *Hollant* vrijdom verleend heeft van de stapeling te *Dordrecht*, belovende haar en den heer van *Arkel* in dit regt te zullen handhaven.

Brief op perkament met het zegel van den graaf van *Oistervant* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 4.

Handvesten van Amsterdam, bl. 27. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 615. *Handvesten van Haarlem*, bl. 52.

21 Januarij 1395.

Gegeven in den Haghe opten een ende twintichsten dach in Januario int jair ons Heren MCCC *vier ende tnegentich, na den lope van onsen hove.*

Graaf AELBRECHT staat aan *Aemstelredamme* zijn regt af, om na den dood van den nog levende bode het bode-ambacht te begeven. Hij verbiedt, om binnen de vrijheid dezer stad kwaakborden of dobbelsteenen te hanteren. Verder bepaalt

hij, dat niemand in *Aemstelredamme* schout, schepen of raad mag wezen, ten zij poorter zijnde en zeven jaren hier gewoond hebbende. Eindelijk worden door hem in eeuwige erfpacht aan deze stad verhuurd de *tijnze-penninghen*, welke hij heeft op de hofsteden alhier, voor tien ponden en tien schellingen Hollands.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in groen was.
IJzeren Kapel, lade 21.

Handvesten van Amsterdam, bl. 115. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 94. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 622.

1 Junij 1396.

Int jaer ons Heeren, als men screef, MCCC *neghentich ende sesse op den yersten dach van Wedemaend.*

MARIA VAN GREMBERGHEN, *vrouwe van Maldegheem ende van Moerseke*, AERNOUD VAN MOURMONT ENDE VAN HA(EM)STEDE, GODEVAERD VAN DIJLF, *ridderen*, JAN BERTOENSSONE, *pryester*, JAN VAN EENVLIET, CLAUS VAN DEN WERVE, CLAUS VAN WINEGHEEM, HESSEL CLAYS COLENSONE, PETER CLAYSSONE VAN LYERE, CLAUS LOBE *ende* JAN ALAERTSSONE maken bekend, dat zij, om een einde te maken aan de geschillen tusschen hen, die gegoed zijn bij de rivier *de Scelt* aan de eene, en die van *Amstelredamme* aan de andere zijde, eene overeenkomst hebben gesloten voor den tijd van veertig jaren. Daarbij wordt bepaald, hoe veel door de laatsten voor hunne schepen en goederen aan geleide- en bakengeld bij de vaart over de vermelde rivier zal betaald worden.

Brief op perkament met de zegels der genoemde personen, alle in groen was, behalve het eerste, dat rood is.
IJzeren Kapel, lade 14.

Handvesten van Amsterdam, bl. 68. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 647.

27 Januarij 1398.

Gegeven in den Haghe tsonnendach na sinte Pouwels dach conversio int jair ons Heren MCCC *seven ende tnegentich, na den lope van onsen hove.*

Graaf AELBRECHT geeft aan *Aemstelredamme* de vergunning, dat de schepenen en raden alhier, onderling regte achterzusters-kinderen zijnde, als regters, te zamen mogen zitten.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 113. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 95. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 664.

1 October 1398.

Gegeven in den Haghe opten eersten dach in Octobri int jare ons Heren MCCC *acht ende tnegentich.*

Graaf AELBRECHT veroorlooft aan de schepenen en raden van *Aemstelredamme*, om een' redelijken accijns te zetten op eenige goederen, die binnen deze stad of hare havens reeds zijn of nog zullen komen. Hij geeft dit verlof, ter oorzake van de groote onkosten, welke de lieden van *Aemstelredamme* gemaakt hebben voor zijne reis *ten Oestvriesen* en ter vergoeding der gelden, door hen geleend tot het voeren van den oorlog aldaar. Echter zal deze accijns slechts zoo lang duren, tot dat negenduizend Hollandsche schilden daarvan ontvangen zijn.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 13.

Handvesten van Amsterdam, bl. 171. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 686.

20 October 1398.

Gegeven in den Haghe opten twintichsten dach in Octobri int jaer ons Heren MCCC *acht ende tnegentich.*

Graaf AELBRECHT, in den oorlog, door hem in *Oistvrieslant* gevoerd, herhaalde malen met voorgeschoten gelden door de stad *Aemstelredamme* ondersteund zijnde, zoo als, ten eerste met het betalen van huur voor de schepen, door zijnen admiraal alhier gehuurd, welke berekend wordt op dertien honderd en negentien Hollandsche schilden, ten tweede met het geven van tweehonderd en tien schilden, op zijn bevel, aan HUGO STARKEN en SYMON VAN ZAENDEN GHERIJTS SOEN, ten derde met de betaling van eene kogge, welke, gedeeltelijk met zout geladen. op zee verongelukte, en ten vierde met zevenhonderd en vijftig schilden, door deze stad aan den thesaurier van den graaf geleverd, belooft zijne schuld, hieruit ontstaan, bedragende te zamen acht en twintig honderd Hollandsche schilden of vierduizend guldens, te betalen binnen het jaar na de eerste bede, welke verschijnen zal in de landen van *Aemsterlant*, *Waterlant* en *den Zevanc.*

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.
IJzeren Kapel, lade 16.

WAGENAAR, *Amsterdam,* deel I, bl. 136.

20 October 1398.

Gegeven in den Haghe opten twintichsten dach in Octobri int jaer ons Heren MCCC *acht ende tnegentich.*

Graaf AELBRECHT, in den vorigen oorlog tegen de *Vriesen* van *Aemstelredamme* geleend hebbende eene kogge, gedeeltelijk met zout geladen, waarmede GHERIJT VAN HEEMSKERCKE en zijne gezellen de zee zouden oversteken, maar welk schip bij een onweder was vergaan, geeft tot vergoe-

ding van deze schade aan de stad vijfdehalf honderd Hollandsche schilden. Vermits echter het vaartuig meer waardig was, worden door den graaf tevens aan *Aemstelredamme* kwijt gescholden vier mark zilver, welke deze stad jaarlijks gewoon was te betalen aan den graaf van *Bloys* voor vrijdom van tol in zijne landen. Van wien de goederen na zijn overlijden aan AELBRECHT gekomen waren.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 18 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 129. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 97. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 687.

25 Mei 1399.

Gegeven tot Haerlem upten XXVen *dach van Meye int jaer ons Heren duysent* CCC *neghen ende tnegentich.*

Graaf AELBRECHT beleent heer COEN VAN OISTERWIJCK, den zoon van WILLEM CUSER, met het ambacht van *Aemstelreveen* en eenige renten, daartoe behoorende, tegen betaling van een en dertig honderd schilden. Hierbij wordt bepaald, dat, indien heer COEN mogt komen te overlijden, zonder eenen wettigen zoon na te laten, dit ambacht met al zijn toebehooren zal komen aan HARPER JANSZ. VAN FOREEST, den echtgenoot van zijne dochter, en bij het overlijden van dezen aan zijnen oudsten zoon. Echter zal CLEMENS, vrouw van *Sloten*, de echtgenoot van heer COEN, in dit laatste geval, de kleinste helft der renten tot haren lijftogt ontvangen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel bezegeld was door graaf AELBRECHT en zijn' zoon WILLEM, graaf van *Oistervant.*

IJzeren Kapel, lade 29.

Handvesten van Amsterdam, bl. 209. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam,* bl. 870. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 697.

5 Augustus 1399.

Gegeven in den Hage upten vijften dach in Augusto int jare ons Heren MCCC *neghen ende tnegentich.*

Graaf AELBRECHT belooft aan heer COEN VAN OESTERWIJC, dat AERNT VAN LEIJENBERCH, benoemd tot baljuw en rentmeester van *Aemsterlant*, niet eer deze bediening zal aanvaarden, dan nadat hij aan heer COEN gegeven heeft de verzekering van dezen in het rustige bezit van het gekochte goed te zullen laten. Ook geeft de graaf aan heer COEN de belofte, dat, indien hij of zijne nakomelingen eenigen hinder hierin mogten ondervinden, zij met kracht door hem in hunne regten zullen gehandhaafd worden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 300. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 699.

26 September 1399.

Gegeven in den Hage upten XXVIen *dach in September int jare ons Heren* MCCC *neghen ende tnegentich.*

Graaf AELBRECHT vernomen hebbende, dat sommigen, die met hunne schepen *Aemstelredamme* bezoeken, om aldaar markt te houden, op stroom van hunne schepen en goederen beroofd worden, tot merkelijk nadeel van den handel dezer stad, geeft vergunning aan de kooplieden, die, op stroom zijnde, aangerand worden, om tegen alle geweld zich te verdedigen.

Brief op papier met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 11.

Handvesten van Amsterdam, bl. 25.

16 Januarij 1400.

Gegeven in den Hage upten zestienden dach in Januario int jair ons Heren MCCC *neghen ende tnegentich, na den lope van onsen hove.*

Graaf AELBRECHT verleent aan de stad *Aemstelredamme* de vrijheid, om met hare schepen en goederen ongestoord het *Maerssdiep* en het *Vlye* in en uit te varen, behoudens zijne tollen en andere heerlijke regten. Hierbij voegt hij nog de vergunning, dat zij die schepen of raad in deze stad geweest zijn, jaarlijks op *onser vrouwen avont te lichtmisse* bij meerderheid van stemmen mogen kiezen drie personen tot nieuwe raden, die minstens den ouderdom van veertig jaren moeten hebben bereikt. Deze drie raden zullen daarna bij zich kiezen eenen der oude raden, die het voorgaande jaar gediend hebben, voor wien zij verpligt zijn den eed af te leggen.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 23.

Handvesten van Amsterdam, bl. 25. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 97. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 712.

6 Februarij 1401.

Gegeven upten sesten dach in Februario int jaer ons Heren MCCC *ende een.*

Ridder COEN VAN OESTERWIJCK geeft, ten nutte des lands en der lieden, die geland en geërfd zijn buiten den *Zeeburch* tusschen *Aemstelredamme* en *Ippesloet*, vergunning, om dit land, gelegen in zijn ambacht van *der Nyewer Aemstel* te bedijken met zulken zomerdijk, als het meerendeel der lieden, die het meeste land daar bezitten, zal goedvinden. Voorts vergunt hij wateringen, slooten en lanen te maken bij den

Zeeburch. Daarbij wordt bepaald, door wie deze zomerdijk zal geschouwd worden.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den ridder.

Privilegieboek I, bl. 98 en II, bl. 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 358. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 871. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 734.

15 Februarij 1401.

Gegheven int jaer onses Heeren dusent vierhondert ende een des vijfthienden daghes in Februario.

De regering van *Deventer* maakt bekend, dat zij van FREDERIC VAN BLANCKENHEM, bisschop van *Utrecht*, in vaste erfpacht ontvangen heeft den tol en de gruit aldaar, mitsgaders alle erven, tienden, tijnzen en renten, welke de bisschop binnen en bij de stad *Deventer* heeft.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad *Deventer*.

Archief, lade D 8, N. 1.

17 April 1401.

Gegeven in den Haghe upten zeventienden dach in Aprille int jaer ons Heren MCCCC *ende een.*

Graaf AELBRECHT bevestigt den brief van den ridder COEN VAN OESTERWIJCK aangaande het maken van den zomerdijk buiten den *Zeeburch* en het schouwen van dezen dijk, voegende daarbij de belofte, dat, wanneer men namaals met de gemaakte ordonnantie niet geholpen mogt zijn en in deze verbetering begeerde, hij den brief zal vernieuwen op zoodanige wijze, als den geregte van *Aemstelredamme* zal dunken wenschelijk en mogelijk te wezen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 98 keerz. en II, bl. 2.

Handvesten van Amsterdam, bl. 358.

26 Junij 1401.

Gegeven in den Hage opten zessen ende twintichsten dach in Junio int jair ons Heren dusent vier hondert ende een.

Graaf Aelbrrcht geeft aan *Aemstelredamme* eenige vrijheden. Eerstelijk, dat men geenen poorter ergens anders in 's graven landen benoorden *der Maze* voor breuken mag bezetten, bekommeren en aanspreken, dan binnen deze stad, waar de schepenen vonnis zullen wijzen, ten zij het misdrijf vechtenderhand of verzeld van diefstal gepleegd is. Echter zullen de baljuwen, rentmeesters, tollenaars en schouten van den graaf, poorters zijnde, deze vrijheid niet genieten, wanneer zij in zijn' dienst eenig misdrijf gepleegd hebben. Verder wordt door hem aan die van *Aemstelredamme* toegestaan, om eenen redelijken accijns op het bier te zetten, te weten, op elk vat zes Hollandsche grooten. Eindelijk beveelt hij zijnen schout, om van dezen accijns en voorts van alle boeten en breuken dienaangaande met de schepenen dezer stad regt te doen en, wat deze daarin vonnissen, ten uitvoer te leggen.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 28.

Handvesten van Amsterdam, bl. 134. Dapper, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 99, waar het begin van dezen brief ontbreekt. Van Mieris, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 742.

9 Junij 1402.

Gegeven in den Hage upten negensten dach in Junio int jair ons Heren dusent vierhondert ende twee.

Graaf Aelbrecht leent van *Aemstelredamme* eene som van vijftien honderd gouden Gendsche nobelen en belooft daarvoor aan jaarlijksche renten te zullen geven anderhalf hon-

derd nobelen, te weten, een voor elke tien. Voor wier voldoening hij verscheidene goederen, renten en pachten verpandt. Dit geld wordt door hem opgenomen, om daarmede, met goeddunken van zijn' zoon, den graaf van *Oistervant*, en den gemeenen raad, eenen krijgstogt tegen de *Arkelschen* te ondernemen.

Brief op perkament met de zegels van den graaf en zijn' zoon in groen was.
IJzeren Kapel, lade 16.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 162.

11 Junij 1402.

Gegeven in den Hage opten elfften dach in Junio int jaer ons Heren dusent vierhondert ende twee.

Graaf AELBRECHT vergunt aan die van *Aemstelredamme*, lijfrenten of erfelijke renten te verkoopen, zoo als men dit het best zal oordeelen, tot de som van anderhalf honderd nobelen 's jaars, omdat deze stad anders niet bij magte is, hem den gevraagden onderstand in geld te verleenen. Voorts belooft hij aan de poorters van *Aemstelredamme*, die renten zullen koopen, hen in hun regt tegen de stad te zullen handhaven, tot dat de hoofdsom volkomen voldaan is.

Brief op perkament met de zegels van den graaf en zijn' zoon in groen was.
IJzeren Kapel, lade 13.

18 Januarij 1403.

Opten achtienden dach in Januario int jare ons Heren duysent vierhondert ende twee, na den lope des hoofs van Hollant.

Ridder COEN VAN OISTERWIJC verklaart, het ambacht van *Aemstelreveen* met al zijne renten en toebehooren verkocht te hebben aan vrouwe MARGRIETE VAN CLEVE, de gemalin

van graaf Aelbrecht, en verzoekt dezen, haar daarmede in zijne plaats te willen beleenen.

Brief op perkament met het zegel van den ridder in groen was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 300. Van Mieris, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 774.

3 Februarij 1403.

Gegeven in den Hage opten derden dach in Februario int jare ons Heren duysent vierhondert ende twee, na den lope van onsen hove.

Graaf Aelbrecht beleent, krachtens den vorigen brief, zijne gemalin Margriete van Cleve met het ambacht van *Aemstelreveen* en de daarbij behoorende renten en goederen. Hij belooft, zijne echtgenoot in het bezit van dit erfleen te zullen sterken tegen ieder, die haar daarin mogt willen hinderen. Hiertoe verbindt zich ook zijn zoon Willem van Beijeren, *grave van Oistervant*.

Brief op perkament met de zegels van den graaf en zijn' zoon in groen was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 300. Van Mieris, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 774.

3 Februarij 1403.

Gegeven in den Haghe upten derden dach in Februario int jare ons Heren dusent vierhondert ende twee, na den lope van onsen hove.

Graaf Aelbrecht beleent zijne gemalin Margriete van Cleve met de navolgende goederen, welke, bij tusschenkomst van Jan van Foreest, door hem gekocht zijn van heer Coen van Oisterwijc, als, het ambacht van *Sloten* en

Oistorp met de visscherijen en het verdere aankleven, het huis te *Sloten* met de landen, daarbij behoorende, en het *Vroenghers*, gelegen aan *'s Gravendamme.*

Brief op perkament met de zegels van den graaf en zijn' zoon in groen was.

IJzeren Kapel, lade 30.

SCHELTEMA, *Oud en nieuw, uit de vaderl. geschiedenis en letterkunde verzameld,* deel II, bl. 19, met eene korte verklaring.

21 Mei 1403.

Gegeven in den Hage opten een ende twintichsten dach in Meye int jair ons Heren dusent vierhondert ende drie.

PHILIPS, heer van *Wassenair*, verkoopt, met vergunning van den graaf, aan den ridder FLORIJS VAN ALKEMADE eene rente van twee en dertig schilden, welke de stad *Aemsterdam* hem jaarlijks betaalt voor vrijdom van tol te *Alphen.* Welke som aan FLORIJS gekort wordt van de penningen, die PHILIPS schuldig is voor het land en de huizing, op dezen tijd van hem gekocht.

Brief op perkament met het zegel van den heer van *Wassenair* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 19.

Handvesten van Amsterdam, bl. 127. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 778.

21 Mei 1403.

Gegeven in den Haghe opten een ende twintichsten dach in Meye int jair ons Heren M *vierhondert ende drie.*

Graaf AELBRECHT geeft vergunning tot den verkoop der jaarlijksche rente van twee en dertig schilden, welke de stad *Aemsterdam* aan den burggraaf van *Wassenaer* schuldig is

voor vrijdom van tol te *Alphen*, door dezen aan heer FLORIJS VAN ALKEMADE verkocht.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 19.

Handvesten van Amsterdam, bl. 128. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 778.

5 Augustus 1403.

Gegeven in den Hage upten vijften dach in Augusto int jair ons Heren MCCCC *ende drie.*

PHILIPS, heer van *Wassenaer*, ontslaat, ten gevolge van den voorgaanden verkoop aan heer FLORIJS VAN ALKEMADE, de stad *Aemsterdam* van de verpligting, om jaarlijks eene som van twee en dertig ponden aan hem te betalen.

Brief op perkament met het zegel van den heer van *Wassenaer* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 19.

Handvesten van Amsterdam, bl, 128. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 781.

18 Augustus 1403.

Gegeven upten achtienden dach in Augusto int jare ons Heren dusent vierhondert ende drie.

Ridder FLORENS VAN ALKEMADE scheldt aan *Aemstelredamme* kwijt de twee en dertig ponden aan jaarlijksche renten, welke hij van PHILIPS, heer van *Wassenaer*, ontvangen heeft in korting der betaling van het huis en goed te *Pudekepoel*, door dezen van hem gekocht.

Brief op perkament met het zegel van den ridder in groen was.

IJzeren Kapel, lade 19.

Handvesten van Amsterdam. bl. 128. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel III, bl. 783.

29 September 1404.

Gegeven tot Teylinghe up sinte Michielsdach int jaer ons Heeren duysent vierhondert ende viere.

Gravin MARGARIETE doet weten aan de heemraden van *Rijnlandt*, hoe die van hare ambachten van *Slooten*, *Polanen* en *Oostdorp* door het water zwaar beschadigd zijn en op welke wijze de doorgebroken dijken moeten hersteld worden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der gravin.

Archief, lade S 6, N. 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 324. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel III, bl. 793.

20 Maart 1405.

Gegeven in den Hage upten twintichsten dach in Marte int jair ons Heren duysent vierhondert ende vier, na den lope van onsen hove.

Hertog WILLEM, in *Aemstelredamme* tot graaf gehuldigd zijnde, bevestigt al de voorregten en vrijheden, zoo door hem zelven en zijnen vader AELBRECHT, als door hunne voorvaderen, graven van *Hollant*, aan deze stad geschonken.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 21.

Handvesten van Amsterdam. bl. 74. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 100. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel IV, bl. 6.

21 Maart 1405.

Gegeven in den Hage upten een ende twintichsten dach in Maerte int jaer ons Heren dusent vierhondert ende vier, na den lope van onsen hove.

Graaf WILLEM schenkt aan *Aemstelredamme* de vrijheid,

dat alle schepen, het *Maersdiepe* of *Vlie* bezoekende, veilig uit en naar de haven dezer stad mogen varen, behoudens de tollen van *Aemstelredamme*. Heeft iemand hiertegen iets in te brengen, dan zal dit volgens de regten der stad beslist worden. Voorts bepaalt hij, dat geen poorter van *Aemstelredamme* voor eenige breuken meer zal verbeuren dan zijn lijf en honderd ponden van zijn goed.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 23.

Handvesten van Amsterdam, bl. 25. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 101. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 8.

5 October 1405.

Gegeven in onsen besitte van Hagesteyn ende Eversteyn upten vijfden dach van Octobri int jaer ons Heeren duysent IIII^C *ende vijve.*

Graaf WILLEM geeft kennis aan den baljuw en de heemraden van *Rijnland*, dat de lieden tusschen *Aemstelredamme* en *Sparendamme* in groote zorg over hunne dijken verkeeren, met aanwijzing hoe die dijken hersteld en verzekerd moeten worden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Archief, lade S 6, N. 2.

Handvesten van Amsterdam, bl. 325. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 26.

16 November 1405.

Gegeven in onsen besitte voir Hagensteyn ende Eversteyn upten XVI *sten dach in November int jair ons Heren* MCCCC *ende vive.*

Graaf WILLEM, door *Aemsterdam* bijgestaan in het beleg

van *Hagensteyn* en *Eversteyn*, hetwelk hem op dit tijdstip nog bezig houdt, en even zoo in den oorlog, vóór dien tijd door hem gevoerd, vergunt aan deze stad, uithoofde van de groote kosten en lasten, welke zij deswege heeft te dragen, om los- en lijfrenten te verkoopen. Daarbij staat hij in voor de betaling der renten, welke de stad diensvolgens mogt schuldig zijn.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 13.

DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 102. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 29.

21 November 1405.

Gegeven in onsen besitte van Hagesteyn ende Eversteyn een ende twintich dage in Novembri int jair ons Heren MCCCC *ende vive.*

Graaf WILLEM erkent, dat de steden van *Hairlem*, *Delf*, *Leyden* en *Aemstelredamme* ten zijnen behoeve, zoo in *Bruessele* als elders in *Brabant*, verkocht hebben twaalf honderd Engelsche nobelen 's jaars aan lijfrenten, welk geld gebruikt is in den oorlog en tot het beleg van *Hagesteyn* en *Eversteyn*, en verklaart deze schuld over te nemen, met belofte van de renten alle jaren te zullen doen betalen door zijne rentmeesters van *Kennemerlant* en *Vrieslant*, terwijl hiervoor zijne goederen in deze landen door hem verbonden worden.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 13.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 29.

15 Mei 1407.

Gegeven in den Haghe op den heyligen Pinxterdach int jaer ons Heeren duysent vyer hondert ende zeven.

Graaf WILLEM bevestigt de privilegiën, door de vorige

graven van *Hollant*, aan *Rijnlant* gegeven, en belooft, dat hij de keuren en vonnissen van dijkgraaf en heemraden aldaar zal handhaven.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek II. bl. 106 keerz.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 65.

16 Mei 1407.

Gegeven in den Haghe upten XVIen *dach in Meye int jaer ons Heeren* MCCCC *ende zeven.*

Graaf WILLEM gebiedt zijne onderzaten, gezeten tusschen *Amsterdam* en *Sparendam*, en allen, die daar tusschen eenig land hebben liggen, om de keuren en vonnissen van dijkgraaf en heemraden van *Rijnlandt* volkomen te houden en op te volgen.

Afschrift op papier, waarvan het origiueel voorzien was met het signet van den graaf.

Privilegieboek II, bl. 107.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 65.

31 Mei 1407.

Dit was gedaen int jaer ons Heeren, als men screef, MCCCC *ende zeven upten lesten dach der maent van Meye.*

De steden van *Hairlem*, *Delf*, *Aemsterdam*, *der Goude*, *Rotterdam*, *Middelburch* en *Zircxzee* bekennen, wegens den openbaren nood, ten profijte van hare poorters aan MARGRIETE SCRUEDERS verkocht te hebben eene jaarlijksche lijfrente van drie gouden Engelsche nobelen. Welke verkoop door graaf WILLEM bekrachtigd wordt.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf en dat der genoemde steden.

IJzeren Kapel, lade 8.

SCHELTEMA, *Archief der IJzeren Kapel*, bl. 59.

31 Mei 1407.

Gegeven in den Hage upten lesten dach in Meye int jaer ons Heren MCCCC *ende zeven.*

Graaf WILLEM verklaart, dat de steden van *Hairlem*, *Delf*, *Leyden*, *Aemsterdam*, *der Goude* en *Rotterdam* hem in den nood hebben bijgestaan, met om zijnentwille te *Bruessel*, *Mechelen* en op andere plaatsen in *Brabant* omtrent duizend en vijftig Engelsche nobelen 's jaars aan lijfrenten te verkoopen. Daar de graaf dit geld gebruikt heeft *in der dadinge ende huldinge van onsen lande van Arckel*, neemt hij op zich de renten daarvan voor de genoemde steden te betalen onder dezelfde bepalingen, waarmede eene dergelijke schuld ruim anderhalf jaar vroeger door hem is overgenomen.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 13.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 68.

15 November 1408.

Datum anno Domini mijllesimo quadringentesimo octavo feria quinta post festum obitus Beati Martini episcopi in civitate nostra Trajectensi.

FREDERICK, bisschop van *Utrecht*, geeft, met bewilliging des graven van *Hollant*, zijne toestemming tot de stichting van de Nieuwe Kerk in *Aemstelredamme* ter eere van de heilige maagd MARIA. Volgens zijn zeggen is er door de groote vermeerdering van het aantal inwoners dezer stad, ten gevolge waarvan de Oude Kerk de talrijke parochianen, vooral bij plegtige gelegenheden, niet meer kan bevatten, hier behoefte ontstaan aan eene tweede parochie-kerk. Wier oprigting door hem wordt goedgekeurd op de, daartoe bestemde, ruimte bij de straat, genaamd *de Wijntmolenstrate* (den Nieu-

wendijk). Ook geeft hij vergunning tot het maken van een kerkhof op die plaats. De stad zal voortaan verdeeld worden in twee parochiën of kerspelen, van elkander gescheiden door het *Y* (het Water of Damrak) *den Aemstell* en *die Mijddeldam*. Van welke de oude zijde de kerk van *sint Nicolaes* en de nieuwe die van de heilige maagd *Maria* tot parochiekerk zal hebben.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den bisschop.
IJzeren Kapel, lade 37.

30 April 1409.

Gegeven upten Meye avont int jare ons Heeren duysent vierhondert ende negen.

Graaf Willem vernomen hebbende, dat de poorters der steden van *Hollant* en *Zeelant* dikwijls door zijne dienaren worden aangesproken om bijzondere markttollen, welke men van zijnentwege eischte te *Woudrichem* en *Huesden*, schenkt aan die van *Aemstelredamme* vrijdom van zoodanige tollen in al zijne landen.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.
IJzeren Kapel, lade 16.

Handvesten van Amsterdam, bl. 129. Dapper, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 102. Van Mieris, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 118.

15 Julij 1409.

Gegeven in onser stede van Rotterdam upten vijftiensten dach in Julio int jair ons Heren duysent vierhondert ende negen.

Graaf Willem geeft aan die van *Aemstelredamme* eenige vrijheden, zoo wegens andere diensten, hem bewezen, als omdat zij hem de renten van vijftien honderd Vlaamsche

nobelen, eertijds aan den graaf geleend, ten bedrage van honderd en vijftig nobelen 's jaars, hebben kwijt gescholden. Zij mogen gebruik maken van de visscherijen der twee sluizen, binnen hunne vrijheid gelegen, welke, eertijds gegeven aan 's graven raden HELMICH VAN DOIRNICK en WILLEM EGGAIRT, nu door deze aan de stad worden afgestaan. De vrijheid der stad zal aan den waterkant zich voortaan uitstrekken tot de *Voelwijck*. Aan den stedelijken schout wordt overgelaten, alle breuken hier te beregten, zonder daarin den baljuw van *Amstellant* en *Waterlant*, of iemand anders, te kennen. Eindelijk vergunt de graaf, dat de stad alle officiën, diensten en goederen, door haar reeds vijftig of meer jaren gebruikt, verder ten haren behoeve en voordeele zal gebruiken.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.
IJzeren Kapel, lade 39.

Handvesten van Amsterdam, bl. 2. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 103. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 123.

4 November 1411.

Gegeven in onser stede van Middelburch upten vierden dach in Novembri int jair ons Heren duysent vierhondert ende elve.

Graaf WILLEM verleent aan die van *Aemstelredamme* eenige voorregten, omdat zij hem de gevraagde bede hebben ingewilligd. Hij vergunt hun, dat de schepenen en raden ieder jaar op goeden vrijdag, nadat de *passie* is gepredikt, in het *stedehuys* zullen kiezen vier of vijf poorters der stad tot *wardeyns van der draperyen van de lakenen*, voor den tijd van één jaar. De raden bekomen het regt, om met een' of twee schepenen, zonder bewilliging van den graaf, poorters aan te nemen, ieder tegen bepaling van vijf ponden. Geen poorter zal voortaan geld aan de stad leenen, dan tegen eene jaar-

lijksche rente van één' penning tegen de twaalf. Verder worden bepalingen gemaakt ten aanzien van de regtspleging en het leggen van beslag op vloot- en zeevaardigen, zoo ook op hunne goederen. Aan geestelijke personen en gestichten zullen voortaan geene erven of goederen vermaakt of verkocht mogen worden, behalve aan de parochie-kerken en gasthuizen. Wanneer eenige bruggen, straten, steigers of kaden in de stad herstelling behoeven, dan zal een van de raden met twee of drie schepenen geschikte lieden aannemen, om het werk te herstellen op kosten van hem, die tot de betaling daarvan volgens de kostumen verpligt is.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.
IJzeren Kapel, lade 2.

Handvesten van Amsterdam, bl. 111. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 104. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel IV, bl. 186.

1 September 1412.

Ghegheven up den eersten dach in Septembri int jair ons Heren dusent vierhondert ende twalef.

WALRAVEN, heer van *Brederoeden*, maakt met de poorters van *Aemstelredamme* en hunne helpers een' zoen ter zake van de geschillen, welke hij met hen heeft gehad, en belooft, zoo voor zich als voor zijne magen en medestanders, dezen zoen ten eeuwigen dage te zullen houden.

Brief op perkament met het zegel van den heer van *Brederoeden* in groen was.
IJzeren Kapel, lade 37.

4 April 1413.

Gegeven upten vierden dach in Aprille int jare ons Heren dusent vierhondert ende dertien.

Heeren van den geregte te *Aemstelredamme* geven aan het

schuttersgild dezer stad eenige regten en vrijheden. In dit gild zullen wezen negentig schutters of meer. Niemand zal daar inkomen of uitgaan, dan bij goedvinden van den geregte en der overlieden. Hij, die den wijntap of de visscherij der stads-grachten van de schutters huurt, zal vrij zijn van heervaart. Ieder schutter zal jaarlijks hebben eene nieuwe *pallore*, te weten, het eene jaar een' rok, tabbaard of vlieger, en het andere eene kaproen. Te huis zijnde veertien dagen voordat de papegaai geschoten wordt, zal hij zijne *pallore* op dezen tijd gereed houden, doch hier niet zijnde, zal hij die in gereedheid hebben binnen veertien dagen na zijne terugkomst. Wanneer eenige schutters moeten uittrekken ten behoeve van den heer of der stad, zal het geregt aan de overlieden doen weten, hoe vele schutters daartoe noodig zijn en zullen daarna de overlieden aan het geregt opgeven de namen van hen, die bestemd worden, om uit te reizen. Die, hiertoe bevel ontvangen hebbende, de reis verzuimt, zal verbeuren zijn lijf en honderd ponden van zijn goed.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Privilegieboek I, bl. 78.

Handvesten van Amsterdam, bl. 140. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 524. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek V, bl. 75. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 808.

29 Mei 1413.

Gegeven tot Aemsterdam XXIX *dage in Meye int jair ons Heren* MCCCC *ende dertien.*

Graaf WILLEM vergunt aan die van *Aemsterdam*, zoowel wegens de bede, hem onlangs ingewilligd, als om andere lasten, welke zij ten dien tijde te dragen hebben, om lijf-

renten op deze stad te verkoopen tot eene som van tweehonderd en vijftig nobelen 's jaars.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 13.

20 September 1413.

Gegeven in den Hage upten twintichsten dach in Septembri int jaer ons Heren duysent vierhondert ende dertien.

Graaf WILLEM staat toe aan die van *Aemsterdamme*, om ten allen tijde naar goeddunken poorters aan te nemen tegen betaling van twee kroonen en elf grooten, in plaats van vijf kroonen, zoo als vroeger voor het poorterregt gegeven werd.

Brief op papier met het zegel van den graaf in groen was.

IJzeren Kapel, lade 16.

Handvesten van Amsterdam, bl. 122. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 105.

1 October 1413.

Gegeven in den Hage opten eersten dach in Octobri int jair ons Heren dusent vierhondert ende dertien.

Graaf WILLEM en hertog JAN VAN BEYEREN maken, onder goedkeuring der stad *Aemstelredamme* en van die in *Aemsterlant*, eene overeenkomst met de lieden van *Reynerscoep* en *Bijlevelt*, zoo ook met die van *Achthoeven* en *Mastwijck*, waarbij bepaald wordt, dat deze, tegen betaling van zekere som gelds, uit hunne landen zullen mogen wateren in den *Aemstel* en verder door de sluizen van *Aemstelredamme* in *die Tye*. Daarbij stellen zij eenige punten vast aangaande het bestuur van dit waterschap.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf en dat van den hertog.

Privilegieboek I, bl. 25.

Handvesten van Amsterdam, bl. 709. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel IV, bl. 253.

22 November 1413.

Den XXII[en] *dach van Novembri int jaer ons Heren* MCCCC *ende dertien.*

De regering van *Aemstelredamme* schenkt hare goedkeuring aan de overeenkomst, door WILLEM en JAN VAN BEYEREN aangegaan met die van *Reynerscoep*, *Bijlevelt*, *Achthoeven* en *Mastwijck*, waarbij aan deze vergund wordt, te wateren uit den *Rijn* en verder in *die Tye.*

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Privilegieboek I, bl. 27 keerz.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 711. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel IV, bl. 262.**

25 November 1413.

Gegeven in den Hage op sinte Caterinen dach int jair ons Heren MCCCC *ende* XIII.

JOHAN, zoon des konings van *Vranckrijck*, hertog van *Thoreynen*, bevestigt de overeenkomst, door zijnen schoonvader WILLEM en zijnen oom JOHAN VAN BEYEREN gemaakt met die van *Reynerscoep*, *Bijlevelt*, *Achthoeven* en *Mastwijck* aangaande hunne uitwatering uit den *Rijn* in den *Aemstel.*

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den hertog.

Privilegieboek I, bl. 27 keerz.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 711. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel IV, bl. 262.**

10 Junij 1414.

Gheghеven ende screven tho Lonenborgh na Godes bord verteynhundert jar dair na in deme verteynden jare des sundages na des hilghen lichames daghe.

ERIK, hertog van *Sassen*, schenkt aan de kooplieden van

Hollant vrijheid van handel in zijne landen *Sassen* en *Westfalen*, mits dat zij hem denzelfden tol, als die van *Hamborgh*, betalen. Bovendien verleent hij hun bijzondere voorregten betreffende het borgen en verkoopen op tijd. De belofte hiervan wordt, ten behoeve der gemeene kooplieden in *Hollant*, door hem gegeven aan JOHAN HUGHEN van *Amstredamme*, HUGHE DE HELT van *Zyrckezee* en ALRET ILEZOEN van *Duveland*.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in geel was.

IJzeren Kapel, lade 17.

Handvesten van Amsterdam, bl. 61. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 289.

4 Augustus 1414.

Gegeven in den Hage den vierden dach in Augusto int jair ons Heren MCCCC *ende viertien.*

Graaf WILLEM belooft, in zijne munten geen geld te laten slaan, dan goud, hetwelk met de andere specie in de steden van *Hollant* zal gangbaar zijn tegen den prijs, met overleg van den gezworen waardijn bepaald. Hiervoor moeten de gezegde steden gedurende vijf jaren, voor welken tijd deze bepaling gemaakt wordt, honderd gouden Fransche kroonen 's jaars geven. Ook zullen zij deswege jaarlijks aan den graaf voor zijn *sleyscat* opbrengen vierduizend van dezelfde kroonen.

Vidimus, gegeven door de regering der stad *Hairlem*, op den 14den Januarij 1415.

Brief op perkament met het zegel der stad *Hairlem* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 18.

SCHELTEMA, *Archief der IJzeren Kapel*, bl. 67.

24 Februarij 1415.

Datum in Haga anno Domini millesimo quadringentesimo quinto decimo ipso die Mathie apostoli.

Het kapittel van de heilige MARIA in *den Hage*, overwe-

gende, dat de kapel, genaamd de *Heylige Stede*, en de *Heylige Wech* te *Aemsterdamme* in een' zeer slechten staat verkeeren en niet dan met groote kosten kunnen hersteld worden, staat aan de regering dezer stad af al de renten en inkomsten, baten en giften, aan de kapel en den weg toebehoorende. Hieronder worden genoemd de gaven, welke geofferd zullen worden in het blok, staande in de kerk van *sint Nicolaes* vóór het heilige sakrament, dat ter plaatse van de gezegde kapel gevonden is. Keerde echter het sakrament ten eenigen tijde terug naar de kapel, dan zou in dit geval ook het offerblok uit de Oude Kerk worden weggenomen. Daarentegen neemt de stads-regering op zich, om voor het herstel en onderhoud van de *Heylige Stede* en den *Heyligen Wech* te zorgen, zoo ook voor de betaling van den kapelaan, met belofte tevens van alle jaren op kersdag een mark fijn zilver te zullen geven aan het kapittel in *den Hage*, tot vergoeding der bijzondere schade.

Brief op perkament met het zegel van het Haagsche kapittel in rood was.
IJzeren Kapel, lade 10.

Handvesten van Amsterdam, bl. 421.

6 Junij 1415.

Datum anno Domini millesimo quadringentesimo quinto decimo in crastino Bonifacii.

FREDERICK, bisschop van *Utrecht*, bekrachtigt de gunst in den afstand der *Heylige Stede* en van den *Heyligen Wech* door het kapittel van de heilige MARIA in *den Hage* aan de regering van *Aemsterdam* bewezen.

Brief op perkament met het zegel van den bisschop in rood was.
IJzeren Kapel, lade 10.

Handvesten van Amsterdam, bl. 422.

27 September 1415.

Gegeven in den Hage up den XXVIIen *dach in Septembri* MCCCCXV.

Graaf WILLEM geeft in eeuwige erfpacht, voor vijf ponden jaarlijks, de visscherij der walen, gelegen tusschen *Aemstelredamme* en *Ypensloot*, aan het hospitaal van *Onse Vrouwe* en *sint Nicolaes*, staande bij den *Zeeburch* tusschen *Aemstelredamme* en *Oetenwael*, wegens de armoede van dit gasthuis.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.
Archief, lade G 1, N. 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 273. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 346.

10 Augustus 1416.

Gegeven in den Hage up sinte Lourijs dach int jair ons Heren MCCCC *ende zestien.*

Graaf WILLEM belooft, de steden *Hairlem*, *Delff*, *Leyden*, *Aemsterdam* en *Goude*, die zich verbonden hebben, om aan heer JAN VAN EGMONDE tweeduizend Fransche schilden, en aan zijnen broeder WILLEM VAN EGMONDE achthonderd Fransche kroonen jaarlijks te betalen, deswege schadeloos te houden, daar hij weder in bezit gekregen heeft de steden en sloten van EGMONDE en YSELSTEYN, met de heerlijke regten en goederen, welke in handen van de genoemde heeren waren geweest.

Getuigen zijn JOHAN, *des Conincx soen van Vrancrijc*, en zijne echtgenoot JACOB VAN BEYEREN.

Brief op perkament met de zegels van den graaf, zijne dochter en zijnen schoonzoon in rood was, waarvan het eerste en tweede een tegenzegel hebben.
IJzeren Kapel, lade 14.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 381.

20 Augustus 1416.

Gedaen ende gegeven in den Hage opten twintichsten dach in Augusto int jaer ons Heren dusent vierhondert ende zestien.

Jacob, heer van *Gaesbeecke*, geeft aan Willem Eggert, heer van *Purmereynde*, tot belooning van menigen getrouwen dienst, hem door dezen bewezen, het ambacht van *Westenrijck* in het land van *Voorne*, met al zijn regt en toebehooren.

Brief op perkament met het zegel des heeren van *Gaesbeecke* in groen was.

Archief, lade E 1, N. 2.

8 Januarij 1418.

Gegeven in den Hage upten achtsten dach in Januario int jair ons Heren MCCCC *ende zeventien, na den lope van onsen hove.*

Vrouw Jacob beveelt, dat de som van vijfhonderd negen en twintig Engelsche nobelen 's jaars, welke de steden *Haerlem*, *Delff* en *Leyden* in den lande van *Brabant* aan lijfrenten verkocht hebben, om haar in den nood bij te staan, jaarlijks uit de *trezorie van Hollant* zullen betaald worden. Mogten de genoemde steden of andere, als *Aemsterdam*, *Goude*, *Alcmair*, *Rotterdam*, *Schiedam*, *Hoirn* en *Oudewater*, die beloofd hebben, om het verlies en den last, daaruit welligt ontspruitende, gelijkelijk met haar te dragen, door wanbetaling der lijfrenten eenig nadeel lijden, zoo staat zij toe, hare goederen en renten in het rentmeesterschap van *Noirt Hollant* hiervoor aan te tasten en de schade daarop te verhalen.

Brief op perkament met het zegel der gravin in rood was.

IJzeren Kapel, lade 13.

Van Mieris, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 446. *Verslag van het Instituut*, bl. 135, met aanmerkingen en fac-simile.

18 Januarij 1421.

Gegeven in den Haghe upten achtiensten dach in Januario int jair ons Heren dusent vierhondert ende twyntich, na den lope van onsen hove.

Hertog JOHAN VAN BEYEREN staat aan die van *Aemstelredamme* eenige regten en vrijheden toe. De poorters dezer stad mogen, op vertoon van hunnen tolbrief, tolvrij varen voorbij al de tollen van hem en die der grafelijkheid van *Hollant.* Die van den geregte en hunne dienaars zullen geene stedelijke accijnsen mogen huren of eenig deel daaraan hebben. Men zal geenen poorter van *Aemstelredamme* ter zeventuig kunnen dagen in *Hollant*, *Zeelant* of *Vriesslant*, dan op kosten van hem, die in het ongelijk wordt gesteld. Eindelijk wordt aan schout, burgemeesteren en schepenen vergund, om te willekeuren op één' dag in het jaar, te weten, op *sinte Pouwels avont.*

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den hertog in rood was.

IJzeren Kapel, lade 14.

Handvesten van Amsterdam, bl. 126. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 109. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel IV, bl. 565. *Verslag van het Instituut,* bl. 136, met aanmerkingen en fac-simile.

27 Julij 1423.

Gegeven in den Hage opten XXVII[en] *dach in Julio int jair ons Heren* MCCCCXXIII.

Hertog JOHAN VAN BEYEREN, klagten ontvangen hebbende over den slechten toestand van de dijkage, gelegen in den ban van *Diemen*, stelt eenige punten en regten vast tot beter onderhoud van dezen dijk.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den hertog.

Privilegieboek I, bl. 55 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 358. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel IV, bl. 687.

13 Augustus 1425.

Gegeven in onse stadt van Denremonde den derthiensten dach in Augusto int jaer ons Heren MCCCC *vijff ende twintich.*

Hertog Philips verklaart, als *ruwaert ende oir van Hollant*, de bewoners dezer landen te zullen handhaven in de regten en privilegiën, welke zij van zijn' neef, den hertog van *Brabant*, en van zijn' oom Johan van Beyeren, zoo ook van de vorige graven en gravinnen van *Hollant*, verkregen hebben. Hij belooft, des verzocht, de brieven hiervan aan hen te zullen geven, zoodra zijne inhuldiging, volgens de overdragt, gemaakt tusschen hem en den hertog van *Brabant*, in de steden dezer gewesten zal geschied zijn.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in rood was.

IJzeren Kapel, lade 21.

Handvesten van Amsterdam, bl. 74. Van Mieris, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 790.

1 Augustus 1428.

Opten eersten dach van Augusto binnen der stede van Leyden int jair ons Heren MCCCC *acht ende twintich.*

Hertog Philips ontslaat *Aemstelredamme* van de verpligting, om de achterstallige inkomsten der goederen van hen, die bij den binnenlandschen oorlog deze stad hebben verlaten, aan hem uit te keeren. Tevens doet hij afstand van zijne aanspraak op alles, wat men aan die uitgewekenen schuldig is, voor zoo verre dit, uit krachte van den zoen, gemaakt tusschen hem en vrouw Jacob van Beyeren, aan hem toekomt. Hij scheldt die schuld kwijt aan deze stad, zoowel

uit bijzondere genegenheid tot haar, als ter vergoeding van de groote schade, welke zij bij de onlusten geleden heeft.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den hertog in rood was.

IJzeren Kapel, lade 12.

SCHELTEMA, *Oud en Nieuw*, deel II, bl. 24, met eene korte verklaring.

12 Januarij 1430.

Gegeven in onser stadt van Brugge upten XII[en] *dach van Januario anno* XXIX.

Hertog PHILIPS maakt een' zoen voor de landen van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant* met ROEDOLF VAN DIEPHOLT, de stad *Utrecht* en de andere steden van den Gestichte van *Utrecht* aan beide zijden van den *Ysel.*

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den hertog.

Archief, lade U 1, N. 7.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 962.

5 December 1430.

Gegeven upten vijfsten dach in Decembri MCCCC *ende dertich.*

Hertog PHILIPS geeft aan de steden *Hairlem*, *Delff*, *Leyden*, *Aemsterdamme* en *Goude*, welke op zich genomen hebben, om de lijfrenten, die de grafelijkheid van *Hollant* in *Vlaenderen*, *Brabant* en elders schuldig is, gelijk mede de schulden aan den heer VAN EGMONDE en zijnen broeder WILLEM te voldoen, eene aanwijzing daarvoor op de tienjarige bede, door eenige steden en dorpen van *Hollant* aan hem en vrouw JACOB ingewilligd. Daarbij doet hij ten behoeve der ge-

noemde steden afstand van de inkomsten dezer bede voor den tijd van acht jaren.

Brief op perkament met het zegel en twee tegenzegels van den hertog in rood was.

IJzeren Kapel, lade 5.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 988.

6 December 1430.

Gegeven upten zesten dach van December int jair ons Heren MCCCC *ende dertich.*

Hertog PHILIPS belooft, de steden *Hairlem*, *Delff*, *Leyden*, *Aemstelredamme* en *Goude* schadeloos te zullen houden, wanneer de steden en dorpen van *Hollant* door inbraak van dijken, oorlog, opstand, ongehoorzaamheid of anderzins in gebreke blijven, om te betalen de bede, aan de genoemde steden afgestaan voor den tijd van acht jaren, ten einde daaruit de verschuldigde lijfrenten in *Vlaenderen* en *Brabant*, zoo ook de schulden aan den heer VAN EGMONDE en zijnen broeder WILLEM te voldoen.

Brief op perkament met het zegel en twee tegenzegels van den hertog in rood was.

IJzeren Kapel, lade 5.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 989.

6 December 1430.

Gegeven upten sesten dach van Decembri int jaer ons Heren MCCCC *ende dertich.*

Hertog PHILIPS geeft last aan zijne baljuwen, schouten, boden, regters en verdere dienaren in *Hollant*, om, wanneer de steden *Hairlem*, *Delff*, *Leyden*, *Aemstelredam* en *van der Goude* de hem toegezegde bede niet ontvangen van de steden en dorpen in *Hollant*, de personen en goederen van de plaatsen, welke in gebreke blijven, de verschuldigde som uit te

keeren, aan te houden en in beslag te nemen, tot dat de betaling ten volle zal geschied zijn. Ook verbiedt hij aan zijne onderzaten in *Hollant* en *Zeelant*, op eene boete van tien ponden, inmiddels met die steden en dorpen handel te drijven.

Brief op perkament met het zegel en twee tegenzegels van den hertog in rood was.
IJzeren Kapel, lade 5.

VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 990.

19 September 1432.

Gegeven in onse stadt van Denremonde XIX *dagen in Septembri int jaer ons Heeren duusent vierhondert twe ende dertich.*

Hertog PHILIPS vergunt, om bijzondere redenen, dat de regtsvordering, door den dijkgraaf en de heemraden van *Rijnlant* tegen *Aemsterdam* ingesteld, zal openstaan eene maand lang nadat hij aan deze stad de duizend Hollandsche schilden, welke zij hem geleend heeft, zal hebben teruggegeven. Het geschil liep over eene boete, aan de stad *Aemsterdam* opgelegd, omdat zij een' dijk en eene doorvaart had gemaakt, tot groot nadeel der stad *Herlem.*

Brief op perkament met het zegel van den hertog in rood was.
IJzeren Kapel, lade 11.

23 Januarij 1434.

Gegeven upten XXIII[en] *dach in Januario int jair ons Heren dusent vierhondert drie ende dertich, na den loop van onsen hove.*

Hertog PHILIPS bekent, van *Amstelredam* ontvangen te hebben tweeduizend Hollandsche schilden en verklaart daarmede voldaan te zijn ter zake van de boete, aan de poorters

dezer stad door de heemraden van *Rijnlant* opgelegd, omdat zij een' dijk gemaakt en den dam aan het einde van den *Heyligen Weck* doorgestoken hebben.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in rood was.

IJzeren Kapel, lade 11.

28 Februarij 1434.

Gegeven ultima Februarii anno MCCCC, *na 't cours van Utrecht.*

De bisschop van *Utrecht*, RODOLF VAN DIEPHOLT, maakt een traktaat met hertog PHILIPS, waarbij eenige punten worden vastgesteld, volgens welke de bisschop het regt van geestelijke jurisdictie zal uitoefenen op de bewoners van *Hollandt*, *Zeelandt* en *Vrieslandt.*

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den bisschop.

Archief, lade T 1. N. 11.

Handvesten van Amsterdam, bl. 98. VAN MIERIS, *Groot Charterboek*, deel IV, bl. 1029.

1434.

Gegeven in den jare ons Heren dusent vierhondert vier ende dertich.

KATHERINA VAN CLEVE bekent, aan HENRICH VAN BORSSELEN, heer van *der Veer*, *Sandenborch* en *Vlissingen*, verkocht te hebben het huis te *Schoten*, gelegen bij *Hairlem*, mitsgaders de dorpen *Sloten*, *Oistorp* en *Aemstelreveen* met al hun toebehooren, en verklaart hiervoor wel voldaan te zijn.

Getuigen zijn ADOLPH, hertog van *Cleve* en graaf VAN DER MARCKE.

Brief op perkament met de zegels van KATHERINA en haren broeder ADOLPH VAN CLEVE in rood was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 301.

10 October 1434.

Gegeven opten thiensten dach in Octobri int jair ons Heren dusent vierhondert vierendertich.

Hertog PHILIPS beleent HENRICH VAN BORSSELEN, heer van *der Veere* en *Zandenberch*, met het huis te *Schoten*, het ambacht van *Aemstelreveen* en dat van *der Nuwer Aemstel*, *Sloten* en *Oisdorp* met hun toebehooren.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in rood was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 301. VAN MIERIS, *Groot Charterboek,* deel IV, bl. 1053.

27 Julij 1436.

Gegeven upten seven ende twintichsten dach in Julio int jare ons Heren dusent vierhondert zess ende dertich.

De regering der stad *Herderwijck* geeft vidimus van den brief, waarbij ALBERT, koning van *Sweden*, aan die van *Ammestelredamme* dezelfde regten en vrijheden bij hunnen handel op *Schonen* vergunt, als die van *Campen* aldaar bezitten, op 25 Julij 1368.

Brief op perkament met het zegel der stad *Herderwijck* in groen was.

Zie bl. 16.

Archief, lade N 3, N. 3, 1.

27 Julij 1436.

Gegeven upten seven ende twintichsten dach in Julio int jare ons Heren dusent vierhondert zess ende dertich.

De regering der stad *Herderwijck* geeft vidimus van den brief, waarbij ALBERT, koning van *Sweden*, aan die van *Ammestelredamme*, *Inkhusen* en *Wijringhe* toestaat, om vrij te

mogen varen op *Denemarken* en het land *to Schone*, op 25 Julij 1368.

Brief op perkament met het zegel der stad *Herderwijck* in groen was.

Zie bl. 16.

Archief, lade N 3, N. 3, 3.

3 December 1436.

Gegeven opten derden dach in Decembri int jair ons Heren dusent vierhondert sesse ende dertich.

De regering van *Aemstelredamme* bekent schuldig te wezen aan den ambachtsheer van *Nyeuwer Aemstel* eene jaarlijksche rente van vier gouden Fransche kroonen voor de zwijn- en wederbede van het land achter den dam aan de westzijde dezer stad, te weten, van Claes Jan Wouterzoons land tot Gijse van Aemstels land.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

IJzeren Kapel, lade 6.

29 Augustus 1439.

Int jair ons Heren, als men screef, MCCCC *ende negenendertich negenentwintich dage in Augusto.*

De regering van *Antwerpen* maakt met die van *Amsterdamme* eene *compositie* van de schade, in de maanden April en Mei van het jaar 1438 den poorters van *Antwerpen*, komende van *Haemborch* en uit *Oestlant*, door die van *Amsterdamme* op de vloten van *Hollant* en *Zeelant* aangedaan.

Brief op perkament, aan welken het zegel der stad *Antwerpen*, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

Archief, lade A 10, N. 25.

23 Julij 1440.

Gegeven upten XXIII*sten dach in Julio int jaer ons Heren duysent vierhondert ende viertich.*

Graaf Philips stelt orde op het besteden, onderhouden en

schouwen van het bolwerk en de plating van hout en ijzer, te maken aan den dijk te *Yppesloet.*

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 56 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 361.

4 October 1440.

Ghegheven unde ghescreven up unsem slote Kopenhaven na Godes bort dusent veerhundert jar dar na in deme veertighesten jare des anderen daghes neghest na sancti Dyonisii daghe des hilghen martiris.

CRISTOFFER, koning van *Denemarcken* en *Norwegen*, maakt bekend, dat bij hem geweest zijn REYNARD ANDRESSON *unde* JOHAN HEYNESSON, *schulte to Amsterdam*, JOHAN CLAUSSZ., *borghermeister dar sulvest*, CLEMENT CLAUSSZ. *unde* WILLELM SAELL, *weghene houttlude der vlote wt Hollant unde Selant*, begeerende van hem, dat hij aan die van *Hollant* en *Selant* vergunning zal geven, om vrijelijk en ongestoord met hunne schepen zijn rijk te bezoeken. De koning willigt hun verzoek in voor een' bepaalden tijd, te weten, *twisschen dit unde der hilghen drier koninghen daghe, negest to komende.*

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 40.

9 Maart 1441.

Gegeven sinte Quyntins in Vermandois IX *dach in Maerte int jaer ons Heren* CIↃCCCC *een ende veertich.*

Hertogin YSABEL, dochter des konings van *Portugal*, geeft last, om die van *Amstelredamme* en hunne goederen overal te arresteren, en verbiedt een ieder, om eenige koopmanschappen naar deze stad te brengen of van daar te halen.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 170.

23 Augustus 1441.

Actum tot Coppenhaven in profesto Bartholomei anno Domini MCCCCXLI.

Die van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant* sluiten een bestand met de zes Wendische steden, zijnde *Lubeke*, *Hamborch*, *Rostock*, *Stralessont*, *Wissemair* en *Lunenborch*.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met twaalf zegels.

Keurboek A, bl. 62 keerz.

Groot Placcaatboek, deel IV, bl. 254.

23 Augustus 1441.

Gedaen tot Coppenhaven up sinte Bertholmeeus avont int jair ons Heren duysent vierhondert XLI.

Die van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant* maken een' zoen met de zes Wendische steden, namelijk, *Lubeke*, *Hamborch*, *Rostock*, *Stralessonde*, *Wissemair* en *Lunenborch*, om een einde aan hunne geschillen te maken.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met twaalf zegels.

Keurboek A, bl. 64 keerz.

Groot Placcaatboek, deel IV, bl. 256.

23 Augustus 1441.

Gedaen up sinte Bertholmeeus avondt int jair ons Heren nae sijnre geboerte duysent vierhondert een ende viertich.

Die van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant* sluiten een bestand met den hertog van *Sleeswijc*, graaf van *Holsten*.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met zes zegels.

Keurboek A, bl. 67.

Groot Placcaatboek, deel IV, bl. 258.

6 September 1441.

Gegeven in Coppenhaven int jair ons Heren duysent vierhondert dairna in den XLIsten jair des middewekes voir nativitatis Marie, dat namelic was die zeste dach in Septembri.

Die van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant* maken een' zoen met die van *Pruyssen* en *Lijflant*.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met tien zegels.

Keurboek A, bl. 67 keerz.

Groot Placcaatboek, deel IV, bl. 258.

24 Augustus 1443.

Gegeven unde screven up unsem slote Kopenhaven die beati Bartholomei apostoli anno Domini MCD *quadragesimo tertio.*

Cristoffer, koning van *Denemarcken* en *Norwegen*, verleent aan die van *Ampsterdam* vrijheid van handel in *Norwegen* en zijne andere rijken, uitgenomen *Yslande* en zijne verdere *Schatlanden*, in welke landen alle vreemde handel verboden is, onder voorwaarde, dat zij aan zijne voogden en ambtmannen de gewone tollen en geregtigheden zullen voldoen.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 53. Dapper, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 118.

22 Junij 1446.

Upten XXIIen *dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert ses ende veertich.*

Graaf Philips beveelt den baljuw van *Waterlandt*, om

Cop Allartsz., Hillebrant Symonsz. en Jan Symonsz., die sedert langen tijd met de Karthuizers buiten *Amsterdamme* in geschil zijn over een stuk lands, gelegen te *Broek in Waterlandt*, op hun verzoek voor éénmaal het regt van zeventuig daarvan te laten doen en verder de Karthuizers, naar uitwijzing van hunne privilegiën, in hunne regten te handhaven.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het signet van den graaf.

Archief, lade Z 5, N 9.

9 Augustus 1446.

Gegeven upten negenden dach in Augusto int jair ons Heren MCCCC *ses ende viertich.*

Graaf Philips beveelt, dat, wanneer in *Holland* en *Vriesland* een gevecht met kwetsing of doodslag tusschen bijzondere personen heeft plaats gehad, gelijk menigmaal geschiedde, de nabestaanden van beide partijen, daarbij niet tegenwoordig geweest zijnde, zes weken lang vrede zullen houden, opdat allen, des begeerende, binnen dezen tijd zich mogen verzoenen. Voorts bepaalt hij, daar vele spitsvondigheden en uitwegen in deze landen bij de regtsvordering met het zeventuig gebezigd worden, hoe men voortaan dit regt hier zal gebruiken.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 6.

Handvesten van Amsterdam, bl. 136.

11 September 1447.

Gegeven in den Hage den XIden *in Septembri int jair ons Heeren dusent vierhondert seven ende veertich.*

Henrich van Borselen, heer van *der Veere*, geeft, als collator der kerk van *Aemstelreveen*, vergunning aan Reyner Struys, pastoor dier kerk, om vier maden lands, liggende

in *Aelsmerbanne in Sciphol*, te verkoopen en de opbrengst te besteden tot de stichting van een nieuw kerkgebouw in plaats van het oude, hetwelk vergaan is.

Brief op perkament met het zegel van den heer van *der Veere* in rood was.

Archief, lade A 10, N. 3, 1.

6 October 1447.

Datum anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo mensis Octobris die sexta.

RUDOLF, bisschop van *Utrecht*, hecht zijne goedkeuring aan de voorgaande vergunning, door HENRICH VAN BORSELEN verleend aan REYNER STRUYS, pastoor der kerk van *Aemstelreveen.*

Brief op perkament met het zegel van den bisschop in rood was.

Archief, lade A 10, N. 3, 2.

18 Augustus 1448.

Gescreven tho Copenhaven na Godes gebord dusent veerhundert darna in deme acht unde veertegesten jare des negesten sondages na unser lever Vrouwen dach assumpcionis.

OTTE NYELSSON, ridder van *Bernholm* en hofmeester van *Dennemarcken*, bekent in gereed geld betaald en voldaan te zijn voor het verlies der goederen, door die van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant*, zoo ter zee als anders, aan hem en zijne onderzaten ontnomen, belovende hun niet meer daarom te zullen lastig vallen en nergens eenige schade aan te doen.

Brief op perkament, aan welken het zegel van den ridder, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

IJzeren Kapel, lade 43.

14 April 1449.

Gegeven in onser stad van Bruessel XIIII *dage in Aprilli int jair ons Heren duysent vierhondert negen ende viertich na paesschen.*

Graaf PHILIPS bepaalt, dat in *Amstredam* het geregt met

de burgemeesteren en vroedschap, zijnde te zamen vier en dertig personen, te weten, drie burgemeesteren, vier en twintig raden en zeven schepenen, jaarlijks twee dagen vóór de gewoonlijke vernieuwing van schepenen, zullen bijeenkomen op het stadhuis, om bij meerderheid van stemmen veertien rijke en aanzienlijke poorters der stad te kiezen tot eene voordragt van schepenen. Welke zal worden overgeleverd aan den graaf, opdat daaruit door hem op *onser Vrouwen avont purificatio* eene keuze van zeven schepenen voor het toekomende jaar gedaan worde. Bij het overlijden van een' der schepenen, of wanneer het poorterregt door hem verloren wordt, zal de graaf uit de veertien, hem laatstelijk voorgedragen personen, een' anderen schepen in zijne plaats benoemen. Deze schikking wordt gemaakt voor den tijd van acht jaren.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 103. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 476. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek V, bl. 22. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 762.

7 Februarij 1452.

Uytgesproken opten VII^en^ *dach van Februario int jair duysent vierhondert een ende vijftich, na den loip shoofs van Hollant.*

Het hof van *Hollant* doet uitspraak in een geschil tusschen TIJMAN GREVERODE met eenige andere poorters van *Brugge* ter eene, en JAN VAN SPANKEREN met eenige andere poorters van *Aemstelredamme* ter andere zijde, omdat in tijd van vrede met *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant*, maar waarin deze gewesten oorlog hadden met de *Oosterlingen*, eenige schepen van *Brugge* door die van *Aemstelredamme* genomen en uitge-

plunderd waren, en spreekt de tweede partij vrij van de aanklagt en den eisch, tegen haar gedaan.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van het hof van *Hollant.*

IJzeren Kapel, lade 8.

16 Mei 1452.

Gegeven in onser stad van Denremonde XVI *dage in Meye int jaer ons Heren dusent vierhondert twee ende vijftich.*

Graaf Philips geeft vergunning aan die van *Amstelredamme*, om van de schepen, de haven dezer stad bezoekende, te vorderen een haven- of paalgeld van een Vlaamsch groot voor elken last, in plaats van eenen halven Philippus-penning, zoo als eertijds betaald werd. Hij verleent hun deze gunst, omdat het bedrag van het toenmalige havengeld te gering was, om de onkosten te dekken, benoodigd tot onderhoud der bakens, komende ten laste der stad. Daarentegen zijn die van *Amstelredamme* verpligt, om hiervoor te maken en onderhouden omtrent zestig tonnen en vier vuurteekenen, te weten, op *Huisduinen*, *Texell*, *Vlielant* en *ter Scelling.*

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 3.

Handvesten van Amsterdam, bl. 28. Dapper, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 114.

22 Mei 1452.

Gegeven in onser stad van Denremonde upten XXIIsten *dach in Meye int jaer ons Heren veertien hondert twee ende vijftich.*

Graaf Philips vernomen hebbende, dat de stad *Aemsterdamme* bij de ordonnantie betreffende de verkiezing van schepenen, gegeven den veertienden April 1449, beter dan eertijds bestuurd wordt, verlengt zijne vergunning dienaan-

gaande voor den tijd van tien jaren. Hij gelast derhalve de vier en dertig personen, daartoe gemagtigd, om verder veertien poorters aan hem voor te dragen, vijf dagen voor de gewone vernieuwing van schepenen, en overigens hierin te handelen, zoo als vroeger bepaald is.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 104. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek V, bl. 23. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 763.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde opten elfsten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.

Graaf PHILIPS verklaart, geene brieven of mandementen te zullen geven tegen de regten, privilegiën en vrijheden dezer landen en steden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Archief, lade P 7, N. 5.

Handvesten van Amsterdam, bl. 74. *Groot Placcaatboek*, deel II, bl. 658.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XI*sten dach in Junio int jair ons Heren duysent* CCCC *twee ende vijftich.*

Graaf PHILIPS bepaalt, dat voortaan zijne onderzaten niet meer *geëvoceerd* en in regten gedaagd zullen worden buiten de palen van *Hollant* en *Frieslant*, dan alleen om de zaken en feiten, begrepen in vier, door hem bepaaldelijk opgegeven punten.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Archief, lade H 8, N. 3.

Handvesten van Amsterdam, bl. 75. *Groot Placcaatboek*, deel II, bl. 679.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten elfsten dach van Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.

Graaf PHILIPS verklaart, dat, tot zoo lang anders daarover beschikt zal zijn, de stad, het slot en het land van *Huesden* zal behooren tot de grafelijkheid van *Hollant* en contribuëren in de beden en alle andere lasten van dit land.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 40.

VAN OUDENHOVEN, *Beschr. van Heusden*, bl. 394.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten elfsten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.

Graaf PHILIPS belooft, dat hij voortaan niet meer aan eenige steden of personen buiten deze landen eenige vrijheid of vermindering van zijne tolregten in *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant* zal verleenen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 41.

Handvesten van Amsterdam, bl. 133.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XI*sten dach van Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.*

Graaf PHILIPS geeft de verzekering, dat hij niet meer eenige oude dijken binnen deze landen zal weggeven en ver-

vreemden, noch toelaten, om deze te slechten, breken of bouwen, en gelast, dat de oude dijken zullen blijven liggen, als slapers, tot bescherming van de nieuwe dijken en inlagen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 42.

Handvesten van Amsterdam, bl. 363.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde den XI*sten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.*

Graaf PHILIPS vernomen hebbende, dat op vele plaatsen de pachters en huurders van landen, wanneer de pacht en huur verstreken is, deze willen blijven gebruiken tegen den wil der eigenaars, beveelt zijnen stedehouder en raden van *Hollant* daartegen keuren en ordonnantiën te maken, opdat zulk geweld verder niet meer geschiede.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 42 keerz.

Groot Placcaatboek, deel III, bl. 586.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde up den elfsten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.

Graaf PHILIPS verstaan hebbende, hoe onder het deksel van een vroeger verbod, door hem gemaakt tegen de Engelsche lakens, zijne tollenaars die lakens, toebehoorende aan kooplieden dezer landen, als verbeurd goed, aantasten, belooft eene ordonnantie op de Engelsche lakens te zullen maken, behoudens de regten en privilegiën dezer landen en steden.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 43.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XIsten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.

Graaf Philips belooft, dat deze landen, in geval van oorlog en inbraak van dijken, zullen vrij zijn van de hem ingewilligde tienjarige bede.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.
Privilegieboek I, bl. 45.

Handvesten van Amsterdam, bl. 75. *Groot Placcaatboek*, deel III, bl. 18.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XIsten dach in Junio int jair ons Heren duysent CCCC *twee ende vijftich.*

Graaf Philips zegt van meening te zijn, om te voorzien op het stuk van de munt en eene nieuwe ordonnantie dienaangaande te maken na het einde van de twintig jaren, voor welke de vorige ordonnantie op het onderhoud van de munt door hem is vastgesteld.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.
Privilegieboek I, bl. 45 keerz.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XIsten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.

Graaf Philips draagt aan eene commissie van drie personen op, om onderzoek te doen naar een geschil tusschen de grafelijkheid van *Hollant* en de stad van *tshertogenbossche*

over den eigendom van zekeren grond op *de Diese*, palende aan het gebied van beide partijen, opdat daarin voorts gedaan worde, als van regtswege behooren zal.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 46.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XI*sten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.*

Graaf Philips belooft, dat de wedden, daggelden en bodenloonen van al de reizen en ambassaden, die bij ordonnantie van hem of van zijnen stedehouder en den raad van *Hollant* gedaan worden voor de zaken van deze landen, zullen zijn op zijne kosten en tot zijne lasten.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 46 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 76.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XI*sten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.*

Graaf Philips geeft aan de kooplieden van *Hollant* en *Vrieslant* vrijdom van den tol te *Greveningen* voor de Engelsche wol en vachten in het algemeen, en meer bepaaldelijk voor die, welke over zee uit de stad van *Calis* in deze landen worden aangevoerd.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 47 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 131.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XI*sten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.*

Graaf Philips verklaart, dat de bede, welke bij zijne afwezigheid aan zijn' stedehouder en commissarissen in zijn' naam is toegestaan, niet zal getrokken worden in consequentie of strekken tot vermindering van de privilegiën dezer landen, als zijnde het in *Hollant* niet gebruikelijk eene bede te consenteren bij absentie van den graaf.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 47 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 75.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XI*sten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.*

Graaf Philips ordonneert, dat de schulden der grafelijkheid, waarvan de voldoening reeds bij den zoen met vrouw Jacop uit de toen ingewilligde bede door hem beloofd is, zullen vereffend worden. Weshalve hij allen, die *gebreken* en *recessen* op de grafelijkheid hebben, gelast de bescheiden en bewijzen daarvan aan hem over te leveren.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 48 keerz.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten elfsten dach in Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.

Graaf Philips beveelt, dat zijn stedehouder en raad van *Hollant* een onderzoek zullen instellen naar de waarheid der

bewering, dat de inwoners der hooge heerlijkheden in deze landen vrij zijn van de betaling zijner beden.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 49.

Groot Placcaatboek, deel III, bl. 18.

11 Junij 1452.

Gegeven in onser stede van Denremonde upten XI*sten dach van Junio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich.*

Graaf Philips gelast, dat zijn stedehouder en raad van *Hollant* zullen onderzoek doen naar het regt van eenige *waelboren luyden* op vrijstelling van contributie in zijne beden wegens hun *waelborenscap* en de diensten, welke zij gehouden zijn aan den graaf bij zijne heervaart te bewijzen.

Afschrift op perkament, waarvan hec origineel voorzieu was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 49 keerz.

25 Julij 1452.

Donne en nostre ville de Bruxelles le XXVe *de Juillet lan de grace mil quatre cens cinquante et deux.*

Graaf Philips verklaart *Amstelredam* vrij, zoowel van eene tienjarige bede, bedragende drieduizend klinkaarts jaarlijks en dus dertig duizend klinkaarts in het geheel, als van de voldoening van zekere lijfrenten, opdat de stad, welke door een' brand in den nacht van den vier en twintigsten Mei dezes jaars voor drie vierde gedeelte verbrand was, behoorlijk zou worden herbouwd. Bij dezen brand waren de poort, torens en bolwerken naar den kant van *Utrecht*, het stadhuis en verscheidene kerken geheel vernield, zoo ook vele goederen en koopwaren verloren gegaan, wier waarde die van de verbrande gebouwen nog verre overtrof. Hij vindt noodig, dat deze stad ten spoedigste opgebouwd en versterkt

worde, dewijl zij eene voortreffelijke haven bezit en de voornaamste koopstad van *Hollant* is. Tevens komt hem dit raadzaam voor, ten einde de ondernemingen, welke die van *Utrecht* mogelijk tegen *Amstelredam* voorhebben, te verijdelen. Ook bepaalt hij hierbij, dat de inwoners der stad zullen gehouden zijn, de nieuwe huizen ten minste aan twee zijden der muren van goeden steen te maken en met dakpannen te dekken.

Afschrift op perkament met het zegel eu tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 7.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 34, met eene Nederduitsche vertaling.

25 Julij 1452.

Donne en nostre ville de Bruxelles le XXVe *jour de Juillet lan de grace mil quatrecens cinquante et deux.*

Graaf PHILIPS geeft aan die van *Aemstelredam*, voor den tijd van tien jaren, de opbrengst van *Wardebroeck*, jaarlijks bedragende veertig ponden, ten einde hunne verbrande stad weder op te bouwen, makende daarbij dezelfde bepalingen omtrent den bouw der nieuwe huizen, welke door hem in den voorgaanden brief zijn vastgesteld.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

Archief, lade W 1, N. 6.

30 Augustus 1452.

Donne en nostre ville de Lille le penultime jour daoust lan de grace mil quatrecens cinquante et deux.

PHILIPS beveelt, dat tot op een vierendeel van eene mijl buiten *Aemstelredam* geen bier of wijn mag getapt of gedronken worden, dan met betaling van het gewone regt der accijnsen. Dit verbod wordt door hem gedaan, omdat sommigen tot aanmerkelijke schade dezer stad, wier inkomsten meestendeels in de accijnsen bestonden, buiten de poort en

stedelijke vrijheid tot eigen voordeel wijn en bier sleten. Hetgeen dikwijls aanleiding gaf tot vechten en andere buitensporigheden, die, als buiten de jurisdictie en het schoutambacht geschiedende, gewoonlijk ongestraft bleven. Uitgezonderd worden alleen de kloosters der Karthuizers en Regulieren, in de nabijheid dezer stad gelegen, waar men zonder accijns zoo veel wijn en bier mogt gebruiken, als voor de dagelijksche behoefte noodig was.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 27.

Handvesten van Amsterdam, bl. 18. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 117. Op welke beide plaatsen alleen eene Nederduitsche vertaling voorkomt.

1. September 1452.

Gegeven unde screven na Cristi unses Heren gebord dusent verhundert dar na in deme twe unde veftigesten jar an dem hilgen dage sancti Egidii abbatis.

CRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, neemt de kooplieden, schippers en varensgezellen van *Aemsterdamme* met hunne schepen en goederen in zijne bescherming, gelastende al zijne ambtenaren en onderdanen, om hun geen' hinder aan te doen maar daarentegen naar vermogen te helpen.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 53. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 118.

7 September 1452.

Datum castro nostro Haffnensi anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo in profesto sancte Marie virginis nativitatis.

CRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, schenkt

vergunning aan die van *Aemsterdamme*, om vrij en veilig in zijne rijken, zoo te water als te land, handel te drijven, buiten *prejudicie* van zijne tollen en andere geregtigheden. Daarenboven bevestigt hij alle privilegiën, welke deze stad van de vorige koningen van *Dennemarcken* en *Norwegen* ontvangen heeft.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 53. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 119.

21 Februarij 1453.

Gegeven upten een ende twijntichsten dach van Februario int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende vijftich, na den loipe van onsen hove.

Graaf PHILIPS geeft verlof aan de schepenen en raden van *Aemsterdamme*, aan wie bij het privilegie van graaf WILLEM, verleend op den vierden November 1411, vergunning was geschonken, om jaarlijks op goeden vrijdag vier of vijf waardijns der *draperije* te verkiezen, dat zij telkens een' of twee oude waardijns der lakennering in dienst zullen houden, om de nieuwe waardijns te onderrigten.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 2.

Handvesten van Amsterdam, bl. 112. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 114, waar de brief verkeerdelijk één' dag vroeger is gesteld.

23 Junij 1453.

Gegeven in den jaere ons Heren MCCCCLIII *up sinte Johannes Baptiste avont.*

De regering van *Gronyngen* maakt bekend, dat de goederen, in hare stad bij erfenis verkregen, vrijelijk daaruit mogen

vervoerd worden, mits aan hare burgers dezelfde vrijheid elders worde toegestaan.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad *Gronyngen*.

Privilegieboek I, bl. 28 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 244.

4 Julij 1453.

Datum castro nostro Haffnensi feria quarta infra octavas visitationis Marie anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio.

CRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, geeft vrijgeleide in zijne rijken aan de varende kooplieden van *Hollant* en *Seelant*, dewijl zij zwarigheid maken, om zijne landen anders met hunne schepen te bezoeken, verklarende daarbij, dat zij, zoo lang hunne alliantie met hem zal duren, eigenlijk zulk een geleide niet noodig hebben. Echter geschiedt dit onder beding, dat zij geene Engelsche goederen voeren en naar het Noorden stevenende niet door den *Belt* maar door den *Orssund* zeilen.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 53. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 119.

20 Julij 1453.

Datum oppido nostro Helsingor anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio ipso die sancte Margarete virginis.

CRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*. verleent vrijgeleide aan de *Sendeboden* der steden van *Holland*, wanneer zij komen tot de dagvaart, door hem vastgesteld tusschen zijnen broeder ALBERD, graaf van *Oldenborg* en

Delmenhorst, en de *Hollanderen*, nemende deze, hiertoe met hunne schepen uit *Holland* komende en daarheen terugkeerende, voor dien tijd in zijne bescherming.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 40.

28 Augustus 1453.

Donne en nostre ville de Lille le XXVIIIe *jour daoust lan de grace mil* CCCC *cinquante trois.*

Graaf Philips berigt aan den schout van *Amsterdam*, dat hij, na op die van *Gent* en hunne aanhangers, die tegen hem opgestaan waren, op den drie en twintigsten Augustus voor *Gavre* eene overwinning behaald te hebben, drie dagen later met hen is verzoend en aan hen, onder zekere bepalingen, vergiffenis voor de betoonde ongehoorzaamheid heeft geschonken. Zoowel de zoen, als de voorwaarden, waarop deze getroffen is, worden daarbij in hun geheel medegedeeld.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 12.

20 November 1454.

Gegheven unde screven up unsem slote Kopenhaven an deme avende des hilghen apostole sunte Andree na Godes ghebort dusent veerhundert unde dar na in deme veer unde vefftigesten jare.

Cristiern, koning van *Dennemarcken* en *Norweghen*, vergunt, onder zekere voorwaarden, aan de inwoners van *Hollant*, *Zelant* en *Westfreslant*, om in zijne landen handel te drijven, uitgenomen zijne *Schatlanden*, *IJslant*, *Hietlant*, *Feroo* en *Norweghen*. Echter blijven zij gehouden, om de gewone tollen en geregtigheden, en in het bijzonder die in de *Ore-*

sund, te betalen, zullende verder van alle andere bezwaren en opbrengsten geheel vrij zijn.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 42.

Handvesten van Amsterdam, bl. 54.

2 December 1458.

Gegeven in onse stede van Bergen in Henegouwen opten tweesten dach van December int jaer ons Heren duysent IIII^C LVIII.

Graaf PHILIPS geeft vergunning aan *Haerlem*, *Leyden*, *Amstelredamme*, *Alcmaer* en andere steden en dorpen van *Noort Hollandt* en *Vrieslandt*, om te maken eene nieuwe vaart, gaande uit den *Rijn* tusschen *Leyden* en *Alphen* tot de *Schie* tusschen *Delft* en *Ouderschie*, en verder door *Rotterdam* of *Schiedam*, naar zij het meest dienstig zullen oordeelen, loopende in de *Mase*.

Vidimus, gegeven door de regering van *Haerlem*, op den 8sten Februarij 1471.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad *Haerlem*.

Privilegieboek II, bl. 62.

Handvesten en privilegiën van Haerlem, bl. 114.

24 December 1458.

Gegeven up unsem slote Kopenhaven an dem avende nativitatis Cristi in dem jare na sijner gebord virteynhundert und achtundvefftigesten.

CRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norweghen*, bevestigt alle privilegiën betreffende zijne drie rijken *Dennemarcken*, *Sweden* en *Norweghen*, in vorige tijden aan *Amstelredam* verleend, voegende hierbij de uitdrukkelijke voorwaarde,

dat de inwoners dezer stad wederkeerig aan zijne onderzaten nergens en op geenerlei wijze eenig nadeel zullen toebrengen.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 42.

Handvesten van Amsterdam, bl. 54. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 120.

2 Junij 1459.

Gegeven up den anderden dach van Junio int jaer ons Heren dusent vierhondert negen ende vijftich.

Graaf PHILIPS ordonneert, dat voortaan een van de burgemeesteren van *Amsterdamme*, een van de oud-schepenen alhier en de prior der Karthuizers mede zullen keuren en schouwen de dijkage, gelegen ter plaatse, waar eertijds eene sluis, geheeten *Costverloren*, lag bij het klooster der Karthuizers van *Amsterdamme*, met den schout van *Amstelreveen* en de zeven schepenen, die vroeger alleen het bewind daarover hadden; terwijl de breuken en boeten van deze dijkage, als van ouds gebruikelijk was, zullen beheerd worden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Groot Memoriaal I, bl. 205 keerz.

28 Augustus 1459.

Gegeven upten acht ende twintichsten dach in Augusto int jair ons Heren duysent vierhondert negen ende vijftich.

Graaf PHILIPS beveelt de regering van *Amstelredamme*, om de volders, die uit deze stad geweken zijn, terstond te doen aanmanen tot terugkeer herwaarts en hervatting van hunne gewone werkzaamheden binnen den tijd van acht dagen, met bedreiging, dat zij anders uit den lande gebannen en hunne goederen verbeurd verklaard zullen worden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

Archief, lade V 5, N. 1.

11 Maart 1461.

Gegeven opten elften dach in Maerte int jaer ons Heren dusent vierhondert eenendetsestich.

De regering der stad *Utrecht* sluit een verdrag met die van *Amstelredamme* nopens de betaling van zekere lijfrenten, welke de burgers der eerste stad aan die der tweede schuldig zijn, om door deze schikking des te beter onderling vriendschap te kunnen onderhouden en koopmanschap te drijven. Daarbij verbinden zich de twee steden, om geene nieuwigheid te zullen beginnen, noch elkander moeite aan te doen, maar daarentegen in vrede en eendragt te zullen leven, naar oude gewoonte en volgens den zoen, laatstelijk tusschen het *Gesticht* en de *Hollanders* gemaakt.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel der stad *Utrecht* in rood was.

IJzeren Kapel, lade 18.

29 Mei 1461.

Gheven upten negenundetwintigesten dagh in Meye int jar unses Heren dusend veerhunderd eenundesostich.

De regering der hanze-steden *Lubeke*, *Hamborgh*, *Rostock*, *Stralessund* en *Wismer* verklaart, dat in het jaar 1441 op sint Bartholomeus-avond te *Kopenhaven* een bestand is gesloten tusschen haar en de landen van *Holland*, *Seeland* en *Vreesland*, hetwelk, na tien jaren vernieuwd, thans weder voor denzelfden tijd verlengd wordt. Deze nieuwe overeenkomst is door beide partijen gesloten te *Brugge* op dezelfde voorwaarden, als de vorige, maar buitendien met bepaling, dat op Pinksterdag van het jaar 1463 eenige regters of scheidslieden van beide kanten zullen gezonden worden naar eene voorname stad van *Braband*, *Vlanderen*, *Gelre* of *Utrecht*, ten

einde met elkander alle geschillen te beslechten en een' vasten zoen te maken.

Brief op perkament met de zegels der steden *Lubeke, Rostock* en *Stralessund* in wit, en die van *Hamborgh* en *Wismer* in geel was.

IJzeren Kapel, lade 37.

8 December 1461.

Gegeven up unsem slote Segeberge an unser leven Frowen dage conceptionis na Godes gebort verteynhundert dar na in dem eynundesestigesten jare.

KRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, staat aan de burgers van *Amstelredam* toe, dat zij mogen varen en handelen op de hertogdommen *Sleswiig* en *Holsten*, en wel bepaaldelijk op de steden *Husem*, *Flenszborgh* en *Sleswiig*, met vergunning, om, in geval van schipbreuk, hunne goederen in zijne landen te bergen. Deze vrijheid wordt hun echter alleen vergund onder voorwaarde, dat zij de behoorlijke tollen van alle goederen zullen geven volgens een register, waarvan gemaakt zijn twee exemplaren, het eene voor den koning en het andere voor deze stad. Het laatste is bij den brief gevoegd.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 41.

Handvesten van Amsterdam, bl. 54. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 120. Op welke beide plaatsen echter het register der tollen niet is opgegeven.

Februarij 1462.

Donne a Saint Jehan Dangeli au mois de Fevrier lan de grace mil IIII^C *soixante et ung.*

De Fransche koning LOYS bevestigt de kooplieden van *Vlaenderen*, *Brabant*, *Hollant* en *Zeelant* in hun regt, om vrijen

handel te drijven in *Rochelle* en op andere plaatsen van zijn koninkrijk.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den koning.

Groot Memoriaal I, bl. 269.

2 September 1462.

Donne a la Haye en Hollande le second jour de Septembre lan de grace mil CCCC *soixante et deux.*

Hertog KAREL gelast de tollenaars te *Grevelingen*, om de kooplieden van *Hollant* en *Zeelant*, komende met wol en vachten over zee naar *Calais*, niet lastig te vallen en van hen geene andere regten te vorderen, dan behoorlijk is en zijn vader bepaald heeft.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 135 keerz.

2 September 1462.

Donne a la Haye en Hollande le second jour de Septembre lan de grace mil CCCC *soixante et deux.*

Hertog KAREL ordonneert, dat voortaan, zoo dikwijls eenige verdragen en compositiën gemaakt worden in de landen van *Hollant* en *Vrieslant* door de officieren en anderen aangaande de ter zee genomen en geroofde goederen van kooplieden dezer landen, de penningen komende van die verdragen en compositiën, geheel zullen worden uitbetaald aan hen, die de schade geleden hebben.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 139.

2 September 1462.

Donne a la Haye en Hollande le second jour de Septembre lan de grace mil CCCC *soixante et deux.*

Hertog KAREL verklaart, dat de inwoners van *Hollant*,

Zeelant en *Vrieslant*, die wol en vellen uit *Engelant* overbrengen, zullen vrij zijn van de tollen te *Grevelingen*, zonder prejudicie van het bevel, door den graaf gegeven, dat niemand gedurende eenigen tijd wol of vellen, die stapel schuldig zijn, binnen deze landen zal brengen, ten zij deze eerst te *Calais* verstapeld zijn.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 141 keerz.

2 September 1462.

Donne a la Haye en Hollande le second jour de Septembre lan de grace mil CCCC *soixante et deux.*

Hertog KAREL, vernomen hebbende, dat jaarlijks vele personen met kassen, brieven en bullen in deze landen komen, die van het arme volk groote sommen van penningen beuren en wegdragen, verbiedt nadrukkelijk, om zoodanige lieden hier meer toe te laten, uitgezonderd die van den heer ST. ANTHONIS, den heer ST. CORNELYS en den heer ST. HUBRECHT VAN ARDENNE.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 144 keerz.

2 September 1462.

Donne a la Haye en Hollande le second jour de Septembre lan de grace mil CCCC *soixante et deux.*

Hertog KAREL beveelt, om voortaan geenen buit te maken van de goederen, aan de inwoners dezer landen toebehoorende, en deze, wanneer zij op zee genomen of geroofd zijn, geheel aan de eigenaars terug te geven, voor zoo verre men die goederen kan terug bekomen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 146 keerz.

2 September 1462.

Donne a la Haye en Hollande le second jour de Septembre lan de grace mil CCCC *soixante et deux.*

Hertog Karel stelt, voor een jaar tijds, in *surseantie* alle brieven van mark of represailles door zijnen vader, om welke reden dan ook, gegeven of nog te geven aan anderen, dan aan de onderzaten dezer landen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 148 keerz.

2 September 1462.

Donne a la Haye en Hollande le second jour de Septembre lan de grace mil CCCC *soixante et deux.*

Hertog Karel verbiedt, om voortaan eenige nieuwe kloosters in deze landen te stichten zonder uitdrukkelijk verlof en bepaalde vergunning van zijnen vader, die zijne toestemming daartoe niet zal geven, zonder eerst de steden en anderen, daarbij belang hebbende, gehoord te hebben.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 151.

4 September 1462.

Gegeven in den Hage upten IIII*den dach van Septembri int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende tsestich.*

Hertog Karel belooft aan die van *Aemstelredam*, dat hij, na het overlijden van zijnen vader Philips, als landsheer, hier ontvangen zijnde, de privilegiën dezer stad niet slechts onderhouden, maar eer vermeerderen dan verminderen zal. De aanleiding tot het geven van deze belofte was daarin gelegen, dat Philips in den jare 1455 het voornemen opgevat hebbende, om tegen de ongeloovige *Turcken* op te trek-

ken, aan de ridderschap, steden en dorpen, ter dagvaart geroepen, verzocht had, zijnen eenigen zoon tot zijnen opvolger aan te nemen, wanneer hij zelf op deze reis of elders mogt komen te overlijden. Hetgeen hem beloofd werd onder voorwaarde, dat KAREL, tot graaf gehuldigd, de regten dezer steden en landen, even als zijne voorgangers, zou handhaven. De brieven hiervan werden echter alstoen niet overgegeven. Welk verzuim nu ten aanzien van *Aemstelredam* door den hertog hersteld wordt.

Brief op perkament met het zegel van den hertog in rood was.

IJzeren Kapel, lade 15.

18 November 1462.

Gegeven in onse stadt van Bruysell int jair ons Heeren duysent CCCC *twee ende tsestich.*

Graaf PHILIPS maakt eenige bepalingen aangaande het maaggeld, te geven tot zoen wegens doodslag, leemte of kwetsing, geschied in deze landen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 155 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 136.

24 November 1462.

Donne en nostre ville de Bruxelles le XXIIIIe *jour de Novembre lan de grace mil* CCCC *soixante et deux.*

Graaf PHILIPS bevestigt al de provisiën en appointementen, door zijn' zoon KAREL in het belang van deze landen gemaakt, bij de inwilliging eener nieuwe bede voor den tijd van tien jaren.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 153.

17 April 1464.

Gedaen int jair ons Heeren duysent vierhondert vier ende tsestich opten seventiensten dach van Aprill.

De regering van *Haerlem* sluit eene overeenkomst met die van *Amstelredam*, waarbij bepaald wordt, dat hare poorters uit de eene naar de andere stad zullen mogen goederen en erfenissen vervoeren en van daar vertrekken zonder eenig poort- of ongeld te betalen.

Brief op perkament, aan welken het zegel der stad *Haerlem*, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

Archief, lade E 6, N. 1, 29a.

Handvesten van Amsterdam, bl. 244.

5 Julij 1466.

Ghegeven in onse stad van Bruessel opten vijfsten dach van Julio int jair ons Heeren duysent cccc *zesse ende tsestich.*

Graaf PHILIPS maakt eenige schikkingen aangaande de herstelling van den vervallen *Vriesendijck* en bepaalt, dat er aan het einde van dezen dijk zal gelegd worden een nieuwe dijk, beginnende omtrent *Pettermolen* en zich uitstrekkende tot de duinen van het oude *Hondsbosch*. Daarbij wordt door hem opgegeven, hoe de kosten van het onderhoud dezer dijken zullen gedragen worden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Privilegieboek I, bl. 184.

VAN LEEUWEN, *Handvesten en privilegiën van Rijnland*, bl. 91.

20 Julij 1466.

Gegeven in onser stede van Bruessel upten XX*sten dach van Julio int jair ons Heeren dusent vierhondert zesse ende tsestich.*

Graaf PHILIPS geeft aan *Aemsterdam* vergunning, om lijf-

en losrenten te verkoopen tot eene som van drieduizend klinkaarts, zijnde het bedrag van hetgeen deze stad aan hem, op zijn verzoek, wilde leenen, terwijl zij verklaarde, anders niet bij magte te wezen, om aan zijn verlangen te voldoen.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 21.

September 1466.

Gegeven in Septembri int jair ons Heren duysent vierhondert zes ende tsestich.

De regering van *Aemstelredamme* maakt met de waarslieden van *Diemen* eene overeenkomst over het voortzetten en voltooijen van het begonnen bolwerk en de plating op den dijk te *Yppesloet*, zoo ook over het onderhoud dezer werken.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Privilegieboek I, bl. 57 keerz.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 362.**

13 October 1467.

Upten XIII[en] *dach van Octobri int jair ons Heren duysent vierhondert zeven ende tsestich.*

Die van de *Vier Noirder Coggen* in *Vrieslant* bekennen, dat de steden *Hairlem* en *Leyden*, het land van *Rijnlant* met het land en de stad van *Woerden*, *Kermerlant*, *Kermergevolch*, *Waterlant* en anderen uit gratie en niet van regtswege gecontribuëerd hebben tot de herstelling van den *Vriesendijck* en beloven, dezen dijk voortaan, buiten kosten van de genoemde steden en landen, te zullen onderhouden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was alleen met de zegels van *Medenblieck, Hoichtwoude, Abbekerck, Zijbekerspel* en *Spanbrouck,* daar de andere steden en dorpen der *Vier Noirder Coggen* geen zegel hadden.

Privilegieboek I, bl. 188.

MEYLINK, *Geschiedenis van het hoogheemraadschap van Delfland*, Bewijsstukken, bl. 253.

(1468.)

Alsoe moet ons God helpen ende alle sijn heyligen!

De edelen en afgevaardigden der steden zweren trouw aan KAREL VAN BOURGOENGEN, eenigen zoon van wijlen hertog PHILIPS, als landsheer en graaf van deze landen, terwijl de hertog wederkeerig belooft, de regten en vrijheden van zijne onderzaten te zullen onderhouden en beschermen.

Afschrift op papier, zonder dag- en jaarteekening.
Keurboek A, bl. 80 keerz.

21 Julij 1468.

Gegeven in onsen huuse in den Hage den XXI*sten dach in Julio int jair ons Heeren duysent vierhondert acht ende tseestich.*

Hertog KAREL, na den dood zijns vaders, door die van *Amstelredam* tot landsheer en graaf gehuldigd zijnde, bevestigt alle regten en vrijheden, welke zij vroeger van hem en zijne voorvaderen verkregen hadden. Daarbij geeft hij hun de toezegging, van de stad, mitsgaders de landen van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant*, in goede justitie te houden en de lofwaardige kostumen aldaar te bewaren.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.
IJzeren Kapel, lade 21.

Handvesten van Amsterdam, bl. 76.

1 Januarij 1469.

Gegeven in onse stede van Ghendt den eersten dach van Januaryo int jair ons Heren dusent vyerhondert negen ende tseestich.

Graaf KAREL geeft vergunning aan de ingezetenen van

Noirthollant en *Vryeslant*, om bij schipbreuk hunne goederen, koopmanschappen en schepen, zoo op de zee als op het strand, te mogen opvisschen en aanvaarden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Keurboek A, bl. 59.

Handvesten van Amsterdam, bl. 77.

13 Maart 1469.

Gegeven int jair onses Heren duysent vierhondert negen ende tsestich opten dertienden dach in Marte.

De regering van *Swolle* sluit eene overeenkomst met die van *Amstelredam*, waarbij bepaald wordt, dat de burgers van *Amstelredam* te *Swolle*, en wederkeerig die van *Swolle* te *Amstelredam*, zullen vrij zijn van alle stedelijke tollen. Echter moeten die van *Swolle* eenige goederen, aan maat onderworpen, in *Amstelredam* ter markt brengende, daarvoor even veel betalen, als die van *Amstelredam* zelven. De goederen, welke onverkocht blijven, zullen zij evenwel vrij en zonder ongeld mogen terugvoeren.

Brief op perkament met het zegel der stad *Swolle* in groen was.

IJzeren Kapel, lade 26.

Handvesten van Amsterdam, bl. 130. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 121. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek VI, bl. 149. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 911.

13 November 1469.

Gegeven upten XIII^en^ *dach in Novembri anno* LXIX.

Graaf KAREL geeft aan Jonkheer PHILIPS, *broder tot Wassenair*, een klein eilandje, geheeten *die Griente* en gelegen in den lande van *Vrieslant*.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het signet van den graaf.

Keurboek A, bl. 69 keerz.

15 Januarij 1470.

Upten vijftiensten dach in Januario anno XIIIIc *negen ende tsestich, secundum cursum curiae.*

Het hof van *Hollant* doet uitspraak in het geschil tusschen den abt en het klooster van *sinte Mariengairde* in *Oostvrieslant* ter eene, en de ingelanden en geërfden van *Markerhovede* ter andere zijde over het bezit van dit eiland en ordonneert, dat de eerste partij, des begeerende, haren eisch zal doen gelden tegen den procureur-generaal van *Hollant*, als garant van den graaf, terwijl de tweede partij verder in deze zaak ongemoeid zal blijven.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van het hof van *Hollant*.
Keurboek A, bl. 57 keerz.

10 Maart 1470.

Donne en nostre ville de Bruges le dixme jour de Mars lan de grace mil cccc *soixante et neuf.*

Graaf Karel, vernomen hebbende de klagten van eenige steden van *Hollant*, namelijk, *Delff*, *Leyden*, *Harlem*, *Amsterdam*, *ter Goude*, *Rotterdam*, *Schiedam*, *Hoirne* en *'s Hage*, dat zij, ofschoon begiftigd met vele handvesten, volgens welke aan haar toekwam de beschikking over alle officiën of diensten, noodig voor het gemeene welvaren, nogtans in dit regt verkort werden door zijne dienaren, die deze ambten voor zich verzochten en verkregen hebbende verkochten, waaruit vele kwestiën en processen ontstonden, bepaalt, ter beslechting van die geschillen, dat de genoemde steden zullen blijven in het bezit en gebruik van de officiën, welke zij hadden, voordat eenige bijzondere vergunning dienaangaande door hem verleend was. Te *Amsterdam* betroffen deze officiën de school, het schrijf-ambacht, het kosterschap, het bode-ambacht,

het *Gouden Water*, het stellen van zee-tonnen en het regt, om een lastgeld van alle aangevoerde goederen te heffen.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 3.

Handvesten van Amsterdam, bl. 115. Waar alleen eene Nederduitsche vertaling geplaatst is.

30 April 1470.

Gegeven int jaer ons Heren duysent vierhondert ende tseventich up Meye avont.

De regering van *Deventer* verklaart, dat een vreemdeling niet schuldig is tol- of pondgeld van eene erfenis, in hare stad verkregen, te betalen. Waarom zij de regering van *Amsterdam* verzoekt, om ARMIGART DOYS, wier dochter in die stad overleden is, ook in het vrije en ongestoorde bezit der goederen van deze te stellen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad *Deventer*.

Privilegieboek I, bl. 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 137.

9 Mei 1470.

Datum an unsem slote Kopenhaven im mitweke nachst na sancti Johannis dage ante portam Latinam na Cristi unses Heren geburt veerteynhundert dar na in seventigesten jare.

CRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, staat aan die van *Amstelredam* toe, om zijne stad *Bergen* in *Norwegen* te bezoeken en aldaar volgens de bestaande privilegiën handel te drijven, uitgenomen op de *Dudeschen Bruggen* en buiten prejudicie van zijne kroontollen en verdere geregtigheden.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 42.

Handvesten van Amsterdam, bl. 55. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 124.

1 Junij 1471.

Gegeven opten eersten dach van Junio int jaer ons Heeren dusent vierhondert een ende tseventich.

Graaf KAREL, veel geld behoevende tot de uitrustingen tegen zijne vijanden, waarin die van *Aemsterdam*, op zijn verzoek, bereid zijn hem te helpen, door eene som van vierduizend, vierhonderd zes en vijftig schilden en twintig grooten, zijnde hun aandeel in eene nieuwe bede van acht jaren, vooruit te betalen, vergunt aan hen, wegens de groote lasten, welke deze stad buitendien te dragen heeft, om lijf- of erfrenten tot de bepaalde som te verkoopen, losbaar tegen den hoogst mogelijken prijs.

Brief op perkament met het zegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 5.

12 Julij 1472.

Opten XIIen *dach van Julio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende tseventich.*

Graaf KAREL meldt aan den schout en die van den geregte der stad *Aemsterdamme*, dat hij, uit hoofde van de zware en kostbare wapening tegen den vijand, zich genoodzaakt vindt, om in *Hollant* en *West Vrieslant* lijfrenten ten zijnen behoeve te laten verkoopen, verpandende voor de betaling dezer renten zijne domeinen in het rentmeesterschap van *Kennemerlant*. Hij beveelt hun voorts, de poorters dezer stad door alle behoorlijke middelen tot het koopen van lijfrenten te dwingen, met bedreiging van verbeurte zijner gunst, wanneer zij hierin ongehoorzaam zijn.

Brief op perkament met het signet van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 17.

13 Julij 1472.

Upten dertiensten dach in Julio int jair ons Heren duysent vierhondert twee ende tseventich.

Graaf KAREL geeft aan die van *Amsterdam* vergunning tot het verkoopen van zestien honderd Rijns-guldens aan jaarlijksche los- en lijfrenten op één of twee lijven ten laste dezer stad en ten zijnen behoeve, om te kunnen voorzien in de buitengewone kosten der tegenwoordige wapening. Hierbij voegt hij de belofte, van de hoofdsom aan deze stad te zullen teruggeven, daarvoor verpandende zijne domeinen en goederen onder het rentmeesterschap van *Kennemerlant*, *Amsterlant* en *Goylant*.

Brief op perkament met het signet van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 17.

16 Julij 1472.

Gegeven in onse parck voir der stede van Beauvais int jair ons Heeren duysent vierhondert twee ende tseventich upten sestienden dach in Julio.

Graaf KAREL, van *Aemstelredamme* veertien duizend vierhonderd Philippus-klinkaarts van vijftien witte stuivers opgenomen hebbende, welke deze stad voor hem aan lijfrenten verkocht heeft, belooft haar van deze som jaarlijks negenhonderd Philippus-klinkaarts aan renten te zullen betalen en verpandt daarvoor de pacht en het inkomen van zijn schoutambacht van *Aemstelredamme*, welke hem alstoen vierhonderd en vijftig ponden van veertig grooten 's jaars opbragten, een stuk lands, geheeten *Wairderbroeck*, jaarlijks waardig honderd zes en tachtig ponden, en de sluis te *Yppesloot*, elk jaar verpacht voor zeven en tachtig ponden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 17.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 172.

14 Augustus 1472.

Le XIIIIe *jour daoust lan mil* CCCC *soixante douze.*

PIETER LANCHALS, raad en ontvanger generaal der finantiën van den graaf, bekent, van de regering der stad *Aemstredamme* ontvangen te hebben eene som van tien duizend achthonderd ponden van veertig grooten, voor de verkooping van negenhonderd klinkaarts van dertig grooten aan jaarlijksche renten, onlangs ten verzoeke van den graaf door deze stad gedaan.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld, met eene Nederduitsche vertaling, ook op perkament geschreven.

IJzeren Kapel, lade 17.

WAGENAAR, *Amsterdam,* deel I, bl. 174, waar deze brief verkeerdelijk op den negenden Augustus gesteld is.

22 Junij 1473.

Gegeven upten XXII[en] *dach in Junio int jaer ons Heeren duysent vierhondert drie ende tseventich.*

Graaf KAREL, gehoord hebbende, dat bij eenige volders te *Aemstelredam* het plan bestond, om deze stad te verlaten, hetgeen aan de gemeene welvaart veel nadeel kon toebrengen, gebiedt alle volders met hunne knechten en gezellen, op verbeurte van lijf en goed, alhier te blijven en hun ambacht, gelijk zij schuldig en van ouds gewoon zijn, verder uit te oefenen. Werd hun in eenig opzigt onregt aangedaan, dan verwijst hij hen naar het geregt van *Aemstelredam* of het hof van *Hollant*, om regt te erlangen.

Brief op perkament met het signet van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 15.

22 Junij 1474.

Gegeven in onse casteel van Luxemborch den XXII[en] *dach in Junio anno* LXXIIII.

Graaf KAREL verbiedt die van *Hollant*, *Zelant* en *Vrieslant*, om eenigen handel of koopmanschap te drijven met de oproerige onderdanen van den aartsbisschop van *Colen*, de onderzaten van den hertog van *Oestenrijck* en de bewoners van andere landen en steden, welke verklaard hebben, zijne vijanden te zijn.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Groot Memoriaal I, bl. 2 keerz.

12 Julij 1474.

Upten twalefsten dach van Julio int jair ons Heren dusent vierhondert vier ende tseventich.

Graaf KAREL vergunt, wegens bijzondere redenen, aan de regering van *Aemstelredamme*, om in deze stad te mogen verkoopen tweehonderd ponden aan jaarlijksche lijfrenten op een of twee lijven.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het signet van den graaf.

Groot Memoriaal I, bl. 3 keerz.

26 September 1474.

Gegeven in onsen heer voir Nuyss den XXVI[en] *dach van Septembris int jair ons Heren dusent vierhondert vier ende tseventich.*

Graaf KAERLE bevestigt het bestand, beraamd door de gedeputeerden dezer landen met die van de zes Wendische steden, namelijk, *Lubeck*, *Hamborch*, *Rostock*, *Stralezond*, *Wismar* en *Lunenburch*.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Groot Memoriaal I, bl. 19.

1 Januarij 1475.

Up dem slot to Stockholm in dem jar uns Heren MCCCCLXXV *up neyjars dagh.*

STEN STURE, regent van het rijk van *Sweden*, verklaart, dat hij met den raad des lands, zoowel aan de varende kooplieden van *Amsterdamme*, als aan die van geheel *Hollant*, heeft toegestaan, om vrij en veilig alle havens en koopsteden van *Sweden* met hunne schepen te bezoeken en daar handel te drijven. Daarbij voegt hij de verzekering, dat zij van de ingezetenen des rijks steeds eene eerlijke en vriendschappelijke behandeling zullen ondervinden.

Brief op perkament met het zegel van den regent in groen was.

IJzeren Kapel, lade 7.

20 Julij 1475.

Datum et actum Trajecti anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto.

GHISBERTUS DE VENROY, kanunnik der kerk van SINT SALVATOR te *Utrecht*, vereenigt, krachtens de magtiging daartoe verleend bij eene bul van paus SIXTUS IV, de kapellerij of vikarij op het altaar van den apostel THADEUS en MARIA MAGDALENA in de parochie-kerk der stad *Monikedam* met het klooster van SINT GHERTRUDE te *Aemsterdamme.* Bij welke inlijving al de regten en bezittingen der kapellerij aan het klooster overgaan. Hierbij is gevoegd een brief van SWEDER, bisschop van *Utrecht*, gegeven 8 Februarij 1426 en geschreven op perkament met zijn bisschoppelijk zegel in rood was, in welken eene vikarij der parochie-kerk van *Zuderwoud* door den bisschop in twee kerkelijke officiën verdeeld wordt. Waarvan het eene altijd zal behooren aan het altaar van SINT

THADEUS en MARIA MAGDALENA, op te rigten in de parochiekerk van *Monikedam.*

Brief op perkament met het zegel van den kanonnik in rood was.

Archief, lade K 5, N. 7.

28 November 1475.

Aldus gedaen ende getermineert upten XXVIII^{en} *dach van Novembri int jaer* XIIII^{c} *vijf ende tseventich.*

Het hof van *Hollant* uitspraak doende in het proces tusschen de stad *Amstelredam* ter eene, en JAN VAN ESCH, tollenaar van *der Goude* ter andere zijde, over eenen nieuwen tol, door dezen te *Ouderkerck* geheven van de landlieden, uit *Amstelrelant* en het *Sticht* van *Vutrecht* met wagens en schuiten naar *Amstelredam* ter weekmarkt gaande, om daar hunne koopwaren te slijten, verklaart, dat de genoemde tollenaar geen' tol te *Ouderkerck* zal nemen en de landlieden alzoo, naar ouder gewoonte, daar tolvrij zullen passeren.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade O 5, N. 11.

14 Maart 1477.

Gegeven in onse stede van Ghendt opten vierthiensten dach in Mairte int jair ons Heren duysent vierhondert zesse ende tseventich.

Gravin MARIE geeft, in den vorm van een eeuwig privilegie, eenige punten en artikelen van regten aan de landen van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant*, om deze ten eeuwigen dage te gebruiken en onderhouden.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der gravin.

Privilegieboek I, bl. 59.

Handvesten van Amsterdam, bl. 77. *Groot Placcaatboek,* deel II, bl. 658.

Maart 1477.

Gegeven in onse stede van Ghendt in die maent van Maerte int jaer ons Heren duysent vierhondert zesse ende tseventich.

Gravin MARIE beveelt, dat de zes en dertig personen, door den rijkdom en de gemeente van *Amsterdamme* tot raden gekozen, ieder jaar veertien personen tot schepenen zullen voordragen, en de keuze van zeven schepenen uit deze voordragt door den graaf of zijn' stedehouder en raden zal geschieden. Wanneer een der benoemde schepenen binnen het jaar komt te overlijden, zal zijne plaats uit de overige, niet benoemde, der veertien voorgedragen personen aangevuld worden. Sterft een van de zes en dertig raden of verliest hij zijn poorterschap, dan zullen de overige raden eenen anderen in zijne plaats aannemen. Alles zonder prejudicie van de privilegiën dezer stad, om burgemeesteren te mogen kiezen, welke in volle kracht zullen blijven.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel der gravin in groen was.

IJzeren Kapel, lade 6.

Handvesten van Amsterdam, bl. 105. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 126. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 763, waar echter het begin en het einde van den brief ontbreekt.

31 Januarij 1478.

Gegeven op onsen slote tot Duersteden int jaer ons Heeren dusent vierhondert acht ende tseventich opten lesten dach in Januario.

DAVID VAN BOURGOENGEN, bisschop van *Utrecht*, verleent vrijheid aan die van *Amstelredam*, om tolvrij te mogen varen over de rivier *de Vechten* naar de stad *Utrecht* en van daar verder den Rijn-stroom op naar *Renen*, met bepaling echter, dat zij, buiten het grondgebied van *het Gestichte* gekomen,

om verder naar *Brabant* en *Vlaenderen* te gaan, gehouden zijn te betalen de tollen, welke men daar schuldig is.

Brief op perkament met het zegel van den bisschop in rood was.

IJzeren Kapel, lade 18.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 129.**

4 April 1478.

Gegeven in onser stede van Amstelredam den vierden dach in April int jaer ons Heeren duysent vierhondert achtentseventich, naer Paesschen.

Hertog MAXIMILIAN, in den echt getreden met gravin MARIE, de dochter van graaf KAREL, en, als kerkelijk voogd en *momboir* zijner vrouw, tot graaf gehuldigd door die van *Amstelredamme*, *Mude*, *Weesp*, *Amsterlant*, *Waterlant* en *Zeevanck*, bevestigt al de handvesten, door de vorige graven en gravinnen, mitsgaders door zijne gemalin, aan de genoemde steden en landen gegeven.

Brief op perkament met het zegel van den graaf en gravin in rood was.

IJzeren Kapel, lade 1.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 84. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 130.**

22 Mei 1478.

Gegeven in onser stede van Berghen in Henegauwe den XXIIen *dach van der maent van Meye int jaer ons Heeren duysent* IIIIc *acht ende tseventich.*

Graaf MAXIMILIAEN en gravin MARIE beloven aan die van *Aemsterdam*, welke ten hunnen behoeve en tot het voeren van den oorlog tegen den koning van *Vranckrijck* lijfrenten tot eene som van drieduizend driehonderd ponden van veertig grooten verkocht hebben, deswege deze stad schadeloos te zullen houden en kennen aan haar, tot voldoening van de renten, jaarlijks driehonderd ponden toe uit de grafelijke inkomsten

van *Wieringhen*, te ontvangen uit de handen des rentmeesters van *West Vrieslant*.

Brief op perkament met het zegel van den graaf en gravin in rood was.

IJzeren Kapel, lade 17.

25 Mei 1478.

Le XXVe *jour de May lan mil* CCCC *soixante dix huit.*

Nicolas le Prevost, raad en ontvanger generaal der finantiën van den graaf, verklaart, van de stad *Aemsterdam* ontvangen te hebben eene som van drieduizend ponden van veertig grooten, verkregen door de verkooping van lijfrenten op twee lijven.

Brief op perkament met het zegel van den bisschop van *Metz* in rood was.

IJzeren Kapel, lade 17.

7 Julij 1478.

Le VIIe *jour de Juillet lan mil* CCCC *soixante dix huit.*

Nicolas le Prevost, raad en ontvanger generaal der finantiën van den graaf, verklaart, van de stad *Aemsterdam* ontvangen te hebben eene som van driehonderd ponden van veertig grooten, op dezelfde wijze bekomen, als het voorgaande geld. Waarmede de hoofdsom is voldaan.

Brief op perkament met het zegel van den bisschop van *Metz* in rood was.

IJzeren Kapel, lade 17.

16 Julij 1478.

Opten XVI[en] *dach van Julio int jair duysent* CCCC *acht ende tseventich.*

Gherijt van Assendelf, raad van den graaf, verbindt zich, als pachter van de domeinen op *Wierijngen*, voor zoo lang als hij of zijne erven deze domeinen in pacht hebben, jaarlijks aan *Aemsterdam* te zullen betalen driehonderd pon-

den van veertig grooten, in mindering van de gewone pacht. Welke som zal besteed worden tot betaling der lijfrenten onlangs, volgens begeerte van den graaf, op deze stad verkocht.

Brief op papier met het zegel van den raadsheer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 17.

9 Februarij 1479.

Gegeven to Upsall am negende daghe Februarii anno Domini MCDLXXIX.

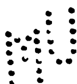
JACOB, *arssbiscop to Upsall*, HANS *to Strengeness*, LUDEKE *to Westraaes*, *biscoppe*, STEN STURE, *Sweden riches vorstender*, NEGELS STUR, GODSLEFF KARLSON, ESTIL YSACSON, GREGORIUS MATHIESON, AKO JONSON, NEGELS VADERSON, *rittere*, *unde* ARNIS TROLLE, *wepner*, *riches redere in Sweden*, verklaren overeengekomen te zijn, om de geschillen bij te leggen, welke sedert langen tijd bestaan hebben tusschen den ridder YFFWEN AXELSON en die van *Hollant*. Zij vergunnen aan de *Hollanders*, weder vrij en veilig, als eertijds, in hun rijk handel te drijven, en verlangen, dat de stad *Amsterdam* op hunne kennisgeving zal antwoorden bij een' bezegelden brief, waarin aan die van *Sweden* wederkeerig dezelfde vrijheid in *Hollant* verzekerd wordt.

Brief op perkament met de zegels van den aartsbisschop, der twee bisschoppen en van den regent in rood was, en van de rijksraden, één uitgezonderd, dat ook rood is, in groen was.

IJzeren Kapel, lade 7.

WAGENAAR, *Amsterdam,* deel I, bl. 552, die dezen brief eene eeuw te laat stelt.

24 April 1480.

Gegeven upten vier ende twyntichsten dach in Aprill int jaer ons Heren dusent vierhondert ende tachtich.

De regering van *Aemstelredamme* geeft aan de twee schut-

terijen dezer stad, te weten, de jonge schutterij van den voetboog en de schutterij van den handboog, gezamenlijk het *Gouden Water*, zoo binnen als buiten deze stad, met bepaling, dat de huurder van dit water vrij zal zijn van heervaart. Daarentegen zijn de schutters van beide schutterijen verpligt, om altijd harnasch, boog, pijlen en ander dergelijk gereedschap te hebben, en op hunne kosten te houden twee baartsen met toebehooren. Ook wordt hun de verpligting opgelegd, ten dienste van de stad uit te trekken, wanneer zij door burgemeesteren daartoe vermaand zullen worden. In welk geval een burgemeester of twee andere personen van den geregte zullen medegaan.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Privilegieboek I, bl. 79.

Handvesten van Amsterdam, bl. 141. WAGENAAR, *Amsterdam*, deel III, bl. 188, bij wien alleen deze brief volledig voorkomt.

26 Mei 1480.

Gegeven in onsen huuse in den Hage in Hollant den zessentwintichsten dach van Meye int jair ons Heeren duusent vierhondert ende tachtentich.

Graaf MAXIMILIAEN en gravin MARIE vergunnen aan de landen van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant* de confirmatie van hunne vorige privilegiën, het voorregt, om niet dan voor den gewonen regter te regt te staan, en de vrije vaart door de sluis van *der Goude*. Zij geven de verzekering, dat aan niemand brieven van *represailles* tegen deze landen zullen verleend worden, en dat men ter oorzake der grafelijke beden, die altijd in gangbare munt zullen betaald worden, niet in eene besloten gevangenis gezet maar alleen in eene goede herberg gegijzeld zal worden. Ook verklaren zij, dat men geene vierschaar zal spannen vóór negen uren en daarvan niet zal scheiden, voordat het regt geëindigd is. Eindelijk

verzekeren zij, dat bij groote ongevallen, als van brand, dijkbreuk en binnenlandschen oorlog, de ingewilligde beden geenen voortgang zullen hebben.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf en gravin.

Privilegieboek I, bl. 80.

Handvesten van Amsterdam, bl. 85. *Groot Placcaatboek*, deel II, bl. 675.

2 November 1481.

Opten anderden dach in Novembri int jaer ons Heren dusent CCCC *ende een ende tachtich.*

Graaf MAXIMILIAEN en gravin MARIE bevelen, dat niemand van *den Gestichte van Utrecht* eenige woonplaats of toevlugt aldaar zal hebben, ten zij hij met hunne onderzaten te velde trekke, om oorlog te voeren tegen de oproerige onderdanen van den bisschop.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het signet van den graaf en gravin.

Groot Memoriaal I, bl. 166.

3 November 1481.

Opten III[en] *dach in Novembri int jaer ons Heren* MCCCC *een ende tachtich.*

Graaf MAXIMILIAEN en gravin MARIE bevelen, op verbeurte van lijf en goed, geen zout, haring, koren of andere proviand te brengen binnen de landen en steden van *Vianen* en *Culenburch*. Ook verbieden zij de bewoners dier plaatsen eenige proviand te verkoopen in hunne landen en heerlijkheden.

Brief op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf en gravin.

Groot Memoriaal I, bl. 165 keerz.

21 Mei 1482.

Upten XXI[en] *dach in Meye anno* MCCCCLXXXII.

Graaf MAXIMILIAEN, als ruwaard van zijne twee kinderen PHELIPS en MARGARETEN, in *den Hage* gehuldigd zijnde, belooft, al de privilegiën van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant* te handhaven en de bewoners van deze landen te beschermen. Waarna de edelen en steden aan hem en zijne kinderen wederkeerig trouw beloven.

Afschrift op perkament.
Privilegieboek I, bl. 86.
WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 203.

14 September 1483.

Gegeven t' Utrecht den XIIII*sten dach in September int jaer ons Heeren duust vierhondert drieëntachtich.*

Graaf MAXIMILIAEN staat toe aan die van *Amstelredam*, dat de sloten van *Apcoude* en *Vredelant*, welke zij in den vorigen oorlog tusschen *Hollant* en *Utrecht* hebben ingenomen, zullen gehecht worden aan *Hollant* en blijven in bewaring dezer stad, opdat zij niet, weder tot ongehoorzaamheid vervallende, nieuwe schade aan zijne onderdanen berokkenen. Hij trekt al de renten en voordeelen, daartoe behoorende, aan zich en voegt deze bij de domeinen van *Hollant*. Voorts beveelt hij, binnen deze sloten en hunne heerlijkheid regt te doen volgens de kostumen van *Amsterlant*, waarvan *Amstelredam* het hoofd is.

Brief op perkament, aan welken het zegel van den graaf, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.
IJzeren Kapel, lade 15.

29 September 1483.

Upten negen ende twyntichsten dach in Septembri anno MCCCCLXXXIII.

ANTHONYS VAN DER AEMSTELL, heer van *Mynden* en *Croo-*

nenburch, belooft het slot van *Croonenburch* aan die van *Aemstelredamme*, tot bescherming van *Hollant*, te zullen opleveren, zoo dra als zij hem eene magtiging daartoe van MAXIMILIAEN of zijnen stedehouder zullen vertoond hebben.

Afschrift op perkament.

Privilegieboek I, bl. 86 keerz.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 203.

28 Januarij 1484.

Gescreven upten XXVIII^en^ *dach in Januario anno* XIV^C^ LXXXIIII.

De regering van *Aemstelredamme*, van den graaf het slot van *Apcoude* met al zijn toebehooren in bewaring ontvangen hebbende, beveelt HEYNRICK BOETSELAER, kastelein en baljuw van *Apcoude*, om de onderzaten van deze heerlijkheid, tusschen de twintig en zestig jaren oud, op den volgenden zondag ten een ure aan het huis van *Apcoude* te doen bijeenkomen, ten einde aldaar, als onderhoorigen van *Aemsterlandt*, den eed van getrouwheid aan den landsheer of zijne gecommitteerden af te leggen.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Groot Memoriaal I, bl. 188 keerz.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 204.

2 Februarij 1484.

Upten anderden dach in Februario anno LXXXIIII.

De buurlieden van *Apcoude* leggen den eed van getrouwheid af aan MAXIMILIAEN VAN OOSTENRIJCK en de stad *Aemstelredamme*. Daarentegen belooft deze stad, zoo voor den landsheer als voor zich zelve, aan hen, bij voorkomende gelegenheden, alle mogelijke hulp te verleenen.

Afschrift op perkament.

Privilegieboek I, bl. 86 keerz.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 204.

(1484.)

Zoe helpe u God ende sijnen heyligen.

De schepenen van *Apcoude* zweren burgemeesteren van *Aemstelredamme*, dat zij met den baljuw en den schout aldaar een goed en regtvaardig vonnis zullen wijzen volgens de privilegiën en kostumen van *Aemsterlandt* op alle gebruikelijke tijden, zonder *myede ofte ghifte* daarvoor te nemen.

Afschrift op perkament zonder dag- of jaarteekening. Deze eed, ieder jaar vernieuwd, is het eerst in het hierboven gestelde jaar afgelegd.

Privilegieboek I, bl. 87.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 204.

10 Junij 1485.

Gegeven t'Arnemuden in onsen lande van Zeelandt den thiensten dach van Junio int jaer ons Heeren dusent cccc *vijfve ende tachtentich.*

Graaf MAXIMILIAEN en aartshertog PHILIPS vergunnen aan die van het schippers-ambacht te *Antwerpen*, dat zij te *Gendt*, te *Middelborch* in *Seelant*, op *Waelcheren* en elders overal in deze landen allerhande goederen zullen mogen laden en lossen, mits dat de schippers dezer landen hetzelfde regt te *Antwerpen* genieten en dat ieder schipper geene vracht inneme op eene andere haven, dan die, waar hij te huis behoort.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek II, bl. 35.

1 Maart 1486.

Gegeven upten eersten dach van Maerte int jaer ons Heeren duysent vierhondert vijf ende tachtich, naer den den loop van onsen hove.

De Roomsch-koning MAXIMILIAEN en aartshertog PHILIPS verleenen aan de stad *Amsterdamme* een octrooi aangaande

het onderhouden en schouwen van het bolwerk en den dijk te *Dyemerdamme* en *Ippensloet*, gelegen tusschen *Amsterdamme* en *Muyden*, volgens hetwelk de jongste burgemeester van *Amsterdamme* altijd met den dijkgraaf en de heemraden dezen dijk zal schouwen.

Afschrift op perkament, opgenomen in den brief van 21 Junij 1509.

IJzeren Kapel, lade 36.

Handvesten van Amsterdam, bl. 364.

31 Maart 1486.

Gegeven opten lesten dach in Maerte int jaer ons Heren dusent vierhondert sesse ende tachtich.

Dirck Symonsz. en Coert Jacobsz., schepenen in *Aemstelredamme* oorkonden, dat Jan Woutersz. voor hen gekomen is en bekend heeft aan de kerkmeesters en huiszittenmeesters van *sint Nicolaes Parochie* in deze stad verkocht te hebben vier ponden jaarlijksche renten ten laste der stad *Aemstelredamme*.

Brief op perkament, aan welken de zegels van de twee schepenen, daaraan gehangen hebbende, ontbreken.

Archief, lade K 3, N. 5.

6 November 1486.

Gegeven in onser stad van Bruessel den VI[en] *dach van Novembri int jair ons Heeren duysent* IIII[c] *zes ende tachtich.*

De Roomsch-koning Maximiliaen en aartsherhog Philips verlengen, voor den tijd van drie jaren, het bestand, gemaakt door hunne onderzaten van *Hollant*, *Zeellant* en *Vrieslant* met die van *Danzike*.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der vorsten.

Groot Memoriaal I, bl. 200.

20 December 1486.

Int jaer ons Heeren duysent vierhondert zes ende tachtich upten twintichsten dach in Decembri.

VOLPERT ANDRIESZOON, schout, DIRCK CLAESZ. VAN GRAFT en JAN PIJL ZWITTERSZOON, schepenen *ter Nier Amstele*, verstoelen en vermeten op nieuw, ten verzoeke van het geregt der stad *Amstelredamme*, het *Langhe Loepvelt*, wegens de onregelmatigheid der vorige verstoeling.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met de zegels van den schout en de twee schepenen *ter Nier Amstele,* en dat der stad.

Archief, lade L 9, N. 7.

13 December 1487.

Ghegeven und ghescreven tho Tenkopinghe am daghe sancte Lucie na Christi ghebort dusent verhundert in seven und achtigsten jare.

JACOBUS, aartsbisschop te *Uppsall*, en CONRADUS, bisschop te *Strengenisz*, vergunnen met hunne raadslieden aan die van *Amsterdamme* in het bijzonder en aan die van *Hollant* in het algemeen, om tolvrij in *Wijborch* en de andere steden van *Sweden* met hunne koopgoederen te komen, onder verzekering, dat zij daar dezelfde regten en vrijheden zullen genieten, welke aan de *Dutsche* handelaars te *Reval* zijn toegestaan. Deze bewilliging wordt verleend zonder verpligting, om alle jaren naar *Sweden* te gaan en met vrijlating, om, zoo menigmaal men mogt goed vinden, derwaarts zich te begeven.

Brief op perkament met de zegels der twee bisschoppen in rood en die van hunne zeven raadslieden in groen was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 133.

6 Februarij 1489.

Gegeven binnen onser stede van Delf upten VI*den dach in Februario int jaer ons Heeren duysent vierhondert acht ende tachtich, na den loop ons hofs van Hollant.*

De Roomsch-koning MAXIMILIAEN verleent aan *Amstredamme* de vrijheid, om buiten deze stad nog duizend roeden verder, dan de bepaalde grenzen der stedelijke vrijheid van honderd roeden, te mogen bannen en de bannelingen of andere misdadigers, zich binnen deze uitgestrektheid ophoudende, te vatten.

Brief op perkament door den Roomsch-koning geteekend en bezegeld, ontbrekende het zegel, hetwelk daaraan gehangen heeft.

IJzeren Kapel, lade 28.

Handvesten van Amsterdam, bl. 14. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 132. *Verslag van het Instituut,* bl. 137, met facsimile.

11 Februarij 1489.

Gegeven in onse stede van Schiedamme upten XI*den dach van Februario int jaer ons Heeren duysent* CCCC *acht ende tachtich, na de lope des hoefs van Hollant.*

De Roomsch-koning MAXIMILIAEN en aartshertog PHILIPS, in aanmerking nemende, dat de stad *Aemsterdamme* niet versierd is met zulk een wapen, als zij behoort te hebben, schenken aan haar de Roomsch-koninklijke kroon, om die ten eeuwigen dage boven haar wapen te voeren. Behalve bijzondere redenen, door welke zij tot het verleenen van deze gunst zijn aangespoord, heeft de overweging der menigvuldige diensten, hun door die van *Aemsterdamme* bewezen, hen daartoe bewogen. Deze bestonden niet slechts in de zware kosten, welke zij bij verschillende gelegenheden ten behoeve van hen en hunne voorvaderen gedragen hadden, maar ook

in de hulp, nog ten dien tijde betoond bij de wapening, om de steden *Rotterdam* en *Woerden* tot gehoorzaamheid te brengen.

Brief op perkament, door den Roomsch-koning geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 39.

Handvesten van Amsterdam, bl. 2. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 130. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam,* boek III, bl. 211. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam,* bl. 187. *Verslag van het Instituut,* bl. 138, met eenige aanmerkingen.

28 Maart 1490.

Gegeven to Copenhaven am sondage Judica na Godes gebort dusent veerhundert im negentigestigen jaer.

JOHANN, koning van *Denmargken* en *Norwegen*, vergunt aan *Amstelredam* en de andere *Hollandesche steden*, om in zijne rijken, en inzonderheid te *Berghen*, alsmede op *Hetlande* en *Islande*, vrijelijk handel te drijven. Ook wordt hun toegestaan, het wrak en goed hunner, op zee verongelukte, schepen daar te bergen, tegen betaling van een redelijk bergloon. Bovendien ontvangen de *Hollanders* de toezegging van vrijgeleide, onder voorwaarde, dat 's konings onderdanen, die de steden van *Hollant* bezoeken, aldaar ook vrij en veilig zullen zijn. Ondertusschen behoudt de koning aan zich de gewone tollen, mitsgaders zijne koninklijke vrijheden en geregtigheden.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 42.

Handvesten van Amsterdam, bl. 55.

28 Maart 1490.

Datum to Copenhaven am sondage Judica anno MCCCC *nonagesimo.*

JOHANN, koning van *Denmargken* en *Norwegen*, verleent vergiffenis en kwijtschelding voor de schade, hem aangedaan

door eenige onderdanen van den Roomsch-koning MAXIMILIAEN, wonende in *dem Brijle*, *Middelborch*, *Arremode* en andere steden van *Zelande*, door welke eenige schepen der zijnen met hunne goederen genomen zijn. Daarbij belooft hij zijne bescherming aan de kooplieden der *Hollandesche steden*, en inzonderheid aan die van *Amstelredam*, wanneer deze zijne rijken bezoeken, om daar handel te drijven.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 42.

28 Maart 1490.

Datum to Copenhaven am sondage Judica anno MCCCC *nonagesimo.*

JOHANN, koning van *Denmargken* en *Norwegen*, vergeeft aan *Amstelredam* het misverstand en de tweedragt, tusschen hem en deze stad ontstaan ter oorzake van den doodslag, begaan aan zijnen kapelaan HANS MERTENSS, en der gevangenzetting van zijnen dienaar BERTOLT BUSCH, geschied in *Amstelredam*, met uitdrukkelijke verklaring, niet te zullen gehengen, dat verder dienaangaande eenig onderzoek zal ingesteld worden.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 42.

28 Maart 1490.

Datum to Copenhaven am sondage Judica anno MCCCC *nonagesimo.*

JOHANN, koning van *Denmargken* en *Norwegen*, zegt, dat in tegenwoordigheid der *Sendeboden* van *Amstelredam* voor hem verschenen is zijn dienaar BERTOLT BUSCH, die in deze stad gevangen gezet en van daar vervolgens aan hem opgezonden was, verklarende voor zich en de zijnen vrijwillig van alle

verdere aanspraak of namaning dienaangaande afstand te doen.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 42.

27 Augustus 1490.

Upten XXVII[en] *dach in Augusto int jaer ons Heren* MCCCC *ende tnegentich.*

De Roomsch-koning MAXIMILIAEN en aartshertog PHILIPS geven aan de onderzaten van JOHAN, koning van *Dennemarcken*, vrijgeleide, om veilig in de landen van *Hollant* te mogen komen voor het drijven van handel tot een jaar tijds na hun wederzeggen, behoudens de gewone tollen, de justitie van *Hollant* en het regt van hun rijk.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het signet van *Hollant*.

Groot Memoriaal I, bl. 202.

18 Julij 1492.

Gegeven opten achtienden dach van Julio int jair ons Heeren duysent vierhondert tweeendenegentich.

De regering van *Aemstelredamme* belooft aan de waarschappen en landgenooten van *Reynerscoep*, de proostdij van *Mijert* en die van *Ouder* en *Nijeuwer Aemstel*, ten koste dezer stad te zullen onderhouden de sluis, liggende onder de Sint Anthonie-poort, zoodat zij geschikt zal zijn, om daardoor uit en in te wateren, met bepaling, dat de stad, dienaangaande in gebreke blijvende, voor elken dag zal verbeuren zes gouden Rijnsche guldens, tot vierhonderd dergelijke guldens toe.

Brief op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Groot Memoriaal I, bl. 74 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 711.

27 Augustus 1492.

Gegeven in onse stede van Mechelen opten XXVII[en] *dach in Ougst int jaer ons Heeren duysent vierhondert twee ende tnegentich.*

De groote raad te *Mechelen* geeft vergunning aan die van *Delft*, *Leyden*, *Amstelredamme*, *Goude*, *Rotterdamme*, *Eynchuyse*, *Hoirne*, *Eedamme*, *Munckedamme*, *Naerden* en die van de dorpen, daaromtrent gelegen, om de jaarlijksche renten, door hen verschuldigd, te mogen betalen en aflossen met dezelfde penningen, als koers hadden bij de constitutie dezer renten.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den grooten raad.

Archief, lade R 9, N. 4.

16 Februarij 1494.

Donne a Bourges le XVI[me] *jour de Fevrier lan de grace mil* CCCC *quatrevingts et treze.*

De Fransche koning Karel onderrigt zijnde, dat die van *Hollant* met hunne schepen, van onderscheidene koopwaren voorzien, de steden *la Rochelle*, *Bourdeaulx* en andere plaatsen van zijn rijk wenschen te bezoeken, ten einde daar handel te drijven, maar zulks nalaten, uit vrees van wegens onbetaalde losrenten gearresteerd te worden, verklaart de inwoners der zes voornaamste steden van *Hollant*, namelijk *Haemsterdam*, *Dordrecht*, *Hairlem*, *Delf*, *Leyden* en *Goude* vrij van arrest in zijn gebied, voor den tijd van drie jaren. Hij besluit tot dezen maatregel voornamelijk in het belang van zijn koninkrijk, en om, door eene gewenschte uitbreiding van den koophandel, de welvaart zijner onderdanen te bevorderen.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in wit was.

IJzeren Kapel, lade 15.

13 Mei 1494.

Gegeven in onser stede van Mechelen den XIIIden dach van Meye int jair ons Heeren duysent vierhondert vier ende tnegentich.

De groote raad te *Mechelen* bevestigt de ordonnantie aangaande de reductie van de munt, op kersmis van het jaar 1489 gemaakt, en geeft aan de stad *Amstelredamme* vergunning, om de lijf- en erfelijke renten, in ligt geld betaald, op dezelfde wijze te mogen lossen, of tot zoodanigen prijs, als de loop der penningen was op den tijd van den verkoop der renten.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den grooten raad in rood was.

IJzeren Kapel, lade 15.

10 November 1494.

Gegeven in onser stede van Mechelen den Xden dach in Novembri int jair ons Heeren MCCCC *viere ende tnegentich.*

De groote raad te *Mechelen* uit eene supplicatie van die der stad *Amsterdamme* gezien hebbende, hoe de poorters en ingezetenen dezer stad tot zulk een achterwezen geraakt zijn, dat zij met hunne koopgoederen niet meer elders durven verkeeren, uit vreeze van ter zake der achterstallige renten gearresteerd te worden, vergunnen hun uit dien hoofde, te blijven in *state ende suspenciën* van betaling voor een jaar tijds in het algemeen en ten aanzien van die plaatsen, welke tegen hen *surceantie ende uytstel* van betaling verkregen hebben, voor zoo lang, als deze *surceantie* zal duren.

Brief op perkament met het zegel van den grooten raad in rood was.

IJzeren Kapel, lade 15.

SCHELTEMA, *Archief der IJzeren Kapel,* bl. 124.

12 December 1494.

Gedaen binnen der stede van Sinte Geertrudenberghe upten XIIen dach van Decembre anno vier ende tnegentich.

Hertog PHILIPS zweert, als graaf van *Hollant* en heer van *Vrieslant*, de privilegiën dezer landen te zullen handhaven en de ingezetenen te beschermen, terwijl de regenten der stad *Amsterdamme* hem, als hunnen landsheer en graaf, wederkeerig trouw beloven.

Afschrift op perkament.
Privilegieboek I, bl. 87.
WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 205.

31 Januarij 1495.

Gegeven in onser stadt van Bruessel opten lesten dach in Januario int jaer ons Heeren duysent CCCC *vive ende tnegentich.*

Graaf PHELIPS gehoord hebbende, hoe sedert langen tijd eenige ingezetenen van *Amsterdamme* onderstonden, om vóór en omtrent vasten-avond zeker feest te houden, geheeten *droncke-ghilde*, wanneer zij, met lange messen en stokken gewapend, in grooten getale langs de straten trokken en aan de goede burgers, die hun ontmoetten, met geweld drinkpenningen afpersten, waaruit dikwijls veel kwaad en moeite ontsproot, gelast zijnen baljuw en schout, zoo ook de burgemeesteren en schepenen dezer stad, terstond te doen uitroepen, dat niemand voortaan zich zal verstouten, om deze of dergelijke ongeregeldheden meer te begaan.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.
IJzeren Kapel, lade 37.

8 December 1495.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den VIIIen *dach van Decembre int jaer ons Heeren duysent vierhondert vive ende tnegentich.*

Graaf PHILIPS staat aan die van *Aemsterdamme* toe driehonderd en zestig ponden jaarlijks. Van deze som zullen zij trekken driehonderd ponden uit het baljuwschap van *Aemsterlant*, *Waterlant* en *Zeevanck*. Welk baljuwschap voor eene gelijke som in hunne handen zal gesteld worden. De andere zestig ponden zullen hun door de rentmeesters van den graaf uit de inkomsten zijner domeinen van *Kermerlant* worden betaald. Daarentegen zullen de graaf en zijne nakomelingen vrij blijven van eene rente van zeshonderd en veertig ponden, ten behoeve van zijnen vader verkocht, en van alle achterstallen, welke deze stad daarvan nog te eischen heeft. Hierbij behoudt de graaf aan zich het regt, om de rente van driehonderd en zestig ponden ten allen tijde af te lossen. In welk geval het baljuwschap weder zal moeten worden teruggegeven en de grafelijkheid ook van de overige zestig ponden zal ontlast blijven.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.
Privilegieboek I, bl. 94.

14 December 1495.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den XIIII^en^ *dach van Decembre int jaer ons Heeren duysent vierhondert vive ende tnegentich.*

Graaf PHELIPS staat toe, dat het privilegie aangaande de verkiezing der vroedschap zal in stand blijven te *Amsterdam* en in eenige andere steden van *Hollant*, tot dat hij den ouderdom van vijf en twintig jaren zal bereikt hebben. Tot dien tijd zullen alle ambten in den lande alleen door inboorlingen bekleed worden en niemand meer dan twee bedieningen te gelijk mogen uitoefenen. Geene brieven van *marck* of *represaillen* zullen inmiddels ten uitvoer gelegd worden, dan bij advijs van den stedehouder en de raden van *Hollant*. Buitendien geeft hij kwijtschelding van de penningen, welke

men nog aan vrouw MARIE en hertog KAREL is schuldig gebleven. Overigens wordt het groot privilegie van vrouw MARIE in eenige opzigten door hem bevestigd, in andere beperkt of gewijzigd.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 15.

Handvesten van Amsterdam, bl. 86.

4 Augustus 1496.

Ghegheven opten vierden dach in Augusto int jaer ons Heeren dusent vierhondert ses ende tnegentich.

De ingelanden van *Amstelreveen* verstoelen en verdeelen het *Corte Loepvelt*, het afscheidende van hoeve tot hoeve met eiken palen. Van deze verstoeling worden twee gelijkluidende brieven gemaakt, de eene, om te leggen in de *Steedecaemer van Amstelredamme*, de andere, om te bewaren in de kerk van *Amstelreveen.*

Brief op perkament met het zegel van den schout van *Amstelreveen* in groen was.

Archief, lade L 9, N. 8.

6 September 1496.

Upten sesten dach van Septembri int jair ons Heeren duysent vierhondert ses ende tnegentich.

Graaf PHILIPS gelast zijne onderzaten in al de steden en dorpen van *Hollandt*, *Zeelandt* en *Vrieslandt*, aan eenige kapiteinen en krijgsknechten, liggende omtrent deze landen, met het voornemen, om daarin te komen en te trekken naar *Oestvrieslandt*, geen passage te verleenen maar met gemeene kracht en magt hun wederstand te bieden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Groot Memoriaal I, bl. 213.

27 April 1497.

Gedaen op den XXVII^en^ *dach in April* 1497.

De regering van *Amsterdamme* stelt tot wederzeggen eenige punten en artikelen vast tot onderhoud van het gild der barbiers, meesters, chirurgijns of baardscheerders in deze stad, die tot nog toe geene ordonnantie hadden gehad.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Ordonnantie- en aanteekeningboek van het chirurgijns-gild, bl. 1.

27 Junij 1497.

Ghedaen upten XXVII^en^ *dach van Junio anno* XCVII.

Graaf PHILIPS belooft aan die van *Aemsterdam*, hunne privilegiën te zullen onderhouden. Waarna JACOB VAN ALMONDE, raad van *Hollant*, den eed van getrouwheid aan hem voor deze stad en hare poorters aflegt.

Afschrift op perkament.

Privilegieboek I, bl. 89 keerz.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 205.

18 Julij 1497.

Gegeven in ons huys van der Haghe den XVIII^en^ *in Julio int jaer ons Heeren duysent vierhondert seven ende tnegentich.*

Graaf PHILIPS bekrachtigt het privilegie, op den elfden Februarij 1489 door zijnen vader MAXIMILIAEN met hem aan de stad *Aemsterdamme* geschonken, om ten eeuwigen dage de Roomsch-koninklijke kroon boven haar wapen te mogen voeren.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 39.

SCHELTEMA, *Oud en nieuw*, deel II, bl. 28, met eene korte verklaring.

9 December 1497.

Gegeven upten IXen *dach van Decembri int jair ons Heren duysent vierhondert seven ende tnegentich.*

De regering van *Amstelredamme* belooft aan de waarschappen en landgenooten van *Reynerscoep*, de proostdij van *Mijert* en die van *Ouder* en *Nijewer Aemstell* ten koste dezer stede te zullen onderhouden de steenen sluis, gelegen op den Middeldam binnen de stad allernaast het stadhuis, zoodat deze sluis geschikt zal zijn, om daar uit en in te varen, zoo ook daardoor eenen watergang te hebben. Mogt *Amstelredamme* deze sluis niet in behoorlijken staat houden, dan zal de stad voor elken dag, dat zij dienaangaande in gebreke blijft, verbeuren zes gouden Rijnsche guldens, tot een bedrag van duizend dergelijke guldens, en niet hooger.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Groot Memoriaal I, bl. 215.

Handvesten van Amsterdam, bl. 712.

4 Januarij 1498.

Gegeven in onse stede van Bruessele den IIIIen *dach in Januario int jaer onses Heeren duusent vierhondert acht ende tnegentich.*

Graaf Phelippes vergunt aan de kooplieden van *Utrecht* en *Harderwijck*, om vrijelijk met hunne koopwaren in *Amsterdam* te komen, zonder aldaar ter oorzake van los- of lijfrenten gearresteerd te worden, mits die van *Amsterdam* wederkeerig gelijken vrijdom in die steden genieten. Hij verleent hun deze vergunning, om de koopmanschap en nering der poorters van *Amsterdam* te vermeerderen en alzoo de schade te herstellen, door hen geleden bij de oorlogen met *Ghelre*, *het Sticht*, *Woerden* en *Montfoort*.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 35.

Handvesten van Amsterdam, bl. 134.

26 December 1498.

Gegeven up unsem slote Wardtberghe am dage sancti Stephani protomartiris dem anderen dage in den hilgen dagen to winachten anno Domini verteynhundert dar na im achtundenegentigesten.

JOHANN, koning van *Denmargken* en *Norwegen*, bewilligt aan *Amsterledam* en de andere *Hollandsche steden*, op verzoek van de daartoe aan hem afgezonden gemagtigden, dat de kooplieden dezer steden twee derde deelen van hunne, in zijn rijk gestrande, goederen mogen tot zich nemen, terwijl de koning het andere derde gedeelte aan zich zal behouden, ten einde daarvan het verschuldigde bergloon en de gemaakte onkosten aan zijne dienaars en onderzaten te betalen.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 41.

Handvesten van Amsterdam, bl. 56. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 139.

27 December 1498.

Datum up unsem slote Wardtberghe am sondage den derden in den hilligen dagen tö wijnnachten nach Cristi unses Hernn gebort dusent veerhundert achten unde negentigesten jaer.

JOHANN, koning van *Denmargken* en *Norwegen*, verleent aan die van *Amstelredam* vrijheid van handel in alle koopsteden van *Norwegen*, en in het bijzonder te *Bergenn*, buiten prejudicie van de gewone tollen des rijks en zijne koninklijke vrijheden. Waarbij door hem, als voorwaarde, wordt gesteld, dat zij in geen opzigt aan zijne onderdanen schade of nadeel zullen toebrengen.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 41.

Handvesten van Amsterdam, bl. 56. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 140.

1 September 1499.

Gegeven int jaer duusent vierhondert ende tnegentich den eersten dach van Septembre.

WALRAVEN, heer van *Brederoede*, geeft eene ordonnantie aangaande de dijken, sluizen en bruggen van *Amsterveen.* Hierin bepaalt hij, dat alle sluizen, gelegen in den *Amsteldijc*, moeten gemaakt worden met drijvende deuren en dat twee kaden aan dezen dijk zullen gelegd worden. De *Heyligenwech-poirt* zal gemaakt worden door hen, die het *Langhe Loepvelt* onderhouden, terwijl in dezen weg eene sluis moet aangebragt worden, gelijk aan die *ter Nyeuwer-sluys.* Eindelijk wordt door hem verboden, binnen den ban van *Amsterveen*, beneden de kerk, turf te delven, ten zij met toestemming van hem, als ambachtsheer.

Brief op perkament met het zegel des heeren VAN BREDEROEDE in rood, en dat der stad *Aemsterdam* in geel was.

IJzeren Kapel, lade 45.

Handvesten van Amsterdam, bl. 318.

22 November 1499.

Gegeven in onser stede van Brugge den XXIIen *dach van Novembre int jaer ons Heeren duysent vierhondert negen ende tnegentich.*

Graaf PHILIPS beveelt, dat ARNOLDUS VAN ARKEL, student der universiteit van *Loeven*, die de burgemeesters en regeerders van *Amsterdamme* voor den *conservateur* der genoemde universiteit gedaagd had ter betaling van zeshonderd guldens achterstallige renten, tot het verkrijgen van regt zich zal wenden tot den bevoegden regter binnen zijne landen, daar het volgens eene ordonnantie, door hem gemaakt,

niet geoorloofd is, om wereldlijke personen ter eerste instantie buitenlands in regten te betrekken.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

Archief, lade R 9, N. 5.

14 Januarij 1500.

Gegeven in onse stadt van Bruessel den XIIII^en^ *dach in Januario int jaer ons Heeren duysent ende vijfhondert.*

Graaf Philips vergunt aan die van *Hollant* en *Vrieslant*, dat zij vrijelijk met hunne goederen mogen varen en deze verkoopen, waar het hun goeddunkt, niettegenstaande het traktaat aangaande den stapel te *Brugge*, tusschen deze stad en de gedeputeerden der Hanzesteden in het jaar 1487 aldaar gesloten.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Archief, lade B 7, N. 10.

8 October 1501.

Gegeven in onser stadt van Brussel den VIII^en^ *dach van Octobri int jaer ons Heeren duysent vijffhondert ende een.*

Graaf Philips vernomen hebbende, dat de goudsmeden in zijne landen van *Hollant*, *Zeelant* en *Vrieslant* dagelijks maken en verkoopen velerhande stukken van verguld zilver voor fijn goud, en zilverwerk, waarvan dikwijls het derde deel geen zilver is, voor zuiver zilver, tot groote schade van zijne onderzaten, stelt eenige punten en artikelen vast, welke de goudsmeden in deze landen zullen gehouden zijn na te komen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den graaf.

Gildeboek van de goudsmeden, bl. 1.

3 Februarij 1502.

Gegeven in onser stede van Mechelen den derden dach in Februario int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende een.

De groote raad te *Mechelen*, op zware straffen onlangs verboden hebbende, om koren uit deze landen te voeren, vergunt aan die van *Amstelredamme*, dat alle vreemde kooplieden, koren, buiten deze landen gewassen, binnen of omtrent deze stad brengende, dit koren, het niet verkocht hebbende, niettegenstaande het voorgaande verbod, weder zullen mogen uitvoeren waarheen het hun zal goeddunken.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den grooten raad.
Privilegieboek II, bl. 20 keerz.

27 Januarij 1503.

Aldus gedaen ende gepronunchieert in den Haege upten XXVII[en] *in Januario anno* XV[c] *ende twee, secundum cursum curiae.*

Het hof van *Hollant* beslist het geschil van WALRAVEN, heer van *Brederoede*, als man en voogd van vrouw MARGRIETE VAN DER VEERE, de dochter en erfgenaam van WOLFERT VAN DER VEERE, ambachtsheer van *Amsterveen*, met de inwoners dezer ambachtsheerlijkheid betreffende de aanspraak van den ambachtsheer op de tienden van het hennep- en raapzaad, ten voordeele van den eerstgenoemde en kent aan hem het regt toe, om deze tienden met de achterstallige vruchten daarvan aldaar in te vorderen.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 311.

2 Februarij 1503.

Gegeven in onse stadt van Mechelen den tweden dach in Februario int jaer ons Heren 1502.

De groote raad te *Mechelen*, begeerende orde te stellen op het stuk van het goud- en zilverwerk in deze landen, schenkt zijne goedkeuring aan eenige punten en artikelen, door de goudsmeden en den keurmeester-generaal gezamenlijk beraamd tot welvaart van deze nering en tot nut van het algemeen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den grooten raad.

Keurboek van het gild der goudsmeden, bl. 1.

Groot Placcaatboek, deel I, bl. 2718.

28 Augustus 1504.

Gegeven int jair ons Heeren duysent vijfhondert ende vier den acht ende twintichsten dach in Augusto.

JAN ZWITTERSZOON, *waerssman*, CLAES WILLEMSZ., PIETER CLAESZOON, HEYNRICK JACOPSZ., ROELOF DIRICXZOON, JACOB GIJSBERTSZOON *ende* PIETER MATHIJSZOON, schepenen van het ambacht en dorp van *Amsterveen*, geheeten *ter Nijer Aemstel*, sluiten eene overeenkomst met WALRAVEN, heer van *Brederode*, als kerkelijk voogd van vrouw MARGRIETE VAN BORSSELEN, waarbij bepaald wordt, dat in plaats der tienden van het hennep- en raapzaad door hem in *Amsterveen* zal geheven worden een accijns van vijf grooten Vlaamsch op ieder vat bier, en daarenboven van elken *hondt* lands, te bezaaijen met hennep- en raapzaad, zes grooten Vlaamsch jaarlijks. Aangaande de verpligting tot opbrengst van den accijns op het bier worden echter eenige uitzonderingen gemaakt.

Brief op perkament, met de zegels van slechts vijf der zeven schepenen in groen was, daar de tweede en vijfde van hen *op dat pas* geen zegel hadden.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 312.

4 September 1504.

Den IIIIen *dach in Septembri int jair vijftienhondert ende vier.*

Het hof van *Hollant* ordonneert die van *Aemsterveen*, om de verpligtingen, welke hun zijn opgelegd bij de overeenkomst, gesloten met den heer VAN BREDERODE, stiptelijk na te komen.

Brief op perkament met het zegel van het hof van *Hollant* in rood was.

IJzeren Kapel, lade 30.

***Handvesten van Amsterdam*, bl. 313.**

9 Julij 1505.

Gegeven in den Hage opten negenden dach in Julio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vive.

Koning PHILIPS beveelt, dat niemand, hij zij vrij of onvrij, koopmanschappen, buitenlands gewonnen en gewassen, binnen deze landen zal brengen, zonder den behoorlijken tol te betalen, met uitzondering van de goederen, welke door vrije personen gehaald zijn op eene van de hoogste markten, als die van *Coelen*, *Wesel* en *Venloe*.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den koning.

Privilegieboek I, bl. 199 keerz. en II, bl. 33 keerz.

19 November 1505.

Gegeven in onse stede van Ghendt den negentienden dach van Novembri int jair ons Heeren duysent vijffhondert ende vive.

Koning PHILIPS geeft vergunning aan die van *Aemstelredamme*, om al de renten, wegens de voorgaande oorlogen van *Utrecht*, *Amersfoert*, *Montfoert* en *Rotterdamme* op het ligchaam dezer stad verkocht, ten allen tijde te mogen aflossen en insgelijks deze renten, wanneer die verschenen zijn, te betalen met zulke penningen, als loop hadden ten dage van den verkoop.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den koning.

Archief, lade R 9, N. 6.

24 November 1505.

Ghedaen in den jaire ons Heeren duysent vijfhondert ende vive upten XXIIII^{en} *dach Novembris.*

De regeringen der steden *Hairlem*, *Aemstelredam*, *Rotterdam*, *Schiedam*, *Gorichem*, *Alckmaer*, *Enckhuysen*, *Hoorne*, *Medemblick*, *Eedam*, *Monikendam*, *Oudewater* en *Naerden*, en de waarschappen der dorpen *Wormer*, *Akersloot* en *Wtgeest* sluiten met elkander eene overeenkomst, om gezamenlijk te procederen tot wederstand en bestrijding van de belasting, welke de regeerders der stad *Dordrecht* van de ingezetenen dezer landen, bij manier van stapel, afvorderen. In welke overeenkomst tevens worden begrepen alle steden en dorpen, welke later nog zich bij haar mogten willen voegen.

Brief op perkament met de zegels der vermelde steden en dorpen in groen was, vijftien in getal, terwijl dat van *Naerden* ontbreekt.

Archief, lade S 7, N. 7.

8 December 1505.

Gegeven in onser stadt van Ghendt den VIII^{en} *dach in December int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vive.*

Koning Philips verleent aan die van *Amsterdamme* eenige voorregten. Het privilegie, hun gegeven door Maximiliaen, om tot op duizend roeden buiten de vrijheid der stad te mogen bannen en vangen, wordt door hem bevestigd. De stad bekomt het steenregt, dat is het regt, om veroordeelde schuldenaars, niet bij magte zijnde, om borg te stellen, ook op eene andere plaats, dan in de gewone gevangenis, vast te zetten. Niemand mag turf delven op eene mijl afstands van de stad, dan met verlof van stadhouder en raden van *Hollant*, nadat partijen daarop gehoord zijn. Inwoners, die metter woon naar elders zich willen begeven, zullen vóór hun vertrek moeten *namptiseren* het achterwezen der penningen, waarop zij gesteld zijn. Niemand mag in den tijd van tien

9

jaren wijn of bier tappen op driehonderd roeden afstands buiten de eerste vrijheid der stad. Het laatste punt wordt vastgesteld behoudens ieders regt, nadat de tien jaren verstreken zijn, maar de overige punten zullen van kracht blijven, zoo lang zij niet door den koning herroepen zijn.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 34.

Handvesten van Amsterdam, bl. 14. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 136.

29 Januarij 1506.

Gegeven op den negen ende twintichsten dach Januarij int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende ses.

De regering van *Aemstelredamme* sluit eene overeenkomst met het convent van het *Sinte Marie Magdalenen Cloester in Bethaniën* alhier aangaande de lengte en breedte, welke dit klooster voortdurend zal hebben. Hierbij wordt bepaald, dat terstond aan de zuidzijde van den muur des kloosters een gemeene weg van veertien voeten breedte zal gemaakt worden, met zoo vele uitgangen daarin, als de kloosterlingen zullen goedvinden. Daarenboven wordt door burgemeesteren aan het convent toegestaan, om te mogen maken in de stads-vesten tot in het klooster een zijl of watergang met een steenen gewelf, van buiten voorzien met ijzeren traliën, om dit met de andere zijlen te gebruiken, zoo lang als de andere kloosters ook de hunne zullen bezitten.

Brief op perkament met het zegel der stad, en dat van het klooster in groen was.

Archief, lade K 5, N. 8.

2 April 1506.

Gegeven in onse stad van Mechelen den anderen dach in April int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vijve voer paesschen.

De groote raad te *Mechelen* verklaart *Aemsterdamme* vrij van het verbod op den uitvoer van granen, kort te voren bij een plakkaat vastgesteld, waarbij bepaald was, dat geen koren zou uitgevoerd worden, dan met betaling van zeker verlofgeld. Dit geschiedt op aandrang van de burgers dezer stad, die vreesden, dat hun uitgebreide handel door dit verbod naar het buitenland zou verlegd worden, vermits de schippers, gewoon zijnde met koren uit *Oestland* herwaarts te komen, nu reeds wegbleven en eenige kooplieden zelfs de stad verlieten, om elders zich te vestigen.

Brief op perkament met het zegel van den grooten raad in rood was.

IJzeren Kapel, lade 12.

Handvesten van Amsterdam, bl. 69.

2 Mei 1506.

Gegeven opten anderden dach van Meye int jaer ons Heeren XVc *ende ses.*

De regering der stad *Naerden* magtigt PHILIPS DOUBLET, procureur van den grooten raad des konings, SIMON VAN ASSENDELF, pensionaris der stad *Haerlem*, en COENRAET JANSZ., secretaris van *Amstelredamme*, om namens haar bij den grooten raad verzet te doen tegen de stapeling te *Dordrecht*, als strijdig met hare oude privilegiën.

Brief op perkament, aan welken het zegel der stad *Naerden*, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

Archief, lade N 1, N. 1.

28 Augustus 1506.

Gegeven in onser stad van Mechelen den XXVIIIen *dach in Augusto int jaer ons Heren duysent vijfhondert ende zesse.*

De groote raad te *Mechelen* gelast den eersten deurwaarder of sergeant van wapenen, om scherpelijk te verbieden, voortaan omtrent *Amsterdam* koren of graan te laten meten,

ten zij met geijkte maat en door gezworen stads-meters. Ook mag dit nergens anders geschieden dan ter plaatse, waar men het volgens regt en kostuum van ouds gewoon is te doen. Dit verbod wordt noodig geoordeeld, omdat eenige schippers der dorpen van *Waterlant*, met graan uit zee komende, dat regt, volgens oude privilegiën aan *Amsterdam* toekomende, zochten te ontduiken en alzoo deze stad te berooven van voordeelen, tot hare voornaamste inkomsten behoorende.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den grooten raad in rood was.
IJzeren Kapel, lade 44.

17 Junij 1507.

Gedaen up den XVII[en] *dach van Junio* XV[c] *seven binnen der stede van Dordrecht.*

Willem, hertog van *Gulick*, en Sigismundus Ploech, doctor en deken van het kapittel van *Onse Vrouwe* te *Andtwerpen*, zweren, als daartoe gemagtigd door keizer Maximiliaen, dat hij, als voogd van zijnen kleinzoon Karele, de regten en vrijheden dezer landen zal handhaven en beschermen. Waarna de Staten van *Hollant* wederkeerig den eed van getrouwheid aan hem afleggen.

Afschrift op perkament.
Privilegieboek I, bl. 99 keerz.

13 September 1507.

Giffuit po wor gard wti Bergen helliae korss afften exaltationis aar effter Guds börd twsunde fem hundrede paa thet siwende.

Cristiern, koning van *Danmarck* en *Swerige*, bevestigt alle privilegiën, door zijne voorvaderen toegestaan aan de inwoners van *Amsterdam*, wanneer zij komen handel drijven in zijne rijken. Daarenboven worden hun nog de volgende voorregten door hem verleend. Zij mogen hun wrak in

Norwegen bergen, mits betalende daarvoor een redelijk bergloon. Wanneer een schip van hen op zee vergaat en de goederen daarvan aan land drijven, behouden zij regt hierop voor jaar en dag. Bij het overlijden van een' hunner aldaar, keeren zijne goederen tot de regte erfgenamen weder, onder voorwaarde nogtans, dat de terugvordering binnen het jaar geschiede. Hun wordt vergund, om met hunne waren vrijelijk in geheel *Norwegen* te handelen, van het voorjaar, zoodra het water open is, tot den veertienden dag na Heiligen Kruis-avond *exaltationis*, terwijl drie of vier kooplieden, des verkiezende, te *Bergen* mogen overwinteren, om de koopgoederen aldaar te bewaren.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 41.

Handvesten van Amsterdam, bl. 57. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 141.

5 November 1507.

Gegeven in onse stede van Mechelen den V*den dach van Novembri int jaer ons Heeren duusent vijfhondert ende zevene.*

Keizer MAXIMILIAEN en aartshertog KAERLE geven vergunning aan hunnen schildknaap JAN BENNINCK, schout van *Amstelredamme*, om deel te mogen nemen aan de verkiezing van burgemeesteren aldaar, omdat hij vroeger raad en schepen van deze stad is geweest. Welk regt hem, wegens de bediening van het schout-ambt op dat tijdstip, door sommigen betwist werd.

Brief op perkament met het zegel, door de vorsten bij *provisie* gebruikt, in rood was.

IJzeren Kapel, lade 44.

18 April 1508.

Gegeven in onser stadt van Gendt den XVIII[en] *dach van April int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende zeven voir paesschen.*

Keizer MAXIMILIAEN en aartshertog KAERLE oordeelen noodig, de vergunning, twee jaren vroeger aan die van *Amsterdamme* geschonken, van vrijelijk granen te mogen uitvoeren, zonder verpligting, om eenig verlofgeld daarvoor te betalen, reeds nu te vernieuwen, omdat twee personen, onlangs in *Hollant* gekomen, voorgeven, *commissie* van hen te hebben, om aan niemand te veroorloven, koren of graan uit deze landen te voeren, zonder hun consent en na eenigen tol of eene andere *impositie* daarvoor betaald te hebben.

Brief op perkament met het zegel, door de vorsten bij provisie gebruikt, in rood was.

IJzeren Kapel, lade 12.

Handvesten van Amsterdam, bl. 89.

20 Augustus 1508.

Gedaen den XX^en^ *dach in Augusto anno* XV^c^ *ende* VIII.

Keizer MAXIMILIAN belooft bij eede, als voogd van zijnen kleinzoon KAERLE VAN OISTERIJCK, de privilegiën, regten en statuten, door den vader van dezen, koning PHILIPS VAN CASTILLEN, zoo ook door de vorige graven en gravinnen van *Hollant* en de heeren van *Vrieslant* aan de stad *Amsterdamme* gegeven, te zullen handhaven. Waarna die van *Amsterdamme* hem wederkeerig trouw beloven.

Afschrift op papier, geplakt tegen perkament.

IJzeren Kapel, lade 11.

Handvesten van Amsterdam, bl. 90.

22 Mei 1509.

Gegeven op den tweentwintichsten dach van Meye int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende negen.

JAN CLAESZ. VAN WEESP, baljuw en dijkgraaf van *Aemsterlant*, BRUNINCK GHIJSBERTSZ., DIRCK WILLEMSZ., JAN YSBRANTSZ., PETER CLAESZ., JAN TATICKSZ., BRUNINCK CLAESZ. en PETER DIRCKSZ., schepenen in het dorp *Diemen*,

verklaren, dat de heemraden van den *Zeeburch* van *Diemen*, voor hen verschenen zijnde, bekend hebben, dat die van *Ouder Aemstel* en *Nyeuwer Aemstel*, volgens hunne begeerte en op de bede der stede van *Aemstelredamme*, hun te hulp zijn gekomen bij de tegenwoordige inbraak van *Yppesloot*. Waarvoor zij hunnen dank betuigen en gelijke hulp beloven, wanneer de dijk van *Ouder Aemstel* en *Nyeuwer Aemstel* mogt doorbreken.

Brief op perkament met de zegels der drie eerstgenoemde schepenen in groen was.

Archief, lade Y 1, N. 8.

21 Junij 1509.

Ghegeven in onsen huyse in den Haghe den XXI^en^ *dach in Junio int jair ons Heeren duysent vijfhondert ende neghen.*

Keizer MAXIMILIAEN en aartshertog KAREL vernieuwen en bevestigen het octrooi, op den eersten Maart 1486 door den eersten met zijn' zoon PHILIPS aan de stad *Amsterdamme* gegeven, betreffende den dijk te *Dyemerdamme* en *Ippensloet*. Het origineel van dit octrooi werd vroeger te *Weesp* bewaard, maar was bij het beleg dier stad door de Gelderschen verbrand of geroofd. Later had men echter nog een afschrift daarvan gevonden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel der vorsten in rood was.

IJzeren Kapel, lade 36.

***Handvesten van Amsterdam*, bl. 364.**

28 Junij 1509.

Gegeven in onsen huyse in den Haghe den XXVIII^en^ *dach in Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende neghen.*

Keizer MAXIMILIAEN en aartshertog KAREL vergunnen aan de burgemeesteren en drie schepenen van *Amsterdamme*,

om met den baljuw van *Amsterlant* eene naschouw te doen van den dijk tusschen *Muyden* en *Amsterdamme*, binnen den tijd van acht dagen, nadat schout en schepenen van *Dyemen* dezen dijk zullen geschouwd hebben. Tot het verleenen van deze vergunning worden zij bewogen door de overweging, dat de gezegde dijk, die bij den gedurigen aanwas van water, zoo van binnen als van buiten, niet dan met goed toezigt kan in stand blijven, tot groot gevaar van het platte land geenszins behoorlijk onderhouden wordt.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel der vorsten in rood was.

IJzeren Kapel, lade 16.

Handvesten van Amsterdam, bl. 366. Dapper, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 133.

28 September 1509.

Gegeven in onser stad van Bruessel den XXVIII[en] *dach in Septembri int jaer ons Heeren duysent vijf hondert ende neghen.*

Keizer Maximiliaen en aartshertog Kaerle herinnerd zijnde aan het bevel, op den zeven en twintigsten Augustus 1505 door Philips gegeven, om geene nieuwe kloosters in *Amsterdam* meer te stichten, wegens de groote menigte conventen, alhier reeds aanwezig, welke meer dan het derde gedeelte dezer stad in bezit hebben, zonder eenige lasten te dragen, tot niet geringe schade en grieve der poorters, bekrachtigen dit verbod, op verzoek der stedelijke regering. Niet alleen wordt het bevel in het algemeen vernieuwd, maar ook bepaaldelijk gerigt tot eenige maagden en vrouwen, welke, ofschoon verzocht zulks na te laten, zich verstouten eene nieuwe geestelijke vergadering in *Amsterdam* te maken. Zij worden gelast, binnen ééne maand tijds, hare vergadering te ontbinden, met vrijlating echter aan haar, om hare huizen

en erven ten eigen voordeele te verkoopen en des verkiezende in andere kloosters zich te begeven.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel der vorsten in rood was.

IJzeren Kapel, lade 45.

11 October 1509.

Gegeven op den elfsten dach van Octobri int jaer ons Heren duysent vijfhondert ende negen.

De regering van *Aemstelredamme* belooft aan de waarschappen en landgenooten van *Reynerscop*, de proostdij van *Mijert* en die van *Ouder* en *Nyeuwer Aemstel*, op hare kosten te zullen onderhouden de oostersche sluis op den Middeldam, met bepaling, dat zij, dienaangaande in gebreken zijnde, voor elken dag zal verbeuren zes gouden Rijnsche guldens, tot eene som van hoogstens duizend dergelijke guldens.

Brief op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Groot Memoriaal I, bl. 215 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 713.

4 Januarij 1510.

Gegeven in onse stadt van Bruessel den IIII^en^ *dach in Januario int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende neghen.*

Keizer Maximiliaen en aartshertog Karel geven aan de stad *Amsterdamme*, welke reeds een privilegie bezat, dat allen, die schepenen en raden zijn, ieder jaar op *Onser Lieven Vrouwen-avont* mogen kiezen drie burgemeesteren, die dan weder een' der burgemeesteren van het voorgaande jaar bij zich zullen nemen, om gezamenlijk, vier in getal, het volgende jaar de burgemeesterlijke waardigheid te bekleeden, daarenboven het regt, om bij het overlijden van eenen regerenden burgemeester op dezelfde wijze tusschentijds een'

ander in zijne plaats te benoemen, ten einde het jaar uit te dienen.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel der vorsten in rood was.

IJzeren Kapel, lade 2.

Handvesten van Amsterdam, bl. 102. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 472. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek V, bl. 18. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 759.

24 Januarij 1510.

Gegeven op den vier ende twyntichsten dach van Januario int jaer ons Heeren duysent vijffhondert ende thien, naer 't scrijven der stede van Aemstelredamme.

De regering van *Aemstelredamme* belooft aan die van *Aemsterveen*, dat zij zal maken en ten eeuwigen dage onderhouden de twee sluizen in den *Middeldam* en die in de *Sint Antonis poirte*, met bepaling dat, wanneer aan deze sluizen eenig gebrek mogt komen, zoodat die van *Aemsterveen* hunnen watergang daardoor niet kunnen hebben, de stad zal verbeuren zes gouden guldens daags, tot eene som van duizend dergelijke guldens.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Archief, lade S 5, N. 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 713.

6 Maart 1510.

Aldus gedaen ende voer scepenenen oevergegeven ende verclaert op den sesten dach Marcii anno XV^{c} *thien.*

HEYMAN JACOPSZ. neemt aan ten zijnen laste te bedienen en bewaren het baljuwschap van *Goylant* en het huis te *Muyden*, met bepaling, dat hij aan den keizer zal voldoen eene jaarlijksche pacht van tweehonderd guldens en daarvoor genieten al de voordeelen van dit baljuwschap. Daarbij belooft hij, niet slechts volgens de ordonnantie des keizers

het huis van *Muyden* te zullen bewaren met zes gezellen, maar daarenboven nog twee te houden, den een' door hem zelven, den ander door de stad *Aemstelredamme* te betalen, zoodat er op dit huis gestadig negen mannen, zijn persoon daaronder gerekend, zullen zijn. De laatste bepaling van deze overeenkomst, gesloten tusschen de stad en HEYMAN JACOPSZ., zal alleen geldig zijn, zoo lang de tegenwoordige toestand van *Goylant* zal voortduren.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van HEYMAN JACOPSZ., en dat der stad.

Groot Memoriaal I, bl. 259.

6 Mei 1511.

Gegeven in onse stadt van Brugghe den VI[en] *dach van Meye int jaer ons Heeren duusent vijfhondert ende ellef.*

Keizer MAXIMILIAEN en aartshertog KAREL geven verlof aan hunne onderzaten in deze landen, die in de *Oisterszee* willen handel drijven, om oorlogsschepen op eigene kosten uit te rusten, tot bescherming van de koopvaardijschepen tegen die van *Lubeck.* Buitendien vergunnen zij hun, op de goederen, *oistwaert* af te zenden, te heffen eenen gouden Philippus-gulden van elken last, om daarmede goed te maken de onkosten, door de uitrusting der oorlogsschepen veroorzaakt.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van de vorsten in rood was.

IJzeren Kapel, lade 44.

SCHELTEMA, *Archief der IJzeren Kapel,* bl. 147.

17 Februarij 1512.

Gegeven op den seventhienden dach Februarii int jair ons Heeren duysent vijffhondert ende twaelff.

Burgemeesteren en beraders van *Aemstelredamme* geven aan de handboogschutters binnen deze stad de twee noordelijkste vijfdedeelen van *den Scapenvelde* en dezelfde breedte van de tui-

nen, oostwaarts gelegen, tot het maken van eenen nieuwen doelen, in de plaats van den ouden buiten de Sint Antoniepoort, die afgebroken was. Zij doen dit ter vergoeding van de schade, door de handboogschutters geleden in het jaar 1508, toen *Weesp* door de Gelderschen overvallen werd.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Keurboek C, bl. 59.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 231.

30 April 1513.

Gegeven op den dertichsten dach van Aprille int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende derthien.

NICOLAUS EVERARDI, president, met JAN BOUDEWIJNSZ. en JAN BANNINCK, raden van het hof van *Hollant*, gecommitteerd, om zekere geschillen uit den weg te ruimen tusschen eenige zusters der orde van *sint Clara* en de stad *Aemstelredamme*, brengen eene minnelijke schikking tusschen beide partijen tot stand, waarbij aan de nonnen onder bepaalde voorwaarden vergund wordt, een klooster alhier te stichten. Tot plaatsing daarvan wordt haar aangewezen de ruimte langs de vesten bij den *Heiligen-wech*, zich uitstrekkende tot de *Reguliers-poirte*.

Brief op perkament, geteekend door den president met de twee raden van het hof, en voorzien met het zegel der stad in groen was.

IJzeren Kapel, lade 45.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 38.

6 Mei 1513.

Anno a nativitate Domini millesimo quingentisimo decimo tertio mensis Maji die sexto.

De zusters van *sint Clara* te *Aemstelredamme* verbinden

zich, om de bepalingen der voorgaande overeenkomst stiptelijk na te komen.

Brief op perkament zonder zegel, maar geteekend met het merk van den notaris Ghijsbertus de Borsselen.

IJzeren Kapel, lade 45.

10 Mei 1513.

Datum anno Domini millesimo quingentesimo tertio decimo mensis Maji die decima.

Gisbertus Nicolai, vikaris generaal der Minderbroeders, en Guilhelmus, provinciaal vikaris derzelfde orde te *Alcmaer*, schenken hunne goedkeuring aan de voorgaande overeenkomst en verbindtenis.

Brief op perkament met de zegels van de vikarissen generaal en provinciaal der Minderbroeders in rood was.

IJzeren Kapel, lade 45.

28 December 1514.

Upten acht ende twintichsten dach in Decembri anno vijftienhondert vierthien.

Hoogheemraden van *Rijnlandt* vergunnen aan de stad *Aemsterdam*, om het gat aan den *Heyligen Wech*, hetwelk toegedamd en toegepaald is, alzoo aan het eene einde te mogen lagen en maken, dat men daarover met de hand zal mogen trekken kleine schuitjes, die met boter, kaas, melk en andere levensmiddelen uit het land, omtrent *Aemsterdam* gelegen, binnen deze stad ter markt willen gaan, zonder dat men daarover andere schepen zal mogen trekken of goederen, aan tol onderhevig, brengen. Echter zal de stad gehouden zijn, om te onderhouden, hetgeen zij zal lagen, opdat het water aan beide zijden naar behooren geschut blijve.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade O 6, N. 1.

3 Junij 1515.

Actum in de stede van Dordrecht op den derden dach in Junio anno XV^c^ *ende vijfthiene.*

Prins Kaerle, tot graaf van *Hollant* en heer van *Vrieslant* gehuldigd zijnde, zweert, dat hij de regten, handvesten en privilegiën, door de vorige graven van *Hollant* en heeren van *Vrieslant* aan deze landen gegeven, zal onderhouden en bewaren. Waarna de Staten dezer landen hem wederkeerig trouw beloven.

Afschrift op perkament.
Privilegieboek I, bl. 166.
Groot Placcaatboek, deel III, bl. 20.

16 Junij 1515.

Gedaen den XVI^en^ *dach van Junio anno* XV^c^ *ende* XV.

Prins Kaerle belooft bij eede, dat hij, als graaf van *Hollant*, de regten en vrijheden van *Aemstelredamme* zal voorstaan en beschermen. Waarna die van *Aemstelredamme* aan hem wederkeerig den eed van getrouwheid afleggen.

Afschrift op perkament.
Privilegieboek I, bl. 103 keerz.

30 Junij 1515.

Gegeven in onsen huyse in den Hage in Hollant den lesten dach van Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vijfthiene.

Graaf Kaerle, zijnde overeengekomen met den bisschop van *Utrecht*, dat een of twee personen, zoowel door hem als door den bisschop en die van het *Neder-sticht* zullen benoemd worden, om toezigt te hebben over het onderhoud van den dijk tusschen *Amsterdam* en *Muyden*, draagt voor een jaar tijds op aan Willem van Diest en Claes Gerijtsz., om gezamenlijk met de gecommitteerden van den bisschop zorg

te dragen voor het maken en herstellen van dezen dijk. Ook geeft hij hun magt tot het schouwen van den dijk tusschen *Muyden* en *Naerden* en het verrigten van al wat noodig mogt wezen, om dien dijk in goeden staat te houden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den graaf in rood was.

IJzeren Kapel, lade 38.

17 Januarij 1516.

Actum te Bruessele den XVII[en] *dage van Januario anno vijfthienhondert ende vijfthiene.*

Graaf KAERLE, van *Amsterdamme* ontvangen hebbende een verzoek om bevestiging van het privilegie, door vrouw MARIE gegeven, betreffende de aanvulling van het getal der raden en de benoeming van schepenen, bewilligt hierin, uit bijzondere gunst en zonder prejudicie van zijn regt.

Brief op perkament, aan welken het zegel, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

IJzeren Kapel, lade 2.

Handvesten van Amsterdam, bl. 106.

24 April 1516.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den XXIIII[en] *in April int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende zesthiene.*

Koning KAERLE veroorlooft aan *Amsterdamme* den vrijen in- en uitvoer van granen, buitenlands gewassen, zonder betaling van het gewone verlofgeld, bij plakkaat vastgesteld, tot zoo lang deze vergunning niet zal herroepen zijn. Dit geschiedt op verzoek der stedelijke regering, die verklaard had, dat de welvaart dezer stad afhing van den handel, en vooral van dien in koren, hetwelk uit *Oistlandt* herwaarts aangebragt en daarna gedeeltelijk weder van hier uitgevoerd werd. Anders was er hier weinig nering, terwijl ook omtrent *Amsterdamme* niet veel koren groeide, zoodat men in

deze stad zonder invoer van buiten bezwaarlijk kon leven.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel, door den koning vroeger als prins gebruikt, in rood was.

IJzeren Kapel, lade 12.

Handvesten van Amsterdam, bl. 69.

26 April 1516.

In der stadt van Bruessel den XXVI[en] *dach Aprilis int jaer* XV[c] *ende zesthiene.*

Koning KAERLE geeft vergunning aan de regering van *Hairlem*, om in die stad den stapel en de pakkerij van al den haring te houden, die in deze landen wordt gebragt, niettegenstaande het verzet daartegen van andere steden in *Hollant* en voornamelijk van *Amsterdam*.

Afschrift op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade H 1, N. 2.

Handvesten van Haarlem, bl. 204.

27 Junij 1516.

Anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo decimo sexto.

Eenige geestelijke zusters verklaren, dat zij, geheel vrijwillig en door geen' dwang genoodzaakt, voornemens zijn, het nieuw gebouwde Klarissen-klooster in *Aemstelredamme* te betrekken, om daar gezamenlijk te leven volgens den regel van *sint Clara*.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade K 5, N. 9.

11 Julij 1516.

Gescreven te Bruessel den XI[en] *dach van Julio anno* XV[c] XVI.

Koning KAERLE verzoekt den koning van *Denemarcken*, wanneer eenige Friesche schippers, zijnde poorters van *Am-*

sterdamme of van andere steden dezer landen, door hem genomen zijn, deze te ontslaan en hen, die, poorters van deze steden zijnde, nog niet aangehouden zijn, vrij door zijn gebied te laten gaan.

Afschrift op papier, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Archief, lade K 7, N. 9.

14 October 1516.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den XIIIIen *dach van Octobre int jaer ons Heeren duysent vijff hondert ende zesthiene.*

Koning Karel vergunt aan het bestuur van *Aemsterdam*, om den accijns van het bier te verhoogen en weder even hoog te stellen, als deze was in het jaar 1510, zoodat men mag nemen van elke ton bier, in deze stad gebrouwen, tien stuivers, en van elke ton, hier binnen gebragt en gesleten, zestien stuivers. Deze vergunning wordt gegeven voor den tijd van zes jaren en onder voorwaarde, dat de penningen, daarvan komende, in de eerste plaats zullen besteed worden tot betaling van 's konings domeinen en beden, terwijl zij verder mogen dienen tot voorziening in de noodzakelijkste behoeften der stad.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel, vroeger door den koning als prins gebruikt, in rood was.

IJzeren Kapel, lade 39.

Scheltema, *Archief der IJzeren Kapel,* bl. 153.

8 November 1516.

Gegeven in onse stede van Bruessel den VIIIen *dach in Novembri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende zesthien.*

Koning Kaerle begeerende eendragt en vrede te bewaren in al zijne landen en heerlijkheden, en inzonderheid te *Amsterdamme*, bevestigt deze stad in het regt, door hem reeds

tijdelijk aan haar toegestaan, betreffende de benoeming of aanvulling van raden en de voordragt van schepenen voor zoo verre zij dit reeds deugdelijk gebruikt en genoten heeft, en voor zoo lang deze vergunning door hem niet herroepen wordt.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel, vroeger door den koning als prins gebruikt, in rood was.

IJzeren Kapel lade 2.

Handvesten van Amsterdam, bl. 106. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 478. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam,* bl. 764.

7 October 1517.

Gegeven in onse stede van Bruessel den VII^en *dach van Octobre int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende zeventhiene.*

Koning KAERLE willigt het verzoek in, door die van *Amstelredamme* aan hem gedaan, om te mogen gebruiken gelijk *respijt* en dezelfde *atterminatie* van betaling der los- en lijfrenten, welke zij aan de inwoners van *Haerlem* en *Leyden* schuldig zijn, als deze steden ten aanzien van *Amstelredamme* van hem verworven hebben, zoodat de burgers der laatstgenoemde stad, ter oorzake van verschuldigde renten, daar niet zullen mogen bekommerd of gearresteerd worden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 43.

19 Januarij 1519.

Gegheven in onse stadt van Mechelen den XIX^en *dach in Januario int jaer ons Heeren duysent vijffhondert ende achtien.*

De groote raad te *Mechelen* bepaalt, dat die van *der Goude* hunne bieren overal binnen deze landen zullen mogen vervoeren en verkoopen, zonder dat de Goudsche bieren hooger

zullen mogen belast worden, dan de bieren der plaatsen, waar zij gesleten worden.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den grooten raad.

Archief, lade B 4, N. 2.

19 Januarij 1519.

Actum te Mechelen den XIX^en dach in Januario anno duysent vijfhondert ende achtthiene.

Koning KAERLE staat toe aan *Amsterdam*, dat de som van vier of vijfduizend gouden guldens, door deze stad te betalen aan den koning van *Denemercken*, in mindering van den bruidschat, aan dezen toegezegd bij zijn huwelijk met 's konings zuster YSABEL, zal gekort worden op *Amsterdam's* aandeel in de bede van tachtig duizend ponden jaarlijks, voor den tijd van vier jaren ingewilligd. Hierbij geeft de koning, uit erkentelijkheid voor de diensten, hem door *Amsterdam* bewezen, de verzekering, niet te zullen gedoogen, dat eenige nieuwigheden tegen de oude privilegiën dezer stad worden ingevoerd.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 11.

WAGENAAR, *Amsterdam,* deel I, bl. 231.

30 Julij 1519.

Gegeven in onser stadt van Barcelonne opten XXX^en dach van Julio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende negenthiene.

Koning KAERLE overeengekomen zijnde met zijnen zwager, koning CRISTIERN, dat eene som van driehonderd duizend ponden, nog overgebleven van zijne huwelijksgift, betaald zal worden in zes jaren, bij portiën van vijftig duizend ponden jaarlijks uit de penningen, komende van de beden in *Hollant* en *Vrieslant*, vergunt aan de regering van *Amsterdam*, om

haar aandeel in die beden gedurende zes jaren in te houden, ten einde daarmede den koning van *Dennemarcken* te voldoen. Bovendien verbindt hij daarvoor het geheele aandeel dezer stad in zijne beden gedurende de zes volgende jaren, mitsgaders drieduizend ponden op zijne domeinen van *Kermerlant*, zoo ook drieduizend ponden op zijne domeinen van *Voirne* jaarlijks voor denzelfden tijd.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood wàs.

Archief, lade K 7, N. 10.

2 September 1519.

Den tweesten in September XV^c *ende negentien.*

VRANCK VAN ALCMADE, rentmeester-generaal van *Kermerlant* en *Vrieslant*, belooft, des verzocht zijnde, gedurende zes jaren, jaarlijks drieduizend ponden van 's konings domeinen in *Kermerlant* te zullen betalen aan de regering van *Amsterdamme*, welke zich verbonden heeft, om zes jaren, jaarlijks zesduizend ponden te geven aan den koning van *Denemarcken*, in mindering zijner huwelijksgift van vrouwe YSABEL VAN OESTENRICK.

Brief op perkament zonder zegel, maar geteekend door den rentmeester.

Archief, lade K 1, N. 16.

2 September 1519.

Den tweeden dach in Septembri XV^c *negenthiene.*

JAN VAN KERCWERVE CORNELISZ., rentmeester-generaal 's lands van *Voorne*, geeft aan de regering van *Amsterdam* eene gelijke belofte, als de voorgaande, ten aanzien der domeinen van *Voorne*. Aan welke stad hij, des vermaand zijnde, belooft te zullen betalen drieduizend ponden jaarlijks, gedurende den tijd van zes jaren.

Brief op perkament zonder zegel, maar geteekend door den rentmeester.

Archief, lade V 5, N. 7.

9 September 1519.

Gegeven op den negenden dach des maents Septembris int jaer ons Heeren dusent vijfhondert ende negenthien.

De regering van *Amsterdam* belooft aan CRISTERNE, koning van *Dennemarcken*, gedurende zes jaren jaarlijks zesduizend guldens te zullen betalen in mindering der huwelijksgift, hem door zijnen zwager, koning KAERLE, toegezegd, en verbindt daarvoor al de inwoners van hare stad met hunne goederen.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Archief, lade K 7, N. 11.

3 Julij 1520.

Gegeven in onse stadt van Bruessel den derden dach Julij int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende twintich.

Keizer KAERLE bevestigt de vergunning, in het jaar 1516 aan *Amsterdam* gegeven, om vreemde granen te mogen in- en weder uitvoeren, zonder tot de betaling van eenig verlofgeld gehouden te zijn en onder de verpligting, dat men geen koren of graan, in deze landen gewassen, buitenlands zal verzenden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 12.

17 Julij 1520.

Gegeven op den zeventhienden dach Julij int jaer ons Heeren dusent vijfhondert ende twintich.

SYMON JANSZ., prior van het klooster der Regulieren buiten *Amstelredamme*, CLAES GERIJTSZ., burgemeester dezer stad, DIRCK STEEGERS, burgemeester van *Weesp*, en MARTEN GERIJTSZ., waarsman van *Weesperkarspel*, te zamen vertegenwoordigende de ingelanden van *Aemstellant*, magtigen JAN BENNINCK, raad van het hof van *Hollant* en tevens ingeland

van *Aemstellant*, om voor hen aan den keizer, als graaf van *Hollant*, vergunning te verzoeken, dat niemand, wie hij ook zij, zal mogen uitwateren op *Aemstellant*, dan die van oudsher bij privilegiën of anderzins daartoe geregtigd is.

Brief op perkament, aan welken het zegel der stad, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

Archief, lade A 9, N. 1.

1 October 1520.

Gegeven in onser stadt van Mechelen den eersten dach in Octobri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende twintich.

De groote raad te *Mechelen* bepaalt, dat voortaan geene geestelijke of wereldlijke personen in deze landen zullen mogen heffen eenige nieuwe tienden of andere lasten en regten, behalve die, welke gedurende een' tijd van veertig jaren reeds door hen ontvangen zijn.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den grooten raad.

Groot Memoriaal I, bl. 278.

Groot Placcaatboek, deel I, bl. 1582.

31 December 1520.

Gegheven in onse stadt van Mechelen den lesten dach van Decembri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende twintich.

De groote raad te *Mechelen* vergunt, dat de vijf landrijksten van *Amsterveen* altijd heemraden en de oudste van hen dijkgraaf zal zijn. Buitendien wordt hun opgedragen, acht dagen na de gewone schouw eene naschouw te doen, keuren te maken en verder naar eisch voor het onderhoud der dijken te zorgen. Deze beschikking wordt door den keizer gemaakt, omdat de stand van de *Zuyderzee* gedurig hooger werd, en die van den *Stichte van Utrecht* hun water dagelijks met

molens en andere middelen naar de landen van *Amsterveen* afvoerden, hetgeen, indien daarin niet voorzien werd, eene geheele overstrooming dezer landstreek zou ten gevolge hebben.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den grooten raad in rood was.

IJzeren Kapel, lade 29.

Handvesten van Amsterdam, bl. 317.

16 April 1521.

Gegeven in onser stadt van Mechelen den XVIen *dach in April int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende eenentwintich naer Paesschen.*

De groote raad te *Mechelen* bepaalt, dat voortaan ieder, die bij eenige sententie, door den raad in *Hollandt* gegeven, zich voelt bezwaard en daarvan wil appelleren, zal gehouden zijn binnen tien dagen, na uitspraak der sententie, zijne grieven in geschrifte aan den raad over te geven, om reparatie te bekomen. Op welke grieven de raad binnen de tien volgende dagen zich zal verklaren, of het appel al dan niet wordt toegestaan.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den grooten raad.

Privilegieboek II, bl. 28 keerz.

10 Mei 1521.

Gegeven op den thienden dach van Meye anno XVc XXI.

JAN HUBRECHTSZ., schout, CORNELYS HENRYCKSZ. en SYMON LOUWERENSZ., schepenen in *Aemstelredamme*, doen te weten, dat CLAES DIRCKSZ., geboortig van *Cockengen*, voor hen gekomen is en bij eede verklaard heeft, hoe hij voor den oorlog van *Utrecht* menigmaal gegaan is over een' dam, gelegen tusschen *Rouwyel* en het dorp van *der Aa*. Verder zegt hij, zich te herinneren, dat in *Bijlevelt* en *Heycop* nog geene watermolens waren en de sluis in den *Vechtdijck*

te *Broeckelen* dagelijks opening, welke vroeger de regte waterloozing van *Heycop* was, terwijl nu al het water door het openen van den gezegden dam loopt tot in *Aemsterlant.*

Hierbij zijn gevoegd nog eenige dergelijke verklaringen en andere stukken betreffende den dam *ter Aa*, 1522—1577.

Brief op perkament met de zegels van den schout en der twee schepenen, benevens dat der stad, in groen was.

Archief, lade A 1, N. 1.

12 Mei 1521.

Berghen opten twelfsten dach van Meye in den jare ons Heeren duysent vijfhondert ende eenentwintich.

De regering der stad *Berghen opten Zoom* doet te weten, dat voor haar gekomen zijn eenige kooplieden van den stapel van *Caleys* en deze verklaard hebben, voor een jaar tijds aan de kooplieden van *Amstelredamme* vergunning te hebben gegeven, om binnen de stad *Caleys* vrijelijk wol en vellen te koopen.

Waarbij gevoegd is eene notariële acte dienaangaande van 10 Mei 1521 en eene dergelijke verklaring van 23 Junij 1522, houdende continuatie van deze vergunning voor den tijd van een jaar.

Brief op perkament met het zegel der stad *Berghen* in groen was.

Archief, lade C 1, N. 3.

5 October 1521.

Gegeven in onse stede van Bruessele den V^en^ *dach van Octobri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende eenentwintich.*

Keizer KAERLE gelast, dat, wegens het gevaar van brand, niemand voortaan in *Amstelredamme* een huis zal bouwen anders, dan met steenen muren, en dat het geregt dezer stad de rijke en vermogende poorters zal mogen dwingen, om hunne houten huizen, vooral op zulke plaatsen, waar dit het meest noodig is, af te breken en voor eigene rekening weder

van steen op te bouwen. De arme en onvermogende ingezetenen zullen echter van stadswege door eene geldelijke ondersteuning, evenredig aan hunne behoefte, hiertoe worden in staat gesteld.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 24.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 978.**

16 Maart 1522.

Gegeven in onser stadt van Bruselle den XVI[en] *dach int jaer ons Heeren duysent vijfhondert een ende twintich.*

Keizer KAERLE schenkt een privilegie aan de nieuwe schutterij der *Cloveniers*, bestaande uit tweehonderd personen, zoo ook aan de twee andere schutterijen van den voet- en handboog te *Amsterdam*, opgerigt tot verzekering en bewaring dezer stad, waarbij bepaald wordt, dat wanneer een der schutters en gildebroeders, bij het schieten naar het wit of den papegaai, eenen ander bij toeval mogt kwetsen of dooden, hij daarvoor niet aansprakelijk of strafbaar zijn zal, bijaldien alvorens de gewone waarschuwing bij uitroep geschied zij.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 34.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 141.**

22 April 1522.

Gegeven in den Hage opten XXII[en] *dach in April int jaer ons Heeren duysent vijffhondert twee ende twintich nae paesschen.*

Het hof van *Hollandt* door de regering van *Amstelredamme* onderrigt, dat eenige burgers, die wel buiten deze stad maar nog binnen hare vrijheid van honderd roeden wonen en alzoo ook in hare lasten deelen, zijn aangesproken door den

waarsman van *Aemsterveen* om contributiën, als behoorden zij tot dit dorp, beveelt den raad JAN BENNINCK, om dien waarsman voor zich te roepen, ten einde naar de zaak in geschil onderzoek te doen en deze, zoo mogelijk, in der minne te schikken. Gelukte dit echter niet, dan moest de zaak in handen van den keizer, als souverein, gesteld worden. In welk geval JAN BENNINCK gelast wordt, om de beide partijen in *den Hage* te dagvaarden en de noodige informatiën met proces verbaal derwaarts op te zenden.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.
IJzeren Kapel, lade 5.

12 October 1522.

Int jaer des Heeren vijftyenhondert ende XXII *op den twalefsten dach van Octobri.*

Schepenen van *Nijer Aemstel* verklaren, hoe eenigen der ingezetenen van dien ban, bij name opgegeven, goedgekeurd hebben, dat ieder, die aldaar bier of wijn inslaat, van een vat bier vijf en van een aam wijn twaalf grooten Vlaamsch aan accijns zal geven, ten einde daarvan de schulden en lasten van die gemeente te voldoen.

Hierbij is gevoegd eene dergelijke verklaring van 24 October 1522, dat drievierde gedeelte der inwoners van *Nijer Aemstel* in deze belasting toestemt en een vierde gedeelte daarin niet bewilligt.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade A 10, N. 5.

9 Maart 1523.

Gescreven in den Haghe opten IX^en^ *dach Mercy anno* XV^C^ XXII, *stilo curie Hollandie.*

Het hof van *Hollant* beveelt den schout van *Amstelredam*, om in den bedrijve van zijne jurisdictie niet te gedoogen, dat

iets vervoerd worde ten behoeve des konings van *Demercken* of van zijne onderzaten, en dit, zoo bedekt mogelijk, te verhinderen. Dit bevel wordt gegeven, omdat de gezegde koning niet wil toelaten, dat de onderzaten dezer landen, als van ouds, door of in *de Sondt* varen.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade K 7, N. 12.

16 Maart 1523.

Gegeven opten sestienden dach in Mairte anno XV^c *drie ende twintich.*

De regering van *Aemstelredamme* doet te weten, dat zij van wege eenige poorters alhier, hebbende huizen binnen de heerlijkheid van *Aemsterveen*, gemagtigd heeft JAN BENNINCK, raad, en ANDRIES JACOPSZ., secretaris dezer stad, om hunne belangen bij het hof van *Hollant* waar te nemen in een proces ter zake van zekere accijnsen tegen den heer VAN BREDERODE, als ambachtsheer van *Aemsterveen.*

Hierbij zijn gevoegd eenige stukken betreffende het regt, waarop de heer VAN BREDERODE aanspraak maakte, om tienden en accijnsen in *Aemsterveen* te heffen, 1504—1524.

Brief op perkament, aan welken het zegel der stad, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.
Archief, lade A 10, N. 6.

28 Julij 1523.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den XXVIII^en *dach van Julio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert drijentwintich.*

Keizer KAERLE in aanmerking nemende, dat het dorp *Apcoude*, waar jaarlijks op den tweeden dach van September eene paardenmarkt gehouden wordt, gelegen is buiten zijne jurisdictie, en zijne onderdanen bij het bezoeken van die markt dikwijls door de *Geldersche*n en *Vriezen* beschadigd

of gevangen genomen worden, staat toe aan REYNOUT, *oudsten zone tot Breederode*, *heere van Vijanen*, die *Amstreveen* van hem in leen heeft, om in dit dorp op de twee laatste dagen van Augustus eene vrije markt te houden. Buitendien wordt hem vergund, om vier grooten Vlaamsch van elk paard en twee van ieder horenbeest, bij wijze van tolregt, te nemen. Waarvan een derde deel zal komen aan den keizer, als heer van *Amsterlant*, terwijl REYNOUT, als ambachtsheer van *Amstreveen*, de twee andere deelen mag behouden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 31.

Handvesten van Amsterdam, bl. 321.

19 Augustus 1523.

Gegeven in onser stadt van Bruessele negenthien dagen in Augusto int jaer ons Heeren (duysent vijfhondert) drijentwintich.

Keizer KAERLE ordonneert, dat LENAIRD VAN DEN GHEERE, geboren poorter en ingezetene der stad *Antwerpen*, de Trooische gewigten naar de gewigten, liggende in de kamer van de rekeningen te *Bruessel*, voor zijne landen van herwaartsover alleen zal mogen ijken en teekenen, zonder dat zulks aan een' ander vergund is. Ook staat de keizer aan hem bij uitsluiting toe, om de Keulsche gewigten daar te mogen ijken en teekenen.

Brief op perkament, aan welken het zegel van den keizer, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

Archief, lade G 5, N. 3.

25 Januarij 1524.

Gegeven op onsen sloot Copenhaven die conversionis Pauli anno XVC XXIIII.

FREDERICK, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen* geeft vrijheid aan de schippers en kooplieden van *Hollant*, *Bra-*

bant, *Zeelant* en *Vlaenderen*, om handel te drijven in *Dennemarcken* en *Norwegen*, mits zij aan de onderzaten van zijne rijken geen nadeel toebrengen en aan de vijanden van deze geenen bijstand verleenen.

Vidimus, gegeven door de regering van *Amsterdamme*, op den 16den Junij 1524.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het signet van den koning.

Privilegieboek II, bl. 67 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 57.

30 April 1524.

Gedaen in den Hage upten lesten dach van Aprille anno xv^c^ *vier ende twintich.*

Het hof van *Hollandt* bevestigt, op verzoek van de regering der stad *Woerden*, hare verklaring, dat de dam, die plag te liggen in den omloop van den ring van het dijkgraafschap van *Woerden* omtrent *de Myert*, ten onregte opgenomen en het verlaat met drijvende deuren, daar nu staande en het water loozende op *Amstellant*, tegen regt en reden gemaakt is, en condemneert die van *Woerden*, om binnen den tijd van zes weken hetzelfde verlaat te vermaken met twee deuren, die opgewonden worden. Welke deuren zoo digt zullen moeten wezen, dat daardoor geen water kan loopen, en die bij de doorvaart van schepen nooit beide te gelijk, maar altijd, de eene na de andere, zullen mogen opgehaald worden.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade W 7, N. 6.

4 Mei 1524.

Gegeven int jair ons Heren dusent vijfhondert vier ende twintich opten vierden dach van Meye.

De regering der stad *Woerden* ratificeert en approbeert de

verklaring aangaande den dam en het verlaat, opgenomen in de voorgaande condemnatie van het hof van *Hollandt.*

Brief op perkament met het zegel der stad *Woerden* in groen was.

Archief, lade W 7, N. 6.

16 Augustus 1524.

Gegeven in den Haghe opten XVI^en^ *dach van Augusto anno* MV^c^ *ende vier ende twintich.*

Het hof van *Hollandt* gelast den eersten gezworen bode *exploitier* van den raad in *Hollandt*, de vergunning, door den keizer aan Reynout van Brederoede verleend, om jaarlijks eene vrije markt in *Amsterveen* te houden, daar te publiceren, waar de publicatiën gewoonlijk geschieden, met bevel aan de officieren dezer plaatsen, om het octrooi naar vorm en inhoud te onderhouden.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

IJzeren Kapel, lade 5.

Handvesten van Amsterdam, bl. 322.

27 September 1525.

Gegeven in onsen huyse van den Hage in Hollant den 27^en^ *dagh van Septembri int jaer ons Heeren* XV^c^ *vijfentwintigh.*

Keizer Kaerle ordonneert, dat de baljuw van *Amstellant*, als dijkgraaf, benevens twee of drie van de zes heemraden, die hij jaarlijks zal kiezen uit de geregten van *Amsterdam*, *Weesp*, *Ouderkerck*, *Amsterveen*, *Diemen* en *Waverveen* den ring van *Amstellant*, liggende in *Hollant*, zullen schouwen op gelijke boeten, als men in *Rijnlant* doet, zoo dikwijls als het zal noodig zijn. Ook zullen zij den ring der waterschutting, met *Amstellant* gemeen liggende in het Sticht van *Utrecht*, opnemen en aan de dorpen van het *Sticht* kennis van de gebreken geven, met verzoek deze te herstellen. Wanneer dit

echter niet geschiedt, gelast hij hun den ring van *Amstellant* in *den Holendrecht*, *het Geyn* en *die Waver*, en waar het meer zal noodig zijn, digt te maken, gelijk dit nu geschied is. Zoo verre als betreft die van *Bijlevelt*, *Reynerscoop* en *Achthoven* wil de keizer, dat de dijkgraaf en heemraden twee malen 's jaars, te weten in Maart en Augustus, hunnen ring zullen schouwen en verder zoo dikwijls, als het zal noodig zijn, terwijl telkens eene bekendmaking daarvan, volgens regt en oude gewoonte, in de kerk te *Haermelen* zal gedaan worden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den keizer.

Privilegieboek III, bl. 98 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 345.

3 Junij 1526.

Ghegeven opten derden dach van Junio anno Domini XV^c^ *zes ende twyntich.*

De regering van *Aemstelredamme* doet te weten, dat eenige personen, wonende bij den dam, in *het Gheyn* gelegd, om de *Stichtsche wateren* te keeren, voor haar verschenen zijn en bij eede verklaard hebben, hoe deze dam, twee dagen voor Sacramentsdag nog sterk en digt zijnde, den volgenden morgen door hen bevonden is gebroken en blijkbaar met handen van menschen doorgestoken te zijn.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.

Archief, lade G 4, N. 6.

7 Augustus 1526.

Gescreven te Mechelen den VII*den dach van Augusto anno* XV^c^ XXVI.

De landvoogdes MARGUERITE onderrigt, dat JAN BENNINCK, raad in *Hollant*, groote moeite gedaan en veel geld besteed heeft, om *Amsterlant* te verlossen van het overtollige

water, hetwelk die van de stad *Utrecht* en het *Nedersticht* uit moedwil en zonder verlof van den keizer of vergunning van de *Amsterlanders* op hun land geloosd hebben, geeft aan VINCENT CORNELISZ., rekenmeester, en REYNIER BRUNT, procureur-generaal van *Hollant*, raden des keizers, in last, om zich te begeven naar *Amsterdam*, de hoofdstad van *Amsterlant*, en daar op het stadhuis eene vergadering van ingelanden te beleggen, ten einde de rekening van BENNINCK te hooren. Vervolgens geeft hij bevel, om hem en anderen, die aanspraak op vergoeding hebben, voor hunnen arbeid te beloonen en aan hen de uitgeschoten penningen terug te betalen.

Brief op papier, door de landvoogdes geteekend en bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 20.

19 Januarij 1527.

Gegeven in onse stede van Mechelen den XIX[en] *dach van Januario int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende zesentwintich.*

De groote raad te *Mechelen* geeft bevel aan de schouten en schepenen van *Amstelreveen*, *Ouderkerck* en andere dorpen, gelegen omtrent *Amstelredamme*, om zulke landlieden, die metter woon naar deze stad zijn vertrokken en heengaande hun aandeel in de schulden, vóór hun vertrek door de dorpen gemaakt, voldaan hebben, te *Amstelredamme* verder ongemoeid te laten en hen niet te dwingen, aan de opbrengst van latere lasten of beden in die dorpen deel te nemen.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den grooten raad in rood was.

IJzeren Kapel, lade 84.

Handvesten van Amsterdam, bl. 122.

4 Maart 1527.

Int jaer ons Heeren duysent vijfhondert zoeven ende twintich opten veerden dach van Maerte.

De regering der stad *Campen* doet ten behoeve van *Aemstelredamme* afstand van hare zeetonnen met het toebehooren van deze, liggende in *het Vlye*, *Maersdiep* en andere diepten en zeegaten, zoo ook van het regt, om deze zeetonnen te leggen en daarvoor paalgeld te vorderen, onder voorwaarde nogtans, dat de goederen, in *Campen* te huis behoorende, zullen vrij zijn van paalgeld, zoowel te *Aemstelredamme* als op alle andere plaatsen, gelegen aan de *Zuyderzee*.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad *Campen*.

Archief, lade K 1, N. 5, vergeleken met het Privilegieboek II, bl. 36.

Handvesten van Amsterdam, bl. 29.

26 Mei 1527.

Gegeven in onser stadt van Mechelen den XXVI[en] *dach in Meye int jair ons Heeren duysent vijffhondert zeven ende twintich.*

De groote raad te *Mechelen* geeft vergunning aan JOZIJNE VAN EGMONT, *douagiere van Wassener*, zoo voor haar als hare nakomelingen, burggraven en burggravinnen van *Leyden*, als ook heeren en vrouwen van *Alphen* en *Gouwersluys*, om door de pachters of andere gecommitteerden den tol van de *Gouwersluys* te doen heffen. Van welken tol eene lijst hierbij gevoegd is.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den grooten raad.

Archief, lade T 1, N. 19.

Groot Placcaatboek, deel III, bl. 752.

7 Junij 1527.

Anno vijfthienhondert zeven ende twijntich des vrijdages na Bonifacii voir Pijnxteren.

De raad der stad *Utrecht* neemt aan AERNT JANSZOEN, waard en kastelein op de *Nyersluys*, om de sluizen aldaar

getrouwelijk te bewaren volgens de ordonnantie, hierbij opgegeven.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade N 2, N. 10.

7 Junij 1527.

Gegeven int jair ons Heren duysent vijfhondert zeven ende twintich op den zevenden dach in Junio.

De regering der stad *Utrecht* belooft, dat zij het verlaat, liggende in de vaart tusschen *Loenen* en *Broekel*, zal doen maken met twee digte opwindende deuren, eenen vasten bodem en goede wanden, zoodat geen water daar zal kunnen doorloopen, alsmede dat men in den tijd van vier en twintig uren slechts dertien malen schepen of schuiten daar zal doorlaten.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad *Utrecht*. Drie stuks.
Archief, lade N 2, N. 9.

7 Junij 1527.

Gegeven int jair ons Heren duysent vijffhondert zeven ende twyntich opten zevenden dach in Junio.

De regering der stad *Utrecht* verklaart, dat zij geene nieuwe impositiën op den uitvoer van het bier buiten het *Sticht* naar *Hollandt* of elders gesteld heeft.

Brief op perkament met het signet der stad *Utrecht* in rood was.
Archief, lade U 1, N. 8.

20 Junij 1527.

Gegheven up onse slote Duersteden int jaer ons Heren duysent vijfhondert seven ende twintich upten twintichsten dach in Junio.

Hendrick van Beijeren, bisschop van *Uytrecht*, bevestigt

de belofte van de regering der stad *Uytrecht*, vervat in den voorgaanden brief.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den bisschop.

Groot Memoriaal I, bl. 289.

24 Mei 1529.

Gedaen in den Haege opten XXIIII[en] *dach in Meye anno* XV[c] *ende negenentwintich.*

Het hof van *Hollandt* bevestigt bij willige condemnatie het accoord, gesloten door de steden *Amsterdam* en *Alcmaer* met den dorpe *Wormer* en *Ghysp*, waarbij bepaald wordt, dat de twee genoemde steden zullen leggen en onderhouden eene sluis in den *Beemsterdijck* te *Knollendam.*

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade K 6, N. 6.

Handvesten van Alkmaar, bl. 33.

15 Junij 1529.

Upten vijfftiensten dach van Junio anno MV[c] *negen ende twintich.*

Reynoult van Brederoede sluit eene overeenkomst met Hillebrant Jansz. Otter en Heyman Jacopsz., burgemeesteren van *Amstredamme*, voor en namens deze stad, aangaande den verkoop der ambachtsheerlijkheden van *Aemsterveen*, *Slooten*, *Slooterdijck* en *Oistdorp*, ten einde alle geschillen, daarover bestaande tusschen hem en de stad, uit den weg te ruimen. Hij doet renunciatie van alle processen, die ter oorzake van deze heerlijkheden voor den hove van *Hollandt* hangende zijn, en bewilligt in de conclusie, door de stad tegen hem genomen. Voorts verklaart hij, de heerlijkheden met haar toebehooren aan de stad af te staan voor eene som van drieduizend Carolus-guldens éénS en eene erfelijke onlos-

bare rente van vijfhonderd en zestig ponden jaarlijks. De procureur WILLEM PIETERSZ. wordt door hem gemagtigd, om de gezegde renunciatie en het transport te doen.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 301.

17 Junij 1529.

Gedaen in den Haghe opten XVII^en *dach in Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert negen ende twintich.*

WILLEM PIETERSZOON, procureur, doet in naam van REYNOULT VAN BREDERODE renunciatie van alle processen, hangende voor den hove van *Hollant* tusschen dezen en de stad *Amsterdam* ter zake van de ambachtsheerlijkheid van *Amsterveen* met hare jurisdictie en verder toebehooren. Dien ten gevolge verzoekt de burgemeester HILLEBRANDT JANSZ. OTTER in naam der stad acte van de renunciatie en absolutie van de conclusiën, in de gemelde processen genomen. Het hof van *Hollant* bewilligt hierin en spreekt de stad vrij van de conclusiën zonder de kosten.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 303.

17 Junij 1529.

Upten XVII^en *dach van Junio int jair ons Heeren duysent vijfhondert negen ende twintich.*

NICOLAES VAN ESSCHE, heer van *Abbenbrouck*, JACOB DE JONGE, heer van *Baertwijck*, VINCENT DAMAS en CORNELIS BARTHOUTS, leenmannen der grafelijkheid van *Hollant*, verklaren, dat voor hen gekomen is de procureur WILLEM PIETERSZ., en dat deze, als gemagtigde van REYNOULT VAN BREDERODE, de ambachtsheerlijkheid van *Aemsterveen* met al

haar toebehooren heeft opgedragen aan HEYMAN JACOBSZ., burgemeester van *Amsterdam*, ten behoeve van deze stad.

Brief op perkament met de zegels der vier leenmannen in rood was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 302.

19 Junij 1529.

Opten negenthienden dach in Junio anno Domini vijfthienhondert neghen ende twintich.

REYNOUDT VAN BREDEROODE bekent, van de stad *Aemstelredamme* ontvangen te hebben eene som van drieduizend Carolus-guldens, het stuk op veertig grooten Vlaamsch gerekend, voor den verkoop der ambachtsheerlijkheid van *Aemsterveen*, *Slooten* en *Slooterdijch* met al haar toebehooren.

Brief op perkament, door den heer VAN BREDEROODE geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 29.

Handvesten van Amsterdam, bl. 304.

31 Mei 1530.

Gegeven int jaer ons Heren dusent vijffhondert ende dertich myt Goede opten laesten dach van May.

ANTONIS VAN CORVELIIS, rigter des keizers, met ANTONIS VAN RIEBEECK en CORNELIS HERMENSZ., burgemeesteren der stad *Wijck bij Duersteden*, verklaren, dat JAN KERPENTIER onder eede hun de verzekering gegeven heeft, dat hij, tollenaar geweest zijnde bij bisschop DAVID, wel tien jaren lang, bij bisschop FREDERICK VAN BADEN, zoo lang hij regeerde, en bij bisschop PHILIPS VAN BURGOINGEN, zoo lang als hij leefde, nooit eenige tollen van die van *Amsterdam* te *Wijck bij Duersteden* ontvangen heeft, dewijl deze daarvan vrij zijn.

Brief op perkament met het zegel der stad *Wijck bij Duersteden* in groen was.

Archief, lade W 7, N. 16.

31 Januarij 1531.

Gescreven in den Hage den lesten dach in Januario anno xv^c xxx, *stilo Curie Hollandie.*

De commissarissen, door den graaf van Hoechstraeten, stadhouder-generaal dezer landen, van wege den keizer belast met de vernieuwing der wethouderschap, bevelen de regering van *Amstelredamme*, om in het toekomende jaar regt te doen met de schepenen, door hen gecontinuëerd tot den eersten April naastkomende.

Brief op papier, waaraan het zegel, hetwelk daarop gedrukt is geweest, ontbreekt.

Archief, lade S 2, N. 5.

25 Maart 1531.

In der stadt van Ghent den XXV^en *dach Martii anno* xv^c *dertich, hoffstijl.*

Keizer Kaerle, de vroedschap en wethouderschap van *Amsterdam* onlangs gecontinuëerd hebbende tot den eersten April naastkomende, verlengt deze continuatie tot den eersten Mei daaraan volgende, dewijl het hem niet gelegen komt, de regering dezer stad binnen dien tijd te vernieuwen.

Brief op perkament zonder zegel.

Archief, lade R 2, N. 4.

31 Mei 1531.

Int jaer ons Heren dusent vijffhondert ende een ende dertich.

Jan Mathijsz., Gerbrant Willemsz., Claes Pietersz., Claes Gaems, Pieter Gerbrantsz., Andries Jansz. en Pieter Jansz., schepenen in *Wormar* en *Jysp* verklaren, dat de sluis in den *Beemsterdijck* te *Knollendam* ten eeuwigen dage boven open zal wezen.

Brief op perkament met het dorpszegel van *Wormar* in groen was.

Archief, lade K 6, N. 6.

Handvesten van Alkmaar, bl. 36.

20 Junij 1531.

In den jaire der gheboorten ons Heeren dusent vijfhondert een ende dertich opten twintichsten dach in Junio.

Eenige bewoners van *Diemen* leggen, ten verzoeke van Claes Bicker Jacobszoon, baljuw van *Aemstellant*, *Waterlant* en *Zeevanck*, voor schout en schepenen van *Diemen* onder eede de verklaring af, dat de gemeene-lands waren van *Ypensloot* vóór het innemen van *Weesp* altijd het bolwerk voor den verligten dijk te *Ypensloot* gemaakt hebben.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade S 5, N. 2.

3 Augustus 1531.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den derden dach van Augusto int jaer ons Heeren duusent vijfhondert een ende dertieh.

Keizer Kaerle geeft vergunning tot de opdragt der ambachtsheerlijkheid van *Amsterveen* met haar toebehooren aan de stad *Aemstelredamme*, op den naam van den burgemeester Heyman Jacobsz., behoudens de volgende voorwaarden. Na het overlijden van den genoemden burgemeester zal een ander lid der stads-regering aan den keizer worden voorgesteld, om hem vervolgens met deze heerlijkheid te beleenen. De keizer behoudt aan zich de helft der opbrengst van alle criminele zaken of confiscatiën, aldaar vallende, te ontvangen door zijnen baljuw. Verder zal de stad, uit erkentenis voor de gunst, dat zij de heerlijkheid in leen ontvangen heeft, jaarlijks op kers-avond aan den rentmeester van *Amsterlant*, ten behoeve van den keizer, betalen eene som van vijf en twintig Carolus-guldens, losbaar tegen den twintigsten penning. Bovendien behoudt de keizer aan zich het regt, om de heer-

lijkheid van *Amsterveen* ten allen tijde van *Aemstelredamme* over te nemen tegen denzelfden prijs, waarvoor de stad deze van den heer VAN BREDEROEDE gekocht heeft.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 304.

3 Augustus 1531.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den derden dach van Augusto int jaer ons Heeren duysent vijfhondert een ende dertich.

Keizer, KAERLE geeft vergunning aan die van *Aemstelredamme*, om, tot betaling van de gekochte ambachtsheerlijkheid van *Amsterveen* met haar toebehooren, op het ligchaam dezer stad te mogen opnemen eene rente van vijfhonderd en zestig ponden 's jaars.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 31.

Handvesten van Amsterdam, bl. 306.

9 October 1531.

Gegeven den IXen dach van Octobri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert een ende dertich.

De leenkamer van *Hollant* beleent op de vermelde voorwaarden den burgemeester HEYMAN JACOBSZ., ten behoeve der stad *Amsterdamme*, met de ambachtsheerlijkheden van *Amsterveen*, *Slooten* en *Oosdorp* benevens al haar toebehooren, waartoe ook de visscherijen aldaar gerekend worden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den leenhove in rood was.

IJzeren Kapel, lade 30.

Handvesten van Amsterdam, bl. 307.

11 October 1531.

Op den XI[en] *dach in October in den jaer ons Heeren dusent vijfhondert ende een ende dertich.*

Christiern, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, belooft, met de twaalf schepen, welke die van *Amstelredamme* en andere inwoners van *Hollant* hem geleverd hebben, om zijne verloren rijken te herwinnen, aan de *Wendesche* of *Oostersche* steden en de onderdanen des keizers geene schade te zullen doen. De schepen zullen, na den koning met zijne knechten en goederen overgebragt te hebben, weder vrank en vrij terugkeeren, en, zoo lang zij bestaan, vrijdom van tol in *den Sunde* hebben. Hetzelfde voorregt wordt tevens aan de schippers dezer twaalf schepen voor hun leven geschonken, ook dan, wanneer zij later met andere schepen 's konings landen zullen bezoeken.

Brief op perkament, door den koning geteekend en voorzien met zijn zegel in rood was.

IJzeren Kapel, lade 45.

11 October 1531.

Gegeven in onser stede van Bruessel den XI[en] *dach van October int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende een ende dertich.*

Keizer Kaerle ordonneert, dat voortaan niemand binnen de landen van *Hollant* buiten de besloten steden, *den Hage* en *Alckmaer* daaronder gerekend, zal mogen oprigten eenige verwerijen, looijerijen, metselarijen, timmerijen of andere dergelijke ambachten en neringen, en dat insgelijks niemand binnen de zeshonderd roeden van de vrijheid der besloten steden zal mogen daarstellen bakkerijen, tapperijen en brouwerijen, op straffe, dat men deze terstond zal moeten afbreken en bovendien eene boete van vijftig Carolus-guldens betalen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den keizer.

Privilegieboek II, bl. 17 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 90. *Groot Placcaatboek*, deel I, bl. 1268.

15 October 1531.

Opten vijffthienden dach van October in den jaer ons Heeren dusent vijff hondert ende een ende dertich.

CHRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, schenkt verlof aan de inwoners der stad *Amstelredamme* in het bijzonder en aan die van *Hollant* in het algemeen, tot belooning van hunne diensten in het uitreeden van schepen en voor andere hulp, die zij hem verleend hebben, ten einde hem in het bezit van zijne rijken te herstellen, om vrij op zijne landen te mogen handel drijven. Ook staat hij hun toe de vaart langs zijne stroomen naar het oosten en westen, mits zij daarbij de gewone tollen betalen.

Brief op perkament, door den koning geteekend en voorzien met zijn zegel in rood was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 58.

23 December 1531.

Ghedaen in den Haighe opten XXIII^en^ *Decembris anno* XV^C^ XXXI.

JASPAR LIEVIJNSZ. VAN HOOGHELANDE, AERNT SANDELIJN, REYNIER BRUNDT en WILLEM VAN ALCMAIR, door den keizer gecommitteerd zijnde, om onderzoek te doen naar de differenten der ingelanden van *Aesdom* en *Scependom* over het onderhoud van drie en zestig en drievierde roeden dijks, gelegen voor *Ypelsloot*, verklaren, dat die van *Scependom* gehouden zijn, deze roeden te maken en onderhouden.

Brief op perkament, door de vier commissarissen geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade D 8, N. 9.

31 Januarij 1532.

Datum in onse stat te Congeel den lesten Januarij anno 1532.

Cristiern, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, verklaart, van de lieden in *Hollant* ontvangen te hebben de rest der gelden, hem door zijnen zwager, den keizer, als huwelijksgift, toegezegd, tot wier betaling zij bij obligatoire brieven zich verbonden hadden, en verleent deswege kwijtschelding aan den lande van *Hollant.*

Brief op papier, door den koning geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade K 7, N. 13.

26 Februarij 1532.

Gegeven op den zes ende twintichsten dach in Februario anno xv^c *twee ende dertich, nae 't schrijven deser stede.*

Allert Andries Boelenzoonszoon, Cornelis Henricxzoon Loen en Peter Colijn, burgemeesteren van *Aemstelredamme*, magtigen Ruysch Jansz., mede burgemeester dezer stad, om voor de leenkamer van *Hollant*, ten behoeve van Reynoult, heer van Brederoode, te constitueren eene eeuwige, onlosbare rente van vijfhonderd en zestig ponden, voor en in betaling der ambachtsheerlijkheden van *Amsterveen*, *Slooten*, *Slooterdijck* en *Osdorp.*

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.

IJzeren Kapel, lade 31.

Handvesten van Amsterdam, bl. 308.

18 April 1532.

Datum up unsem konniglicke slote Koppenhagen am dornstage nach Misericordia Domini anno voffteinhundert darnach yme tweunddruttigsten.

Frederich, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, ver-

April 1534.

Gegeven in vnser stadt van Tolledo in de maent van April na Paesschen int jaer van gracie duysent vijff hondert ende vierendertich.

Keizer KAERLE vereenigt het land en graafschap van *Hollant* met de stad, steden en het land van *Utrecht* aan deze zijde *der Ysselen*, zoodat deze landen voortaan van wege hem en de latere graven en gravinnen van *Hollant* zoo ook de heeren en vrouwen van *Utrecht* door éénen gouverneur en stadhouder zullen geregeerd worden.

Brief op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den keizer.

Privilegieboek I, bl. 104*.

Groot Placcaatboek, deel III, bl. 21.

26 October 1534.

Gegeven den zess ende twintichsten dach in Octobri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vier ende dertich.

CLAES HEYN WILLEMSZOON, JOOST BUYCK ZIJBRANTSZOON, YSBRANT COPPERTSZOON en PETER BICKER, schepenen in *Aemstelredamme*, oorkonden, dat de waarden van eenige herbergen dezer stad voor hen gekomen zijn en verklaard hebben, hoe zij de goederen, nagelaten door vreemdelingen, die ten hunnen huize overleden zijn, steeds zonder wederzeggen van iemand aan de naaste erfgenamen van deze hebben afgegeven.

Brief op perkament met de zegels der vier schepenen in groen was.

Archief, lade E 3, N. 6.

6 April 1535.

Gegeven in onsen huyse van den Hage den VIen *van April anno* XVc *vijffendertich.*

Keizer KAERLE geeft last, om in *Amsterdam* en andere

watersteden, daar het mogt noodig wezen, van zijnentwege het bevel af te kondigen, dat geene schippers of hun volk voortaan ballast zullen *schieten* op *het Pamphuys* of andere plaatsen tusschen deze stad en *het Val*, op verbeurte van zestig Carolus-guldens. Hij geeft dit bevel, omdat ter zijner kennisse gekomen is, dat de schippers, varende op de *Zuyderzee*, ballast op *Pamphuys* of daaromtrent werpen. Waarom men vreesde, dat de schepen, wegens de ondiepte van het vaarwater, metter tijd deze stad niet meer zouden kunnen naderen.

Brief op perkament, aan welken het zegel, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

IJzeren Kapel, lade 45.

6 December 1536.

Gegeven in onse stede van Brussel opten sesten Decembris anno vijftienhondert sessendertich.

Keizer KAERLE geeft vergunning aan de huiszittenmeesters, gasthuismeesters, leproosmeesters en arme-weeskinderenmeesters van *Amstelredamme*, om te mogen aanvaarden de erfenissen en legaten, bij testament aan hen vermaakt, en de goederen, aldus ontvangen, te verkoopen; te weten, de roerende, aan wie hun zal goeddunken, en de onroerende aan niemand anders, dan aan wereldlijke personen, ten einde de penningen, daarvan komende, te besteden tot onderhoud van arme en ellendige lieden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den keizer.

Archief, lade G 5, N. 12.

Handvesten van Amsterdam, bl. 269.

3 Januarij 1537.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den derden dach van Januario int jaer ons Heeren duysent vijfhondert zessendertich.

Keizer KAERLE verbiedt, voortaan eenige kalk-ovens te maken op eene mijl afstands rondom *Amstelredamme*, op straffe, dat men deze zal afbreken, zonder schadevergoeding te verleenen. Buitendien geeft hij vergunning aan het stedelijk bestuur, om den kalk-oven, voor korten tijd niet verre van de stad buiten de *Reguliersporte* gesteld door FRANS ANDRIESZ. uit *Haerlem*, van wiens rook men hier somtijds grooten last had, te laten slechten, onder beding, dat aan de eigenaars of geïnteresseerden eene billijke schadeloosstelling worde toegekend, te bepalen naar uitspraak van deskundigen of van stadhouder en raden van *Hollant*.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 34.

Handvesten van Amsterdam, bl. 16. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 145.

1 Junij 1537.

Aldus gedaen te Bruessele den eersten Junij anno XV^C XXXVII.

De Staten van *Hollant* en *Westvrieslant* geven aan de landvoogdes MARIE eenige artikelen over, waarop de bede ordinaris van tachtig duizend guldens voor vier jaren en in acht termijnen aan den keizer wordt ingewilligd.

Afschrift op papier.

Archief, lade B 2, N. 4.

22 December 1537.

Den XXII^en *Decembris anno* XV^C XXXVII.

Het hof van *Hollandt* doet uitspraak in het proces tusschen den procureur-generaal van dit hof, vervangende den rentmeester des keizers, ter eene, en JAN BROUWER, poorter van *Aemsterdam*, voor zich en zijn onmondig kind, verwekt bij wijlen ALYET HENRICXDR., met de regering dezer stad ter

andere zijde, en verklaart, dat de eerste partij niet verder ontvankelijk is in de nagelaten goederen van ALYET HENRICXDR., welke zich zelve om het leven heeft gebragt, dan tot honderd ponden, volgens het privilegie der stad *Aemsterdam.*

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van justitie.

Archief, lade P 5. N. 7.

25 Mei 1538.

Gegeven in onser stede van Mechelen opten XXVen *dach van Meye in den jaere ons Heeren duysent vijffhondert* XXXVIII.

De groote raad van *Mechelen* doet uitspraak in het proces tusschen den procureur-generaal van dit hof, in naam van den rentmeester des keizers, ter eene, en JAN CLAESZOON BROUWER van *Aemstelredamme* voor zich en zijne dochter met de regering dezer stad ter andere zijde, en bevestigt de sententie, dienaangaande door het hof van *Hollandt* gewezen op 22 December 1537.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den grooten raad.

Archief, lade P 5, N. 7.

16 October 1538.

Gegeven in den Hage opten XVIen *dach van October int jaer ons Heeren duysent vijfhondert acht ende dertich.*

Keizer KAERLE geeft vergunning aan de regering van *Amsterdam*, dat niemand voor de vierschaar of den geregte aldaar zal mogen procederen bij geschrifte, dan in zaken van tien ponden Vlaamsch of daar boven, en dat alle zaken, minder bedragende, bij monde tusschen partijen zullen moeten bepleit worden. Met eenige stukken daartoe betrekkelijk.

Brief op perkament met het zegel van den keizer in rood was.

Archief, lade J 2, N. 12.

Handvesten van Amsterdam, bl. 583.

10 Januarij 1539.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den Xden dach van Januario int jaer ons Heeren duusent vijfhondert achtendertich.

Keizer KAERLE, den heer VAN BOUSSU naar *Hollant* en *Zeelant* gezonden hebbende, om schepen aan te nemen tot een' togt, dien hij wilde ondernemen tot welvaart van zijne landen en het geheele christenrijk, bevestigt de overeenkomst, dienaangaande met de reeders en schippers gesloten. Hij bepaalt de huur der schepen en de soldij van het scheepsvolk, voor de betaling daarvan verbindende de inkomsten van zijne domeinen in *Hollant*, *Zeelant*, *Kennemerlant*, *Voorne*, *Putte* en *Strijen*. Voorts belooft hij aan de inwoners dezer landen, dat al hunne schepen van zijnentwege zullen worden voorzien van eenen overste, hunne taal en spraak wel verstaande.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 44.

10 Januarij 1539.

Ainsi faict a Bruxelles le dixiesme jour de Janvier lan XV^c^ XXXVIII, *stil de Cambray.*

De landvoogdes MARIE willigt het verzoek in van burgemeesteren der stad *Amsterdamme*, die uit naam der eigenaars en aandeelhouders van de schepen uit het kwartier der *Zuderzee*, ten dien tijde in *Zeelant* zich bevindende en door den keizer in dienst genomen, hadden aangehouden om handligting van het arrest, door ADRIEN DE HEETVELDE, ontvanger van *Bewesterscheldt*, gelegd op het zout, in deze schepen gevonden. Echter geschiedt dit onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat de eigenaars van de schepen en van het zout voor hunne rekening nemen de onkosten, welke door den ontvanger gemaakt zijn bij het ontladen en toerusten van de vaartui-

gen, doordien zij binnen den bepaalden tijd zich niet naar *Zeelant* begeven hebben.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 44.

21 April 1539.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den XXI[en] *dach van April int jaer ons Heeren duysent vijfhondert negen ende dertich, naer paesschen.*

Keizer KAERLE vaardigt een bevel uit, dat niemand wijn of bier zal mogen tappen buiten de vier poorten van *Aemstelredamme*, met bepaling van deze limieten: „Eerst buyten de *Haerlemmer-poerte* totten dreyboem, staende op den dijcke, duer FRANS WALICHS huys toe in cluys, ende buyten de *Sint Anthonis-poerte* tot de twee huysen, staende binnen 's dijcx, daer 't bolwerck van *Ypesloet* begint toe in cluys, ende buyten de *Reguliers-poerte* tot dat *Langhe velt* in cluys, ende buyten de *Heylige Wechs-poerte* tot den *Overtoem*, daer PETER WILLEMSZ. huys staet toe in cluys." Hierop stelt hij eene boete van tien Carolus-guldens. Echter worden hiervan uitgezonderd het bier en de wijn, door de huislieden, buiten wonende, bij kramen, bruiloften, eerste missen en andere plegtige gelegenheden te drinken. De keizer maakt deze keur, omdat de inkomsten van *Aemstelredamme* door het menigvuldige gebruik, hetwelk men maakte van de herbergen buiten de stad en hare vrijheid, waar zonder accijnsen tegen minderen prijs getapt werd, veel nadeel leden. Ook hadden in die herbergen vele doodslagen, gevechten en geschillen, behalve andere kwade feiten, plaats, terwijl daar tevens somtijds ballingen, lutheranen, herdoopers, ligt gezelschap en andere slechte lieden zich ophielden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.
IJzeren Kapel, lade 27.

***Handvesten van Amsterdam*, bl. 18.**

28 Augustus 1539.

Gegeven in onser vlecke van den Hage den XXVIII*sten dach van Augusto in den jare ons Heeren duysent vijfhondert negen ende dertich.*

Keizer Kaerle verklaart, vermits sommige lieden van *Amstelredamme* onderstaan, om acht of negen roeden buiten de limieten, bij zijne vorige ordonnantie bepaald, te tappen en in hunne huizen meermalen ballingen der stad zich bevinden, zoo ook lutheranen, herdoopers en andere vertwijfelde menschen, dat hem noodig is voorgekomen, aan het vroegere verbod eenige uitbreiding te geven, bevelende alzoo, dat zijne keur zal onderhouden worden, van de *Haerlemmer-poerte* tot aan *Sloterdijck*, zonder dit dorp daarin te begrijpen, en van de *Heylige Wechs-poerte* tot halfweg *Sloten* en den weg van het *Lange Loopvelt.*

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 27.

***Handvesten van Amsterdam,* bl. 19. Dapper, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 147.**

13 December 1539.

Op den XIII*en* *December anno* XV*c* *ende negenendertich.*

Deken, beleiders en gemeene suppoosten van de nering der schippers te *Middelburch in Zeellandt* en de jurisdictie dier stad maken een contract met de kooplieden en gemeene schippers van *Amsterledam* over het varen van hunne beurtschepen. Voor welks nakoming Jan Everdtsz., koopman en poorter te *Middelburch*, instaat en zich verantwoordelijk stelt. Het contract zal zijne kracht behouden gedurende vier jaren, maar deze tusschentijds verliezen, zoodra de overeenkomst, tusschen de beide steden in vorige tijden gemaakt, welke vermist wordt, teruggevonden is.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade M 2, N. 11.

19 Maart 1540.

Gedaen in den Haghe ende gepronunchieert den XIX^{en} *Martii anno* XV^{c} *negen ende dertich, stilo curiae.*

Het hof van *Hollandt* doet uitspraak in de zaak van Mr. JAN HUBRECHTSZOON, eertijds schout van *Amsterdam*, beschuldigd van ketterij, en bant hem ten eeuwigen dage uit de landen van *Hollandt*, *Zeelandt*, *Vrieslandt* en *Utrecht*, op verbeurte van zijn lijf, verklarende tevens zijne goederen verbeurd tot eene som van honderd Carolus-guldens, achtervolgens het privilegie der stede van *Amsterdam.*

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 205.

WAGENAAR, *Amsterdam,* deel I, bl. 264.

4 Junij 1541.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den vierden dach van Junio int jaer ons Heeren duysent vijff hondert eenenveertich.

Keizer KAERLE in de maand October van het vorige jaar bij uitspraak in de differenten tusschen de regeringen der steden *Delft*, *Amsterdam*, *Rotterdam*, *Gorchum*, *Schiedam*, *Alcmaer*, *Horn*, *Enchuysen*, *Edam*, *Sinte Gertruytbergen*, *Briel*, *Medemblieck*, *Monnickedam*, *Woerden*, *Naerden* en voorts die der steden *'s Hertogenbossche*, *Grave*, *Reymerswaele*, *Tholen* en andere ter eene, en de regering der stad *Dordrecht* ter andere zijde, over het stapelregt der laatstgenoemde stad, verklaard hebbende, dat die van *Dordrecht* den stapel en de regten van dezen zullen behouden, en orde willende stellen op het stuk van den stapel aldaar, stelt mitsdien eenige punten en artikelen dienaangaande vast.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

Archief, lade S 7, N. 8.

Groot Placcaatboek, deel II, bl. 2037.

4 April 1542.

Gegeven in onser stadt van Brussel den vierden dach Aprilis int jaer ons Heeren duysent vijffhondert een ende veertich, voor Paesschen.

Keizer Kaerle geeft vergunning aan die der zes dorpen van *Waterlandt*, zeer verarmd door groote verliezen en zware lasten, zoo ook door het vertrek van hunne rijkste inwoners naer *Aemstelredamme* of elders, om zeker regt van exue te heffen van alle personen, die uit hunne parochiën naar eene andere plaats metter woon zullen vertrekken.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den keizer.
Archief, lade E 6, N. 2.

29 November 1542.

Upten XXIXen *dach van Novembri anno* XLII.

De gedeputeerden van *Amsterdamme* verklaren in de vergadering van de edelen en gedeputeerden der vijf andere groote steden van *Hollandt*, in *den Hage* ter dagvaart zijnde, dat zij wegens den tegenwoordigen nood voor deze reis zullen toestemmen in de generale verzegeling, mits deze niet strekke tot prejudicie van hun oud regt, om *apart* te verzegelen.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade V 3, N. 2.

30 November 1542.

Gedaen in den Haige den lesten Novembris XVc *twee ende veertich.*

Het hof van *Hollant* vernomen hebbende, dat vóór *Amsterdam* en daaromtrent vele schepen in kwade orde liggen, waardoor groot gevaar van brand zoo voor de schepen als voor de stad zou kunnen ontstaan, ordonneert de regering

van *Amsterdam*, om de vaartuigen hier in goede orde te leggen.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade S 2, N. 1.

11 Januarij 1543.

Aldus gedaen te Gent den XI^en^ *Januarij* XV^c^ *tween-veertich.*

De landvoogdes MARIE vergunt aan die van *Bremen*, om in de *Erfnederlanden* des keizers te komen en hier koopmanschap te doen, behoudelijk dat de inwoners dezer landen wederkeerig te *Bremen* mogen handel drijven en aldaar veilig verkeeren.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade B 6, N. 18.

14 Junij 1543.

Opten XIIII^en^ *dach van Junio anno* XV^c^ *ende drieenveertich.*

Het hof van *Hollant* geeft vidimus van het handvest, door PHELIPS op den veertienden December 1495 aan de stad *Amsterdam* verleend, handelende onder anderen over verscheidene punten van het privilegie van vrouw MARIE VAN BOURGOINGNEN.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

IJzeren Kapel, lade 35.

26 October 1543.

Gegeven int jair ons Heeren duysent vijfhondert drie ende veertich opten zes ende twintichsten dach van October.

De regering van *Dordrecht* sluit eene overeenkomst met die van *Aemstelredamme*, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor onbepaalden tijd wordt afgeschaft.

Brief op perkament met de zegels van de beide steden in groen was.

Archief, lade E 6, N. 1, 14.

Handvesten van Amsterdam, bl. 238.

11 Maart 1544.

Actum te Ghent den XI*den dach van Meerte* XV^c *dry-enveertich.*

De landvoogdes MARIE staat toe aan die van *Amsterdam*, dat zij van alle lijftogt-renten, welke deze stad schuldig is, niet zullen betalen den tienden penning, voor zoo verre die renten slechts tien Carolus-guldens 's jaars of minder bedragen.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade R 9, N. 7.

9 April 1544.

Aldus gedaen des woonsdages naer palme paeschen dage int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vier ende veertich, naer gemeen scrijven.

Die van *Slooten*, *Slooterdijck*, *Oestdorp*, *Houtrijck*, *Polanen*, *die Geer*, *'t Hof-ambocht ende Sparenwoude*, benevens de gemeene dijkpligtigen tusschen *Amsterdam* en *Sparendam* sluiten eene overeenkomst met de ingelanden van *Rijnlant* aangaande het onderhoud van den dijk tusschen *Amsterdam* en *Sparendam.* Daarbij nemen schout en schepenen van *Slooten* en die der overige gemeenten op zich, om den dijk ten eeuwigen dage te onderhouden. Daarentegen bewilligen de ingelanden van *Rijnlant* in de drie volgende artikelen: „dat alle bolwercken, die zijn ofte comen sullen an den dijck tusschen *Amsterdam* ende *Sparendam*, die van *Rijnlant* sullen gelden ende onderhouden, desgelijcx alle spasteecken dijcken, die nu zijn ofte comen mogen, die van *Rijnlant* an hoer nemen ende onderhouden sullen, omme den lande daertoe behorende, gelegen in de voirsz. ambochten ende prochijen, ende dat alle grontwalen die van *Rijnlant* mit den dijckplechtigen van den voirsz. dijck, mergen mergens gelijck, sullen helpen maicken, ten vollen dijck toe."

De brief is bezegeld door ADRIAEN VAN CRIMPEN, dijkgraaf van *Rijnlant*, WILLEM VAN ALCKEMADE en GERIJT VAN POELGEEST, ridders, ADRIAEN STALPERT VAN DER WIELE, JEHAN VAN ALCKEMADE, WOUTER VAN BEKESTEYN en FLORIJS, *heer* VAN WIJNGAERDEN, ridder, hoogheemraden van *Rijnlant*, de steden *Leyden* en *Haerlem*, den prelaat van *Egmont*, de prelatissen van *Reynsburch* en *Leeuwenhorst*, den commandeur van *Sint Jan* te *Haerlem*, dien van het kapittel van *den Hoogelande* te *Leyden*, heer GERIJT VAN LOCHORST, ridder, en AELBRECHT VAN RAEPHORST, ingelanden van *Rijnlant*, HEYNRICK PIETERSZOON, schout van *Slooten*, *Slooterdijck*, *Oestdorp*, *die Geer*, *Houtrick* en *Polanen*, JAN JANSZOON, oud-schout van *het Hof-ambocht*, en COEN CLAESZOON, schout van *Sparwoude*, de stad *Amsterdamme*, de *Carthuyseren buyten Amsterdamme*, JOOST VAN BRONCHORST, ridder, baljuw van *Kennemerlant* en JAN DE GREBBER, baljuw van *de Beverwijck*. Er hangen alzoo aan dezen brief drie en twintig zegels, zijnde er ééne plaats opengelaten, daar JEHAN VAN DUVENVOERDE, hoogheemraad van *Rijnlant*, overleden was, voordat het stuk hem ter bezegeling werd aangeboden.

Brief op perkament met drie en twintig zegels. Van deze zijn er vijftien van rood was, terwijl de overige acht, te weten, Nr. 9, 10, 15, 18, 20, 21 en 22 van groen was zijn.

IJzeren Kapel, lade 7.

Handvesten van Amsterdam, bl. 325.

23 Mei 1544.

Actum zu Speyer am drey und zwaintzigisten tag des monats May anno XV^c^ *im vierundviertzigisten.*

Keizer KAERLE en CHRISTIAN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, sluiten met elkander een verdrag van vrede en vriendschap.

Vidimus, gegeven door den hoogen raad van *Hollandt* op den 30sten November 1596.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den hoogen raad in rood was.

Archief, lade N 3, N. 3, 14.

14 Junij 1544.

Gedaen in den Hage den XIIIIen *dach van Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vier ende veertich.*

Het hof van *Hollandt* geeft vidimus van het privilegie, door Albert, koning van *Sweden*, aan die van *Ammestelredamme*, *Inchusen* en *Wieringhe* verleend op 25 Julij 1368.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Zie bl. 16.

Archief, lade N 3, N. 3, 4.

14 Junij 1544.

Gedaen in den Haghe den XIIIIen *dach van Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vier ende veertich.*

Het hof van *Hollant* geeft vidimus van het privilegie, door graaf Aelbrecht aan die van *Aemstelredamme* verleend op 6 April 1392.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Zie bl. 22.

Archief, lade N 3, N. 3, 5.

14 Junij 1544.

Gedaen in den Haghe den XIIIIen *dach van Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vier ende veertich.*

Het hof van *Hollant* geeft vidimus van het privilegie, door Cristoffer, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, aan die van *Ampsterdam* verleend op 24 Augustus 1443.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Zie bl. 64.

Archief, lade N 3, N. 3, 6.

14 Junij 1544.

Gedaen in den Haghe den XIIII[en] *dach van Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vier ende veertich.*

Het hof van *Hollandt* geeft vidimus van het privilegie, door CRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, aan die van *Aemsterdamme* verleend op 7 September 1452.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Zie bl. 77.

Archief, lade N 3, N. 3, 7.

14 Junij 1544.

Gedaen in den Hage den XIIII[en] *dach van Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vierenveertich.*

Het hof van *Hollant* geeft vidimus van het privilegie, door CRISTIERN, koning van *Dennemarcken* en *Norweghen*, aan die van *Hollant*, *Zelant* en *Westfreslant* verleend op 29 November 1454.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Zie bl. 80.

Archief, lade N 3, N. 3, 8.

14 Junij 1544.

Gedaen in den Hage den XIIII[en] *dach van Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vierenveertich.*

Het hof van *Hollant* geeft vidimus van den brief, waarbij CRISTIERNN, koning van *Dennmarcken* en *Norweghen* al de privilegiën in zijne rijken, aan die van *Amstelredam* verleend, bevestigt op 24 December 1458.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Zie bl. 81.

Archief, lade N 3, N. 3, 9.

14 Junij 1544.

Gedaen in den Haghe den XIIII^{en} *dach van Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vier ende veertich.*

Het hof van *Hollant* geeft vidimus van het privilegie, door CRISTIERNN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, aan die van *Amstelredam* verleend op 9 Mei 1470.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Zie bl. 94.

Archief, lade N 3, N. 3, 10.

20 Junij 1544.

Gedaen in den Hage onser bisdoms jurisdictie stede den XX^{en} *dach in Junio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vierenveertich.*

GEORGIUS VAN EGMOND, bisschop van *Utrecht*, geeft vidimus van het privilegie, door ALBERT, koning van *Sweeden*, aan die van *Amstelredamme* verleend op 25 Julij 1368.

Brief op perkament met het zegel van den bisschop in rood was.

Zie bl. 16.

Archief, lade N 3, N. 3, 2.

29 Junij 1544.

Gepubliceert den XXIX^{en} *Iunij anno* XLIIIſ *tot Amsterdam.*

Het hof van *Hollant* maakt bekend, dat keizer KAERLE een tractaat heeft gesloten met den koning van *Denemarcken* en *Norwegen*, waarbij bepaald is, dat de onderzaten van beide vorsten vrijelijk te water en te land in elkanders landen mogen handel drijven.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade N 3, N. 3, 15.

6 Februarij 1545.

Gegeven in onse stede van Bruessele den sesten dach der maent van Februario int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vierenveertich.

Keizer KAERLE geeft aan *Amstelredamme* vrijheid, om misdadigers tot op eene mijl afstands buiten de uiterste vesten dezer stad te mogen bannen en grijpen, behoudens de verpligting, om de gevangenen terstond over te leveren aan den officier der plaats, waar zij gevat zijn. Hij geeft deze uitbreiding aan het ban- en vangregt der stad, om des te beter te kunnen beletten de vergaderingen van lutheranen, anabaptisten en anderen, die in huizen, staande buiten de stadsvrijheid, heimelijke vergaderingen hielden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 28.

Handvesten van Amsterdam, bl. 15. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 148.

19 Februarij 1545.

Ghegeven den negenthienden dach van Februario int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vijf ende veertich, naer 't scrijven deser stede.

Burgemeesteren van *Amstelredamme* willigen het verzoek in, aan hen gerigt, om de overeenkomst met *Rijnlant* gesloten betreffende het onderhoud van den dijk tusschen *Amstelredamme* en *Sparendamme* te bezegelen. Dit verzoek wordt hun gedaan door HENRICK PIETERSZOON, schout van *Slooten*, JAN JANSZOON, oud-schout van het *Hof-ambocht*, COEN CLAESZOON, schout van *Sparenwoude*, eenige poorters van *Amstelredamme*, THIJMAN, pater van het *Sinte Lucien-convent*, de regenten van het Vrouwen-gasthuis alhier en andere

ingelanden van de voornoemde ambachten en parochiën.

Brief op perkament met het zegel der stad in wit was.

IJzeren Kapel, lade 38.

Handvesten van Amsterdam, bl. 328.

21 Februarij 1545.

Gegeven in onse stede van Bruessel den XXI[en] *dach van Februario int jaer ons Heeren duysent vijff hondert ende vierenveertich.*

Keizer Kaerle verbiedt, opdat de ondiepte, genaamd *Pamphuys*, liggende omtrent zes mijlen van *Aemstelredamme*, niet toeneme, om ballast ter dier plaatse over boord te werpen. Ook beveelt hij, dat de schepen, van *Aemstelredamme* of uit *Waterlant* vertrekkende, niet dieper zullen gaan dan vijf en een vierendeel Hollandsche el, en van hier niet zullen uitzeilen, zonder alvorens gepeild te zijn.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 24.

Handvesten van Amsterdam, bl. 352.

9 Maart 1545.

Gegeven den negenden dach in Maerte int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vijf ende veertich, nair gemeen scrijven.

De regering van *Hairlem* sluit eene overeenkomst met die van *Aemstelredamme*, waarbij bepaald wordt, dat de burgers der beide steden, uit de eene stad naar de andere metter woon vertrekkende, zullen geven den vijf en twintigsten penning van alle goederen, welke zij uitvoeren. Welke som ook zal betaald worden van hetgeen door de burgers der eene stad in de andere bij erfenis verkregen wordt.

Brief op perkament met de zegels der beide steden in groen was.

Archief, lade N 6, N. 1, 29*b*.

30 April 1545.

Opten lesten dach van April anno xv^c *vijff ende veertich.*

De regering van *Hoern* sluit eene overeenkomst met die van *Leyden* en *Aemstelredamme*, waarbij bepaald wordt, dat de knechts of gezellen van het ambacht der weverij, komende uit de eene naar de andere stad, wederkeerig denzelfden vrijdom zullen genieten, met dien verstande, dat zij drie jaren aldaar zullen moeten gewerkt hebben, alvorens deze vrijheid hun wordt toegestaan.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad *Hoern*.

Archief, lade W 6, N. 4.

25 December 1545.

Datum inn unnser stad Odensche am heyligenn Christage anno Domini funfftzenhundrett unnd inn funffunndvierzigistenn.

Christian, koning van *Dennemarkenn* en *Norwegenn*, bevestigt al de privilegiën, welke aan de stad *Ambsterdam* door de vorige koningen van *Dennemarckenn* en *Norwegenn*, tot bevordering van den koophandel en bescherming der zeevarende kooplieden, geschonken zijn.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 40.

Handvesten van Amsterdam, bl. 58, waar eene Nederduitsche vertaling voorkomt.

1 Februarij 1546.

Actum in der stadt Utrecht den eersten dach Februarii xv^c *vijffenveertich.*

De landvoogdes Marie verzet den dag van de vernieuwing der wethouderschap in *Amsterdamme* van den 28sten Januarij, zoo als vroeger gebruikelijk was, op den 10^den Mei,

met bevel, dat de wethouders in deze stad voortdurend in dienst zullen blijven tot den laatstgemelden dag van het volgende jaar. Zij doet zulks, omdat de wegen bij *Amsterdamme* in den winter niet te gebruiken zijn, en de stadhouder of zijn gecommitteerde moeijelijk alzoo daarheen kon komen.

Brief op perkament, door de landvoogdes geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 43.

12 Mei 1546.

Gegeven opten XII^en^ *May anno* XV^C^ XLVI.

WILLEM SNOUCKERT, raad van den hove van *Hollandt*, bij mandement van het hof gelast, om onderzoek en uitspraak te doen in het geschil tusschen de stad *Amsterdam* ter eene, en den heer VAN SEVENBERGHEN, drossaard van *ter Scellinck*, ter andere zijde, over het regt, om op dit eiland baken of kapen te stellen, verklaart, dat dit regt volgens het onderzoek, door hem met CORNELIS SANDELIJN, secretaris van het hof, gehouden, deugdelijk toekomt aan deze stad, en beveelt alzoo den drossaard, op eene boete van honderd gouden realen, om zich tegen de uitoefening daarvan niet te verzetten.

Afschrift op papier, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Archief, lade S 1, N. 7.

20 Mei 1546.

Gedaen in den Hage den twintichsten dach in Meye int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vijff ende veertich.

Het hof van *Hollandt* geeft vidimus van den brief, waarbij CHRISTIAN, koning van *Dennemarcken* en *Norwegen*, al de privilegiën, door zijne voorgangers aan die van *Ambsterdam* verleend, bevestigt op 25 December 1545.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Zie bl. 191.

Archief, lade N 3, N. 3, 16.

19 Januarij 1547.

Gedaen tot Binchs den XIXen *in Januario* XVc *zessenveertich.*

Keizer KAERLE bevestigt de ordonnantie der landvoogdes MARIE, gegeven op 1 Februarij 1546, waarbij de dag van de verkiezing der wethouderschap te *Amsterdamme* door haar verzet is op den 10den Mei, verklarende, dat zulks niet in strijd is met de privilegiën dezer stad en men derhalve geene reden heeft, om zich daarover te beklagen, gelijk in het hierbij gevoegde verzoekschrift aan den keizer gedaan is.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade R 2, N. 5.

28 Januarij 1547.

Actum den XXVIIIen *Januarij anno* XVc *zeven ende veertich.*

CORNELIS JACOPSZ. BROUWER, JACOP VAN COELEN, CORNELIS ANTHONISZ. en HENRICK CORNELISZ., schepenen in *Aemstelredamme*, getuigen, hoe HENRICK DIRCX., CLAES GERIJTSZOON en CLAES DOEDENZOON, burgemeesteren dezer stad, voor hen verschenen zijnde, de verklaring hebben afgelegd, dat men hier voor dezen keer, overeenkomstig de begeerte der landvoogdes, de verkiezing der wethouderschap zal uitstellen tot den 10den Mei. Echter geven zij daarbij het verlangen te kennen, dat deze verkiezing later, naar oud regt en gebruik, weder zal geschieden op den 28sten Januarij.

Brief op perkament, door de vier schepenen geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 20.

17 Maart 1547.

Aldus geordineert bynnen der stadt van Brugge den XVIIen *dach van Meert* XVc *zessenveertich.*

De landvoogdes MARIE vergunt aan die van *Amsterdam*,

naar aanleiding van het verzoek, aan haar gedaan, dat men voortaan het Oostersche koren, binnen deze stad over zee aangevoerd, weder buitenlands zal mogen voeren, onder voorbehoud, dat het eerst door gecommitteerden, daarmede belast, zal worden nagezien, om te weten, of er ook binnenlandsch koren onder gemengd zij. Zij gelast voorts de bestuurders dezer stad, zich te houden aan de acte, hun deswege in de stad van *Byns* op den 30sten Maart 1546 verleend, en beveelt hun zorg te dragen, dat niemand hier binnenlandsch koren ligte, zonder borgtogt te stellen, dat het te *Amsterdam* zal gesleten worden.

Brief op perkament, door de landvoogdes geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 10.

5 October 1547.

Gegeven opten vijfden dach in Octobri int jaer ons Heeren vijfhondert zeven ende veertich.

De binnenlandsvaarders van *Antwerpen* en *Aemstelredamme* sluiten, bij tusschenspreken van burgemeesteren dezer steden, eene overeenkomst met elkander aangaande de lading en ontlading van hunne schepen in de beide steden en hare havens.

Brief op perkament met de zegels der twee steden in groen was.

Archief, lade A 10, N. 26.

12 November 1547.

Gegeven in onse stede van Bruessele den twelfsten dach Novembris int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende zevenenveertich.

Keizer KAERLE geeft verlof aan die van *Amstelredamme*, om verder tot hunne visscherij te bezigen de netten, welke zij daartoe eertijds gebruikt hebben, mits zij zich onthouden van *cheynetten* en *seynerie*. Hij verbiedt hun, den gevangen

visch te slepen of dien versmoord aan land te brengen, om daar op het zand te laten bederven. Wanneer zij zich willen toeleggen op de groote visscherij, gelast hij hun gebruik te maken van netten, wier mazen ten minste vijf duimen wijd zijn.

Brief op perkament, met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 34.

Handvesten van Amsterdam, bl. 20.

9 December 1547.

Gegeven den negenden dach in Decembri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert zeven ende veertich.

Burgemeesteren van *Aemstelredamme* verklaren, ten verzoeke van QUIRIJN DIRCXZOON, burgemeester der stad *Haerlem*, en van HENRICK DIRCXZOON, hunnen medebroeder in *raide*, bij de privilegiën en brieven dezer stad in bewaring genomen te hebben de overeenkomst, gemaakt door de ingelanden van *Rijnlant* ter eene, en de dijkpligtigen van den hoogen dijk tusschen *Aemstelredamme* en *Spaerendamme* ter andere zijde.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

IJzeren Kapel, lade 7.

Handvesten van Amsterdam, bl. 329.

27 Januarij 1548.

Ghegheven opten zeven ende twintichsten dach in Januarij int jaer ons Heeren duysent vijfhondert achte ende veertich.

De regering van *Aemstelredamme* vernietigt den ouden gildebrief van het droogscheerders- en lakenbereiders-gild alhier en geeft aan de broeders van dit gild eene nieuwe ordonnantie.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.

Archief, lade L 1, N. 1.

3 Augustus 1548.

Gegeven den derden dach van Augusto int jaer ons Heeren duysent vijfhondert acht ende veertich.

Florijs Florijszoon en Lucas Meynartszoon, schepenen in *Aemstelredamme*, verklaren, dat Jan Berenszoon, priester, voor hen heeft gedaan transport eener rente van dertien ponden Vlaamsch, op deze stad gekocht, ten behoeve van het Sacraments-gasthuis nevens de Kapel der Heilige Stede, gesticht door Haes Claes-dochter, weduwe van Claes Jacobszoon *in 't Paradijs*, om daarin schamele personen, zoo mannen als vrouwen, te onderhouden. Hij doet deze gift onder zekere bepalingen en onder beding, dat zij strekken moet tot onderhoud van dertien oude schamele mannen in dit huis.

Brief op perkament met de zegels der twee schepenen in groen was.

IJzeren Kapel, lade 20.

13 October 1548.

Gegeven in onser stede van Mechelen opten derthiensten dach van Octobre in den jare ons Heeren duysent vijfhondert ende achtenviertich.

De groote raad te *Mechelen* verklaart, dat alle koren en graan, buiten *Hollant* gewassen en daar ingevoerd, weder zal mogen uitgevoerd worden, zonder dat eenige impost of *congieghelt* daarvan meer betaald worde, dan sedert den 14den December 1495 gegeven is.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den grooten raad in rood was.

IJzeren Kapel, lade 12.

Handvesten van Amsterdam, bl. 92.

16 October 1548.

Ghegeven den zesthienden dach in Octobri int jaer ons Heeren duysent vijffhondert acht ende veertich.

De regering van *Middelburch* en die van *Aemstelredamme* schenken hare goedkeuring aan het contract, door de kooplieden en schippers der beide steden met elkander gemaakt over de vaart van hunne schepen, zoo ook door die van *Arnemuyden.* Het accoord zal duren een' tijd van zeven jaren en daarna tot dat eene der twee steden het zal herroepen.

Brief op perkament met de zegels der twee eerstgenoemde steden in groen was.

Archief, lade M 2, N. 12.

19 December 1548.

Gescreven te Bruessele den XIX*den dach Decembris anno* 1548.

De landvoogdes Marie verzoekt de regering van *Amsterdam*, om terstond op te heffen het arrest, bij wijze van represailles, hier gelegd op zekere penningen, den schout van *IJsselmuiden* toebehoorende, omdat deze het schip en de netten van Jan Jansz., poorter van *Amsterdam*, die tegen 's keizers plakkaat op minder dan een kwart mijl afstands van *Overijssel* gevischt had, in beslag had genomen.

Brief op papier met het zegel der landvoogdes in rood was.

Archief, lade Y 1, N. 11.

21 Maart 1549.

Up huyden den XXIen *Martii anno* XVc *ende achtenveertich, naer 't scrijven van den hove.*

De Staten van *Hollant* bewilligen in eene gift van vijftig duizend Philippus-guldens aan Philips, prins van *Spaengnen*, ter gelegenheid van zijne blijde inkomst in dit land. Hierbij zijn gevoegd eenige stukken, op deze gift betrekking hebbende.

Afschrift op papier, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Archief, lade G 5, N. 8.

28 Junij 1549.

Op huyden den acht ende twyntichsten dach in Junio anno vijfthienhondert negen ende veertich.

De regering van *Ouderkerck*, *Aemsterveen* en *Diemen* magtigt Jacob Meeusz. Bicker, als baljuw van *Aemsterlandt*, om voor hare dorpen van den keizer vergunning te verzoeken tot het maken van eenige, door haar opgegeven, keuren.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade O 5, N. 12.

26 September 1549.

Aldus gedaen binnen der stede van Dordrecht op huyden den XXVI*sten dach van Septembri* xv^{c} *negenenveertich.*

Philips, prins van *Spaengnen*, als toekomende landsheer van *Hollandt*, gehuldigd zijnde, zweert, dat hij de privilegiën en vrijheden, door zijne voorzaten, graven en gravinnen van dit land, verleend, als een goed en regtvaardig vorst, zal beschermen. Waarna de Staten van *Hollandt* en *Westvrieslandt* den eed van getrouwheid aan hem afleggen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

IJzeren Kapel, lade 11.

Handvesten van Amsterdam, bl. 96. *Groot Placcaatboek,* deel IV, bl. 35.

2 October 1549.

Op huyden den tweesten dach van Octobri xv^{c} *negen ende veertich.*

Philips zweert, dat hij, graaf van *Hollandt* geworden zijnde, de stad *Amsterdam* in hare regten en voorregten zal handhaven. Waarna die van *Amsterdam* hem wederkeerig trouw beloven.

Brief op perkament, door den prins geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 11.

30 Januarij 1550.

Gegeven den dertichsten dach in Januario int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vijftich.

De regering van *Aemstelredamme* schenkt, ten verzoeke van den priester JAN BEERENSZOON, hare goedkeuring aan de ordonnantie, door hem gemaakt tot bewaring van eene goede tucht en orde in het gasthuis voor oude mannen en vrouwen alhier, gesticht door HAEZE, CLAES JACOBSZ. *int Paradijsen* weduwe.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.

IJzeren Kapel, lade 20.

COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 571. SCHELTEMA, *Archief der IJzeren Kapel*, bl. 193.

13 Maart 1550.

Gegeven ende geprononcheert in onse stede van Bruessel den derthiensten dach van Maerte int jaer ons Heeren duysent vijfhondert negenenveertich.

Keizer KAERLE gezien hebbende de supplicatie der Staten van *Hollant* en willende tot rust en welvaart van den lande een einde maken aan de geschillen nopens het gulden privilegie van *Brabant*, verklaart, dat het niet van toepassing is op het graafschap van *Hollant*, de steden *Middelburch*, *van der Goes* en *Mechelen.*

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 8.

25 April 1550.

Den XXVen *dach van Aprilis anno* XVc *ende vijftich.*

De regering van *Haerlem* doet te weten, dat voor haar gekomen is WOUTER VAN STOMPIJCK, tollenaar eerst *ter Goude* en daarna te *Haerlem*, en dat deze, ten verzoeke der regering van

Aemsterdam, verklaard heeft, hoe hij op beide plaatsen nooit eenig tolregt van nieuw huisraad geëischt of ontvangen heeft.

Brief op perkament met het zegel der stad *Haerlem* in groen was.

Archief, lade H 1, N. 3.

21 Februarij 1551.

Gegeven binnen onser stede van Mechelen opten eenentwintichsten dach van Februario in den jare ons Heeren duysent vijfhondert ende vijftich.

De groote raad te *Mechelen* uitspraak doende in het proces tusschen de stuurlieden der buizen te *Eynchuysen*, *Grootebroeck*, *Hem*, *Venhuysen* en *Wernershoven* met de regering der stede van *Eynchuysen* ter eene, en de regering van *Amstelredamme* met de paalmeesters dezer stad ter andere zijde, over de betaling van paalgeld voor de goederen, in de gaten van het *Vlye* en *Maersdiep* binnenkomende, hetwelk die van *Amstelredamme* sedert onheugelijke jaren gewoon waren te ontvangen wegens het stellen en onderhouden van zekere kapen, baken, zeetonnen en teekenen aldaar tot zekerheid van schippers en kooplieden, beslist het geschil ten voordeele van de laatstgenoemde partij, verklarende, dat het paalgeld volgens de bestaande ordonnantie door de zeevaarders zal betaald worden.

De gezegde ordonnantie van het paalgeld is bij de sententie gevoegd.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den grooten raad in rood was.

Archief, lade P 1, N. 1.

16 Maart 1551.

Gegeven den sesthyenden dach in Marcio anno Domini dusent vijfhondert een ende vijftich, stilo communi.

De regering van *Aemstelredamme* geeft eene ordonnantie aan de lieden van het stillegangmakers-, klompemakers-, leeste-

makers- en schaatsemakers-ambacht, zich gescheiden hebbende van de chirurgijns, met welke zij eertijds één gild en broederschap hebben uitgemaakt.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.
Archief, lade K 5, N. 3.

Handvesten van Amsterdam, bl. 1310.

13 April 1551.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den XIII[en] *dach van Aprille int jaer ons Heeren dusent vijff hondert ende eenenvijftich, nae Paesschen.*

Keizer KAERLE vernomen hebbende, dat eenige goudsmeden in deze landen zich vervorderen, om goud- en zilverdraad van koper en ander metaal, verguld en verzilverd, te maken, zoo ook andere, vergulde en verzilverde voorwerpen voor fijn goud en zilver te verkoopen, stelt eenige punten en artikelen vast, opdat in deze koopmanschap verder geen bedrog of onregt gepleegd worde.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den keizer.
Keurboek van het gild der goudsmeden, bl. 18.

Groot Placcaatboek, deel I, bl. 2729.

20 April 1551.

Gegeven opten XX[en] *dach der maent van Aprill int jaer ons Heeren duysent vijff hondert een ende vijftich.*

DIRCK HENRICX, schout in den ban van *Slooten*, doet te weten, dat WILLEM DIRCK YBEZOENSZOEN, buurman in het *Hoffambocht*, voor hem gekomen is en verklaard heeft, ten behoeve der stad *Amstelredamme* aan CORNELIS BUYCK ZIJBRANTSZ., als ambachtsheer van *Slooten*, verkocht te hebben een mad lands, geheeten *die Smaele Strenge* en gelegen over het *Ye* op *Ruygenoort*.

Brief op perkament met het zegel van den schout in groen was.
Archief, lade O 3, N. 9, 1.

22 December 1551.

Gegeven den XXII^en *dach in Decembri int jaer ons Heeren* xv^c *een ende vijftich.*

Symon Cops Claeszoon en Jan Harmanszoon, schepenen in *Aemstelredamme*, oorkonden, dat eenige poorters dezer stad, zijnde binnenlandsvaarders, voor hen verschenen zijn en verklaard hebben, hoe te *Antwerpen* nooit meer aan accijns van het bier, hetwelk zij op hunne schepen hebben ingeslagen, door hen betaald is, dan een stuiver van een geheel vat en een halve stuiver van een half vat bier.

Brief op perkament met de zegels van de twee schepenen in groen was.
Archief, lade A 10, N. 28.

13 April 1552.

Gegeven op den dertiensten dach in de maent van Aprill int jaer ons Heeren duysent vijffhondert twee ende vijftich.

De regering van *Gorinchem* vergunt aan de binnenlandsvaarders of schippers van *Amstelredam*, om in *Gorinchem* te mogen laden en hunne vracht van daar te voeren naar alle plaatsen, waar het den koopman goeddunkt, onverschillig of de schippers geladen of ongeladen aldaar zullen gekomen zijn.

Hierbij is gevoegd een afschrift van een' brief der regering van *Amstelredam*, gegeven op 14 Junij 1584, waarbij de regering dezer stad eene gelijke vergunning geeft aan de schippers van *Gorinchem.*

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den drossaard en dat der stad *Gorinchem*.
Archief, lade B 4, N. 10.

4 Mei 1552.

Gegeven op den vierden dach in Meye int jair ons Heeren duysent vijfhondert twee ende vijftich.

De regering van *Aemstelredamme* stelt eenige punten en artikelen vast tot onderhoud van het chirurgijns-gild in deze stad, zich gescheiden hebbende van de trip- en klompemakers, die vroeger met de chirurgijns één gild hier uitgemaakt hebben. Waarbij tevens de gildebrief, eertijds aan dit gild verleend, vernietigd wordt.

Brief op perkament, aan welken het zegel der stad, hetwelk daaraan gehangen heeft, ontbreekt.

Keurboek van het chirurgijns-gild, bl. 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 956.

30 Junij 1552.

Gegeven int jaer ons Heeren duysent vijffhondert twee ende vijftich op den lesten dach Junij.

De regering der stad *Haerlem* sluit met die van *Aemstelredamme* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor den tijd van twintig jaren wordt afgeschaft (*).

Brief op perkament, waaraan de zegels der beide steden ontbreken.

Archief, lade E 6, N. 1, 29 c.

30 Julij 1552.

Den dertichsten Julij anno XV^c *tweenvijftich.*

Het hof van *Hollandt* doet uitspraak in een geschil tusschen de regering der stad *Utrecht* ter eene, en die der stad *Amstelredamme* ter andere zijde, over den afslag van visch, tot welken die van *Utrecht*, hier doortrekkende, verpligt werden met betaling van nog andere onkosten, waarvan zij verlangden vrijgesteld te worden, en spreekt de tweede partij vrij van den eisch, tegen haar gedaan.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade U 1, N. 9.

(*) Opmerkelijk is het, dat er een dergelijke brief in het Archief bestaat, gegeven op 24 December 1554.

22 October 1552.

Gegeven in onser stadt van Bruyssel den XXII^en^ *dach van October int jaer ons Heeren duysent vijffhondert tweenvijftich.*

Keizer Kaerle geeft vergunning aan de zes groote steden van *Hollandt*, om lijfrenten te verkoopen tot het bedrag van haar aandeel in de bede van tweehonderd duizend guldens, hem toegestaan door de Staten des lands.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den keizer.

Archief, lade R 9, N. 8.

11 Julij 1553.

Actum in de camere van de rekeningen in den Hage ten bureele den XI^en^ *Julij anno* xv^c^ *drienvijftich.*

De lieden van de rekeningen in *Hollandt*, gevestigd in *den Hage*, geven vergunning aan de regering van *Amsterdam*, om ten laste van deze stad te mogen verkoopen lijfrenten tegen den negenden penning op één lijf, tot eene som van zesduizend en twaalf ponden, tien schellingen.

Brief op perkament zonder zegel.

Archief, lade R 9, N. 9.

17 Augustus 1553.

Ghegeven den zeventhienden dach Augusti int jaer ons Heeren duysent vijf hondert drie ende vijftich.

De regering der stad *Aemstelredamme* sluit met die van *Alcmair* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor den tijd van twintig jaren wordt afgeschaft.

Brief op perkament met de zegels der beide steden in groen was.

Archief, lade E 6, N. 1,

23 September 1553.

Gegeven in onse stede van Mechelen den dryentwintichsten dach van Septembre int jair ons Heeren duysent vijffhondert dryenvijftich.

De groote raad te *Mechelen* doet uitspraak in het proces tusschen de regering van *Woerden*, mitsgaders die der zes groote steden van *Hollant* ter eene, en Aerent Gerijtszoon met zijne consorten ter andere zijde, en condemneert de tweede partij, om af te breken de brouwerijen en den olie-molen, door hen te *Nyeuwerbrugge* bij *Bodegraven* opgerigt, met verbod tevens, om andere dergelijke inrigtingen daar te stellen. Hetgeen geschiedt krachtens de ordonnantie van 11 October 1531.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den grooten raad.

Privilegieboek II, bl. 49.

8 October 1553.

Gegeven in onse stadt van Bruessel den VIII[en] *dach van der maendt van October int jaer ons Heeren duysent vijffhondert drie ende vijfftich.*

Keizer Kaerle achthonderd Carolus-guldens geleend hebbende van het convent der *Nyeuwe Nonnen*, de Memorie in de *Oude Kercke*, de Memorie in de *Nyeuwe Kercke*, het convent van *Sinte Margrieten*, het convent van de *Elffduysent Maechden*, het convent van *Sinte Luciën*, het convent van *Sinte Ciciliën* en het convent van de *Clarissen*, alle te *Amstelredam*, en niet bij magte zijnde, om het geleende geld, volgens belofte, na een jaar tijds terug te geven, staat aan de gezegde nonnen en hare consorten eene jaarlijksche rente van vijftig ponden Vlaamsch toe, zullende duren tot de aflossing der hoofdsom. Voor de betaling dezer rente worden door hem verbonden zijne *Vroonlanden*, gelegen buiten *Alckmaer*.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 19.

9 December 1553.

Gescreven te Bruessel den IX*den dach in Decembri* 1553.

De landvoogdes Marie ordonneert, dat voortaan niemand op de *Lastaige* van *Aemstelredamme*, buiten de ruimte van vijf en twintig roeden der stads-grachten, aan zijne huizen of timmerage eenigen steen zal bezigen, dan aan schouwen, schoorsteenen of anderzins.

Brief op papier, door de landvoogdes geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade L 2, N. 1.

26 Januarij 1554.

Den XXVI[en] *Januarij* xv[c] *drienvijftich*, *stilo Curie Hollandie.*

De lieden van de rekeningen in *den Hage* bepalen, dat Gerrit Hagen, klerk der thesaurie van *Amsterdam*, ten behoeve dezer stad in pacht zal hebben het regt der gruit van de bieren, hier gebrouwen, te weten, één' duit voor elke ton bier, en dit voor een' tijd van drie jaren. Waarvoor jaarlijks betaald zal worden eene som van zes en zeventig ponden, tien schellingen.

Afschrift op perkament zonder zegel.

Privilegieboek I, bl. 227.

5 Junij 1554.

Ghegeven opten vijften dach in Junio int jair ons Heeren duysent vijfhondert vier ende vijftich.

Harman Allertsz. en Willem Jacob Walichzoonsz., schepenen in *Aemstelredamme*, oorkonden, dat eenige poorters dezer stad, zijnde binnenlandsvarende schippers, voor hen verschenen zijn en, ten verzoeke van burgemeesteren, verklaard hebben, hoe het water bij gewoon tij binnen de stad in het *Amrack* voor den *Vijgendam* en ook daar buiten in het

Ye en voor de *Lastaige* ruim anderhalven voet, elke voet op elf duimen berekend, op en neder vloeit.

Brief op perkament met de zegels van de twee schepenen in groen was.

Archief, lade W 2, N. 3.

6 Junij 1554.

Gegeven op den zesten dach in Junio int jair ons Heeren duysent vijfhondert vier ende vijftich.

JAN WILLEMSZ. en HERMAN ALLERTSZ., schepenen in *Aemstelredamme* oorkonden, dat REYER CORNELISZ., metselaar, HENRICK JACOBSZ., timmerman, en JAN COENENSZ., ook timmerman, poorters dezer stad, voor hen verschenen zijn en, ten verzoeke van burgemeesteren, verklaard hebben, hoe op den vorigen dag verscheidene plaatsen zoo binnen als buiten de stad, bij name vermeld, door hen gemeten en gewaterpast zijn.

Brief op perkament met de zegels van de twee schepenen in groen-was.

Archief, lade W 2, N. 4.

13 Junij 1554.

Gegeven in onsen huyse van den Hage den XIII*den Junij int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vierenvijftich.*

Het hof van *Hollant* onderrigt, dat vele bewoners van *Utrecht*, waarbij die van *Vinckeveen*, *Waverveen*, *Bilevelt*, *Willens*, *Miert*, *Taemen* en *Abcou*, dagelijks met vaartuigen naar den *Aemstel* en het *Diemermeer* zich begeven, om modder en klei te halen tot het vruchtbaar maken van dorre of veenachtige gronden, verbiedt allen, wonende buiten den ban van *Ouder* en *Nyeuwer Aemstel*, aldaar te baggeren en het slijk uit *Hollant* te voeren, of zelfs met vaartuigen nader dan op twee roeden afstands, te komen bij de landen, liggende aan de genoemde wateren. Het verbod geschiedt voor

den eersten keer op eene boete van zes, en voor den tweeden op eene van twaalf Carolus-guldens.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

IJzeren Kapel, lade 29.

Handvesten van Amsterdam, bl. 346.

13 October 1554.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den XIII^en *dach van Octobri int jaer ons Heeren duysent vijffhondert vyerenvijftich.*

Keizer KAERLE stelt in handen van die der stad *Amsterdamme* zijne tollen van *der Goude* en *Sparendamme*, het aandeel dezer stad in de gewone en buitengewone bede en al zijne domeinen in *Kennemerlandt* en *Westvrieslandt*, zoowel voor eene som van vijf en twintig duizend eenhonderd en vier ponden, als voor de jaarlijksche renten daarvan, beloopende drieduizend, driehonderd en tachtig ponden. Daarbij geeft hij vergunning aan de schippers dezer stad, om vrijelijk te gebruiken het spui of de vaart, liggende omtrent *Bernisse*, tusschen het dorp van *Putte* en den *Gorsinghe*, genaamd *die Ruychte* en *Piershille*, op zulken tol en zoodanig bakengeld, als zij van oudsher aan den tol van *Geervliet* of *Bernisse* betaald hebben. Welk verlof zal duren tot den tijd der aflossing van de geheele schuld.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den keizer in rood was.

IJzeren Kapel, lade 18.

15 October 1554.

Gegeven in onser stadt van Bruessel de XV*den dach van Octobri int jaer ons Heeren duysent vijffhondert ende vierenvijftich.*

Keizer KAERLE geeft vergunning aan de zes groote steden

van *Hollandt*, om los- of lijfrenten te verkoopen tot het bedrag van haar aandeel in de som van tweehonderd duizend guldens, hem ingewilligd door de Staten des lands voor den oorlog tegen den koning van *Vranckrijck*.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den keizer.

Archief, lade R 9, N. 10.

23 October 1554.

Le XXIIIe *jour d'Octobre* XV^C^ *cinquante quatre.*

ROBERT DE BOULOINGNE, 's keizers raad en ontvanger-generaal, verklaart, dat hij van de stad *Amsterdam* ontvangen heeft vijf en twintig duizend eenhonderd en vier ponden Vlaamsch, zijnde de opbrengst van den verkoop van drieduizend, driehonderd en tachtig ponden los- en lijfrenten.

Brief op perkament met het zegel van financiën in rood was.

IJzeren Kapel, lade 18.

11 December 1554.

Gegeven opten elfsten dach in Decembri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vier ende vijftich.

De regering van *Leyden* sluit met die van *Aemstelredamme* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor den tijd van twintig jaren wordt afgeschaft.

Brief op perkament met de zegels der beide steden in groen was.

Archief, lade E 6, N. 1, 41.

24 December 1554.

Gegeven den vier ende twintichsten dach in Decembri int jair ons Heeren duysent vijfhondert vier ende vijftich.

De regering van *Delff* sluit met die van *Aemstelredamme* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de

beide steden voor den tijd van twintig jaren wordt afgeschaft.

Brief op perkament met de zegels der beide steden in groen was.

Archief, lade E 6, N. 1, 12.

24 December 1554.

Gegeven opten vier ende twintichsten dach in Decembri int jaer ons Heeren dusent vijfhondert vier ende vijftich.

De regering van *Haerlem* vernieuwt de overeenkomst met die van *Aemstelredamme* aangaande de afschaffing van het regt van exue, tusschen de beide steden gesloten op den 30sten Junij 1552, met bijvoeging, dat de personen, die deze vrijheid willen genieten, gehouden zijn cautie te stellen, dat zij zes jaren achtereen zullen blijven in de stad, naar welke zij hunne woonplaats hebben overgebragt.

Brief op perkament, waaraan de zegels der beide steden ontbreken.

Archief, lade E 6, N. 1, 29 d.

1554—1561.

Zeven verklaringen, afgelegd voor schepenen van *Aemstelredamme*, aangaande de uitgestrektheid van de limieten der vrijheid van deze stad. Van welke alleen de laatste brief van 17 December 1561 is uitgegeven.

Brieven op perkament met de zegels van schepenen in groen was.

Archief, lade J 2, N. 8.

Handvesten van Amsterdam, bl. 12.

13 Maart 1555.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den XIIIen *dach van Maerte int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vijf ende vichtich.*

Koning Philips geeft vergunning aan het chirurgijns- en barbiersgild van *Amsterdam*, om eenmaal 's jaars te mogen

hebben het doode ligchaam van eenen mensch, bij de wet en justitie te *Amsterdam* geëxecuteerd, ten einde dit te *anatomiseren.*

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

Archief, lade C 1, N. 7.

VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam,* boek IV, bl. 199. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam,* bl. 653.

11 April 1555.

Ghegeven op den elfsten dach in Aprili int jair ons Heeren duysent vijfhondert vijf ende vijftich, nair gemeen scrijven.

De regering van *Aemstelredamme* sluit met die van *den Haige* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor den tijd van twintig jaren wordt afgeschaft.

Brief op perkament met de zegels der beide steden in groen was.

Archief, lade E 6, N. 1, 30.

7 Mei 1555.

Gedaen te Bruessele den VII*den dach van Meye anno* XV^C *vijffenvijftich.*

Keizer KAERLE staat toe, dat voortaan geene officiën in *Hollandt* en *Westvrieslandt* aan uitheemschen zullen gegeven worden en dat niemand tot eenige bediening hier zal toegelaten worden, dan die de Duitsche taal, welke men in *Hollandt* gebruikt, verstaat en spreekt.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Archief, lade O 1, N. 5.

Handvesten van Amsterdam, bl. 97. *Groot Placcaatboek,* deel III, bl. 26.

11 October 1555.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den XI^en *dach van*

Octobri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende vijfenvijftich.

Keizer KAERLE, van den graaf van *Conincxsteyn* de heerlijkheid van AGIMONT met haar toebehooren gekocht hebbende, neemt tot betaling daarvan eene som van zestig duizend ponden op van *Aemsterdamme*, met belofte van terugbetaling in zekere termijnen en vergunning, om los- en lijfrenten op het ligchaam dezer stad te mogen verkoopen tot eene som van twintig duizend ponden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den keizer.

Archief, lade R 9, N. 11.

26 October 1555.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den XXVI[en] *dach van Octobri int jaer* XV[c] *vijffenvijftich.*

Koning PHILIPS, het bewind over deze landen aanvaard hebbende, zweert, dat hij, als graaf van *Hollandt*, de privilegiën en regten van zijne onderzaten getrouwelijk zal handhaven. Waarna de Staten van *Hollandt* en *Westvrieslandt* hem wederkeerig trouw beloven.

Hierbij zijn gevoegd eenige stukken betreffende de opdragt van het graafschap aan den koning.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Archief, lade H 8, N. 4.

Groot Placcaatboek, deel IV, bl. 38.

13 November 1555.

Gedaen in den Hage ende gepronunchieert den derthiensten Novembris anno XV[c] *vijff ende vijftich.*

Het hof van *Hollant* doet uitspraak in het geschil tusschen schipper PIETER AELBRECHTSZ., poorter van *Aemstelredamme*, mitsgaders de regering alhier ter eene, en WOUTER VAN

Stompick, tollenaar van *Sparendamme*, ter andere zijde, over het afvorderen van tol door den laatsten aan den eersten, in strijd met de privilegiën dezer stad, en condemneert den tollenaar, om de gelden, ten onregte door hem ontvangen, aan den schipper terug te geven.

Hierbij zijn gevoegd eenige afschriften van stukken betreffende de tollen en tollenaars in deze landen.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade S 5, N. 19.

27 December 1555.

Gedaen te Bruessel den XXVII[en] *dach van Decembri* XV[c] *vijffenvijftich.*

Koning Philips vernomen hebbende, dat uit de ordonnantie der landvoogdes van den eersten Februarij 1546, waarbij de dag van de verkiezing der wethouderschap door haar verzet is, vele moeijelijkheden in *Amstelredam* gerezen zijn, geeft voor den tijd van zes jaren vergunning aan de zes en dertig raden dezer stad, om weder, volgens oude gewoonte, op den 28[sten] Januarij van elk jaar eene nominatie van veertien personen te maken tot benoeming van schepenen, met last aan den stadhouder en de raden van *Hollandt*, om daaruit eene keuze van zeven schepenen te doen.

Brief op perkament, door den koning geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 39.

29 Januarij 1556.

Fait a Bruxelles le vingtneufiesme jour de Janvier l'an cincquante six.

De geheime raad verwijst de Staten met de inwoners van *Frieslandt* ter eene, en de regering van *Amstelredamme* met de Staten van *Hollandt* ter andere zijde, met elkander in ge-

schil zijnde over het paal- of tonnengeld, hetwelk men te *Amstelredamme* vorderde van goederen, welke in deze stad geladen en in *Frieslandt* gelost werden, naar het hof van *Hollandt*, opdat daar de zaak beslist worde.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld, met een afschrift ook op perkament.

Archief, lade P 1, N. 2.

22 Maart 1556.

Opten tweentwintichsten dach in Meerte int jaer ons Heeren duysent vijfhondert ende zessenvijftich.

De regering van *Mechelen* doet te weten, dat JAN LETTEN, griffier van den grooten raad des konings aldaar, voor haar verschenen is en ten verzoeke van Meester AELBRECHT BOUWENSZ., procureur postulant namens de regering van *Amsterdam* voor den gezegden raad, verklaard heeft, hoe de collatie, gesteld achter de kopij van de ordonnantie betreffende het paalgeld, te betalen aan die van *Amsterdam*, door hem zelven geschreven en onderteekend is.

Hierbij is gevoegd het vermelde afschrift der ordonnantie van het paalgeld, gecollationneerd door den griffier van den grooten raad.

Brief op perkament met het zegel der stad *Mechelen* in groen was.

Archief, lade P 1, N. 3.

17 December 1556.

Gegeven in onser stadt van Bruessel den XVII^en^ *dach van Decembri int jaer ons Heren dusent vijfhondert ende zessenvijftich.*

Koning PHILIPS ordonneert, dat voortaan zoo in de zaken en instantiën, die in *Hollant* zullen behandeld worden, als in die, welke uit *Hollant* voor den grooten raad zullen komen, wanneer partijen tot productie zullen gewezen worden, ten verzoeke van partijen opening en publicatie van de deposi-

tiën en getuigenissen gedaan zal worden, uitgezonderd in zoodanige zaken, waarin na geschreven regten deze opening niet kan plaats vinden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den koning.

Groot Memoriaal II, bl. 67.

Groot Placcaatboek, deel II, bl. 1483.

11 Februarij 1557.

Gedaen in den Haeghe den XI^en^ *Februarij* 1556, *naer stile van den hove.*

Het hof van *Hollandt* geeft, op verzoek der gedeputeerden van *Aemstelredamme*, bij provisie vergunning aan de schippers, gewoon met smakken, koggen en andere kleine schepen naar *Breemen*, *Hamburch*, *Ditmaers* en daaromtrent te zeilen, om te gaan tot *de Zonde*, ook zonder konvooi of geleide van oorlogsschepen, ten einde koren van daar te halen. Het verlof daartoe wordt aan hen gegeven wegens den tegenwoordigen nood alhier door het groote gebrek aan graan.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade K 7, N. 15.

28 Februarij 1557.

Gegeven in onser stadt van Bruessele opten lesten dach der maendt van Februario int jaer ons Heeren duysent vijfhondert sessenvijftich.

Die van *Aemstelredamme* koopen van koning Philips, als graaf van *Hollant*, het vadergeld of den tol van de vreemde bieren, het veer van *Aemstelredamme* op *Waterlandt*, de helft van de criminele boeten in de ambachtsheerlijkheden van *Aemstelveen*, *Slooten*, *Slooterdijck* en *Oosdorp*, met het regt om deze heerlijkheden in te lossen, en de vijf en twintig guldens, jaarlijks aan hem verschuldigd voor de approbatie van den koop, alles te zamen voor zesduizend vierhonderd drie en

negentig ponden en vijftien schellingen Vlaamsch. Ten einde hen in staat te stellen, dit geld in gereede penningen op te brengen, geeft hij hun vergunning, om te mogen verkoopen lijfrenten tegen den zesden penning of hooger tot de voorzegde som.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 29.

Handvesten van Amsterdam, bl. 183.

29 September 1557.

Gegeven opten XXIX^{en} *Septembris anno* XV^{c} *seven ende vijftich.*

De regering van *Amstelredamme* sluit met die van *Schoonhoven* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor den tijd van twintig jaren wordt afgeschaft.

Brief op perkament met de zegels der beide steden in groen was.

Archief, lade E 6, N. 1, 68.

22 Januarij 1558.

Gegeven opten 22^{en} *dach in Januario anno Domini* 1558.

De regering van *Amstelredamme* stelt, om orde en goede politie op het loon van de gezworen bierdragers in deze stad te stellen, eenige artikelen vast tot onderhoud van hun gild.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Ordonnantiën en willekeuren van het bierdragersgild. bl. 1.

9 Februarij 1558.

Den Haghe op den IX*den Februarii* XV^{c} LVII, *stilo curiae Hollandiae.*

De lieden van de rekeningen des konings gelasten PAUWELS VAN DER LAEN, baljuw van *Kennemerlandt*, om aan de

regeerders van *Amstelredam*, als van den koning gekocht hebbende de helft van de criminele boeten en confiscatiën, vallende in de ambachtsheerlijkheden van *Amsterveen*, *Sloeten*, *Sloeterdijck* en *Oestdorp* met haar gevolg, jaarlijks rekening van deze gelden te doen.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van financiën.

IJzeren Kapel, lade 29.

Handvesten van Amsterdam, bl. 311.

16 April 1558.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den sesthienden dach van Aprili int jaer ons Heeren duysent vijfhondert achtenvijftich, nae paesschen.

Koning PHILIPS, tot het voeren van den oorlog geld behoevende, leent van *Amsterdamme* vijftig duizend ponden Vlaamsch en verbindt, tot verzekering van deze som met de renten, zijne tienden van *Langedijck*, *Winckel*, *Nyeuwe Nyerop ter dijck* en *Oude Nyerop*, zoo ook die van *Texel* en *Wyeringhen*. Tot het verkrijgen van welke som hij toestaat aan die van *Amsterdamme*, dat lijf- en losrenten op het ligchaam dezer stad verkocht worden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den koning.

Archief, lade R 9, N. 12.

18 April 1558.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den XVIII[en] *dach van Aprille int jaer ons Heeren duysent vijffhondert achtenvijfftich, naer paesschen.*

Koning PHILIPS bevestigt het privilegie van MARIE VAN BOURGOINGNEN, gegeven in de maand Maart van het jaar 1477, waarbij aan *Amsterdam* de vergunning is geschonken, om de zes en dertig raden of de vroedschap dezer stad te kiezen en jaarlijks op den acht en twintigsten Januarij eene

voordragt van veertien personen te maken. Uit welke door den koning, als graaf van *Hollant*, of door zijnen stadhouder en de raden zeven personen tot schepenen zullen benoemd worden.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 107. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 460. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek V, bl. 4. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 747.

23 April 1558.

Gegeven den drie ende twintichsten dach in Aprili int jaer ons Heeren duysent vijfhondert acht ende vijftich.

De regering van *Aemstelredamme* geeft vidimus van het privilegie, door JOHANN, koning van *Denmarghen* en *Norwegen*, aan *Aemstelredam* en de andere Hollandsche steden verleend op 28 Maart 1490.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.

Zie bl. 113.

Archief, lade N 3, N. 3, 11.

15 Julij 1558.

Den XVen *Julij*, VIen *Augusti*, XIen *Augusti ende* Ven *Octobris* 1558.

GHERIJT, heer van *Assendelft*, GELAIN ZEEGHERS, heer van *Wassenhoven*, Meester CORNELIS SUYS en CORNELIS SANDELIN, raden in den hove van *Hollant*, getuigen, ten verzoeke der regering van *Amsterdam*, dat gedurende al den tijd, welken zij den koning gediend hebben, de voordragt van veertien personen, om daaruit zeven schepenen te verkiezen, jaarlijks door die van *Amsterdam* aan den stadhouder gedaan is. Daarenboven verklaart de eerstgenoemde, dat hij bij afwezigheid van den stadhouder, meermalen van dezen den last

ontvangen heeft, om alleen schepenen te benoemen, gelijk nog in de drie laatste jaren gebeurd is. Van welke vier getuigenissen alleen de eerste is uitgegeven.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 107.

23 November 1558.

Gedaen in den Haghe den XXIII^en *Novembris anno* XV^C LVIII.

Het hof van *Hollandt* condemneert JAN DAMEN, als pachter van den tol van *Geervliet*, om elk jaar aan de regering van *Amstelredamme* te betalen eene som van negenduizend achthonderd en dertig ponden, twee schellingen en zes penningen, krachtens den brief des keizers van 13 October 1554.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.
Archief, lade G 4, N. 2.

24 November 1558.

Gedaen in den Hage den XXIV^en *Novembris anno* XV^C *acht ende vijftich.*

Het hof van *Hollant* condemneert JAN DAMEN, als pachter der tollen van *der Goude* en *Sparendamme*, om jaarlijks aan de regering van *Amstelredamme* te betalen eene som van drieduizend driehonderd en tachtig ponden.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.
IJzeren Kapel, lade 18.

25 Februarij 1559.

Gegeven in Haerlem den vijf ende twintichsten dach Februarij in den jaere ons Heeren duysent vijffhondert negen ende vijftich, nae 't scrijven derselver stede.

JAN VAN ZUYEREN en DIRICK VAN HUESSEN, schepenen

in *Haerlem*, oorkonden dat voor hen verschenen zijn vijf visschers van *Spaerendam*, en dat deze, ten verzoeke der burgemeesteren van *Haerlem*, verklaard hebben, hoe zij, ieder voerende een waterschip, om te visschen, op den vorigen vrijdag met hunne schepen geweest zijn op de *Zuyderzee* tusschen *Ens* en *Urck* en aldaar gezien hebben een karveelschip, wel toegerust met geschut en soldaten, om de waterschepen van *Hollant* uit de zee te weren. Daar dit schip wegens stilte van den wind de visschers niet kon bezeilen, werden er drie schuiten met volk op hen afgezonden, welke zij echter gelukkig verdreven.

Brief op perkament, aan welken de zegels der twee schepenen, daaraan gehangen hebbende, ontbreken.
Archief, lade O 6, N. 16.

29 April 1559.

Gedaen ende gesproken te Mechelen opten voorlesten dach van Aprill anno xv^c *negen ende vijftich.*

De groote raad te *Mechelen* doet uitspraak in het geschil tusschen de ridderschap met de steden van *Overijssel* aan de eene, en de steden met de vlekken van *Hollant*, gelegen aan de *Zuyderzee*, ter andere zijde, over het visschen met waterschepen en enge netten op deze zee, en staat onder eenige bepalingen aan de laatsten toe, om hunne waterschepen en netten te mogen gebruiken tot de visscherij op de *Zuyderzee*, gelijk zij vroeger plagten te doen.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maer niet bezegeld was.
Privilegieboek I, bl. 221 keerz.

***Handvesten van Amsterdam*, bl. 21.**

29 April 1559.

Gedaen ende gepronunchieert te Mechelen opten voorlesten dach van Aprill anno negen ende vijftich.

De groote raad te *Mechelen* doet uitspraak in het proces

tusschen de ridderschap met de steden van *Overijssel* aan de eene, en de steden met de vlekken van *Hollant*, gelegen aan de *Suyderzee*, ter andere zijde, over de limieten der visscherij op de kusten van *Overijssel* en bepaalt, op welke plaatsen aldaar die van *Hollant* niet mogen visschen. Daarenboven worden eenige bepalingen gemaakt aangaande de plaats en den tijd van de steurvangst, waarvan het regt toekwam aan de ingezetenen van *Vollenho*.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek I, bl. 224 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 22.

16 Augustus 1559.

Gegeven in onse stadt van Ghendt den XVIen *dach van Augusto int jaer ons Heeren duysent vijffhondert ende negenenvijfftich.*

Koning Philips verkoopt aan die van *Aemsterdamme* het regt van de gruit voor vierduizend en vijfhonderd ponden, welk regt deze stad van hem in pacht had, zijnde een *negenmanneken oft deutgen* van elk vat bier, dat hier gebrouwen werd. Ten einde hen in staat te stellen de geheele koopsom in gereede penningen op te brengen, wordt hun vergunning gegeven, om lijfrenten te verkoopen tegen den negenden penning of hooger, en losrenten tegen den zestienden penning of daar boven, tot het geheele bedrag.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 9.

Handvesten van Amsterdam, bl. 185.

30 December 1559.

Gedaen in den Haghe opten naestlesten dach in Decembri int jair ons Heeren duysent vijfhondert negen ende vijftich.

Het hof van *Hollandt* geeft vidimus van het privilegie, door JOHANN, koning van *Denmarghen* en *Norveghen*, aan die van *Amstelredamme* verleend op den 27sten December 1498.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Zie bl. 123.

Archief, lade N 3, N. 3, 12.

24 Januarij 1560.

Ghedaen te Bruessele den XXIIIIen *dach van Januario* xvc *negenenvijftich.*

De geheime raad des konings maakt eenige schikkingen ten opzigte van het beleid der justitie te *Amstelredam.* Tot bekorting van de menigvuldige zaken en processen, dagelijks in deze stad voorkomende, wordt bepaald, dat voortaan, in plaats van zeven, negen schepenen zullen benoemd worden, jaarlijks te kiezen uit eene nominatie van achttien personen, en dat de schout zal mogen hebben eenen onderschout, om hem te helpen en zijne plaats, des noods, in te nemen. Voorts wordt nog onder andere bepalingen vastgesteld, dat bij de behandeling der zaken van den schout, altijd een burgemeester zal tegenwoordig zijn, dat de schepenen twee aan twee de vierschaar zullen waarnemen en dat de gevangenen door twee schepenen op eene afzonderlijke plaats zullen ondervraagd worden.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 109. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam,* bl. 479. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam,* bl. 705.

10 Februarij 1560.

Gegeven den thienden dach in Februario anno Domini xvc *ende tsestich, nae gemeen schrijven.*

CORNELIS JACOBSZOON en PIETER PIETERSZ., schepenen in *Aemstelredamme*, oorkonden, dat voor hen verschenen zijn

eenige visschers, en dat deze, ten verzoeke van burgemeesteren dezer stad, verklaard hebben, hoe zij op de *Zuyderzee* door die van *Overijssel* zijn aangevallen en geplunderd.

Hierbij zijn gevoegd twee dergelijke verklaringen van andere visschers, voor schepenen dezer stad afgelegd op den 17den Februarij van dit jaar.

Drie brieven op perkament met de zegels van schepenen in groen was.
Archief, lade O 6, N. 17.

19 Februarij 1560.

Den XIXen *Februarij anno* XVc *negen ende vijftich, nair stijle van den voors. Hove.*

Het hof van *Hollandt* doet uitspraak in het geschil tusschen burgemeesteren met schepenen ter eene, en den schout van *Amsterdamme* ter andere zijde, aangaande de benoeming van de *taelluyden* (procureurs), dienende voor de vierschaar dezer stad, en bepaalt, dat deze door den schout met de burgemeesteren zullen aangesteld worden. Daarbij beveelt het hof, dat eenige *taelluyden*, door den schout op eigen gezag aangesteld en beëedigd, zullen worden afgezet, om echter terstond door schout en burgemeesteren tot de uitoefening van hunne bediening weder te worden toegelaten, na den, van hen gevorderden, eed te hebben afgelegd.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.
IJzeren Kapel, lade 1.
Handvesten van Amsterdam, bl. 628.

6 Maart 1560.

Gegeven op den zesden Martii anno XVc *ende tsestich, stilo communi.*

Pieter Pietersz. en Anthonis van Houff, schepenen in *Aemstelredamme*, oorkonden, dat voor hen verschenen zijn Pieter Vloitsz., secretaris dezer stad, Sebastiaen Wil-

LEMSZOON, gezworen bode van het hof van *Hollandt*, en GARBRANT LAMBERTSZOON, poorter alhier, en dat deze, ten verzoeke van burgemeesteren, verklaard hebben, hoe de tweede van hen, in tegenwoordigheid van de beide anderen, op den vierden dezer maand aan den drost van *Vollenhoe*, bij afwezigheid des stadhouders van *Overijssel*, overhandigd heeft eene besloten missive van het hof van *Hollant*, houdende klagten over de vijandelijkheden, door die van *Vollenhoe*, *de Kuynre*, *Blanckenham* en andere onderzaten van den drost tegen de waterschepen van *Hollant* gepleegd. Waarop door den drost een weinig bevredigend antwoord gegeven was.

Brief op perkament met de zegels der twee schepenen in groen was.
Archief, lade O 6, N. 18.

6 Maart 1560.

Gegeven op den zesden dach in Maerte anno Domini XV^{c} *ende tsestich*, *stilo communi.*

PIETER PIETERSZ. en ANTHONIS VAN HOUFF, schepenen in *Aemstelredamme*, oorkonden, dat voor hen verschenen zijn PIETER VLOITSZ., secretaris dezer stad, SEBASTIAEN WILLEMSZOON, gezworen bode van het hof van *Hollant*, en GARBRANT LAMBERTSZ., poorter alhier, en dat deze, ten verzoeke van burgemeesteren, verklaard hebben, hoe zij op den derden dezer maand, zeilende van *Aemstelredamme* naar *de Voorst*, gezien hebben, dat de visschers hunne fuiken en zetnetten zoo verre van het eiland *Ens* zeewaarts naar de *Camperzanden* gesteld hadden, dat men het einde daarvan niet kon zien, terwijl er geene opening gelaten was, om door heen te varen. Waarom de schipper van het vaartuig tot de visschers zeide: Wanneer gij de geheele zee met uwe netten wilt beslaan, waar zullen wij dan zeilen?

Brief op perkament met de zegels der twee schepenen in groen was.
Archief, lade O 6, N. 19.

30 April 1560.

Geben in unser stadt Wien am letzten tag des monats Aprilis nach Christi unsers lieben Herren geburt funfzehenhundert und im sechtzigisten.

FERDINAND, Roomsch-keizer, bevestigt het privilegie, door KAREL den vijfde op den veertienden April 1550 aan de *Nederlanders* gegeven, waarbij hij bepaald heeft, dat zij zullen vrij blijven van verhooging der oude tollen op den *Rijn* en niet bezwaard worden met nieuwe of andere lasten in het Duitsche rijk.

Vidimus, gegeven door MAXIMILIANUS DE BERGIS, aartsbisschop van *Kamerijk*, op den 13den November 1560.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den aartsbisschop in rood was.

IJzeren Kapel, lade 9.

Handvesten van Amsterdam, bl. 131, waar de confirmatie, in het Nederduitsch overgebragt, voorkomt.

18 Mei 1560.

Gegeven tot Vyanen opten XVIIIen *May anno* xvc *tzestich.*

HEYNRICK VAN BREDERODE geeft volmagt aan zijnen rentmeester YSBRANT VAN SPARNWOUDE, om van zijnentwege te doen transport van eene jaarlijksche rente ten bedrage van vijfhonderd en zestig guldens, voor den verkoop der ambachtsheerlijkheid van *Aemstelreveen*, door de stad *Aemstelredamme* aan hem verschuldigd blijkens een' brief van 26 April 1532.

Brief op perkament met het zegel van *Brederode* in rood was.

IJzeren Kapel, lade 31.

SCHELTEMA, *Hendrik van Brederode te Amsterdam in* 1567, bl. 100.

22 Mei 1560.

Gegeven op den twee ende twintichsten May int jaer ons Heeren duysent vijffhondert ende tzestich.

PIETER PIETERSZ. en ANTHONIS VAN HOUFF, schepenen in *Aemstelredamme*, verklaren, dat voor hen verschenen is YSBRANT VAN SPARWOUDE, rentmeester van HEYNRICK VAN BREDERODE, en dat deze bekend heeft, uit handen van burgemeesteren der stad *Amstelredamme* ontvangen te hebben eene som van twaalf duizend driehonderd en twintig guldens, ter aflossing eener jaarlijksche rente van vijfhonderd en zestig guldens.

Brief op perkament met de zegels der twee schepenen in groen was.
IJzeren Kapel, lade 31.

SCHELTEMA, *Hendrik van Brederode te Amsterdam in* 1567, bl. 101.

12 Julij 1560.

Gedaen in den Hage ende gepronunchieert den XII[en] *Julij anno* XV[C] LX.

Het hof van *Hollandt* gezien hebbende de grieven der regering van *Amsterdam* aangaande de ontvangst van het paalgeld, herstelt deze grieven en vernietigt de *surseantie*, dienaangaande aan de Staten van *Vrieslandt* door het hof verleend bij missive van den 28[sten] Julij 1559.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade P 1, N. 4.

22 Julij 1560.

Gegeben und geschriben in unszer stadt Odensche den zwey und zwaintzigsten Julij anno XV[C] *und in dem sechzigsten.*

FRIDERICH, koning van *Dennemarck* en *Norwegen*, bevestigt volgens de begeerte der burgemeesteren van *Amstelredam*, hem te kennen gegeven door hunnen gezant en secretaris DIDRICH WOLTERSZ., al de privilegiën, door zijnen vader, CHRISTIAN den derde, en de vorige koningen van zijne rijken aan deze stad geschonken.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.
IJzeren Kapel, lade 41.

Handvesten van Amsterdam, bl. 59. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 150. Op welke beide plaatsen eene Nederduitsche overzetting gevonden wordt.

17 October 1560.

Gedaen in den Haghe den zeventhienden Octobris anno xv^c *tzestich.*

Het hof van *Hollandt* uitspraak doende in het proces der regering van *Amstelredamme* ter eene, en die van *Enchuysen* ter andere zijde, over de betaling van het paalgeld, bepaalt, dat de paalmeesters van *Amstelredamme* of de pachters van het regt, staande op het onderhoud van de baken, kapen en tonnen, binnen *Enchuysen* zullen heffen van elke koe, os of paard, *'t Vlie* of *Maersdiep* inkomende en te *Enchuysen* aankomende, een oortje van eenen stuiver, zonder prejudicie van de ordonnantie der paalkist. Welke vervolgens in haar geheel wordt opgegeven.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade P 1, N. 5.

6 Februarij 1561.

Gedaen in den Hage ende gepronuncheert den VI^en *Februarij* xv^c *tzestich, stylo curie Hollandie.*

Het hof van *Hollandt* verklaart, dat ANTHONIS BELLECHIER, door WILLEM DIRCX, schout van *Amsterdam*, tot zijnen substituut benoemd, welke benoeming door schepenen en burgemeesteren dezer stad is afgekeurd, het officie van het substituutschap van den schout alhier niet zal mogen waarnemen.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade S 3, N. 5.

14 Julij 1561.

Ghegeven in onser stadt van Bruessele den XIIII*den*

dach Julij int jaer ons Heeren duysent vijfhondert eenenzestich.

De geheime raad te *Bruessele* gelast zijnen eersten deurwaarder, in *Amstelredam* onderzoek te doen naar het regt der regering aldaar, om exue-geld te heffen, dat is, den vijftienden penning van alle goederen, bij erfenis of anderzins verkregen, die iemand buiten deze stad naar eene andere plaats wil voeren, en, indien het mogt blijken, dat de regering daarop aanspraak heeft, een' ieder te bevelen, om het exue-geld verder aan haar te betalen.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade E 5, N. 1.

Handvesten van Amsterdam, bl. 229.

6 October 1561.

Gedaen in den Hage ende gepronunchieert den VI^en^ *October anno* XV^C^ *een ende tsestich.*

. Het hof van *Hollandt* uitspraak doende in de differenten tusschen schepenen en burgemeesteren van *Aemsterdam* ter eene, en WILLEM DIRCXZOON, schout dezer stad, ter andere zijde, condemneert den laatsten, om het confessie-boek te stellen in handen van den secretaris van *Aemsterdam*, opdat het door dezen bewaard worde, zoo als van ouds de gewoonte was. Daarbij wordt echter bepaald, dat de schout ten allen tijde gebruik van dit boek zal mogen maken, gelijk hij zelf en zijne voorgangers steeds gedaan hebben.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade S 3, N. 6.

Handvesten van Amsterdam, bl. 112.

18 October 1561.

Gedaen in den Hage den XVIII^en^ *Octobris anno* XV^C^ *een ende tsestich.*

Het hof van *Hollandt* condemneert, op hun verzoek, PIE-

TER ARTUS, collecteur van den tol van *Geervliet*, en zijne borgen, alzoo deze tol in het vervolg niet meer verpacht maar gecollecteerd zal worden, om elk jaar aan de regering van *Amsterdam* te betalen dezelfde som, welke vroeger de pachter opbragt.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade G 4, N. 3.

27 October 1561.

Gedaen in den Hage den XXVII^en^ *Octobris anno* XV^C^ *een ende tsestich.*

Het hof van *Hollandt* condemneert, op hun verzoek, DIERCK CORNELISZOON, collecteur der tollen van *der Goude* en *Sparendamme*, met zijne borgen, alzoo ook deze tollen verder niet meer verpacht maar gecollecteerd zullen worden, om elk jaar aan de regering van *Amsterdam* te betalen eene som van drieduizend driehonderd en tachtig ponden.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

IJzeren Kapel, lade 18.

27 October 1561.

Gedaen in den Haghe ende gepronunchieert den XXVII^en^ *Octobris anno* XV^C^ *een ende tsestich.*

Het hof van *Hollandt* doet uitspraak in het geschil tusschen burgemeesteren van *Amsterdam* ter eene, en WILLEM DIERCX, schout dezer stad, die geweigerd had, eene ordonnantie betreffende de waag en haar gebruik, gemaakt door burgemeesteren, te publiceren, ter andere zijde, en ordonneert den schout, de gezegde ordonnantie binnen den tijd van acht dagen, op de gewone wijze af te kondigen.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade W 1, N. 1.

17 December 1561.

Gegeven den seventhienden dach in Decembri int jaer ons Heeren XV^c *een ende tsestich.*

COEN PIETERSZOON en DIRCK SCHAEP, schepenen in *Aemstelredamme*, verklaren, dat volgens de getuigenis van vier poorters dezer stad, de stads-limieten, ten tijde dat COENRAET VAN BOSCHUYSEN baljuw van *Amsterlant* was, zich hebben uitgestrekt buiten de *Sint Anthonispoort*, regts voorbij de kerk der Leprozen, buiten het hek, alstoen staande, waar nu de pilaar der stads-vrijheid gesteld is.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met de zegels der twee schepenen.

Privilegieboek I, bl. 236 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 12.

12 Mei 1562.

Op huyden den XII^en *Maey* XV^c *tweentzistich.*

De rekenkamer des konings te *Aernhem* bepaalt, op verzoek van het fruitverkoopers-gild te *Amstelredamme*, ondersteund door de regering dezer stad, dat te *Aernhem* voortaan van honderd bennen kersen tien stuivers Brabandsch aan tol en voor het meten, in plaats van vier, zoo als vroeger gebruikelijk was, drie stuivers van elk schip, geladen met honderd bennen kersen, zullen betaald worden, terwijl men voor schuiten met minder vracht naar *advenant* zal geven.

Hierbij zijn gevoegd eenige stukken, op dezen tol betrekking hebbende.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade T 1, N. 20.

10 Junij 1562.

Gegeven den thienden dach in Junio int jaer ons Heeren dusent vijfhondert twe ende tzestich.

De regering van *Aemstelredamme* belooft aan de regenten

der Kapel *ter Heyliger Stede*, dat zij den *Heyligen Wech*, gelegen buiten deze stad, steeds op stads-kosten zal maken en onderhouden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Groot Memoriaal I, bl. 92.

1 Julij 1562.

Gegeven den eersten dach in Julio int jaer ons Heeren duysent vijfhondert twe ende tsestich.

De regering van *Aemstelredam* sluit met die van *Enchuysen* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor den tijd van twintig jaren wordt afgeschaft.

Brief op perkament met het zegel van de eerstgenoemde stad in groen was, terwijl dat van de tweede ontbreekt.

Archief, lade E 6, N. 1, 19.

27 Augustus 1562.

Gegeven in onser stadt van Brussele den XXVII^en^ *dach van Augusto int jair ons Heeren duysent vijfhondert twee ende tzestich.*

Koning Philips, den langen duur der processen en de onnoodige kosten daarbij willende voorkomen, verklaart, dat door den grooten raad te *Mechelen* en den raad in *Hollant* geene mandementen zullen verleend worden tegen de privilegiën der steden of in strijd met het stuk der politie van dit land, zonder vooraf de verzoekschriften, ten dien einde overgegeven, te hebben medegedeeld aan de belanghebbenden, tenzij daartoe merkelijke redenen bestaan. In welk geval de verzoekschriften niet door commissarissen, noch op de rolle, maar alleen in het collegie van den raad zullen afgevaardigd worden.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den koning.

Privilegieboek II, bl. 26.

Handvesten van Amsterdam, bl. 97. *Groot Placcaatboek*, deel II, bl. 1494.

24 Februarij 1563.

Ghegeven in onser stadt van Bruessele den vierentwintichsten dach in Februario int jair ons Heeren duysent vijffhondert ende drientsestich.

De geheime raad te *Bruessele* doet uitspraak in het proces tusschen PIETER JANSZOON, poorter van *Amstelredamme*, met de regering dezer stad ter eene, en GHIJSBERT COENRAETSZ., deurwaarder, met de regering van *Dordrecht* ter andere zijde. Welke deurwaarder twee vaten Rijnschen wijn, toebehoorende aan PIETER JANSZOON en bestemd, om naar *Oesten* verzonden te worden, had in beslag genomen, op grond, dat uit het eene vat omtrent veertig kannen wijns te *Amstelredamme* getapt en verkocht waren, zonder dat de vaten te *Dordrecht* waren verstapeld. Het hof verklaart de eerste partij niet ontvankelijk in haren eisch tot teruggave der vaten en kent aan de tweede het regt toe, om met de begonnen executie voort te gaan.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den geheimen raad.
Archief, lade S 7, N. 9.

27 Maart 1563.

Gegeven in onser stede van Mechelen op den zevenentwintichsten dach van Martio int jaer ons Heeren duysent vijffhondert twee ende tzestich, voor paesschen.

De groote raad te *Mechelen* doet uitspraak in het geschil, gerezen tusschen burgemeesteren van *Amsterdamme* aan de eene, en schepenen met kerkmeesteren benevens het grootste deel der gemeente van *Aemstelreveen* aan de andere zijde, over het regt, om te begeven de bediening van het koster-, schoolmeester- en secretaris-ambt van *Aemstelreveen*, en beslist dit

ten voordeele van de eerste partij, het regt daarvan toekennende aan den ambachtsheer dezer heerlijkheid.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den grooten raad in rood was.

IJzeren Kapel, lade 29.

Handvesten van Amsterdam, bl. 314.

15 Mei 1563.

Den vijftienden dach in May anno duysent vijfhondert drie ende tsestich.

De regering van *Hoorn* sluit met die van *Amsterodam* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor den tijd van twintig jaren wordt afgeschaft.

Brief op perkament met het zegel der stad *Hoorn* in groen was.

Archief, lade E 6, N. 1, 36.

19 Mei 1563.

Gedaen te Bruessele den negenthienden dach des maents May int jaer XV^{c} *drijentzestich.*

De landvoogdes MARGARITA vergunt, bij provisie en tot dat van wege Zijne Majesteit anders daarop beschikt zal zijn, aan de regering van *Amstelredam*, om alle sectarissen en ketters te vatten en aan den officier van den koning over te leveren, opdat zij tot voorbeeld en afschrik van anderen mogen gestraft worden.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 10.

SCHELTEMA, *Archief der IJzeren Kapel*, bl. 216.

30 October 1563.

Gegeven binnen onser stede van Mechelen den naestlesten dach van October in den jare ons Heeren duysent vijfhondert ende dryentzestich.

De groote raad te *Mechelen* bevestigt de sententie van het

hof van *Hollandt*, uitgesproken den 27sten October 1561 in het geschil tusschen burgemeesteren van *Amsterdam* en den schout WILLEM DIERCX, over het publiceren van eene ordonnantie betreffende de waag, waarvan de schout bij den grooten raad geappelleerd had.

Brief op perkament met het zegel van den grooten raad in rood was.

Archief, lade W 1, N. 2.

8 November 1563.

Gedaen in den Hage den VIIIen *Novembris anno* XVc *drye ende tsestich.*

Het hof van *Hollant* condemneert JAN DAMEN, vroeger pachter der tollen van *der Goude* en *Sparendamme*, thans collecteur der tollen van *Haerlem*, en zijne borgen, om aan de regering van *Amsterdam* jaarlijks te betalen eene som van drieduizend driehonderd en tachtig ponden.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

IJzeren Kapel, lade 18.

10 November 1563.

Gegeven in onse stede van Mechelen opten thiensten dach van November int jaer ons Heeren duysent vijfhondert drye ende tzestich.

De groote raad te *Mechelen* gelast den eersten deurwaarder of sergeant van wapenen, ten verzoeke der burgemeesteren van *Amsterdamme*, uitvoering te geven aan de sententie, op den 27sten Maart 1563 door den grooten raad uitgesproken in het proces tusschen de regering van *Amsterdamme* en die van *Amstelreveen.*

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

IJzeren Kapel, lade 29.

Handvesten van Amsterdam, bl. 315.

4 December 1563.

Gedaen in den Haege ende gepronunchieert den vierden Decembris anno XV^c *drie ende tsestich.*

Het hof van *Hollant* uitspraak doende in het proces der regering van *Amsterdam* ter eene, en die van *Hoorn* ter andere zijde, over de betaling van paalgeld, verklaart, dat de paalmeesters van *Amsterdam* binnen *Hoorn* zullen mogen invorderen van alle paarden, ossen, koeijen en andere beesten, *het Maersdiep* of *Vlie* in- en te *Hoorn* aankomende, het regt daartoe staande volgens de ordonnantie.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van justitie.

Privilegieboek II, bl. 30 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 30.

18 Maart 1564.

Gegeven in onser stede van Bruessele den XVIII^en *dach van Maerte int jaer ons Heeren duysent vijff hondert dryentzestich.*

Koning Philips staat toe aan de burgemeesteren van *Amstelredamme*, dat zij na het eindigen van de nog loopende pacht van den schout Willem Dierickx, zijnde op den laatsten September 1565, aan hem of de regentes zullen mogen voordragen eenen bekwamen persoon tot de bediening van het schout-ambacht, die om de drie jaren vervangen of gecontinueerd zal worden. Wanneer echter de voorgestelde persoon niet aangenaam is, zullen zij gehouden zijn, na berigt hiervan, terstond eene andere voordragt te doen. Voor deze vergunning is men verpligt, aan den koning te betalen twintig duizend ponden, terwijl dit octrooi zal geldig zijn voor den tijd van zes jaren of tot de aflossing der genoemde som.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 2.

Handvesten van Amsterdam. bl. 101. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek V, bl. 10. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 752.

24 Maart 1564.

Le XXIIIIe *jour de Mars* XVC *soixante trois*, *avant pasques*.

LIEVEN WOUTERS, 's konings raad en ontvanger-generaal, bekent van de stad *Amstelredamme* ontvangen te hebben eene som van twintig duizend ponden.

Brief op perkament met het zegel van financiën in rood was.

IJzeren Kapel, lade 3.

4 November 1564.

Actum ten bureele van de camere van de rekeninghen in den Haege den IIIIen *Novembris anno* XVC *vierentzestich*.

De rekenkamer in *den Haege* staat toe aan die van *Amstelredam*, dat zij in pacht zullen houden het regt, dat Zijne Majesteit heeft op de zwanen, in *Amsterlandt* broeijende, voor den tijd van zes jaren, tegen betaling van twee en dertig schellingen 's jaars voor den koning, te geven aan den rentmeester-generaal van *Kennemerlandt* en *Westvrieslandt*. Welk regt zij in pacht hebben overgenomen van JACOB MEUSZ. BICKER, eertijds baljuw dezer stad.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade Z 6, N. 4.

1 September 1565.

Gegeven in onse stede van Bruessele den eersten dach van September int jaer onses Heeren vijfhondert vijff ende sestich.

Koning PHILIPS gelast CORNELIS SUYS, president van

zijnen raad in *Hollandt*, en ARNOULT SASBOUT, lid van denzelfden raad, om beiden of een van hen, ten verzoeke der regering van *Amstelredamme*, zich te begeven naar de *Lastaige* buiten deze stad en aldaar over te gaan tot de executie van de sententiën, verklaringen en ordonnantiën, aangaande die plaats gegeven door de landvoogdes MARIE.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

Archief, lade L 2, N. 2.

1 September 1565.

Ghedaen te Bruessele den eersten dach Septembris int jaer XV^c^ *vijff ende sestich.*

De landvoogdes MARGARITA gelast bij provisie, dat geene raden te *Amstelredam* zullen gekozen worden, elkander nader in den bloede bestaande, dan broeders-kinderen, en dat bij zwagerschap of namaagschap onder hen, niet mogen benoemd worden schoonvader en schoonzoon, noch twee zwagers, van welke de een de zuster van den anderen getrouwd heeft; dat de raden zullen zorgen, vermits in deze stad vele zaken, koophandel en zeevaart betreffende voor den geregte gebragt worden, eenige personen, daarvan kennis en ondervinding hebbende, op de lijst voor de benoeming van schepenen te brengen; dat de raden en schepenen minstens vijf en twintig jaren oud moeten zijn; dat bij de verkiezingen niet te gelijk mogen komen vader en zoon, noch twee broeders, hetzij in den bloede, hetzij door aanhuwelijking; dat er geene burgemeesteren zullen gekozen worden, elkander nader in den bloede bestaande, dan achter-zusters-kinderen en bij aanhuwelijking niet nader, dan zusters- en broeders-kinderen; dat voor zoo verre er nog kiezers van burgemeesteren zijn, die elkander nader bestaan, de oudste zijne plaats behouden en de jongste geen deel aan de verkiezing nemen zal tot het overlijden of bij afwezigheid van den oudsten; dat men al-

tijd kiezen zal lieden, zoo weinig mogelijk aan elkander verwant, en dat burgemeesteren geene zaken van belang zullen behandelen zonder advijs van de zes en dertig raden.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 36.

Handvesten van Amsterdam, bl. 113.

3 September 1565.

Geschreven te Bruessele den III[en] *dach Septembris* XV[c] LXV.

De landvoogdes MARGARITA gelast de regering van *Amstelredam*, om de *Burchwallen* en *Ammerack* binnen, en de *Oude Zijts Waele*, buiten de stede omtrent de *Lastaige* gelegen, dieper te maken, opdat de schepen hier overal mogen doorvaren en de nering over de geheele stad zich uitstrekke. Ook verlangt zij, dat het bestuur zal onderzoeken, hoe en waar buiten de stad op de geschiktste wijze huizen kunnen getimmerd worden.

Brief op papier, door de landvoogdes geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade B 9, N. 5.

26 Januarij 1566.

Den ses ende twyntichsten dach in Januario anno Domini XV[c] *ses ende tsestich.*

JAN PIJL CLAESZOON en GARBRANT EGGESZ., schepenen in *Aemstelredamme*, oorkonden, dat de burgemeesteren van deze stad, voor hen verschenen zijnde, verklaard hebben, de provisionele ordonnantie der hertogin van *Parme* aangaande de verkiezing van burgemeesteren, schepenen en raden, gegeven den eersten September 1565, bij provisie te zullen gehoorzamen, maar bij de eerste gelegenheid, overeenkomstig de privilegiën en usantiën der stad, verandering daarvan aan den koning te zullen verzoeken.

Brief op perkament met de zegels der twee schepenen in geel was.
Archief, lade R 2, N. 7.

15 Julij 1566.

Gedaen in onser stadt van Bruessele den XV[en] *dach van Julio* XV[c] *zessentzestich.*

Koning PHILIPS maakt bekend, dat, alzoo zijne ambassadeurs en die der koningin van *Engelandt* op de laatste bijeenkomst te *Brugge* de bestaande geschillen over den koophandel tusschen de *Nederlanden* en *Engelandt* niet hebben kunnen vereffenen, men de negotiatie dienaangaande tot nadere orde geschorst heeft, en middelerwijl de handel tusschen de onderzaten van beide rijken vrijelijk zal kunnen gedreven worden.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.
Privilegieboek II, bl. 43 keerz.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 302.

30 September 1566.

Aldus gedaen ende gesloten opten lesten dach in Septembri anno XV[c] *ses ende tsestich.*

De regering van *Amsterdam* sluit, ten einde den vrede en de eendragt bij de burgerij te herstellen, een accoord met die van de gereformeerde religie, bestaande uit achttien punten, hetwelk zoo lang zal duren, tot de koning met advijs van zijne Generale Staten dienaangaande anders zal beschikt hebben. Het verdrag is voor de stedelijke regering geteekend door de secretarissen F. VAN DELFF en D. WOUTERSZ., en voor de gereformeerden door PETRUS GABRIËL, *dienaer der ghemeynte binnen Amsterdam,* JAN AERENSZ., *dienaer der gereformeerder kercke binnen Amsterdam*, GUILLAUME DU GARDIN, JACOB JANSZ. KOSTER, MARCUS JANSZ., *schoolmeester*, VRANC DE WAEL, PHILIPS DU GARDIN, CORNELIS BOEM, CLEMENT COORNHERT, HENDRICK VAN MARCKEN, LAURENS JACOBSZ., JAN MUERLING, REYNIER CANT, HENRICK FRANSZ.,

EGBERT MEYNERTSZ., WILLEM WALLICXZ., CORNELIS VAN TEYLINGEN en MEEUS PIETERSZ.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 36.

DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam*, bl. 175. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek VI, bl. 218. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 997.

18 Januarij 1567.

Actum tot Amsterdam den XVIII^en^ *Januarij anno* XV^c^ *seven ende tseestich*, *stilo communi*.

Prins WILLEM ontwerpt een verdrag, naar hetwelk de inwoners van *Amsterdam*, zoowel de katholijken als de gereformeerden, zich hebben te gedragen, tot dat de landvoogdes het bevestigd of veranderd zal hebben. Ten slotte beveelt hij de regering dezer stad niet te gedoogen, dat iemand, hetzij tot de oude, hetzij tot de nieuwe religie behoorende, overlast of ongelijk worde aangedaan.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 44.

31 Januarij 1567.

Gegeven in onser stadt van Madril den lesten dach van Januario 1566, *naer stijle van onse Nederlanden*.

Koning PHILIPS stelt DON FERNANDO ALVARES DE TOLEDO, *Duc Dalve*, *Marquis de Coria*, aan tot kapitein-generaal in de *Nederlanden*, om daar zijnen persoon te vertegenwoordigen en het bevel over het leger te voeren, zonder prejudicie der magt, door hem gegeven aan de hertogin van *Parme*, als regentes en gouvernante der *Nederlanden*.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den koning.
Archief, lade A 7, N. 8.

Groot Placcaatboek, deel IV, bl. 46. BOR, *Historie der Nederlandsche oorlogen*, deel I, bl. 182.

27 Januarij 1568.

Gedaen in den Haege ende gepronunchieert den XXVII[en] *Januarij anno* XV[c] *zeven ende tsestich*, *stilo curiae.*

Het hof van *Hollant* doet uitspraak in het geschil tusschen JANNETGEN GERRIT NOERMANS-DOCHTER ter eene, en MARIE DIRCX-DOCHTER ter andere zijde, over de betaling van eenige goederen, door de eerste aan de laatste verkocht, en verklaart, dat de eene poorter van *Amsterdam* den anderen niet ter eerste instantie voor den hove mag betrekken, verwijzende haar alzoo, tot beslissing van het geschil, naar de bevoegde regters, zijnde de schepenen van *Amsterdam.*

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.
Archief, lade P 5, N. 8.

12 Februarij 1568.

Den XII*den Februarij sevenentzestich*, *stilo curiae.*

Het hof van *Hollant* doet uitspraak in het proces tusschen WILLEM JANSSOEN DE WITH van *Alcmaer* ter eene, en de erfgenamen van CLAES GERRITSZOEN, wonende te *Diemen*, ter andere zijde, over de achterstallige pacht van eenige landen, gelegen in *Diemen*, waarvan DE WITH de uitbetaling van de gezegde erfgenamen, als pachters van die landen, zoo voor zich zelven als voor zijne kinderen eischte, en verwijst beide partijen, ter beslechting van haar geschil, waarin reeds vonnis ten nadeele van den eischer door weesmeesteren van *Amstelredam* gewezen was, naar burgemeesteren en schepenen dezer stad.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.
Archief, lade W 2, N. 20.

18 Maart 1568.

Gegeven op den achtienden dach in Maerte anno Domini XV[c] *acht ende tzestich*, *stilo communi.*

De regering van *Aemstelredamme* doet te weten, dat drie personen, bij name vermeld, voor haar verschenen zijn en ten verzoeke van JAN LAMBERTSZOON, zeilmaker, in den naam van PIETER MICHIELSZOON, korenstorter, zijnen zwager, beiden poorters dezer stad, verklaard hebben, hoe een man, wiens naam hun onbekend is, in hunne tegenwoordigheid op de brug van de *Jan Rooden-poort* eenen lansknecht met eenen blooten opsteker aangevallen en verslagen heeft.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.
Archief, lade J 2, N. 13.

22 Maart 1568.

Gegeven op den twee ende twintichsten dach Martii anno Domini vijftienhondert acht ende tsestich, stilo communi.

De regering van *Amstelredamme* geeft te kennen, dat voor haar verschenen zijn eenige personen, bij name vermeld, die ten verzoeke van DIUWER CLAESDOCHTER, de huisvrouw van CLAES JAN LOUWEN, alhier gevangen, verklaard hebben, dat deze is een man van een onbesproken gedrag en goed geloof. Van wien het hun niet gebleken is, dat hij met den heer VAN BREDERODE tijdens zijn verblijf alhier omgang gehad en den aanslag van dezen op de stad begunstigd heeft.

Brief op perkament, aan welken het zegel der stad, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.
Archief, lade B 6, N. 17.

26 Maart 1568.

Aldus gedaen binnen der stede van Antwerpen den XXVI[en] *dach in Meerte anno* XV[c] LXVII, *voor Paesschen.*

Die van de gereformeerde religie stellen bij een verzoekschrift aan de regering van *Aemstelredamme* eenige artikelen voor, tot bevordering van de rust en welvaart in deze stad. Welke artikelen met eenige andere, door de regering zelve tot bewaring der eendragt opgesteld, die hierbij gevoegd zijn,

naar den prins worden opgezonden. Aan wiens advijs beide partijen, te weten, die van de nieuwe en oude religie, zonder tegenspraak zich onderwerpen.

Twee brieven op papier met de apostille van den prins.
Archief, lade R 2, N. 8.

Scheltema, *Hendrik van Brederode te Amsterdam in* 1567, bl. 65, waar deze artikelen werden overgenomen naar de kopijen van Jan Betszoon Roodenburg. Later zijn de originele stukken in het stadsarchief teruggevonden.

5 Januarij 1569.

Gegeven op den vijfden Januarij int jaer ons Heeren duysent vijfhondert negen ende tsestich, naer gemeen scrijven.

De regering van *Aemstelredamme* bekent, van de overlieden der *Cloveniers* binnen deze stad ontvangen te hebben de brieven, het zilverwerk en de juweelen van hunne schutterij ten gevolge van de surseantie der exercitie van de schutterijen, alhier geschied op bevel der hertogin van *Parma*. Zij voegt daarbij de belofte, dat deze voorwerpen door haar aan de overlieden der *Cloveniers* zullen teruggegeven worden, wanneer later hunne schutterij, met goedkeuring des konings, weder mogt opgerigt worden.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.
Archief, lade S 4, N. 4.

12 Maart 1569.

Gegeven den twaelfsten dach in Martio anno Domini negen ende tsestich, stilo communi.

Jacob Canteet Pietersz. en Cornelis Claes Meeuszoon, schepenen in *Aemstelredamme*, doen te weten, dat voor hen gekomen is Coenraedt Pietersz., raad dezer stad, met drie schippers, en dat deze verklaard hebben, hoe zij, ofschoon vrij zijnde van den tol te *Bergen op Zoem*, gelei-geld

voor de vracht hunner schepen aan den tollenaar aldaar hebben moeten betalen.

Brief op perkament met de zegels der twee schepenen in groen was.

Archief, lade B 3, N. 5.

23 September 1569.

Gegeven den drie ende twintichsten dach in Septembri int jaer ons Heeren duysent vijffhondert negen ende tsestich.

De regering van *Aemstelredamme* sluit met die van *Amersfoort* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor den tijd van twintig jaren wordt afgeschaft.

Brief op perkament met de zegels der beide steden in groen was.

Archief, lade E 6, N. 1, 2.

8 October 1569.

In den jare van der geboorte ons Heeren duysent vijffhundert neghen ende tsestich opten achtsten dach van October.

Henrick Pouwelszoon, priester, provisor en deken van *Amsterlandt*, bespreekt bij uitersten wil eene som van duizend Carolus-guldens tot stichting van eene beurs voor eenen student aan de universiteit te *Lueven*, waarvan collateurs zullen zijn de pastoors van de *St. Nicolaes* en *Onser Lieve Vrouwen parochie-kercken* binnen deze stad.

Hierbij is gevoegd een brief der regering van *Amstelredamme*, gegeven op 26 Julij 1571, met het zegel der stad in groen was, waarin zij bekent de voorzegde penningen ontvangen te hebben en ten behoeve der beurs aan de collateurs eene jaarlijksche losrente van twee en zestig Carolusguldens en tien stuivers schuldig te wezen.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade L 4, N. 4.

4 Januarij 1570.

Actum den vierden Januarij XVC LXX.

De regering van *Amstelredamme* geeft aan de bierdragers in deze stad eenige artikelen voor hunnen gildebrief.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Ordonnantiën en willekeuren van het bierdragersgild, bl. 1 keerz.

7 Junij 1571.

Gescreven te Bruessele den VIIen *dach Junij* XVC LXXI.

De hertog van *Alve* gelast den schout van *Amstelredamme* terstond te publiceren ter plaatse, waar de kooplieden gewoon zijn alhier voor hunnen handel bijeen te komen, dat geene kooplieden, wonende in deze landen, in *Engelandt* mogen onderhandelen over de teruggave van hunne gearresteerde gelden en goederen, maar dat zij dit moeten overlaten aan de gedeputeerden van Zijne Majesteit, aldaar zijnde tot het sluiten van een gemeen accoord.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den hertog.

Keurboek G, bl. 52.

7 Julij 1571.

Donne en nostre ville Danvers le VIIme *jour de Juillet lan de grace mil cincq cens soixante onze.*

Koning Philips voornemens zijnde, om in *Amstelredamme* een kasteel te bouwen, ten einde aldaar voor de schepen eene veilige zeehaven te hebben, zoo ook, om tot verzekering daarvan eenige vendels Spaansch voetvolk in deze stad te leggen, belooft dit voornemen te zullen laten varen tegen de betaling van tweehonderd duizend guldens. Deze som, waarvan men maandelijks acht en twintig of dertig duizend gul-

dens tot de geheele afbetaling moet opbrengen, zal gebruikt worden, om een kasteel te *Vlissingen* of elders op te rigten.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 35.

WAGENAAR, *Amsterdam*. deel I, bl. 336.

14 October 1571.

Datum Calmarniae XIIII *Octobris anno* LXXI.

JOHANNES de derde, koning van *Sweden*, zendt PONTUS DE LA GARDIE, baron VAN ECKHOLM, zijnen hofmeester, en NICOLAUS BIELKE, zijnen hoveling, naar *Amsterdam*, om aan de regering dezer stad zekere zaken uit zijn' naam mede te deelen. Waarin hij haar verzoekt, aan hen volkomen geloof en vertrouwen te schenken.

Brief op papier, door den koning geteekend en voorzien van zijn zegel in rood was.

Archief, lade S 13, N. 4.

19 October 1571.

Vuyt Bruyssele den XIXen *dach van October* 1571.

De hertog van *Alve* gelast den schout van *Aemstelredamme* terstond te doen afkondigen op de plaats, waar de kooplieden hier vergaderen, dat allen, die goederen hebben in eenige schepen, in *Engelandt* gearresteerd, binnen acht dagen aan den schout zullen leveren eene opgave van deze goederen met den prijs daarvan, om gebezigd te worden bij den eisch van restitutie.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den hertog.

Keurboek G, bl. 56.

5 December 1571.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den vijffsten dach van Decembri int jaer ons Heeren duysent vijffhondert eenentzeventich.

Koning PHILIPS bepaalt, op verzoek der burgemeesters van *Amstelredamme*, dat de binnenlands-varende schippers, poorters dezer stad, willende varen voor denzelfden prijs en hetzelfde loon, waarvoor een vreemde schipper de vracht aangenomen heeft, zonder bedrog en met een schip, even goed als dat van den vreemden schipper, aan dezen zullen geprefereerd worden en de voorlading van de vracht zullen hebben, behoudelijk dat de schippers van *Amstelredamme* gehouden zijn, met de vracht terstond weg te varen en den kooplieden zoo goed gerief te doen, als deze van de vreemde schippers zullen bedongen hebben. Echter blijven daarbij in volle kracht de contracten, door de burgemeesters en schippers van *Amstelredamme* met andere steden gemaakt. Voorts gelast hij, dat de vreemde schippers, binnenlands varende, komende geladen met vollen of meer dan halven last of vracht binnen *Amstelredamme*, weder zullen mogen laden op hunne eigene haven of woonplaats, zonder den schippers van *Amstelredamme* de preferentie der voorlading te gunnen. Ook zal een vreemde schipper zijne eigene waren, te *Amstelredamme* gekocht, met zijn schip mogen voeren naar alle havens, zonder verhindering der schippers alhier.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

Archief, lade B 5, N. 1.

22 Februarij 1572.

Donne en nostre ville de Madrid le XXIIme *de Febuier l'an de grace mil cincq cens septante deux, stilo communi.*

Koning PHILIPS verlengt den tijd van het generale pardon, door hem afgekondigd, met drie maanden, voor alle burgers dezer landen, die, van hem afgeweken zijnde, tot zijne gehoorzaamheid willen terugkeeren.

Brief op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den koning.

Archief, lade T 1, N. 6.

28 Mei 1572.

Aldus gedaen te Bruessel den XXVIII^en *dach van Meij* XV^C LXXII.

De hertog van *Alve* staat toe aan de regering van *Amstelredam*, om tot verdediging dezer stad zeker getal schutters aan te nemen, onder beding, dat zij zullen gekozen worden uit de katholijke burgers. Men had hierover bij hem aangehouden, uithoofde van den gevaarvollen tijd en met vermelding, hoe sedert oude tijden eene schutterij alhier had bestaan, welke echter wegens de voorgaande troebelen in hare dienst was geschorst.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 45.

28 Mei 1572.

Aldus gedaen te Bruessel den XXVIII^en *dach van Mey* XV^C LXXII.

De hertog van *Alve* verklaart bij appointement op een verzoekschrift der regering van *Amstelredam* om kwijtschelding van het nog niet betaalde gedeelte der tweehonderd duizend guldens, hem toegestaan door deze stad voor den bouw van een kasteel te *Vlissingen*, dat hij te vreden zal zijn, wanneer men terstond vijf en twintig duizend guldens aan den koning opbrengt tot onderhoud van zijne oorlogsschepen en het overige der schuld later wordt afgedaan.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 35.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 339.

9 Februarij 1573.

Den IX*den Februarij* XV^C LXXIII.

Prins WILHELM VAN ORANGIEN staat aan die van *Enckhuysen* toe, dat zij voortaan zullen mogen ontvangen en ge-

nieten het paalgeld, gelijk die van *Amsterdam* tot dezen tijd gedaan hebben, om de profijten, daarvan komende, te bezigen tot fortificatie en reparatie van hunne stad. Hetgeen geschiedt onder voorwaarde, dat zij op zich nemen dezelfde lasten van tonnen, kapen, baken, schepen en andere dingen te leggen en onderhouden, als die van *Amsterdam* tot hiertoe gedragen hebben.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den prins.
Archief, lade P 1, N. 6.

Handvesten van Enkuizen, bl. 89.

23 Maart 1573.

Geschreven te Nijmmegen den XXIII[en] *dach Martii* XV[c] LXXIII, *nae Paesschen.*

De hertog van *Alve* verklaart, dat het thans onmogelijk is, om de resterende penningen van de soldaten, op de twee galeijen te *Aemstelredamme* gediend hebbende, te betalen, wegens de groote kosten, welke de koning tot bescherming van deze landen te dragen heeft, zonder dat hem door de Staten eenige hulp of bijstand wordt verleend. Hij verzoekt de regering dezer stad desniettemin te zorgen, dat deze galeijen toch te gelijk met de andere mogen uitvaren, en geeft daarbij de hoop te kennen, dat de algemeene zaken binnen korten tijd eenen gunstigen keer zullen nemen, zoodat er gelegenheid zal zijn, om de verschoten penningen aan die van *Aemstelredamme* terug te geven en de diensten, door hen bewezen, naar waarde te erkennen.

Vidimus, gegeven door Jacob Cantert Pieterszoon en Arent Henricxzoon, schepenen in *Aemstelredamme.*

Brief op perkament met het zegel van den tweeden schepen in groen was, ontbrekende dat van den eersten.
Archief, lade A 7, N. 9.

14 April 1573.

Gegeven in onser stadt Nyemeghen den XIIII*sten dach*

van April int jaer ons Heeren duysent vijff hondert dryentzeventich, nae paesschen.

Koning Philips geeft uitstel van betaling der renten, welke *Amstelredamme* met de vijf andere groote steden van *Hollant*, namelijk *Dordrecht*, *Haerlem*, *Delft*, *Leyden* en *Goude*, thans van hem afgeweken, schuldig is, en wel voor den tijd van zes maanden, wanneer hij hoopt, dat al de steden van *Hollant* weder tot gehoorzaamheid aan hem zullen teruggebragt zijn.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 37.

25 April 1573.

Geschreven te Nyemegen den XXVen *dach Aprilis* XVc LXXIII.

De hertog van *Alve* gelast de regering van *Amstelredamme* van wege den koning, om het verdrag tot voortzetting van den handel, gemaakt met de koningin van *Engelandt*, hier te publiceren met trompetten en andere solemniteiten en de hand daaraan te houden, dat de inhoud van dit verdrag volkomen volbragt worde.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den hertog.

Keurboek G, bl. 91 keerz.

27 Mei 1573.

Actum in der camere van de rekeninge des coninex nu ter tijt residerende t' Utrecht ten burele den XXVIIen *May anno* XVc *drientzeventich.*

De rekenkamer des konings in *Hollandt* bepaalt, dat die van *Amstelredam* op nieuw in pacht zullen hebben het regt van de zwaandrift in *Amsterlant*, voor den tijd van twaalf

jaren, tegen de gewone betaling van twee en dertig schellingen 's jaars.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade Z 6, N. 5.

16 Julij 1573.

Gegeven te Nijemegen den XVI^en *dach des maents Julij* XV^C LXXIII.

De hertog van *Alve* verklaart, dat allen, die van den koning afgeweken en afgevallen zijn, wanneer zij tot zijne gehoorzaamheid willen wederkeeren, door hem in gunst en genade zullen aangenomen worden, terwijl zij anders alle *rigeur* en *wreetheyt*, hoedanig die ook zijn moge, te wachten hebben.

Brief op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel van den hertog.
Keurboek G, bl. 96 keerz.

19 November 1573.

Donne en nostre ville de Bruxelles le XIXme *jour de Novembre lan de grace mil cincq cens soixante treize.*

Koning Philips geeft, met goedkeuring des hertogen van *Alve*, aan Don Hernande de Toledo, tot belooning van zijne aan hem bewezen diensten, een huis, gelegen te *Amsterdamme* in de Oude Zijds Houttuinen, toebehoord hebbende aan den voortvlugtigen Arnoud Hudde, wiens goederen verbeurd verklaard waren.

Hierbij is gevoegd een transport van dit huis, gedaan te *Bruessel* op 18 December 1573, onder het zegel dier stad in groen was, met andere stukken daarbij behoorende.

Brief op perkament, waaraan het zegel van den koning ontbreekt.
Archief, lade H 14, N. 13.

2 December 1573.

Donne en nostre ville de Bruxelles le second jour de Decembre lan de grace quinze cens soixante treize.

Koning PHILIPS geeft vergunning aan die van *Aemstelredamme*, om de vrijheid dezer stad vierhonderd roeden, ieder van dertien voeten, buiten de tegenwoordige jurisdictie uit te breiden, met verlof aan schepenen, hunne bediening binnen dit regtsgebied uit te oefenen. Ook staat hij toe, dat alle civile vonnissen, door den magistraat dezer stad gewezen, die bij eindvonnis herstelbaar zijn, zullen worden ten uitvoer gelegd, onaangezien eenige tegenkanting of appèl, mits er altijd goede borg gesteld worde. Eindelijk verklaart hij, geene kwijtschelding of uitstel van betaling te zullen verleenen aan eenige wederspannige steden of dorpen ten nadeele der burgers van *Aemstelredamme*, dan met voorkennis en goedvinden van deze. Daarbij weidt de koning breedvoerig uit over de tijdsomstandigheden, inzonderheid gewagende van de aanmerkelijke schade, welke deze stad, door voortdurend aan hem getrouw te blijven, geleden heeft. Uit aanmerking van welk nadeel hij met de inwilliging van het verzoek, hem gedaan door burgemeesteren van *Aemstelredamme*, aan de kwijnende welvaart der stad eenige ondersteuning en opbeuring wil schenken.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 33.

WAGENAAR, *Amsterdam*, deel I, bl. 339, met eene Nederduitsche vertaling.

2 December 1573.

Gegeven in den raede van Staete gehouden te Bruessel den tweeden dach Decembris XV^C *dryentzeventich.*

De raad van State verklaart de provisionele ordonnantie aangaande de bloedverwantschap der regeringsleden, door de hertogin van *Parme* gegeven op den eersten September 1565, als strekkende tot verderf van *Aemstelredam* en gemaakt door

toedoen van rebellen en oproerige menschen, voor nietig en van geene waarde, gelastende, dat de verkiezing van burgemeesteren, schepenen en raden in deze stad voortaan weder zal geschieden volgens het oude gebruik.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 43.

2 December 1573.

Faict par son excellence au conseil d'estat tenu a Bruxelles le second jour de Decembre 1573.

De landvoogd Don LOYS DE REQUESENS bevestigt de voorgaande verklaring, ter vergelding der goede diensten, door die van *Aemstelredamme* aan God en den koning, zoo als hij zegt, gedurende de laatste troebelen bewezen, en tot herstelling der schade, daarbij door hen geleden.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 33.

12 Maart 1574.

Gegeven in onse stadt van Antwerpen den twelfsten dach Martii XV^c *dryentzeventich, stijl van Brabant.*

Koning PHILIPS geeft verlof aan die van *Aemstelredamme*, om granen en andere levensmiddelen, voor hunne stad bestemd, door al zijne landen te mogen voeren, zonder verpligt te zijn, onder weg markt te houden of eenigen tol te betalen, mits men op de tolplaatsen vertoone dezen brief of een vidimus daarvan met het zegel der stad, benevens eene attestatie onder hetzelfde zegel, inhoudende den naam van den persoon, van hier vertrokken, om granen te halen.

Brief op perkament met het zegel van den koning in rood was.
IJzeren Kapel, lade 18.

Handvesten van Amsterdam, bl. 126.

13 Maart 1574.

Gegeven in onser stede van Mechelen opten derthiensten dach Martii int jaer ons Heeren duysent vijffhondert drientzeventich.

De groote raad te *Mechelen* uitspraak doende in het proces van DIRCK JANSZ. BARCKMAN, pachter van de paalkist en de waag te *Amstelredamme*, ter eene, en de thesaurieren dezer stad ter andere zijde, over eene som van vierhonderd drie en zeventig guldens en zestien stuivers, waarmede BARCKMAN zijne pacht verlangde verminderd te hebben, ontzegt aan dezen zijnen eisch en condemneert hem tot de betaling van de geheele som.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den grooten raad in rood was.

Archief, lade W 1, N. 8.

17 Maart 1575.

Gegeven opten seventhienden dach in Martio int jaer ons Heeren duysent vijffhondert vijff ende tseventich, stilo communi.

De regering van *Amstelredamme* geeft aan de gildebroeders van de bierdragers eene ordonnantie ten behoeve der bus van hunne kranken en zieken. Hierbij zijn gevoegd eenige stukken van lateren tijd betreffende dit gild.

Brief op perkament, aan welken het zegel der stad, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

Archief, lade B 4, N. 4.

20 Junij 1575.

Ghedaen t' Antwerpen op den twintichsten Junij XV^c *vijff ende tzeventich.*

De groot-commandeur van *Castille*, luitenant-gouverneur dezer landen, ordonneert, dat de zaak aangaande het open-

houden van den overtoom, door die van *Aemstelredamme* verzocht, waarover geschil was ontstaan tusschen deze stad en *Haerlem*, zal blijven rusten en in surseantie gehouden worden tot de reductie van deze landen.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade O 6, N. 2.

15 September 1575.

Gegeven den vijfthienden dach van Septembri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vijf ende tseventich.

De regering van *Amstelredamme* verklaart, met vergunning des konings van *Spangen* en goeddunken van de vroedschap dezer stad, van het convent der *Elfduysent Maechden* alhier ontvangen te hebben eene som van penningen, door haar gebruikt tot bestrijding van de zware lasten der stad sedert het jaar 1572 en tot voorziening in de noodige uitgaven, veroorzaakt door de tegenwoordige troebelen. Voor welk geld zij belooft aan het klooster honderd Carolus-guldens jaarlijksche losrenten te zullen betalen.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.
Archief, lade K 6, N. 1.

24 November 1575.

Gegeven in onse stadt van Antwerpen den vierentwintichsten dach des maents Novembris int jaer ons Heeren dusent vijffhondert vijff ende tzeventich.

Koning PHILIPS geeft aan die van *Aemstelredamme* met hunne goederen vrijgeleide in den lande van *Gelre* en *Zutphen* tot den 14den October 1576, zoodat zij gedurende dezen tijd aldaar vrij zullen mogen reizen en verkeeren, zonder dat hunne personen gemolesteerd of hunne goederen aangehouden mogen worden, inzonderheid ter oorzake van eenige verkooping van jaarlijksche renten, bezegelingen, obligatiën of

schriftelijke beloften, door de Staten van *Hollandt* in vorige jaren gedaan.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

Archief, lade R 9, N. 14.

13 December 1575.

Gegeven in onser stadt van Antwerpen den XIII*den dach van Decembri int jaer ons Heeren duysent vijfhondert vijffentzeventich.*

Koning Philips staat toe aan de burgemeesteren van *Aemstelredamme*, om de groote accijnsen van de waren en goederen, die hier gesleten worden, tweemaal zoo hoog, als vroeger, ten behoeve dezer stad te heffen. De vergunning daartoe wordt door hem verleend voor zoo langen tijd, als de tegenwoordige troebelen mogten duren en nog twee jaren na het ophouden van deze, wanneer de handel en zeevaart weder vrij en veilig zal zijn.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 35.

Scheltema, *Archief der IJzeren Kapel*, bl. 231.

3 Januarij 1576.

Gedaen t' Antwerpen ten bureele van de financiën den III[en] *dach van Januario* XV[c] *sessentzeventich.*

Die van de financiën des konings ordonneren den rentmeesters van *Hollant*, *Zeelant* en *Westvrieslant*, bij apostille op een verzoekschrift der regering van *Amstelredamme* aan den koning, dat, wanneer deze landen tot onderdanigheid aan den koning zullen zijn teruggekeerd, aan de burgers dezer stad de achterstallen van renten zullen betaald worden, welke zij heffen op de domeinen der genoemde landen, vóór alle andere personen, die de zijde der rebellen gehou-

den hebben. Dit verzoekschrift was door de regering van *Amstelredamme* aan den koning ingediend, omdat de landvoogd bij schrijven van 27 Mei 1575, waarvan een afschrift hierbij gevoegd is, verklaard had, dat de renten, die de rebellen hadden op Zijner Majesteits domeinen, zouden beschouwd worden, als vereenigd te zijn met deze domeinen, en ook, nadat de vrede gemaakt was, niet aan hen zouden teruggegeven worden.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade R 9, N. 15.

9 Augustus 1576.

En Anvers le IXme *daoust* XV^c^ *septante six.*

PIETER PIETERSZ., burgemeester, en MARTIN BLOCLANDT, pensionaris van *Amsterdamme*, bekennen ten behoeve dezer stad ontvangen te hebben uit handen van den heer DE CHAMPAIGNEY, gouverneur en kapitein-generaal van *Antwerpen*, eenig zilver vaatwerk, hier nader beschreven, in betaling eener som van vierduizend guldens. Hierbij wordt de bepaling gemaakt, dat de heer DE CHAMPAIGNEY binnen den tijd van drie maanden dit vaatwerk zal mogen terugnemen tegen dezelfde som en zonder betaling van eenige renten, terwijl de stad, wanneer dit niet mogt geschied zijn, na dezen tijd het regt heeft, om het aan den meest biedende te verkoopen.

Afschrift op papier, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.
Archief, lade V 2, N. 4.

30 Maart 1577.

Gedaen tot Dordrecht den naestlesten Martii XV^c^ *zevenentzeventich.*

De Staten van *Hollandt* en *Zeelandt* besluiten, met bewilliging van den prins, dat de goederen van die van *Amstelre-*

dam, die aangehouden zijn, zullen ontslagen worden, en dat aan die van *Amstelredam* voortaan geene verhindering meer in hunne commercie zal worden aangedaan, mits zij in handen van den prins stellen de artikelen, waarop zij volgens de Pacificatie satisfactie van Zijne Excellentie verzoeken, en gelijke regten van hunne goederen, als de andere provinciën, betalen, tot dat de stad onder het gouvernement van den prins, als stadhouder, met de andere steden en provinciën zal zijn gebragt.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade C 1, N. 12.

23 Mei 1577.

Gedaen tot Haerlem den XXIII^en *Mey* XV^c *zevenentzeventich.*

De Staten van *Hollandt* besluiten, dat alle conventen en kloosters binnen de steden van dit land met hunne gebouwen, erven en bezittingen zullen blijven ten behoeve en profijte van elke stad, om bij haar in eigendom behouden te blijven.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade K 6, N. 2.

6 December 1577.

Gegeven den zesten Decembris anno Domini XV^c *zeven ende tzeventich.*

De regering van *Amstelredamme* stelt eenige gecommitteerden aan, om met de Staten van *Hollandt* te onderhandelen over eene satisfactie en andere punten, die hun voor mogten komen.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.
IJzeren Kapel, lade 35.

Handvesten van Amsterdam, bl. 43.

2 Januarij 1578.

Gegeven binnen der stede van Gendt opten tweeden dach van Januario int jaer XV^c *tseventich seven.*

Prins WILHELM VAN ORAENGIEN geeft aan de Staten van *Hollandt* last en magt, om met die van *Amstelredam* te handelen over eene vereeniging dezer stad met de andere steden des lands en om een verdrag van satisfactie met hen te sluiten.

Brief op papier, geteekend door den prins en voorzien van zijn zegel in rood was.

IJzeren Kapel, lade 35.

Handvesten van Amsterdam, bl. 43.

3 Februarij 1578.

Gegeven in onser stadt van Bruessele den III^en *dach der maent van Februario int jaer ons Heeren duysent vijffhondert achtentzeventich.*

Koning PHILIPS draagt aan LEENAERT VAN DEN GHEERE op de commissie van het ijken en teekenen der Trooische en Keulsche gewigten, opengevallen door het overlijden van zijnen grootvader en naamgenoot.

Brief op perkament, aan welken het zegel van den koning, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

Archief, lade G 5, N. 4.

8 Februarij 1578.

Op den achtsten Februarii anno XV^c *acht ende tzeventich.*

Die van *Amstelredam* sluiten, bij bemiddeling der Staten van *Utrecht*, met die van *Hollandt* een verdrag van voldoening of satisfactie, bestaande uit vier en twintig artikelen. Het is bekrachtigd door WILHELM, prins van *Orangien*, en MATTHIAS, aartshertog van *Oistenrijck*, met hunne handteekening, en voorzien met de zegels van de Staten van *Zeelant*, WILHELM VAN ORANGIEN, de Staten van *Hollant*, ko-

ning PHILIPS, de Staten van *Brabant*, de stad en het domkapittel van *Utrecht*.

Handschrift op perkament, bestaande uit een boek van twaalf bladzijden *in folio*. Van de zeven zegels, zijnde alle in rood was, hebben alleen het vierde, vijfde en zesde een tegenzegel.

IJzeren Kapel, lade 35.

Handvesten van Amsterdam, bl. 42.

12 Februarij 1578.

Faict a Bruxelles le XIIe *de Fevrier* XV^{c} LXXVII.

De Staten Generaal der *Nederlanden* gezien hebbende den lastbrief, hun door gedeputeerden van *Amsterdamme* namens de regering aldaar overgegeven, nemen deze stad in de algemeene unie op, verlangende, dat het zoowel den Prins als den Staten van *Hollandt* en *Zeelandt* moge behagen, om met die van *Amsterdamme* te handelen volgens den inhoud der Pacificatie van *Gendt*, welke in haar geheel door hen is aangenomen.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade U 1, N. 3.

12 Junij 1578.

Gedaen in den Hage den 12^{en} *Junij anno* XV^{c} *achtentzeventich*.

De Staten van *Hollandt* besluiten, zoowel tot dienst en zekerheid als tot bewaring van eene goede orde en politie in *Amstelredamme*, dat bij provisie en gedurende de afwezigheid van de gecommitteerden der Staten de oudste burgemeester in deze stad het woord en de leus voor de knechten op de wacht alhier zal mogen geven.

Afschrift op papier, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der Staten.
Privilegieboek III, bl. 90 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 50.

18 September 1578.

Gedaen in den Hage den XVIII^en *Septembris anno* XV^c *achtentzeventich.*

De Staten van *Hollandt* ordonneren, dat de magistraten van *Amsterdam* zullen toezien, dat de knechten, liggende binnen deze stad, in goede orde, gehoorzaamheid en discipline gehouden worden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Privilegieboek III, bl. 90 keerz.

Handvesten van Amsterdam, bl. 50.

3 December 1578.

Actum in den Haige opten III^en *Decembris* XV^c *achtentzeventich.*

De rekenkamer van *Hollandt* ordonneert PIERRE ARTUS, collecteur van den tol van *Geervliet*, om aan de regering van *Aemsterdam* te betalen al de penningen van dezen tol, welke bij hem reeds ingekomen zijn en nog ontvangen zullen worden, tot betaling van hetgeen die van *Aemsterdam* ten opzigte van de jaarlijksche uitkeering, hun toekomende uit den tol van *Geervliet*, ten achteren zijn.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade G 4, N. 4.

6 December 1578.

Gegeven binnen der stede van Ghendt opten VI*den dach van Decembris in den jaere ons Heeren* XV^c *acht ende tseventich.*

Prins WILHELM VAN ORANGIEN bekrachtigt de opdragt van al de goederen, toebehoorende aan de kloosters der Oude en Nieuwe Nonnen te *Amstelredamme*, door de kloosterlingen gedaan ten behoeve van de beide gasthuizen alhier. Dit

geschiedt ten gevolge van een verzoekschrift, uit naam van de voogden der gasthuizen door het bestuur dezer stad aan hem overgeleverd, inhoudende, hoe de gasthuizen alhier, wegens den aanhoudende binnenlandschen krijg zoo zeer verarmd zijn, dat zij de kranken niet meer kunnen onderhouden, zonder door eenige buitengewone middelen daartoe in staat gesteld te worden.

Brief op papier met het zegel van den prins in rood was.

IJzeren Kapel, lade 43.

21 Maart 1579.

Gegeven den eenentwintichsten dach in Martio anno Domini vijftienhondert negen ende tseventich.

YSBRANT JANSZOON en JAN JANSZOON SMITH, schepenen in *Aemstelredamme*, verklaren, dat voor hen gekomen zijn de gemagtigden van *Ouderkerck*, *Amsterveen*, *Abcoude*, *Weesp*, *Loenen* en *Weesper Carspel* en deze namens de ingelanden van hunne dorpen beloofd hebben, burgemeesteren van *Aemstelredamme*, als ambachtsheeren van *Aemsterlant*, te zullen houden schadeloos van alles, wat hun wegens de stopping van den dam *ter Aa* zal mogen bejegenen.

Brief op perkament met de zegels der twee schepenen in groen was.

Archief, lade A 1, N. 3.

13 Julij 1579.

Op den XIII^en *in Julio anno* XV^c *negen ende tseventich.*

De regenten der *Leprozen* buiten *Amstelredamme* sluiten ten overstaan van de regering dezer stad eene overeenkomst met den pater en de conventualen van het *Sint Maria Magdalenen convent* alhier aangaande de ontruiming van dit klooster met al zijne goederen ten behoeve van de *Leprozen*.

Hierbij is gevoegd een opdragtsbrief van het genoemde con-

vent met zijn toebehooren aan de Leproosmeesters, gegeven op 16 Julij 1579 en bezegeld door schepenen.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade K 5, N. 4.

(1579)

In getuygenisse van desen soe hebben wij, enz.

Schout, schepenen, buurlieden en ingelanden van *Sparenwoude*, zoo ook die van *Houtrijck* en *Polanen* maken een accoord met den dijkgraaf en de hoogheemraden of hoogingelanden van *Rijnlant* tot beslechting van hunne geschillen aangaande de verstoeling van den *Sparendamschen dijck*. Daarbij wordt bepaald, dat die van *Sparenwoude* en hunne consorten voortaan zullen zijn vrij van den hoefslag op den *Sparendamschen dijck*, maar met die van *Rijnlant* zullen betalen en gelden morgen morgens gelijk in de onkosten, welke *Rijnlant* te dragen heeft wegens het onderhoud van sluizen, dammen, dijken en andere gemeene lands-werken.

Afschrift op papier zonder dag- en jaarteekening, waarvan het origineel gegeven was kort voor den volgenden brief.
Archief, lade S 6, N. 5.

18 Augustus 1579.

Geëxhibeert den XVIII^en *Augusti* 1579.

Schepenen, buren en ingelanden van het dorp *Oostdorp* eischen, dat hun schout Claes Cornelisz., in gebreke gebleven zijnde, om te bezegelen het accoord, door hen tot ontlasting der kosten van den hoefslag op den *Sparendamschen dijck* gemaakt met den dijkgraaf en de hoogheemraden van *Rijnlandt*, op dezelfde voorwaarden, waarop hunne naburen van *Spaerwoude*, *Houterick* en *Poelanen* met deze zijn overeengekomen, zal gecondemneerd worden door den baljuw en de leenmannen van *Kennemerlandt*, om dit verdrag voor hen

te bezegelen. Bij den eisch is eene memorie gevoegd, waarin de redenen, op welke de vordering gegrond is, zijn vermeld, en eene verklaring, gegeven door den notaris Adriaen Willemsz., dat alle ingezetenen van *Oostdorp* met den eisch instemmen.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
IJzeren Kapel, lade 31.

10 October 1579.

Gegeven den tienden dach in Octobri int jaer ons Heeren duysent vijff hondert negen ende tseventich.

Jan Janszoon Smith en Cornelis Elbertszoon, schepenen in *Aemstelredamme*, bekennen, dat Jan Claeszoon, pater, en de conventualen van het *Pauliten convent* voor hen gekomen zijn en verklaard hebben, volgens vergunning van burgemeesteren dezer stad, verleend op hun eigen verzoek, aan de regenten van het *Sint Jorishoff* verkocht te hebben hun klooster met al de goederen, zoo huizen als renten en andere inkomsten, daaraan toebehoorende.

Hierbij zijn gevoegd eenige stukken, op den afstand van het klooster betrekking hebbende.

Brief op perkament met de zegels der twee schepenen in groen was.
Archief, lade J 2, N. 1.

26 November 1579.

Den XXVIen *Novembris int jaer ons Heeren duysent vijff hondert negen ende tzeventich.*

De regering van *Aemstelredamme* sluit met die van *den Briele* eene overeenkomst, waarbij het regt van exue tusschen de beide steden voor onbepaalden tijd wordt afgeschaft.

Brief op perkament met de zegels der beide steden in groen was.
Archief, lade E 6, N. 1, 8.

16 December 1579.

Gegeven op den zestienden dach in Decembri anno Domini XV^c *negen ende tseventich.*

De regering van *Aemstelredamme* schenkt, na gehouden onderzoek, hare goedkeuring aan de rekening van thesaurieren dezer stad over het jaar 1577, belovende, den thesaurier JAN DIRCXZOON MARCUS en de weduwe met de erfgenamen van CLAES JACOBSZOON, die mede thesaurier in dit jaar was geweest, daarvan schadeloos te zullen houden.

Brief op perkament met het zegel der stad in groen was.

Archief, lade T 1, N. 7.

19 December 1579.

Gedaen in den Hage ende gepronuncheert den XIX*den Decembris* 1579.

Het hof van *Hollant* doet uitspraak in de differenten tusschen de regering der stad *Alckmaer* ter eene, en die van *Amsterdam* ter andere zijde, over eene ordonnantie, op den 3den Julij 1578 alhier gemaakt, waarbij bepaald was, dat geene schippers van *Alckmaer* eenige goederen binnen *Amsterdam* zullen mogen laden en naar andere plaatsen vervoeren, uitgezonderd *Alckmaer*. Van welke ordonnantie die van *Alckmaer* de intrekking hadden geëischt, met vergunning voor hunne schippers, om, te *Amsterdam* geladen hebbende, de goederen naar alle steden en havens, waarheen het hun mogt goeddunken, vrij en vrank te vervoeren. Welke eisch hun door het hof van *Hollant* ontzegd wordt.

Brief op perkament met het zegel van justitie in rood was.

Archief, lade A 7, N. 2.

11 Februarij 1580.

Vuyt Haerlem den 11*den Februarij* 1580.

Pieter de Hies te *Haerlem*, rentmeester van 's konings vroonlanden, verlangt van de regering der stad *Amsterdamme* te ontvangen eene opgave van de namen der burgers alhier, die zich aan de zijde van den vijand houden en eenige renten van zijn kantoor te vorderen hebben, om eene lijst daarvan aan de Staten over te zenden.

Brief op papier, geteekend maar niet bezegeld.
Archief, lade H 1, N. 4.

2 Maart 1580.

Actum den tweeden Martii anno 1580.

De gemeene schuitevoerders der kleine schuiten te *Amstelredam* sluiten eene overeenkomst met die te *Utrecht* en in *de Weerde* aangaande de vaart van hunne schuiten tusschen de beide steden.

Afschrift op papier, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.
Archief, lade U 1, N. 11.

23 Augustus 1580.

Gegeven den XXIII^en^ *Augusti anno* xv^c^ *ende tachtich.*

De regering van *Amstelredamme* sluit uit naam van het groot schuitevoerders-gild alhier eene overeenkomst met die van *Utrecht*, waarbij bepaald wordt, dat de schuitevoerders van beide steden over en weder het regt van vrije lading zullen hebben.

Vidimus, gegeven door de regering der stad *Utrecht* op den 15den Februarij 1588.

Brief op perkament met het signet der stad *Utrecht* in rood was.
Archief, lade U 1, N. 12.

17 November 1580.

Gegeven tot Delff den XVII^en^ *Novembris* xv^c^ *tachtich.*

De Staten van *Hollandt* herstellen de stad *Amstelredam* in

haar regt, om stem te hebben bij hunne vergaderingen, zoo in zaken van contributie als anderzins, welk regt zij, even als de andere steden, vroeger bezeten had. Zij doen dit op beklag der regering van deze stad, dat zij door zekere acte der Staten, gegeven den laatsten September van hetzelfde jaar, in dit regt verkort was.

Brief op papier, waaraan het zegel der Staten, daaraan gehangen hebbende, ontbreekt.

IJzeren Kapel, lade 39.

3 Januarij 1581.

Gegeven binnen onser stadt Delff op den derden Januarij int jaer ons Heeren XV^c *een ende tachtich.*

Koning PHILIPS willigt het verzoek in, reeds in het jaar 1576 door burgemeesteren van *Amstelredam* aan hem gedaan, om jaarlijks niet negen schepenen uit eene voordragt van achttien personen, zoo als sedert 1559 geschiedde, maar, even als weleer, zeven uit eene nominatie van veertien te mogen verkiezen. Bij welke zeven schepenen twee van de afgaande, als presidenten, zullen aanblijven, te benoemen door de drie afgaande en de drie nieuwe burgemeesteren, den aanblijvende oud-burgemeester en de zeven nieuwe schepenen.

Brief op perkament met het zegel en tegenzegel van den koning in rood was.

IJzeren Kapel, lade 2.

Handvesten van Amsterdam, bl. 110. DAPPER, *Hist. Beschr. van Amsterdam.* bl. 481. VAN DOMSELAER, *Beschr. van Amsterdam*, boek V, bl. 27. COMMELIN, *Beschr. van Amsterdam*, bl. 767.

13 Januarij 1581.

Aldus gearresteert ende beslooten ter vergaderinge van de Generale Staten tot Delff den XIII*den Januarij* XV^c *een ende tachtich.*

De Generale Staten vinden goed, om voor den tijd van een half jaar, tot betere directie van alle zaken en verze-

kering van den lande, te maken eenen generalen landraad van al de geuniëerde provinciën, met bepaling, dat deze raad zal bestaan uit een getal van dertig personen. Daarbij stellen zij eene instructie vast voor den gezegden raad.

Afschrift op papier, waarvan het origineel geteekend maar niet bezegeld was.

Archief, lade L 1, N. 10.

Groot Placcaatboek, deel IV, bl. 76.

1 Augustus 1581.

Gegeven op den eersten dach in Augusto int jaer ons Heeren duysent vijfhondert een ende tachtich.

De regering van *Aemstelredamme* stelt eenige punten en artikelen vast tot onderhoud van het binnenlandsvaardersgild in deze stad, welke van kracht zullen zijn, zoo lang zij niet door haar herroepen worden.

Afschrift op perkament, waarvan het origineel voorzien was met het zegel der stad.

Keurboek van het binnenlandsvaarders-gild, bl. 22.

5 December 1581.

Ghedaen in den Hage den V^en^ *Decembris* XV^c^ *eenentachtich.*

Het hof van *Hollandt* condemneert, op hun verzoek, de binnenlandsvaarders en schuitevoerders van *Amsterdam* en *Leyden*, om het accoord na te komen, tusschen hen gesloten aangaande de lading van hunne schepen of schuiten in beide steden.

Brief op perkament, geteekend maar niet bezegeld.

Archief, lade L 3, N. 1.

20 December 1581.

Aldus gedaen in den Hage opten XX^en^ *Decembris anno* XV^c^ *eenentachtich.*

De Staten van *Hollandt* aan de eene, en de stad *Amstel-*

redam aan de andere zijde, ontslaan elkander wederkeerig van den eed, op het verdrag van satisfactie gedaan, en sluiten daarbij een nieuw verdrag, bevattende zeventien artikelen of punten.

Brief op perkament met het zegel der Staten in rood en dat der stad in groen was.

IJzeren Kapel, lade 35.

Handvesten van Amsterdam, bl. 47.

17 Januarij 1582.

Ghedaen tot Middelburch in Zeelandt opten XVII^en^ *dach Januarii des jaers* XV^c^ *ende tweentachtich.*

WILHELM, prins van *Orangien*, schenkt zijne goedkeuring aan het voorgaande verdrag, gesloten tusschen de Staten van *Hollandt* en de stad *Amsterdam*.

Brief op perkament met het zegel van den prins in rood was.

IJzeren Kapel, lade 35.

Handvesten van Amsterdam, bl. 47.

18 Januarij 1582.

Aldus ghedaen binnen der stadt Middelburch in Zeelandt opten achthienden dach der maent van Januario des jaers XV^c^ *twee ende tachtentich.*

REYNIER CANT, burgemeester, CLAES. SIJMONSZ. VAN LEYDEN, raad, en Mr. RUYSCH CLAESZ., pensionaris der stad *Amsterdamme*, verschenen zijnde voor den prins van *Oraengien*, verklaren, dat deze stad met al hare inwoners voortaan zich voor ontslagen houdt van alle eeden en pligten, waarmede zij aan den koning van *Spaengnien*, als graaf van *Hollandt*, *Zeelandt* en *Vrieslandt*, verbonden is geweest. Na welke verklaring zij van den prins den eed, als opperhoofd en hoogste overheid van het graafschap van *Hollandt* ontvangen en aan hem, als zoodanig, den eed van getrouwheid en gehoorzaam-

heid afleggen. Hierbij zijn tegenwoordig Michiel van Beveren, burgemeester der stad *Dordrecht*, en Mr. Pauwels Buys, raad en advocaat van *Hollandt*, als speciaal door de Staten van *Hollandt* daartoe gecommitteerd.

Brief op perkament met het zegel van den prins in rood was en voorzien met de handteekeningen van hem en de twee gedeputeerden der Staten.

Archief, lade O 4, N. 6.

ALPHABETISCH REGISTER.

A.

AA (TER). Dam aldaar, bl. 151. Belofte van schadeloosstelling aan de stad wegens de stopping van den dam, bl. 262.

ABCOUDE. De sloten aldaar en te Vreeland aan Holland gehecht en aan de stad ter bewaring gegeven, bl. 107. Eed van de buurlieden aldaar aan den graaf en aan de stad, bl. 108. Schepenen aldaar beloven, vonnis te zullen wijzen volgens de regten van Amstelland, bl. 109. Vergunning, om daar eene vrije markt te houden, bl. 156, 158.

ACCIJNSEN. Vergunning, om deze te heffen, bl. 28. Op het bier te zetten, bl. 34. Niet te huren door die van den geregte, bl. 54. Tot op een vierendeel van eene mijl buiten de stad geen bier of wijn te tappen, dan met betaling van deze, bl. 76. Vergunning, om deze op het bier te verhoogen, bl. 145. Tweemaal zoo hoog als vroeger te heffen, bl. 256.

ACHTHOVEN. Zie *Middeldam.*

AGIMONT. Koop van deze heerlijkheid, bl. 212.

ALBRECHT (Hertog). Zie *Zoen.*

ALKMAAR. De schippers van die stad zullen hier geene goederen mogen laden dan voor hunne stad, bl. 265. Zie *Knollendam.*

ALPHEN. Zie *Tolvrijheid.*

ALVA (Hertog van). Aangesteld tot kapitein-generaal in de Nederlanden, bl. 240.

AMBACHTEN. Eenige van deze niet uit te oefenen buiten de besloten steden van Holland, bl. 169.

AMERSFOORT. Zie *Katertol.*

AMSTEL. Verbod, om modder of klei uit deze rivier of uit de *Diemermeer* te halen, bl. 207.

AMSTELLAND. Confirmatie der handvesten van Amstelland en Gooiland, bl. 19. Het baljuwschap van *Amstelland*, *Waterland* en *Zeevang* aan de stad verpand, bl. 119. Niemand zal daarop mogen uitwateren, dan die daartoe geregtigd zijn, bl. 150. De baljuw zal, als dijkgraaf, met twee of drie heemraden jaarlijks den ring schouwen, bl. 158. Aan J. Benninck en anderen te geven vergoeding van kosten, ten behoeve van het waterschap gemaakt, bl. 160. Magtiging op den

baljuw, om vergunning te verzoeken tot het maken van keuren, bl. 198. Zie *Zwanen*.

AMSTELVEEN. Koen van Oosterwijk met deze heerlijkheid beleend, bl. 30, 31. Margriet van Cleve daarmede beleend, bl. 36. Verkocht aan Hendrik van Borsselen, bl. 59, 60. Eene nieuwe kerk aldaar te stichten, bl. 66. Ordonnantie aangaande de dijken, sluizen en bruggen aldaar, bl. 124. Verbod, om daar turf te delven, bl. 124. Aan den ambachtsheer komt het regt toe, om tienden van het hennep- en raapzaad aldaar te heffen, bl. 126. Overeenkomst aangaande de heffing van deze tienden, bl. 127, 128. De vijf landrijksten zullen daar heemraden en de oudste van hen zal dijkgraaf zijn, bl. 150. De ingezetenen stemmen toe in eenen accijns op bier of wijn, bl. 154. Regt van den ambachtsheer, om tienden en accijnsen aldaar te heffen, bl. 155. Landlieden, van daar en uit andere dorpen bij Amsterdam metter woon naar deze stad vertrekkende, zijn vrij van latere lasten aldaar, bl. 160. De stad koopt deze heerlijkheid, bl. 163, 165, 168, 171, 172, 225, 226. Renunciatie van alle processen dienaangaande, bl. 164. Heiman Jacobsz. daarmede beleend, bl. 165, 168. De helft der criminele boeten van die heerlijkheid en Sloten door de stad gekocht, bl. 215, 217. Het regt der begeving van het koster- schoolmeester- en secretaris-ambt aldaar toegekend aan den ambachtsheer, bl. 232. Zie *Inwoners*.

ST. ANTHONIE-POORT. Zie *Vrijheid der stad*.

ST. ANTHONIE-SLUIS. De stad neemt het onderhoud van deze sluis op zich, bl. 115, 138.

ANTWERPEN. Vergunning aan de schippers aldaar, om overal in deze landen te mogen laden en lossen, bl. 109. Overeenkomst met de binnenlandsvaarders aldaar, bl. 194. Eenen stuiver van een vat bier aan accijns aldaar te betalen, bl. 202. Zie *Zoen*.

ARKEL (A. VAN). Tot het verkrijgen van regt naar den bevoegden regter verwezen, bl. 124.

ARNEMUIDEN. Zie *Middelburg*.

ARNHEM. Zie *Tollen*.

B.

BAN- EN VANGREGT. Duizend roeden buiten de stedelijke vrijheid uitgebreid, bl. 112, 129. Nieuwe uitbreiding van dit regt, bl. 189.

BEDE. Vrijstelling van deze bij oorlog en doorbraak van dijken, bl. 72, 106. Deze, bij afwezigheid van den graaf toegestaan, niet in consequentie te trekken, bl. 74. Onderzoek, of de inwoners der hooge heerlijkheden vrij zijn van de betaling, bl. 74. En of eenige welgeboren lieden daarvan vrij zijn, bl. 75. Vrijstelling van deze bij den brand alhier in 1452, bl. 75. Niemand zal deswege in de gevangenis gezet worden, bl. 105. Aan den keizer ingewilligd, bl. 176.

BELLECHIER (A.). Zie *Schout*.

BENNINCK (J.). Aan hem vergund, om deel te nemen aan de verkiezing van

burgemeesteren, bl. 183. Zie *Amstelland*.

BERGEN OP ZOOM. Zie *Tolvrijheid*.

BETHANIE-KLOOSTER. Overeenkomst met dat klooster, bl. 130.

BEVERWIJK. Belofte van de regering aldaar, om de stad bij te staan tegen Deventer, bl. 8.

BIERDRAGERS. Ordonnantie van hun gild, bl. 216. Gildebrief van hen, bl. 245. Ordonnantie der bus van hunne zieken, bl. 254.

BINNENLANDSVAARDERS. Ordonnantie van hun gild, bl. 268. Zie *Leiden*.

BLOIS. Zie *Tollen*.

BODE-AMBACHT. Aan de stad afgestaan, bl. 26.

BORGTOGTEN. Ontheffing van deze, bl. 11.

BORSSELEN (H. VAN). Zie *Amstelveen*, *Sloten*.

BRABAND. Zie *Lijfrenten*.

BREDERODE (H. VAN). Aanslag van hem op de stad, bl. 242.

BREDERODE (R. VAN). Bl. 156, 158.

BREDERODE (W. VAN). Zie *Zoen*.

BREMEN. Vergunning aan de inwoners dier stad, om hier handel te drijven, bl. 183. Zie *Handel*.

BREUKELEN. Zie *Loenen*.

BROUWERIJEN. Te Nieuwerbrug bij Bodegraven af te breken, bl. 205.

BRUGGE. Geschil met die stad over het nemen van eenige schepen, bl. 67.

BURGEMEESTEREN. Vergunning, om deze te kiezen, bl. 82, 101. Bij het overlijden van eenen burgemeester zal men tusschentijds een' ander in zijne plaats mogen benoemen, bl. 187. Bepaling der bloedverwantschap onder hen, bl. 237. Deze bepaling weder vernietigd, bl. 252.

BURGWALLEN. Zie *Schepen*.

BIJLEVELD. Zie *Middeldam*.

C.

CALAIS. Zie *Wol*.

CHAMPAGNEY (DE). Zie *Gelden*.

CHIRURGIJNS. Ordonnantie van hun gild, bl. 121, 203. Vergunning aan hen, om eenmaal 's jaars een lijk te mogen hebben, om te ontleden, bl. 210.

CHRISTIAAN, koning van Denemarken. Huwelijksgift, aan hem te betalen, bl. 147, 148, 149.

CLEVE (MARGRIET VAN). Zie *Amstelveen*.

CONFESSIE-BOEK. Dit boek door den schout te stellen in handen van den secretaris der stad, bl. 228.

D.

DANTZIG. Het bestand met die stad voor drie jaren verlengd, bl. 110.

DENEMARKEN. Deensche privilegiën, bl. 62, 64, 66, 77, 79, 80, 81, 84, 94, 113, 114, 123, 132, 156, 169, 170, 171, 186, 187, 188, 218, 222, 226. Vrijgeleide aan de inwoners van dat rijk in Holland gegeven, bl. 115. Niets te vervoeren ten behoeve des konings van dat rijk, bl. 154. Verdrag met koning Christiaan, bl. 185, 188. Zie *Christiaan*, koning van Denemarken.

DEVENTER. Zie *Beverwijk*, *Gelden*, *Gruit*, *Katertol*, *Tollen*, *Zoen*.

DIEMEN. Geschil over de pacht van landen aldaar, bl. 241.

DIEMERDIJK. Punten van bestuur voor

dien dijk vastgesteld, bl. 54. De jongste burgemeester der stad zal dien dijk mede schouwen, bl. 110, 135. Burgemeesteren en drie schepenen zullen eene naschouw doen, bl. 136. Twee personen benoemd, om toezigt te hebben over het onderhoud van dien dijk, bl. 142.

DIEMERMEER. Zie *Amstel*.

DIEPHOUT (R. VAN). Zie *Traktaat, Zoen*.

DORDRECHT. Zie *Stapelregt*.

DRECHTERLAND. Zie *Zoen*.

DRONKEGILD. Het feest aldus geheeten in de stad verboden, bl. 118.

DIJKEN. Oude dijken zullen blijven liggen, als slapers, bl. 71.

E.

EED. Van en aan Karel van Bourgondië, bl. 91. Van en aan Maximiliaan van Oostenrijk, als voogd, bl. 107, 132, 134. Van en aan Filips van Oostenrijk, bl. 118, 121. Van en aan Karel van Oostenrijk, bl. 142. Van en aan Filips, prins van Spanje, bl. 198. Van en aan Filips, koning van Spanje, bl. 212. Van en aan den prins van Oranje, bl. 269.

EGGERT (W.). Zie *Westenrijk*.

EGMOND (Heer van). Zie *Gelden*.

ENGELAND. Zie *Handel*.

ENKHUIZEN. Zie *Paalgeld*.

ERFENISSEN. Gestichten of geestelijke personen mogen niet erven, bl. 46. Goederen, in de stad door vreemdelingen nagelaten, worden afgegeven aan de naaste erfgenamen, bl. 174. Vergunning aan liefdadige gestichten, om die te aanvaarden, bl. 175.

EXUE. Overeenkomst tot vernietiging van dat regt met de navolgende steden: Alkmaar, bl. 204, Amersfoort, bl. 244, den Briel, bl. 264, Delft, bl. 209, Deventer, bl. 94, Dordrecht, bl. 183, Enkhuizen, bl. 231, 's Gravenhage, bl. 211, Groningen, bl. 78, Haarlem, bl. 89, 190, 203, 210, Hoorn, bl. 233, Leiden, bl. 209, Schoonhoven, bl. 216, Zwolle, bl. 92. Onderzoek naar het regt der stad, om dat geld te heffen, bl. 228. Zie *Waterland*.

F.

FRANKRIJK. Die van Holland aldaar vrijgesteld van arrest voor den tijd van drie jaren, bl. 116.

FRIESCHE DIJK. Schikkingen tot herstelling van dien dijk, bl. 89. Belofte van de Vier Noorder Koggen, om dien dijk voortaan te onderhouden, bl. 90.

FRIESLAND. Zie *Paalgeld*.

G.

GASTHUIS (OUDE). Zie *Heilige Weg*.

GASTHUIS (SACRAMENTS). Transport van eene rente ten behoeve daarvan, bl. 196. Ordonnantie van dat gasthuis, bl. 199.

ST. GEERTRUIDE-KLOOSTER. Kapellerij in de parochie-kerk te Monnikendam aan dat klooster afgestaan, bl. 99.

GEERVLIET. Zie *Tollen*.

GEIN. De dam aldaar doorgestoken, bl. 159.

GELDEN. Door Deventer van de stad

terug ontvangen, bl. 9. Door de stad voldaan voor breuken, bl. 15. Belofte van den graaf aan de stad, om voorgeschoten gelden aan haar terug te betalen, bl. 29. Aan den graaf geleend, bl. 35. Schadeloosstelling voor de betaling van zekere gelden aan de heeren van Egmond en Ysselstein, bl. 52. Kwijtschelding van schulden aan de stad, bl. 55, 119. Vereffening van schulden, door den graaf beloofd, bl. 74. Van de stad ontvangen, bl. 103, 209, 236. Aan den koning geleend, bl. 217. Zilver vaatwerk voor geld in betaling ontvangen van den heer de Champagney, bl. 257.

GELDERLAND. Vrijgeleide aldaar aan de burgers der stad gegeven, bl. 255.

GENT. Zie *Zoen*.

GEREFORMEERDEN. Overeenkomst met hen, gesloten door de stads-regering, bl. 239. Verdrag met hen, door den prins ontworpen, bl. 240. Verzoekschrift, door hen ingeleverd, bl. 242.

GHEERE (L. VAN DEN). Zie *IJkmeester*.

GIFT. Aan Filips bij zijne komst in dit land, bl. 197.

GOOILAND. Heiman Jacobsz. neemt op zich, om het baljuwschap van Gooiland te bedienen en het huis van Muiden te bewaren, bl. 138. Zie *Amstelland*.

GORINCHEM. Vrije lading aan de schippers der stad aldaar vergund, bl. 202.

GOUDA. Zie *Tollen*, *Tolvrijheid*.

GOUDEN WATER. Aan de stad verpacht, bl. 21, 24. Aan de twee schutterijen gegeven, bl. 105.

GOUDSMEDEN. Ordonnantie voor hen, bl. 125, 127, 201.

GOUWERSLUIS. Vergunning, om den tol van die sluis te heffen, bl. 161.

GRANEN. Vergunning, om ingevoerd koren weder uit te voeren, bl. 126. De stad vrij verklaard van het verbod van den uitvoer, bl. 131, 134. Te meten met geijkte maat door gezworen stads-meters, bl. 132. Vrije in- en uitvoer aan de stad toegestaan, bl. 143, 149. Vergunning, om het Oostersche koren, over zee aangevoerd, weder buitenlands te voeren, bl. 194. Graan, in Holland ingevoerd, mag weder uitgevoerd worden, bl. 196. Gebrek daaraan, bl. 215. Graan, voor de stad bestemd, vrijgesteld van tol in 's konings landen, bl. 253.

GRIND. Dat eiland gegeven aan Filips van Wassenaar, bl. 92.

GRUIT. Te Kampen verpacht, bl. 21. Te Deventer verpacht, bl. 33. Het regt van deze hier verpacht, bl. 206. Dat regt aan de stad verkocht, bl. 221.

H.

HAARLEM. Zie *Haring*, *Tollen*.

HANDEL. Vrijheid van dezen voor de stad te Antwerpen, bl. 23. Te Bremen, bl. 183. Op Engeland, bl. 239, 250. Te Rochelle en op andere plaatsen in Frankrijk, bl. 84. Aan de inwoners dezer landen door den graaf toegestaan, bl. 125. Niet te drijven met die van Keulen, bl. 98. Kooplieden mogen niet onderhandelen over de teruggave van hunne in Engeland geärresteerde goederen, bl. 245. Last aan hen, om te leveren eene opgave van die goederen, bl. 246. Besluit

der Staten, dat deze voor de stad niet meer zal belemmerd worden, bl. 257.

HANZE-STEDEN. Het bestand met deze voor tien jaren verlengd, bl. 83.

HARDERWIJK. Zie *Utrecht*.

HARING. De stapel en pakkerij van dezen aan Haarlem vergund, bl. 144.

HEILIGE STEDE. De stad neemt het onderhoud van deze op zich, bl. 51.

HEILIGE WEG. Aan het gasthuis verkocht, bl. 17. De dam aan het einde van dezen weg doorgestoken, bl. 59. De stad neemt het onderhoud van dezen op zich, bl. 51, 231.

HEILIGE WEG-POORT. Door wie deze zal gemaakt worden, bl. 124.

HEILO. Zie *Regulieren*.

's HERTOGENBOSCH. Geschil tusschen die stad en Holland over den eigendom van zekeren grond, bl. 72.

HEUSDEN. Zal behooren tot Holland, bl. 70.

HOLLAND. De stad daarvan niet te scheiden, bl. 6, 11. Utrecht daarmede vereenigd, bl. 174. Zio *Tolvrijheid*.

HOLSTEIN. Zie *Zoen*.

HOORN. Zie *Paalgeld, Weverij*.

HUBRECHTSZOON (J.) Uit het land gebannen, bl. 181.

HUIZEN. De muren van deze ten minste aan twee zijden van steen te maken en met dakpannen te beleggen, bl. 76. Niet dan met muren van steen te bouwen, bl. 152. Een huis in de Oude Zijds Houttuinen aan Don Hernande de Toledo gegeven, bl. 251. Zie *Lastage*.

HUUR. Deze mag van landen niet door de huurders behouden worden tegen den wil der eigenaars, bl. 71.

J.

JACOBSZ. (HEIMAN). Zie *Amstelveen, Gooiland, Sloten*.

JAN ROODEN-POORT. Manslag, op de brug van deze poort geschied, bl. 242.

INWONERS. Geenen buit te maken van goederen, behoorende aan inwoners dezer landen, bl. 86. Naar elders vertrekkende, moeten het achterwezen der penningen, waarop zij gesteld zijn, in bewaring geven, bl. 129. Burgers, wel buiten de stad maar nog binnen hare vrijheid wonende, aangesproken voor contributiën te Amstelveen, bl. 153.

ST. JORISHOF. Zie *Paulinianen*.

K.

KALKOVENS. Niet te maken op eene mijl afstands van de stad, bl. 176.

KAMPEN. Zie *Gruit, Tollen, Zeetonnen*.

KARTHUIZERS. Deze in hunne regten te handhaven, bl. 65.

KASSEN. Verbod, om lieden met deze in het land toe te laten, bl. 86.

KASTEEL. Het bouwen daarvan alhier afgekocht, bl. 245, 248.

KATERTOL. Verdrag tusschen Amersfoort en Deventer aangaande dien tol, bl. 3. Verdrag als voren tusschen deze stad en Deventer, bl. 20.

KEULEN. Zie *Handel, Tollen*.

KEUREN. Vergunning om deze te maken, bl. 54.

KLARISSEN. Vergunning, aan haar gegeven, om hier een klooster te stichten, bl. 140, 141. Verklaring, door haar afgelegd, bl. 144. Het getal van

haar bepaald, bl. 173.

KLOOSTERS. In deze landen niet te stichten zonder vergunning van den graaf, bl. 87. Geene nieuwe in de stad te stichten, bl. 136. Eene jaarlijksche rente voor geleende gelden aan eenige kloosters en gestichten toegestaan, bl. 205. Deze worden in eigendom aan de steden afgestaan, bl. 258.

KNOLLENDAM. Sluis aldaar te leggen door deze stad en Alkmaar, bl. 163. Verklaring, dat die sluis altijd boven zal open zijn, bl, 166.

KOSTVERLOREN. Schouw der dijkage, gelegen op de plaats, waar eertijds deze sluis lag, bl. 82.

KROON (ROOMSCH-KONINKLIJKE). Aan de stad geschonken, om boven haar wapen te voeren, bl. 112, 121.

KROONENBURG. Belofte, om het slot aldaar, na vertoonde magtiging van den graaf, aan de stad op te leveren, bl. 108.

KUDELSTAART. Zie *Zoen*.

KUILENBURG. Zie *Vianen*.

KUINRE. Zie *Zoen*.

L.

LAKENS. Vergunning, om waardijns der lakennering aan te stellen, bl. 45. Ordonnantie te maken op de Engelsche lakens, bl. 71. Een of twee oude waardijns der lakennering in dienst te houden, om de nieuwe te onderrigten, bl. 78. Ordonnantie van het droogscheerders- en lakenbereidersgild, bl. 195.

LANDRAAD. Instelling van dien raad, bl. 267.

LASTAGE. Verbod, om steen aan de huizen aldaar te bezigen, bl. 206. Executie der sententiën, aangaande die plaats gewezen, bl. 237.

LEIDEN. Accoord met de binnenlandsvaarders aldaar, bl. 268.

LEPROZENHUIS. Zie *St. Maria Magdalena-klooster, Visscherij*.

LEUVEN. Stichting van eene beurs voor eenen student aan de universiteit aldaar, bl. 244.

LEIJENBERCH (A. VAN), bl. 31.

LOENEN. De stad Utrecht belooft het verlaat tusschen Loenen en Breukelen te maken, bl. 162.

LOOPVELD (GROOT). Verstoeling, bl. 111.
" (KLEIN). " " 120.

LUBEK. Oorlogsschepen tegen die stad uit te rusten, bl. 139.

LIJFLAND. Zie *Tolvrijheid, Zoen*.

LIJFRENTEN. Vergunning, om die te verkoopen, bl. 35, 41, 42, 43, 47, 90, 95, 96, 98, 204, 209, 212, 216, 217, 221. In Braband verkocht, bl. 41, 53, 56, 57. Verdrag met Utrecht nopens de betaling van deze, bl. 83. Belofte van schadeloosstelling deswege gegeven, bl. 102. Deze vrijgesteld van den tienden penning, bl. 184.

M.

MAAGGELD, bl. 6, 65, 88.

MAAS. Nieuwe vaart uit den Rijn naar deze te maken, bl. 81.

MAAT. Aan de stad verpacht, bl. 21, 24.

ST. MARIA MAGDALENA-KLOOSTER. Dat klooster aan het Leprozenhuis afgestaan, bl. 262.

MARKEN. De helft van de goederen aldaar verkocht, bl. 7. Zoo ook de andere helft, bl. 8.

MARSDIEP. Zie *Paalgeld*.

MASTWIJK. Zie *Middeldam*.

METING en waterpassing van plaatsen zoo binnen als buiten de stad, bl. 207.

MIDDELBURG. Overeenkomst met de schippers dier stad over het varen van hunne beurtschepen, bl. 180. Overeenkomst met die stad en Arnemuiden over de vaart op die steden, bl. 197.

MIDDELDAM. Geschil over de sluizen in dezen, bl. 18. Aan die van Reijerskoop, Bijleveld, Achthoven en Mastwijk toegestaan, om door de sluizen der stad uit te wateren in het Y, bl. 48, 49. De stad neemt het onderhoud van de steenen sluis aldaar op zich, bl. 122. Zij neemt het onderhoud van de Oostersche sluis aldaar op zich, bl. 137. Zij neemt het onderhoud van de twee sluizen aldaar op zich, bl. 138.

MONNIKENDAM. Zie *St. Geertruide-klooster*.

MUIDEN (SLOT VAN). Zie *Gooiland*.

MUNT. Belofte van den graaf, dat hij in zijne munten geen geld zal laten slaan, dan goud, bl. 50. Eene nieuwe ordonnantie aangaande deze te maken, bl. 72.

N.

NAARDEN. Zie *Stapelregt*.

NIEUWE KERK. Stichting van deze, bl. 43. Rente ten laste der stad aan de kerkmeesters van deze verkocht, bl. 110.

NIEUWERBRUG. Zie *Brouwerijen*.

NIEUWERSLUIS. Iemand aangenomen, om de sluizen aldaar te bewaren, bl. 161.

NOORDER KOGGEN. Zie *Friesche dijk*.

O.

OFFICIEN. Deze blijven aan de stad, bl. 45, 93. Zullen hier te lande alleen door inboorlingen bekleed worden, bl. 119. Zullen niet aan uitheemschen gegeven worden, bl. 211.

OOSTERWIJK (K. VAN). Zie *Amstelveen*.

OOSTZEE. Zie *Tolvrijheid*.

OVERTOOM. Vergunning, om dezen te maken, bl. 141. De behandeling van het geschil daarover voorloopig uitgesteld, bl. 255.

OUDE EN NIEUWE NONNEN. De kloosters van deze aan de beide gasthuizen afgestaan, bl. 261.

OUDERKERK. Nieuwe tol aldaar geheven, bl. 100.

OVERIJSSEL. Zie *Visscherij*.

P.

PAALGELD. Vergunning, om dat geld te heffen, bl. 68. Van goederen, in het Vlie en Marsdiep binnenkomende, aan de stad te betalen, bl. 200. Hier gevorderd van goederen, welke in de stad geladen en in Friesland gelost worden, bl. 214. Ordonnantie van dat geld aan de stad te betalen, bl. 214. De grieven der stad aangaande de ontvangst van dat geld hersteld, bl. 226. In Enkhuizen aan deze stad te betalen, bl. 227. In Hoorn aan deze stad te betalen, bl. 235. Het regt daarvan aan Enkhuizen gegeven, bl. 248.

PAALKIST. Pacht van deze en de waag alhier, bl. 254.

PAMPUS. Geenen ballast aldaar te werpen, bl. 175, 190.

PARDON. De tijd van de algemeene vergiffenis met drie maanden verlengd, bl. 247. Op nieuw aangeboden, bl. 251.

PAULINIANEN. Het klooster van hen afgestaan aan het St. Jorishof, bl. 264.

POORTERS. Een poorter, die zijn leven met regt verbeurt, zal niet meer verliezen dan de helft van zijn goed, bl. 11. Zij mogen benoorden de Maas niet in regten aangesproken worden, bl. 34. Hij zal niet meer verbeuren dan zijn lijf en honderd ponden van zijn goed, bl. 40, 177. Vergunning, om poorters aan te nemen tegen betaling van vijf ponden, bl. 45. Tegen welke rente zij aan de stad geld zullen leenen, bl. 45. Vergunning, om poorters aan te nemen tegen betaling van twee kroonen en elf grooten, bl. 48. Hen niet ter zeventuig te dagen, bl. 54. In Denemarken hen vrij te laten, bl. 145. Zij mogen elkander niet ter eerste instantie voor den hove betrekken, bl. 241. Schippers zijnde, zullen zij aan vreemden hier geprefereerd worden en de voorlading hebben, bl. 247. Eene opgave der poorters verlangd, die zich aan de zijde van den vijand houden, bl. 266.

PRIVILEGIEN. Door de graven aan de stad verleend, bl. 4, 26, 34, 44, 45, 54, 119, 129. Confirmatie van deze, bl. 7, 11, 22, 39, 55, 87, 88, 91, 102, 105. Geene mandementen tegen deze te geven, bl. 69. Groot privilegie van Maria van Bourgondië, bl. 100, 119, 183, 217. Geene nieuwigheden zullen ingevoerd worden tegen de oude privilegiën der stad, bl. 147. Gulden privilegie niet van toepassing in Holland, bl. 199.

PROCUREURS. Door wie deze zullen aangesteld worden, bl. 223.

PRUISEN. Zie *Zoen*.

R.

RADEN. Zij moeten poorters zijn en zeven jaren hier gewoond hebben, bl. 26. Bloedverwantschap onder hen, bl. 28. Bij verlies van een' hunner mogen zij zijne plaats aanvullen, bl. 101, 143, 146. Het privilegie aangaande de verkiezing der vroedschap tijdelijk bevestigd, bl. 119. Bepaling omtrent de namaagschap en den ouderdom van hen, bl. 237. Deze bepaling weder vernietigd, bl. 252.

REGTEN. Door de stad verlangd, bl. 19. De ingezetenen dezer landen daar buiten niet in regten te dagen, bl. 69.

REGTSPLEGING. Voorregt, om niet dan voor den gewonen regter te regt te staan, bl. 105. Appel van eene sententie, door het hof gegeven, binnen den tijd van tien dagen aan te vragen, bl. 151. Niemand zal mogen procederen bij geschrifte, dan in zaken van minstens tien ponden Vlaamsch, bl. 177. Opening van getuigenissen daarbij te doen, bl. 215. De duur der processen bekort en de kosten verminderd, bl. 231. Nieuwe bepalingen dienaangaande, bl. 252.